

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ & ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΗΣ & ΟΠΤΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑ ΣΤΟ Ε-BOOK
FROM TRADITIONAL TYPOGRAPHY TO E-BOOK

ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ : ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ
ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΗΤΡΩΟΥ : 13073
ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ : ΑΘΥΜΑΡΙΤΟΥ ΦΙΛΙΠΠΑ

ΑΘΗΝΑ, ΙΟΥΝΙΟΣ 2021

Αθμαρίτου Φιλίππα   Γάτσου Χρυσούλα   Καραμάνη Αντιγόνη

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η κάτωθι υπογεγραμμένη **ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ** του **ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ**, με αριθμό μητρώου **13073** φοιτήτρια του Τμήματος **ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ με ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ** του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, δηλώνω υπεύθυνα ότι:

"Με πλήρη επίγνωση των συνεπειών του νόμου περί πνευματικών δικαιωμάτων, δηλώνω ενυπογράφως ότι είμαι συγγραφέας της παρούσας Πτυχιακής Εργασίας, για την ολοκλήρωση της οποίας κάθε βοήθεια είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται λεπτομερώς στην εργασία αυτή. Έχω αναφέρει πλήρως και με σαφείς αναφορές, όλες τις πηγές χρήσης δεδομένων, απόψεων, θέσεων και προτάσεων, ιδεών και λεκτικών αναφορών, είτε κατά κυριολεξία είτε βάση επιστημονικής παράφρασης. Δηλώνω, ότι αυτή η Πτυχιακή Εργασία προετοιμάστηκε και ολοκληρώθηκε από εμένα προσωπικά και αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος. Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου. Σε αυτήν την περίπτωση, η Συνέλευση του Τμήματος με νέα απόφασή της, μετά από αίτηση του ενδιαφερόμενου, του αναθέτει εκ νέου την εκπόνηση Π.Ε με άλλο θέμα και διαφορετικό επιβλέποντα καθηγητή."

Η Δηλούσα

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα πτυχιακή έχει ως θέμα την εξέλιξη του βιβλίου, ξεκινώντας με μια ιστορική αναδρομή στην παραδοσιακή τυπογραφία και καταλήγοντας στην πιο σύγχρονη μορφή του βιβλίου, το ηλεκτρονικό βιβλίο (e-book). Αρχικά, γίνεται αναδρομή στην ιστορία του γραπτού λόγου, συνεχίζοντας με τις πρώτες προσπάθειες για παραγωγή έντυπου λόγου, την εφεύρεση της τυπογραφίας και την εξέλιξη της από την αρχή έως σήμερα όσον αφορά το βιβλίο. Παρουσιάζεται το πρώτο χειρόγραφο βιβλίο, το πρώτο έντυπο βιβλίο και το πρώτο ηλεκτρονικό βιβλίο. Αναλύεται η διαδικασία παραγωγής και έκδοσης τόσο του έντυπου βιβλίου όσο και του ηλεκτρονικού, παρατίθενται τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα και των δύο. Επίσης παρουσιάζεται η τεχνολογία των ηλεκτρονικών βιβλίων και αναλύεται η χρήση αυτών. Η παρούσα εργασία έχει σκοπό να προβάλλει τα οφέλη και των δύο μορφών βιβλίου έντυπου και ηλεκτρονικού και τη συνύπαρξή τους.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ :

«ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΟ ΒΙΒΛΙΟ»

«ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑ»

«ΕΝΤΥΠΟ ΒΙΒΛΙΟ»

«ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ (E-BOOK)»

«ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ (E- PUBLISHING)»

«ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΧΑΡΤΙ (E-PAPER)»

«ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΜΕΛΑΝΙ(E-INK)»

ABSTRACT

This dissertation deals with the evolution of the book, starting with a historical review of traditional typography and ending with the most modern form of the book, the e-book. Initially, a review of the history of writing is made, continuing with the first attempts to printing, the invention of typography and its evolution from the beginning to the present in terms of the book. The first hand-written book, the first printed book and the first electronic book are presented. The process of production and publication of both the printed book and the electronic one is analyzed, the advantages and disadvantages of both are listed. The technology of e-books is also presented and their use is analyzed. The present work aims to highlight the benefits of both printed and electronic printed books and their coexistence.

KEYWORDS:

"HAND-WRITTEN BOOK"

"TRADITIONAL TYPOGRAPHY"

"PRINTED BOOK"

" ELECTRONIC BOOK (E-BOOK)"

"ELECTRONIC PUBLISHING (E-PUBLISHING)"

"ELECTRONIC PAPER (E-PAPER)"

"ELECTRONIC INK (E-INK)"

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο : ΕΙΣΑΓΩΓΗ	8
1.1 Σκοπός και αντικείμενο.....	9
1.2 Μεθοδολογία εκπόνησης	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο : Η ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ	10
2.1 Η εφεύρεσή και η εξέλιξη της γραφής	10
2.1.1 Σφηνοειδής γραφή	10
2.1.2 Ιερογλυφική γραφή.....	11
2.1.3 Κινεζικό σύστημα γραφής	13
2.1.4 Φοινικικό και Ελληνικό αλφάβητο	14
2.2 Η αρχή της αναπαραγωγικής διαδικασίας.....	16
2.3 Η εξέλιξη της χειρόγραφης επικοινωνίας σε έντυπη	16
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο : Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ	19
3.1 Η εφεύρεση του Γουτεμβέργιου	20
3.1.1 Η Βίβλος του Γουτεμβέργιου.....	21
3.2 Η διάδοση της τυπογραφίας	22
3.2.1. Εθνικό Τυπογραφείο	24
3.3 Η βασικής μέθοδος εκτύπωσης βιβλίων (offset).....	25
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο : Η ΕΝΤΥΠΗ ΜΟΡΦΗ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ	29
4.1 Η εξέλιξη της μορφής του έντυπου βιβλίου.....	29
4.2 Χαρακτηριστικά του έντυπου βιβλίου.....	29
4.3 Πνευματικά δικαιώματα έντυπου βιβλίου	32
4.4 Έκδοση έντυπου βιβλίου.....	33
4.5 Πλεονεκτήματα έντυπου βιβλίου.....	34
4.6 Μειονεκτήματα έντυπου βιβλίου.....	37
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο : Η ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΜΟΡΦΗ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ	38
5.1 Ηλεκτρονικό βιβλίο (e-book)	38
5.1.1 Χαρακτηριστικά του Ηλεκτρονικού βιβλίου	40
5.1.2 Ψηφιακά δικαιώματα ηλεκτρονικού βιβλίου.....	40
5.1.3 Πρότυπα Ηλεκτρονικού βιβλίου	42

5.2 Ηλεκτρονική έκδοση	45
5.3 Ηλεκτρονικό χαρτί.....	46
5.4 Συσκευές ανάγνωσης Ηλεκτρονικού βιβλίου.....	49
5.5 Πλεονεκτήματα ηλεκτρονικού βιβλίου.....	57
5.6 Μειονεκτήματα ηλεκτρονικού βιβλίου	59
5.7 Ηλεκτρονικό βιβλιοπωλείο	60
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο : ΠΩΛΗΣΗ ΚΑΙ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΒΙΒΛΙΩΝ	61
6.1 Εκδοτικοί Οίκοι και Βιβλιοπωλεία	61
6.1.1 Εκδοτικοί Οίκοι και Βιβλιοπωλεία Εξωτερικού	61
6.1.2 Εκδοτικοί Οίκοι και Βιβλιοπωλεία στην Ελλάδα.....	75
6.2 Βιβλιοθήκες	84
6.2.1 Βιβλιοθήκες Εξωτερικού	84
6.2.2 Βιβλιοθήκες στην Ελλάδα	89
6.3 Χρήσεις του Ηλεκτρονικού βιβλίου	92
6.3.1 Χρήση του Ηλεκτρονικού βιβλίου στην εκπαίδευση.....	99
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	105
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	107

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο : ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η επικοινωνία αποτελεί μία από τις σημαντικότερες ανθρώπινες ανάγκες, από την γέννηση του ο άνθρωπος προσπαθεί να αναπτύξει δεξιότητες επικοινωνίας για να εκφράσει τις βιολογικές του και άλλες ανάγκες. Η συμβολή της επικοινωνίας είναι ιδιαίτερα σημαντική, καθώς μέσω αυτής αναπτύσσονται τα πρώτα σημάδια κοινωνικής συμπεριφοράς και αλληλεπίδρασης με το ευρύτερο περιβάλλον. Ο άνθρωπος χρειάζεται καθημερινά την επικοινωνία για να συνεργαστεί με άλλους ανθρώπους και αυτή η ανάγκη ξεκίνησε από τα πρώτα χρόνια ύπαρξης του. Η συνεννόηση και η ανταλλαγή πληροφοριών ήταν η βασική αρχή, μέσα από πήλινες πλάκες μέχρι τους σημερινούς ηλεκτρονικούς υπολογιστές.

Στο παρελθόν πρόσβαση στην πληροφορία είχαν όσοι γνώριζαν γραφή, ανάγνωση και είχαν την οικονομική δυνατότητα να αγοράσουν ένα χειρόγραφο κείμενο. Αυτό άλλαξε με την εφεύρεση της τυπογραφίας διότι τα έντυπα βιβλία ήταν πιο φθηνά, μετά φτιάχτηκαν οι πρώτες δημόσιες δωρεάν βιβλιοθήκες και σήμερα μέσω του διαδικτύου κάθε χρήστης έχει ελεύθερη πρόσβαση σε τεράστιο όγκο πληροφοριών.

Το ηλεκτρονικό βιβλίο αλλάζει τον τρόπο ανάγνωσης του χρήστη αλλά και τον παραδοσιακό τρόπο παραγωγής και διανομής καθώς παραλείπονται τα στάδια της εκδοτικής και της εκτυπωτικής αλυσίδας, αλλά και η διαδικασία παράδοσης και διανομής του έντυπου βιβλίου. Έτσι αλλάζει και το επιχειρηματικό μοντέλο επηρεάζοντας όλο και περισσότερο όλες τις επιχειρήσεις γραφικών τεχνών. Τα τελευταία χρόνια όσο εξελίσσεται η τεχνολογία που σχετίζεται με τα ηλεκτρονικά βιβλία αυξάνεται και η χρήση των ηλεκτρονικών βιβλίων.

Εικόνα 1. Το e-book εισχωρεί στα έντυπα βιβλία.

Πηγή: <https://www.theguardian.com/books/2020/apr/30/amazon-to-cut-price-of-its-ebooks-to-reflect-removal-of-vat>

1.1 Σκοπός και αντικείμενο

Η πτυχιακή αυτή εργασία έχει ως αντικείμενο το βιβλίο σε όλες του τις μορφές αναλύοντας την διαδικασία δημιουργίας και διανομής του. Σκοπός της είναι να αναδειχθούν τα θετικά και αρνητικά που προσφέρει η κάθε μορφή του βιβλίου, έντυπη και ηλεκτρονική. Αναλύονται τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα των δύο παραπάνω μορφών συγκρίνοντας ποια μορφή βιβλίου είναι καταλληλότερη για το χρήστη ανάλογα την ηλικία του και τον σκοπό χρήσης. Αναφέρεται το αδιαμφισβήτητο πλεονέκτημα του ηλεκτρονικού βιβλίου όσον αφορά την μείωση της περιβαλλοντικής καταστροφής λόγω μη χρήσης ενέργειας για την παραγωγή και την διανομή που απαιτεί το έντυπο βιβλίο. Επιπλέον λόγω της άυλης μορφής του δεν χρειάζεται και πρώτη ύλη, όπου στα έντυπα βιβλία είναι τα δένδρα από τα οποία παράγεται το χαρτί μετά από επεξεργασία του ξύλου, με αποτέλεσμα την αποψίλωση δασών. Αναφέρονται όλα τα στάδια από την δημιουργία ενός e-book έως την ανάγνωση του, τα πρότυπα των ηλεκτρονικών βιβλίων, οι ηλεκτρονικές συσκευές ανάγνωσης (e-readers), οι δυνατότητες που προσφέρει και η χρήση τους τόσο από μαθητές-φοιτητές όσο και από απλούς αναγνώστες.

1.2 Μεθοδολογία εκπόνησης

Η μεθοδολογία εκπόνησης ακολουθεί τις απαιτήσεις μιας ακαδημαϊκής εργασίας έχοντας σωστή δομή, απαρτιζόμενη από όλα τα απαραίτητα όπως Εξώφυλλο, Περίληψη, Περιεχόμενα, Εισαγωγή, Κυρίως κείμενο, Συμπεράσματα και Βιβλιογραφία. Χρησιμοποιήθηκε η γραμματοσειρά Times New Roman 12 στιγμών για τη συγγραφή του συνολικού κειμένου με αυτόματο διορθωτή για την αποφυγή ορθογραφικών λαθών. Η έρευνα είναι βιβλιογραφική, ελληνική και ξενόγλωσση στο μεγαλύτερο μέρος. Διεξάχθηκε κυρίως μέσω διαδικτύου, από ιστότοπους, δωρεάν ψηφιακές βιβλιοθήκες και δωρεάν ηλεκτρονικά βιβλία, καθώς κατά την εκπόνηση αυτής της πτυχιακής λόγω της πανδημίας του covid 19 όπου οδήγησε σε καθολική καραντίνα με κλειστούς πολλούς επαγγελματικούς κλάδους και φυσικά όλες οι φυσικές βιβλιοθήκες όπου θα μπορούσε να απευθυνθεί κάποιος για βιβλιογραφική αναζήτηση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο : Η ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ

2.1 Η εφεύρεσή και η εξέλιξη της γραφής

Με τη Νεολιθική επανάσταση οι άνθρωποι εγκατέλειψαν το ρόλο του κυνηγού τροφосυλλέκτη και οδηγήθηκαν σε μόνιμη εγκατάσταση. Η γεωργία και τα μεγάλα αρδευτικά έργα, η κτηνοτροφία, η βιοτεχνία, η ανακάλυψη της κεραμικής, η εμφάνιση της κατεργασίας των μετάλλων, η ανάπτυξη των οικισμών και η γένεση των πόλεων συνετέλεσαν στην δημιουργία μιας μορφής κοινωνικής ιεράρχησης. Τα ανώτερα στρώματα διακρίνονταν από την μεγάλη μάζα των απλών ανθρώπων, λόγω της πρόσβασης που μόνο αυτά είχαν στο αγροτικό και βιοτεχνικό απόθεμα, στα συσσωρευμένα αγαθά και στη διαχείριση τους. Οι οικονομικές ανταλλαγές που ήταν αναγκαίες για αυτήν τη διαχείριση οδήγησαν στην εμφάνιση της γραφής. (Το Βήμα, 2019)

Η προϊστορία της τυπογραφίας είναι σημαντικό μέρος της ιστορίας της γλώσσας και της γραφής και σε αυτήν περιλαμβάνονται οι πρώτες προσπάθειες του ανθρώπου για επικοινωνία. Ξεκινώντας από τον προφορικό λόγο ο οποίος είχε ως πρώτα στάδια νοήματα, μορφασμούς, κραυγές και εν συνεχεία δημιουργώντας και τον γραπτό λόγο μέσα από σύμβολα, ζωγραφιές και τέλος την ύπαρξη αλφαβήτου ολοκληρώθηκε η διαδικασία της γραπτής επικοινωνίας. Η γραφή επινοήθηκε για να καλύψει ανάγκες, όπως η καταμέτρηση και ο υπολογισμός αγαθών, για οικονομικές συναλλαγές και ανταλλαγές.

Ο γραπτός λόγος είναι αυτός ο οποίος συσχετίζεται άμεσα με την τυπογραφία καθώς η ανάγκη του ανθρώπου για την μονιμότητα του λόγου και την επικοινωνία υπερβαίνοντας χρόνο και απόσταση δημιούργησε την γραφή. Η πρώτη μορφή γραφής αποτελούσαν από γραφικά σύμβολα, σχέδια που θύμιζαν εικόνες ανθρώπων, ζώων, φυτών και αντικειμένων. Στην συνέχεια μέσα από την προσπάθεια να επικοινωνήσει περισσότερα πράγματα με μεγαλύτερη λεπτομέρεια και περισσότερη σαφήνεια οδηγήθηκε στην δημιουργία συλλαβικών συστημάτων γραφής. Τέλος, δημιουργήθηκε το αλφάβητο και ο γραπτός λόγος.

Μέσω της ανάπτυξης της γραφής σε πάπυρο, περγαμινή και σε χαρτί έργα σπουδαίων φιλοσόφων της αρχαιότητας παρέμειναν στο χρόνο και ταξίδεψαν μέσα σε αυτόν σε διάφορα μέρη της γης, ειδικότερα όταν αναπτύχθηκε η αντιγραφική μέθοδος.

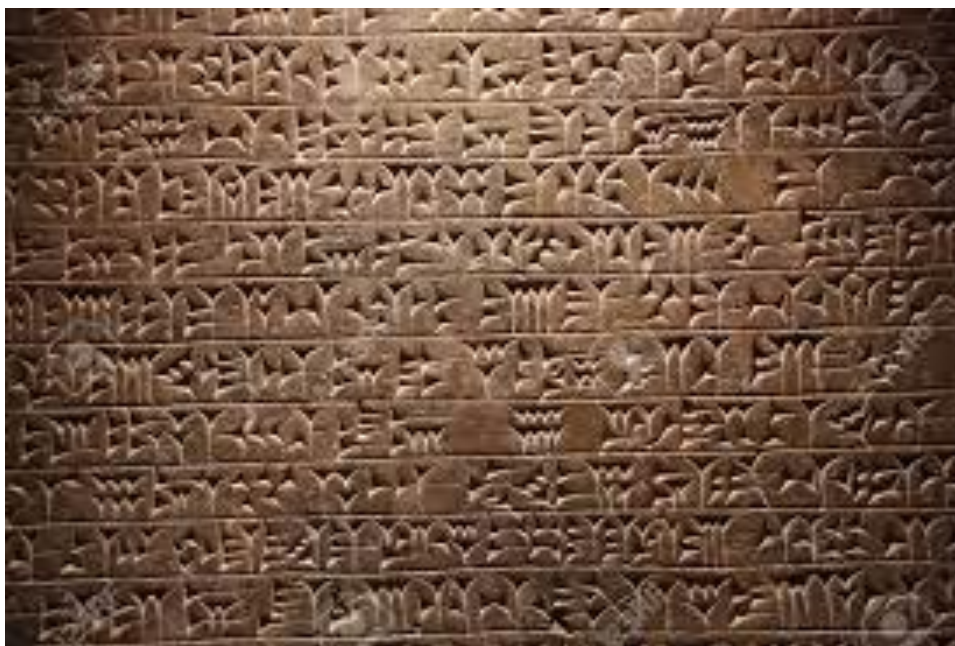
Η τυπογραφία εφευρέθηκε λόγω της μεγάλης ανάγκης για γνώση και μόρφωση μέσα από τα βιβλία την περίοδο της Αναγέννησης και ταξίδεψε με ταχείς ρυθμούς σε όλη την Ευρώπη. Είναι σίγουρο πως η μετάβαση από την χειρόγραφη στην έντυπη επικοινωνία έπαιξε πολύ σημαντικό ρόλο στον ανθρώπινο πολιτισμό, καθώς η προσιτή πρόσβαση στη γνώση και στην πληροφόρηση βοήθησε την ανάπτυξη της σκέψης και της επιστήμης.

2.1.1 Σφηνοειδής γραφή

Στη Σουμερία, στην πόλη Ουρούκ ανακαλύφθηκαν οι πρώτες πινακίδες οι οποίες ήταν φτιαγμένες από πηλό και κατέγραφαν ποσότητες αγαθών. Το 2900 π.Χ. οι Σουμέριοι εφηύραν την σφηνοειδή γραφή, η οποία πήρε το όνομα της από τις σφήνες. Οι σφήνες ήταν γραφίδες φτιαγμένες από καλάμια, έχοντας αιχμηρή άκρη και μορφή

γωνιών και γραμμών, τις χρησιμοποιούσαν για να χαράζουν τις επιγραφές στις πινακίδες. Η σφηνοειδής γραφή εφευρέθηκε από τους Σουμέριους που ζούσαν στις παραποτάμιες περιοχές μεταξύ των ποταμών Εφράτη και Τίγρη, διότι εκεί υπήρχαν σε αφθονία άργιλος και καλάμια, δηλαδή οι πρώτες ύλες για να γράφουν. Χάραζαν με την βοήθεια των καλάμιών-γραφίδων την νωπή άργιλο και την άφηναν να ψηθεί στον ήλιο είτε την έβαζαν στο φούρνο. Κατέκτησαν τη γνώση να δημιουργούν αντίγραφα χρησιμοποιώντας καλούπια φτιαγμένα από μπρούτζο και χαλκό, ενώ ήξεραν ακόμη να χαράσσουν και να κόβουν την πέτρα. (Thranorama, 2021)

Την περίοδο εκείνη γράφτηκε το «Έπος του Γκιλγκαμές» το πρώτο αριστούργημα της παγκόσμιας λογοτεχνίας. Είναι μια συλλογή ποιημάτων των Σουμέριων για τον Γκιλγκαμές, ιστορικό πρόσωπο και βασιλιάς της πόλης Ουρούκ. Το ανακάλυψε μια ομάδα εξερευνητών αρχαιολόγων τον 19^ο αιώνα και είχε διασωθεί επειδή ήταν γραμμένο σε πήλινες πλάκες που ήταν ανθεκτικές. Βρισκόταν σε αφάνεια για περίπου δυο χιλιάδες χρόνια και αυτό διότι η σφηνοειδής γραφή αν και ταξίδεψε σε Ανατολή, Μεσοποταμία, δυτική Περσία και σε ακτές της Μεσογείου μετά από κάποια χρόνια έπαψε να χρησιμοποιείται και οι επόμενες γενιές δεν ήξεραν να διαβάζουν κείμενα. (Βιβλιοπωλείο Πολιτεία, 2012)

Εικόνα 2. Σφηνοειδής γραφή.

Πηγή: <https://www.ancient.eu/image/93/cuneiform-writing/>

2.1.2 Ιερογλυφική γραφή

Η αρχαία Αίγυπτος ήταν ένας από τους σπουδαιότερους πολιτισμούς και η γραφή που εφευρέθηκε εκεί από τις πιο ιδιαίτερες και σίγουρα η πιο όμορφη εικαστικά. Η γραφή της αρχαίας αιγυπτιακής γλώσσας είναι ένα είδος εικονικής γραφής, αποτελείται από περίτεχνα σχέδια ανθρώπων, ζώων και φυτών. Το 1822 ο γάλλος αιγυπτιολόγος Ζαν Φρανσουά Σαμπολιόν ανακοινώνει πώς αποκρυπτογράφησε την Στήλη της Ροζέτας άρα βρήκε το κλειδί για την ανάγνωση των ιερογλυφικών. (Στεργιόπουλος, 2020). Η λέξη ιερογλυφικά είναι σύνθετη ελληνική από τις λέξεις «ιερό» και «γλύφω» που σημαίνει χαράζω. (Brunner, 2020).

Εικόνα 3. Ιερογλυφικά.

Πηγή:<https://www.archaiologia.gr/blog/2019/10/01/%cf%83%ce%b5%ce%bc%ce%b9%ce%bd%ce%ac%cf%81%ce%b9%ce%bf-%ce%b9%ce%b5%cf%81%ce%bf%ce%b3%ce%bb%cf%85%cf%86%ce%b9%ce%ba%cf%8e%ce%bd/>

Οι γραφείς απέδιδαν κάθε λεπτομέρεια του αντικειμένου το οποίο σκάλιζαν ειδικότερα τις εικόνες των ζώων, όπως το τρίχωμα και τα λέπια στα ψάρια. Ακόμη, μερικές φορές απέδιδαν και το χρώμα, για αυτό κάθε γράμμα θα μπορούσε να θεωρηθεί ένα μικρό έργο τέχνης που πολλές φορές και οι ίδιοι το χρησιμοποιούσαν για να κοσμήσουν τοίχους ναών. Όπως αποδεικνύεται απαιτούσε μεγάλη καλλιτεχνική δεξιοτεχνία και η εκμάθηση της ήταν δύσκολη, για τον λόγο αυτό υπήρχαν σχολές για όσους ήθελαν να ακολουθήσουν αυτήν τη σταδιοδρομία. Λόγω της δυσκολίας και των πολλών χρόνων σκληρής εξάσκησης οι γραφείς ήταν καλά πληρωμένοι δημόσιοι υπάλληλοι και πολλοί βρισκόνταν στην κορυφή της αιγυπτιακής κοινωνίας.

Οι Αιγύπτιοι εφηύραν το «φύλλο» από το φυτό πάπυρο το οποίο φύτρωνε σε αφθονία στα έλη και τις κοιλάδες του ποταμού Νείλου. Ο πάπυρος ήταν ένα εύχρηστο υλικό, καθώς εύκαμπτο και λεπτό χρησιμοποιήθηκε για την δημιουργία πανιών, σχοινιών και άλλων, με σημαντικότερο όμως την δημιουργία του «φύλλου» πάνω στο οποίο έγραφαν. Έκοβαν το φλοιό του κορμού σε λωρίδες, τις ένωσαν μεταξύ τους και σχημάτιζαν πλατιές και μακριές ταινίες. Έβαζαν δύο στρώματα το ένα επάνω στο άλλο και δημιουργούσαν μια επιφάνεια την οποία στέγνωναν με πίεση και μετά την βερνίκωναν. Τελικό στάδιο ήταν η ένωση είκοσι φύλλων για να κάνουν έναν κύλινδρο μεγάλου μήκους. Χρησιμοποιώντας μια καλάμνια βέργα και μελάνι φτιαγμένο από νερό, καρβουνόσκονη και κόλλα έγραφαν επάνω στον πάπυρο (Michigan Papyrus Collection, 2004)

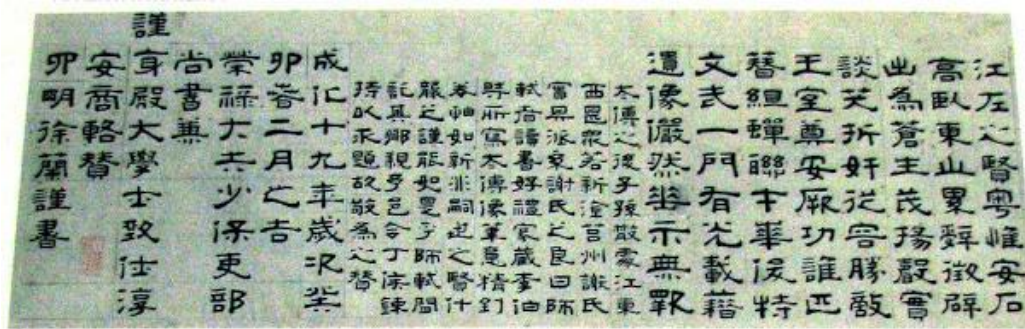
Εικόνα 4. Δημιουργία Αιγυπτιακού φύλλου.

Πηγή: <https://kristifolia.wixsite.com/paixnidia/ylikagrafis>

2.1.3 Κινεζικό σύστημα γραφής

Τα αρχαιότερα διασωζόμενα ευρήματα της κινεζικής γλώσσας χρονολογούνται γύρω στο 1250 π. Χ. όταν ήταν στην κυριαρχία η δυναστεία των Σανγκ. Ωστόσο, είναι σχεδόν σίγουρο πως η κινεζική προφορική γλώσσα υπήρχε αρκετά νωρίτερα, ίσως και το 3000 π.Χ. Η έλλειψη στοιχείων, ίσως οφείλεται και στην πιθανή (σχεδόν σίγουρη) χρήση διαφορετικών μορφών γραφής από τη σημερινή. Όπως και όλες οι γλώσσες, συνήθως χωρίζεται χρονικά σε 3 περιόδους, τα αρχαία κινεζικά, τα μεσαιωνικά κινεζικά, τα νεότερα κινεζικά. Τα χρονικά όρια ανάμεσα στις τρεις αυτές περιόδους δεν είναι σαφή και μπορεί να διαφέρουν, ανάλογα με το άτομο που τα τοποθετεί (Μελέτης Τσαχουρίδης Lavart, 2015).

Η Κίνα το 2000 π.Χ. εφευρίσκει τη γραφή που χρησιμοποιεί ακόμη και σήμερα με κάποιες μικρές αλλαγές. Η γραφή αποτελείται από ιδεογράμματα, χαρακτήρες που αγγίζουν τις εξήντα χιλιάδες ενώ σήμερα υπολογίζεται πως χρησιμοποιούνται μόλις είκοσι χιλιάδες. Όσοι ήξεραν να γράφουν ήταν σεβαστοί από τους υπολοίπους καθώς η γραφή ήταν ιερή και η εκμάθησή της πολύ δύσκολη, για αυτόν τον λόγο όπως και σε άλλους πολιτισμούς οι γραφείς είχαν μια πολύ καλή υπαλληλική σταδιοδρομία. Ακόμη δύο αλλαγές στην κινεζική γραφή του σήμερα είναι οι συλλαβές και η κατεύθυνση γραφής. Στην αρχή ήταν μονοσυλλαβική δηλαδή κάθε χαρακτήρας ήταν μια συλλαβή επομένως δήλωνε πάντα μια λέξη, ενώ πλέον υπάρχουν δύο είδη χαρακτήρων. Η γραφή είχε κατακόρυφη κατεύθυνση από πάνω προς τα κάτω και από τα δεξιά προς τα αριστερά, σήμερα γράφονται οριζόντια από τα αριστερά προς τα δεξιά (Preece, 2020).

Εικόνα 5. Ιδεογράμματα.

Πηγή: <http://www.arxeion-politismou.gr/2019/12/kineziki-grafi-8000-xronon.html>

2.1.4 Φοινικικό και Ελληνικό αλφάβητο

Στην Ελλάδα οι γραμμικές γραφές έρχονται το 2000 π.Χ. μέσα από τους Φοίνικες, ένας λαός που κατοικούσε στα παράλια της Μεσογείου, στις ακτές της σημερινής Συρίας, Λίβανου και Ισραήλ. Ανέπτυξαν ένα σημαντικό πολιτισμό και εμπορική δραστηριότητα και δημιούργησαν ένα σύστημα γραφής αποτελούμενο από 22 στοιχεία, δηλαδή γράμματα τα οποία όμως δήλωναν μόνο τα σύμφωνα της φοινικικής γλώσσας. Η απλότητα αυτού του συστήματος είναι που το κάνει ευρέως γνωστό σε λαούς διαφορετικούς μεταξύ τους, όμως υστερεί σε σχέση με άλλα αλφάβητα λόγω της έλλειψης φωνηέντων (Βίτκος, 2018).

Από το 1500 π.Χ. οι Φοίνικες είχαν πολύ καλές οικονομικές και πολιτιστικές σχέσεις με τους Έλληνες και είχαν ιδρύσει πολλές αποικίες σε νησιά του Αιγαίου και στην ηπειρωτική Ελλάδα. Όποτε ήταν αδύνατο να μην μεταδοθεί αυτή η γραφή στους Έλληνες οι οποίοι την εξέλιξαν δημιουργώντας φωνήεντα από τα ήδη υπάρχοντα σύμφωνα και προσθέτοντας και τρία νέα σύμφωνα το Φ, το Χ και το Ψ. Με αυτόν τον τρόπο τα φοινικικά γράμματα alef, waw, yod, aih, he και het συμβόλιζαν τα αντίστοιχα α (άλφα), υ (ύψιλον), ι (γιώτα) και ε (έψιλον). Έτσι οι Έλληνες δημιουργούν το δικό τους αλφάβητο στηρίζοντας το πάνω στο φοινικικό και γράφοντας με δεξιόστροφη κατεύθυνση (Graficnotes, 2012).

Από το 800 π.Χ. μέχρι το 400 π.Χ. αναπτύσσονται πολλά τοπικά αλφάβητα όμως αυτό που υπερισχύει είναι αυτό της Μιλήτου, όταν ο Ευκλείδης εξέδωσε διάταγμα πως οι νόμοι θα γράφονται πλέον σε αυτό το αλφάβητο. Μέσα από αυτό το διάταγμα καταργούνται οι τοπικές γραφές όμως δημιουργούνται δύο είδη γραφής με πρώτο την επιγραφική γραφή η οποία χαράσσεται σε πέτρα ή μάρμαρο και χρησιμοποιείται σε δημόσια και επίσημα έγγραφα. Το δεύτερο είδος, η γραφή των χειρόγραφων το οποίο ήταν πάνω σε ξύλινα πλακίδια και μετέπειτα σε πάπυρο, έχοντας συμμετρία και αρμονία, με γεωμετρικές καιγωνιώδεις μορφές όπως ταίριαζαν στη γραφίδα του γραφέα. Είχε μια πιο ελεύθερη μορφή πιο στρογγυλεμένη με λιγότερη αυστηρότητα λόγω της ικανότητας του γραφέα αλλά και των διαφορετικών υλικών. Στη συνέχεια των χρόνων και ανάλογα με τις ανάγκες δημιουργήθηκαν και άλλες κατηγορίες όπως η βιβλική, η γραφή των βιβλίων, η επισευρμένη, η γραφή της καθημερινότητας των ιδιωτών και η γραφή της γραφειοκρατίας για δημόσια έργα η οποία ήταν ένας ενδιάμεσος τύπος των δύο πρώτων. Το όνομα της η επισευρμένη γραφή το πήρε από το γεγονός ότι ο γραφέας για εξοικονόμηση χρόνου δεν σήκωνε το χέρι από το

χειρόγραφο αλλά το χέρι συρόταν στο χαρτί. Με το πέρας των χρόνων και μέσα από πολέμους η γλώσσα δεν χάνεται και η αρχαία ελληνική γλώσσα γίνεται καθαρεύουσα για την αριστοκρατική τάξη και δημοτική για τον λαό, καταλήγοντας στη σημερινή Νεοελληνική γλώσσα.

Φοινικικό Αλφάβητο	Ελληνικό Αλφάβητο
Alf (alef) Α	Άλφα Α
Bet Β	Βήτα Β
Gaml Γ	Γάμμα Γ
Delt Δ	Δέλτα Δ
He Ε	Έ(ψιλόν)* Ε
Wau(w) Υ	Wau F
Zai(zain) Ι	Ζήτα Ζ
Het Θ	Ήτα Η
Tet Θ	Θήτα Θ
Yod(yaud) Ι	Ιώτα Ι
Kaf Κ	Κάππα Κ
Lamd Λ	Λάμδα Λ
Mem Μ	Μι Μ
Nun Ν	Νι Ν
Semk Ξ	Σίγμα Ξ
'Αϊη Ο	Ο(μικρόν)* Ο
Pe Π	Πι Π
Sade Ϝ	(S) Ϝ
Qof Φ	Κόππα Ϝ
Res Ρ	Ρο Ρ
Sin Σ	Σαν Σ
Tau(w) Τ	Ταυ Τ
	* βραχύ Υ Φ Χ Ψ Ω

Εικόνα 6. Φοινικικό και Ελληνικό αλφάβητο.

Σήμερα υπάρχουν 2.700 γλώσσες στον κόσμο από τις οποίες μόνο η ελληνική και η κινεζική γλώσσα είναι ομιλούμενες γλώσσες ακόμη και σήμερα έχοντας τη γραπτή μορφή τους εδώ και 3.500 χρόνια, με συνεχή διαδρομή (Τζιόλας, 2020).

2.2 Η αρχή της αναπαραγωγικής διαδικασίας

Πρώτοι στην αναπαραγωγική διαδικασία κειμένων ήταν οι Σουμέριοι οι οποίοι έγραφαν στην άργιλο και έφτιαχναν αντίγραφα με την δημιουργία καλουπιών από μπρούτζο και χαλκό. Οι Αιγύπτιοι επίσης ήρθαν πολύ κοντά σε αυτήν την διαδικασία μέσα από την δημιουργία σφραγίδων, χαραγμένοι κύλινδροι από ασβεστόλιθο και άλλα υλικά, κυλιούνταν επάνω από την μελάνη και έπειτα επάνω στον πάπυρο, προσεγγίζοντας έτσι την περιστροφική εκτύπωση όπως υπάρχει σήμερα. Το 1908 ο ιταλός αρχαιολόγος Λουίτζι Περνιέ ανακαλύπτει το δίσκο της Φαιστού, της Μινωικής Κρήτης. Ο δίσκος έχει διάμετρο δεκαέξι εκατοστά και φέρει κείμενο και στις δυο πλευρές του. Η γραφή έγινε φαινομενικά πλέζοντας σφραγίδες μέσα στο μαλακό πηλό, με ελικοειδής δεξιόστροφη σειρά καταλήγοντας στο κέντρο. Ολόκληρο το κείμενο έχει γραφτεί αναπαράγοντας ένα σώμα κειμένου με σαράντα πέντε εικονιστικά στοιχεία. Δεν έχει βρεθεί κάτι αντίστοιχο παγκοσμίως, ο γερμανός τυπογράφος και γλωσσολόγος Χέρμπερτ Μπρεκλ υποστηρίζει ότι ο δίσκος της Φαιστού είναι το πρώτο εύρημα κινητής τυπογραφίας στον κόσμο (Luwian Studies, 2019).

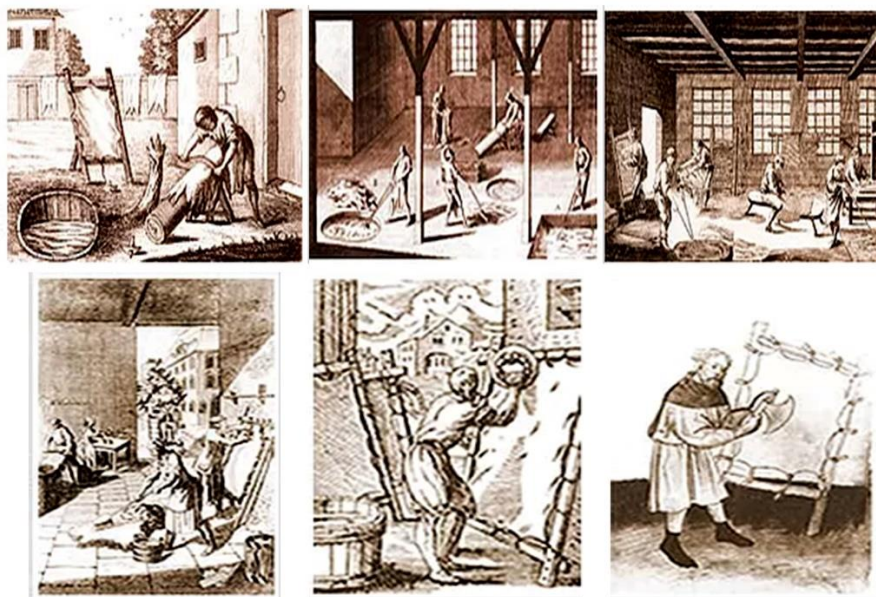
Εικόνα 7. Ο δίσκος της Φαιστού.

Πηγή: <https://www.indaginiemisteri.it/en/2019/08/08/unknown-languages-the-phaistos-disc/>

2.3 Η εξέλιξη της χειρόγραφης επικοινωνίας σε έντυπη

Στην αρχική του μορφή το βιβλίο ήταν φτιαγμένο από πάπυρο, και το τύλιγαν σε ρολό παίρνοντας την μορφή κυλίνδρου. Περίπου, το 200 π.Χ. στην πόλη Πέργαμο της Μικράς Ασίας δημιουργήθηκε από δέρμα προβάτου η περγαμηνή, η οποία αντικατέστησε τον πάπυρο. Πήρε το όνομα της από την πόλη στην οποία εφευρέθηκε και στην ελληνική γλώσσα σημαίνει «δέρμα της Περγάμου». Το δέρμα λοιπόν καθαρίζεται από το τρίχωμα και το λίπος και μετά από μια επεξεργασία χρησιμοποιώντας κιμωλία είναι έτοιμο να δεχτεί το μελάνι. Η χρήση της περγαμηνής παρείχε μεγαλύτερη μονιμότητα διότι το δέρμα ήταν πολύ πιο ανθεκτικό από τον πάπυρο ο οποίος ήταν φυτό (Νικολακόπουλος, 2015).

Εικόνα 8. Δημιουργία Περγαμηνής.

Πηγή: <https://kristifolia.wixsite.com/paixnidia/ylikagrafis>

Πολύ αργότερα 400 χρόνια μετά, το 200 μ.Χ. γίνεται μια ακόμη σημαντική αλλαγή που οδήγησε στο σημερινό τετράδιο, αφορούσε τον τρόπο κατασκευής δεσίματος του βιβλίου μέσω του κώδικα «τετράς δια δύο». Έπαιρναν τέσσερα φύλλα τα δίπλωναν στη μέση, τα έραβαν και έτσι δημιουργούσαν ένα τεύχος με οκτώ φύλλα, το οποίο ονόμαζαν τετράδιο. Ο κώδικας σήμαινε χειρόγραφο βιβλίο αποτελούμενο από πολλά τετράδια ραμμένα στη ράχη, τα εξώφυλλα του ανάλογα τη χρήση του ήταν ξύλινα επενδυμένα από δέρμα, ασήμι ή χρυσό και πολλές φορές διακοσμημένα με πολύτιμους λίθους (Paizografima, 2018).

Η αντιγραφή των βιβλίων και η αναπαραγωγή χειρόγραφων αντιγράφων άρχισε τα μοναστικά κέντρα ανά τον κόσμο. Μοναχοί καλλιγράφοι εκπαίδευαν άλλους μοναχούς και αντέγραφαν κείμενα ώστε να δημιουργηθούν αντίγραφα και να μην χαθούν μέσα στο χρόνο αλλά να διαδοθούν από γενιά σε γενιά. Ήταν ιερή ασχολία και έπρεπε να γίνεται με σεβασμό και μεγάλη αυτοσυγκέντρωση για την αποφυγή λαθών. Τα γράμματα έπρεπε να ήταν ευανάγνωστα, ομοιόμορφα και καλλιγραφικά ώστε να ήταν συνολικά μια όμορφη εικόνα και για αυτό την εικονογράφιση αναλάμβαναν αποκλειστικά ζωγράφοι. Η βιβλιοδεσία ήταν και αυτή μορφή τέχνης καθώς τα εξώφυλλα ήταν περίτεχνα διακοσμημένα.

Στην Κίνα και την Κορέα την ίδια χρονική περίοδο κατά το 200 μ.Χ. γίνονται εφαρμογές εκτύπωσης με μελάνι. Παράγουν αντίτυπα από μία χαραγμένη πλάκα μελανώνοντας την και πιέζοντας πάνω σε μία κατάλληλη επιφάνεια.

Μετά από 17 αιώνες, το 1907 μ.Χ. ο βρετανός αρχαιολόγος Όρελ Στάν ανακαλύπτει το αρχαιότερο σωζόμενο τυπωμένο βιβλίο στο σπήλαιο Μογκάο ή «Σπήλαιο των χιλίων Βούδων», ένα συγκρότημα σχεδόν πεντακοσίων βουδιστικών ναών, στην επαρχία Κανσού της Κίνας (Wikipedia, 2021). Το βιβλίο έχει τίτλο «Diamond Sutra» που σημαίνει η ιστορία του διαμαντιού και έχει ως θέμα τον

βουδισμό, φτιαγμένο από χαρτί σε μορφή κυλίνδρου όπου επάνω έγραφε πως τυπώθηκε στις 11 Μαΐου το 868 μ.Χ. Ο Στάιν κατηγορήθηκε για λαθρεμπόριο καθώς πλήρωσε τον υπεύθυνο της σπηλιάς-βιβλιοθήκης για να πάρει πολλά έγγραφα θέλοντας βέβαια να τα σώσει και να τα παρουσιάσει στον κόσμο (Daley, 2016).

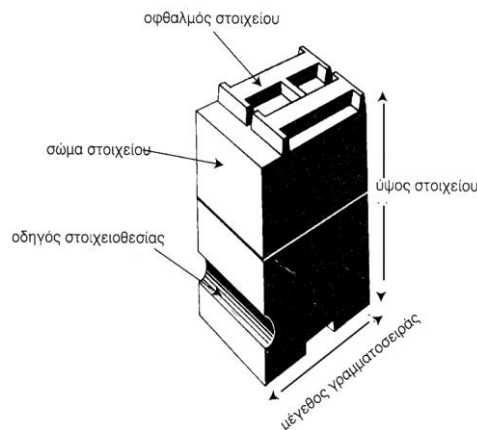
Εικόνα 9. Το αρχαιότερο σωζόμενο τυπωμένο βιβλίο «Diamond Sutra» το 868 μ.Χ.

Πηγή: <http://historyofjournalism.onmason.com/2011/11/28/before-borders/>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο : Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ

Η κλασική έννοια της τυπογραφίας την ορίζει ως η τέχνη της αποτύπωσης και αναπαραγωγής κειμένου και εικόνων μέσω κινητών μεταλλικών στοιχείων σε χαρτί με την εφαρμογή πίεσης. Στη σημερινή εποχή με την ραγδαία και συνεχή εξέλιξη της τεχνολογίας η τυπογραφία δεν εξαρτάται από τη μηχανική πίεση της πρέσας και υπάρχουν πολλές μορφές αποτύπωσης- εκτύπωσης και παραγωγής αντιγράφων όπου ανάλογα με το υλικό εκτύπωσης αλλάζει η μέθοδος.

Το τυπογραφικό στοιχείο αποτελείται από μία μεταλλική βάση, ένα ορθογώνιο παραλληλεπίπεδο, που ονομάζεται σώμα. Επάνω στο σώμα βρίσκεται ο οφθαλμός του στοιχείου. Ο οφθαλμός είναι το τμήμα του στοιχείου που πρόκειται να δεχθεί τη μελάνη και που η επιφάνειά του βρίσκεται σε υψηλότερο επίπεδο σε σχέση με εκείνη του σώματος. Με άλλα λόγια, είναι το τμήμα που φέρει το γράμμα, το σύμβολο, τον αριθμό, κ.λ.π. που θα τυπωθεί. Το ύψος της βάσης μαζί με το ύψος του οφθαλμού δίνουν το ύψος του στοιχείου. Το ύψος των τυπογραφικών στοιχείων ονομάζεται και ύψος εκτύπωσης και κυμαίνεται από 23 έως 25 χιλιοστά, περίπου, ανάλογα με τη χώρα παραγωγής τους (Graficnotes, 2013).

Εικόνα 10. Τυπογραφικό στοιχείο.

Πηγή: http://graficnotes.blogspot.com/2013/04/blog-post_6.html

Σε παλαιότερα χρόνια, η στοιχειοθεσία γινόταν με το χέρι και το τυπογραφικό στοιχείο ήταν αυτό που αποτέλεσε βάση για την εξέλιξη της τυπογραφίας, παραλληλεπίπεδο, κυρίως από μέταλλο, με ανάγλυφο σχήμα ενός γράμματος. Ο Johannes Gutenberg ο εφευρέτης της κινητής τυπογραφίας, τελειοποιώντας παλαιότερο σύστημα, κατόρθωσε να αναπαράγει απεριόριστο αριθμό στοιχείων, το καθένα από τα οποία έφερε ανάγλυφο ένα από τα γράμματα του αλφαβήτου, έτσι ώστε να συνδυάζεται με τα άλλα για τον σχηματισμό ενός κειμένου. Το σχήμα των πρώτων τυπογραφικών στοιχείων δεν διέφερε από το σχήμα των χειρόγραφων. Αργότερα το σχήμα των γραμμάτων απλοποιήθηκε ώστε να χαράζεται ευκολότερα επάνω στο μέταλλο. Πολλοί, κατά καιρούς, παρήγαγαν ωραιότερα στοιχεία όπως ο Κλοντ Γκαραμόν, ο Κρίστοφερ Βαν Ντανκ (Ελζβεριανά στοιχεία) και ο Ζαμπατίστα Μποντόνι.

Η ταξινόμηση των στοιχείων στηρίζεται στο σχήμα του οφθαλμού, δηλαδή του μέρους που αποτυπώνεται. Μια συστηματική ταξινόμηση πρέπει να αναφέρεται στον τύπο (λατινικό, γοτθικό), στην ομάδα (ρυθμός, μορφή), στην οικογένεια (στρογγυλό,

κυρτό) και στο σώμα (κλίμακα του σώματος). Στο τυπογραφικό στοιχείο οι τρεις διαστάσεις είναι το ύψος, το σώμα και η απόσταση. Τα στοιχεία παράγονται σε χυτήρια ή από ειδικές μηχανές μηχανικής στοιχειοθεσίας, όπου συντίθενται στοιχεία σε ολόκληρους στοίχους ή χωριστά. Τα στοιχεία του χυτηρίου χύνονται με ένα κράμα μολυβιού, κασσίτερου και αντιμονίου τα ποσοστά των οποίων ποικίλουν ανάλογα με την επεξεργασία και το σύστημα.

Με την καθιέρωση της φωτοσύνθεσης, το στοιχείο αποτελείται από μια φωτογραφική αναπαραγωγή του κάθε αλφαβητικού γράμματος ή συμβόλου. Η τυπογραφία πέρασε σε νέα εποχή με την εισαγωγή της ψηφιακής τυπογραφίας, επιτρέποντας καλύτερες, ταχύτερες και οικονομικότερες εκτυπώσεις, σε αξιοσημείωτα μεγαλύτερη ποσότητα.

3.1 Η εφεύρεση του Γουτεμβέργιου

Ο Johannes Gutenberg (Ιωάννης Γουτεμβέργιος) ήταν γερμανός εφευρέτης, γεννήθηκε στο Mainz της Γερμανίας μεταξύ 1394 και 1404 και ήταν ο κύριος εφευρέτης της τυπογραφίας δημιουργώντας το πρώτο τυπογραφικό πιεστήριο.

Πριν τον 20^ο αιώνα θεωρούσαν «πατέρα» της τυπογραφίας τον Laurens Coster, επίσης εφευρέτης ασχολούμενος με την τυπογραφία. Γεννημένος στο Χάρλεμ της Ολλανδίας το 1370, επαγγέλλεται φορολογικός και ταμίας της εκκλησίας του Χάρλεμ και θεωρείται ότι πέθανε από πανούκλα το 1440. Δεν υπάρχουν πολλές πληροφορίες ή γραπτά ώστε να αποδεικνύεται η εφεύρεση του. Υπάρχουν δείγματα τυπωμένα περίπου το 1430 χρησιμοποιώντας ξύλινα καλούπια, προγενέστερα συγκρίνοντας τα με αυτά του Γουτεμβέργιου. Ωστόσο, σε αυτά τα σωζόμενα δείγματα δεν βρέθηκε κάποια επιγραφή με το όνομα του, μια μορφή τεκμηρίωσης (Encyclopaedia Britannica, 1998)

Ούτε για τον Γουτεμβέργιο υπάρχουν πολλές πληροφορίες, για τα χρόνια του ως παιδί ή την μετέπειτα προσωπική του ζωή, εάν παντρεύτηκε και έκανε παιδιά. Επίσης, δεν είναι γνωστό τι μόρφωση έλαβε και εάν σπούδασε κάποια ειδικότητα, εικάζεται πως έμαθε την τέχνη της χρυσοχοΐας δίπλα στον πατέρα του ή και ίσως να σπούδασε σε κάποιο πανεπιστήμιο καθώς οι γονείς του Friele Gensfleisch zur Laden and Else Wirich ήταν ευκατάστατοι (Bellis, 2020). Σίγουρα όμως αποδεικνύεται η εφεύρεση του, η δημιουργία της τυπογραφίας στο σύνολο της ιδέας. Το πλήρες όνομα του ήταν Johannes Gensfleisch zum Gutenberg, στο επάγγελμα ήταν τεχνίτης, σιδηρουργός χρυσοχόος και η οικογένεια του ασχολούταν με το εμπόριο.

Μια επιστολή του το 1434 φανερώνει πως ζει και εργάζεται ως χρυσοχόος στο Στρασβούργο της Γερμανίας, το οποίο ήταν κέντρο εμπορίου (Atlantis School of Communication, 2020). Από το 1440 έχει γεννηθεί η ιδέα της τυπογραφίας έως και το 1455 όπου ολοκληρώνεται η υλοποίηση και τυπώνεται η «Βίβλος του Γουτεμβέργιου» ή «Βίβλος των 42 γραμμών», μεγάλο χρονικό διάστημα για το οποίο δεν υπάρχουν σαφείς και λεπτομερείς πληροφορίες. Ταυτόχρονα τύπωνε και εκκλησιαστικά βιβλία καθώς σχεδόν όλα τα χειρόγραφα βιβλία είχαν ως θέμα την θρησκεία και έτσι συνεχίστηκε και στο έντυπο βιβλίο ειδικά τα πρώτα χρόνια της εφεύρεσης.

Η ιδέα της εφεύρεσης δεν έχει ακριβή ημερομηνία και ο Γουτεμβέργιος την κρατά μυστική από τους συνεργάτες του με αποτέλεσμα όταν πέθανε ο συνέταιρος του οι κληρονόμοι του να διεκδικούν τα δικαιώματα και καταλήγουν στα δικαστήρια. Επίσης,

υπάρχει και η πληροφορία πως πήρε δάνειο από τον Johann Fust, δικηγόρος και τραπεζίτης, το οποίο δεν μπόρεσε να εξοφλήσει και τότε ο οικονομικός υποστηρικτής και συνεργάτης του τον μίλησε και έτσι κατέληξαν στα δικαστήρια(Preece, 2020).

Τέλος, ο εφευρέτης βρίσκεται να χάνει την δικαστική διαμάχη και μαζί το τυπογραφείο του, το οποίο ανέλαβε ο Fust με τον γαμπρό του Peter Schoeffer ο οποίος ήταν καλλιγράφος, σε καιρό ακμής του τυπογραφείου όπου απασχολούσε περίπου 20 υπαλλήλους ειδικότητας όπως ξυλουργοί, μεταλλουργοί, χημικοί και σχεδιαστές.

Τον Ιανουάριο του 1465, ο αρχιεπίσκοπος του Mainz συνταξιοδότησε τον Γουτεμβέργιο, δίνοντάς του κάθε χρόνο σιτηρά, κρασί και ρούχα και τον απαλλάσσει από ορισμένους φόρους. Η οικονομική του κατάσταση τα τελευταία χρόνια έχει συζητηθεί, αλλά μάλλον δεν ήταν άπορη(Lehmann, 2020).

Δεν γίνεται πλούσιος από την εφεύρεση του όμως επιτρέπει την μαζική παραγωγή βιβλίων για πρώτη φορά και αλλάζει τον κόσμο. Πριν από αυτόν κάθε βιβλίο έπρεπε να γραφεί και να αντιγραφεί με το χέρι. Ξεκινά η εμπορική μαζική παραγωγή βιβλίων, και στην συνέχεια τα βιβλία γίνονται πιο φθηνά με αποτέλεσμα την πρόσβαση σε αυτά ενός πολύ ευρύτερου φάσματος της κοινωνίας. Ο Γουτεμβέργιος πέθανε τον Φεβρουάριο του 1468 στο Mainz (OasisPublications).

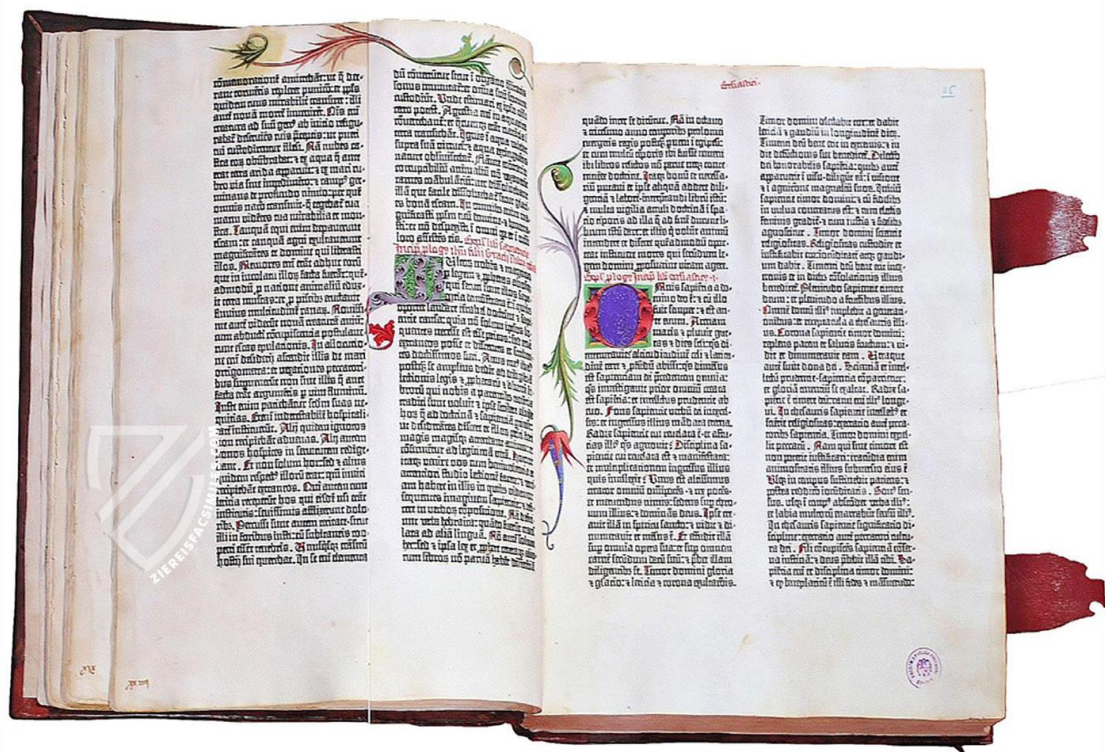
Εικόνα 11. Το Τυπογραφείο του Γουτεμβέργιου.

Πηγή: Εγκυκλοπαίδεια ΔΟΜΗ

3.1.1 Η Βίβλος του Γουτεμβέργιου

Το πιο σπουδαίο βιβλίο που τύπωσε ο Γουτεμβέργιος είναι και ένα από τα πρώτα ολοκληρωμένα τυπωμένα βιβλία και συχνά αναφέρεται ως η «Βίβλος του Γουτεμβέργιου», όμως ο επίσημος τίτλος του είναι η «Βίβλος των 42 γραμμών». Επίσης, αναφέρεται και ως «Βίβλος Mazarin» επειδή το πρώτο αντίγραφο βρίσκεται από βιβλιογράφους στη βιβλιοθήκη του Παρισιού «Cardinal Mazarin». Η Βίβλος γράφτηκε στα Λατινικά και έχει 1254 σελίδες, όλες διαμορφωμένες όπως στα χειρόγραφα βιβλία, καθώς το χειρόγραφο βιβλίο έχει μεγαλύτερη αξία. Τυπώθηκαν

πρώτα τα φύλλα και έπειτα με το χέρι γράφτηκαν οι επικεφαλίδες και διακοσμήσαν τα πλαίσια ώστε να θυμίζει χειρόγραφο. Σώζονται 49 αντίτυπα σε διάφορες βιβλιοθήκες και μουσεία ανά τον κόσμο ενώ τυπώθηκαν 135 σε χαρτί και περίπου 45 σε περγαμηνή (Ziereis Faksimiles, χ.χ.).

Εικόνα 12. Η Βίβλος του Γουτεμβέργιου.

Πηγή: <https://www.facsimiles.com/facsimiles/gutenbergs-bible-the-42-lined-bible>

3.2 Η διάδοση της τυπογραφίας

«Η καινοτομία του Γουτεμβέργιου θα άλλαζε τον χάρτη της Ευρώπης, θα αποδυνάμωνε τη δύναμη της Καθολικής Εκκλησίας και θα μετατόπιζε κέντρα μάθησης και γνώσης από θρησκευτικά σε κοσμικά, όλα αυτά μέσα σε λιγότερο από 50 χρόνια. Το 1455, στην Ευρώπη δεν υπήρχαν τυπογραφικά πιεστήρια. Μέχρι το 1500, τα πιεστήρια λειτουργούσαν σε 245 πόλεις, από τη Στοκχόλμη έως το Παλέρμιο. Πριν από το 1455, δεν υπήρχαν έντυπα κείμενα στην Ευρώπη. Μέχρι το 1500, είχαν εκτυπωθεί πάνω από 20 εκατομμύρια βιβλία, ένα βιβλίο για κάθε πέντε άτομα που ζουν στη Δυτική Ευρώπη. Καμία προηγούμενη εφεύρεση στην ανθρώπινη ιστορία δεν είχε εξαπλωθεί μέχρι στιγμής, τόσο γρήγορα» (Haley, n.d.).

Το 1457 οι καινούργιοι ιδιοκτήτες του τυπογραφείου του Γουτεμβέργιου τυπώνουν το «Ψαλτήριο του Mainz» ένα από τα σπουδαιότερα βιβλία και το πρώτο στο οποίο στην τελευταία σελίδα αναγράφεται ο χρόνος, ο τόπος και οι τυπογράφοι. Αυτό ήταν η πρώτη δημοσίευση της συνεργασίας των Fust και Schoeffer, στις 14 Αυγούστου 1457, ένα ψαλτήρι 350 σελίδων που ανατέθηκε από τον αρχιεπίσκοπο του Mainz. Εκτυπώνεται με τη χρήση μαύρων και κόκκινων μελανιών, με αρχικά γράμματα

δύο χρωμάτων και μεγάλα χρωματισμένα κεφαλαία με μπλε και κόκκινα μελάνια (Sack, 2016).

Το 1462, στο Mainz ξεσπούν ταραχές μεταξύ της εκκλησίας, η πόλη δέχεται μεγάλες καταστροφές και έτσι πολλοί αναγκάζονται να την εγκαταλείψουν αναζητώντας κάτι καλύτερο σε άλλες πόλεις της Γερμανίας αλλά και κάποιοι σε διάφορες χώρες της Ευρώπης. Λόγω αυτού οι πρώτοι τυπογράφοι σε Ιταλία, Γαλλία και Ισπανία ήταν Γερμανοί μετανάστες.

Η τυπογραφία ταξιδεύει και σε άλλες πόλεις της Γερμανίας, Ulm και Augsburg γίνονται σημαντικά εκτυπωτικά και εκδοτικά κέντρα. Συγκεκριμένα στην πόλη Ulm το 1473 οι τυπογράφοι Jacob Zainer και Leinhart Holle γίνονται διάσημοι για αρκετούς τίτλους βιβλίων όμως μετά από μια δεκαετία το 1483 χρεωκοπούν και αναγκάζονται να εγκαταλείψουν την πόλη.

Ακολουθεί η Κολωνία, σημαντικό κέντρο πολιτισμού και εμπορίου, το 1478-1479 ο Heinrich Quentell ανοίγει τυπογραφείο και μέσα σε 25 χρόνια παράγει περισσότερους από διακόσιους τίτλους βιβλίων (Southern Methodist University-Bridwell Library History, 2021). Κάτι αντίστοιχο συμβαίνει και στην Νυρεμβέργη με τον Anton Koberger να τυπώνει πάνω από διακόσους τίτλους βιβλίων μεταξύ 1472 και 1504 (Wikipedia, 2021).

Στην Ιταλία στη πόλη Subiaco το πρώτο βιβλίο τυπώνεται από τους γερμανούς τυπογράφους Conrand Sweynheim και Arnold Pannartz, το 1465. Όμως η πόλη της Ιταλίας που γίνεται γνωστή ως εκδοτικό κέντρο είναι η Βενετία όπου και εκεί κάνει την αρχή το 1469 ένας ακόμη γερμανός τυπογράφος ο Johann of Speyer. Μετά τον θάνατο του Johann το 1470, ο Nikolas Jenson δημιουργεί ένα εργαστήριο στη Βενετία και ο Albus Manutius καταφέρνει και δημιουργεί τη πρώτη ολοκληρωμένη εκδοτική επιχείρηση το 1490. Περίπου το 1499 παράγει ένα βιβλίο με τίτλο το οποίο έως και σήμερα θεωρείται το απόγειο της τελειότητας τόσο ως προς την ποιότητα της εκτύπωσης, του τυπογραφικού σχεδιασμού αλλά και της εικονογράφησης καθώς είχε στο ανθρώπινο δυναμικό της επιχείρησης διάσημους εκτυπωτές (Preece, 2020).

Στη Γαλλία μεταξύ 1469 και 1470 ιδρύεται το πρώτο τυπογραφείο για την εξυπηρέτηση των λόγιών της Σορβόνης. Ένας καθηγητής φιλοσοφίας ο Guillaume Fichet και ένας βιβλιοθηκάριος ο Jean Heynlin, καλούν τρεις τυπογράφους τους Martin Crantz, Michael Friburger και τον Ulrich Gering φυσικά από την Γερμανία για να υλοποιήσουν την ιδέα τους, όπως και έγινε. Μετά από τρία χρόνια στη Λυών μια πόλη με μεγάλο εμπόριο, ο Barthelemy Buyer, πλούσιος έμπορος ανοίγει τυπογραφείο και το διευθύνει ο Γερμανός Wilhelm Koenig.

Στην Αγγλία, το 1475, δημιουργείται το πρώτο τυπογραφείο από τον έμπορο William Caxton και τον γερμανό τυπογράφο Johann Veldener. (Trapp, 1998) Ο Caxton ταξιδεύοντας στην Κολωνία γνωρίζει την τυπογραφία και τον Veldener και αποφασίζουν να ανοίξουν τυπογραφείο στο Λονδίνο και να τυπώσουν το πρώτο βιβλίο στα Αγγλικά που είχε τίτλο την «Η Ιστορία της Τροίας». (Hellinga, 2020) Την ίδια περίοδο ιδρύονται τυπογραφεία και σε χώρες της Ισπανίας.

Η διάδοση της τυπογραφίας στην κεντρική και νοτιοανατολική Ευρώπη συμπίπτει με την περίοδο της άλωσης της Κωνσταντινούπολης από τους Οθωμανούς και η ανάπτυξη της καθίσταται αδύνατη. Επίσης, το Κοράνι το ιερό βιβλίων των Οθωμανών απαγορεύεται να αναπαραχθεί με μηχανικά μέσα για θρησκευτικούς λόγους οπότε αυτό δυσκολεύει ακόμη περισσότερο τη διάδοση και την ανάπτυξη της τυπογραφίας

καθώς το αντικείμενο των τυπογραφείων εκείνη την εποχή ήταν τα θρησκευτικά βιβλία. Με αυτά τα δεδομένα η τυπογραφία συνεχίζει το ταξίδι της στην ανατολική Μεσόγειο στις μη μουσουλμανικές περιοχές. Στη Θεσσαλονίκη η τυπογραφία φτάνει περίπου τον 16^ο αιώνα μέσα από τον Εβραίο τυπογράφο Ιούδα Γκεδάλια, ο οποίος ξεκινά και τυπώνει στα Εβραϊκά (Google Arts & Culture, 2021).

Από τον 15^ο αιώνα ελληνικά βιβλία τυπώνονται στα μεγαλύτερα τυπογραφικά κέντρα, στη Βενετία. Το 1475 γίνεται η πρώτη εκτύπωση ενός πλήρους ελληνικού κειμένου, ήταν η γραμματική του Μανουήλ Χρυσολωρά, που τυπώθηκε στη Βιτσέντσα της Ιταλίας. Στη Βενετία ιδρύεται το 1486 το πρώτο ελληνικό τυπογραφείο από δύο κρητικούς κληρικούς τον Αλέξανδρο Χάνδακα και τον Νικόλαο Καββαδάτο Κυδωνιάτη. Το δεύτερο ελληνικό τυπογραφείο στη Βενετία ιδρύεται πάλι από δύο κρητικούς το 1499. Την ίδια χρονιά σε αυτό το τυπογραφείο τυπώνεται το βιβλίο, Ετυμολογικόν Μέγα, ένα ογκώδες και σπουδαίο έργο με απίστευτη ομορφιά χαρακτηριζόμενο ως την πρώτη σημαντική ελληνική παραγωγή αισθητικής στην τυπογραφία. Για την ολοκλήρωση του βιβλίου αυτού συνεργάστηκαν οι εκτυπωτές Ζαχαρίας Καλλιέργης και Νικόλαος Βλαστός οι οποίοι είχαν το τυπογραφείο. Ο Βλαστός είναι τυπογράφος, καλλιγράφος και εκδότης γεννημένος στην Κρήτη, στο Ρέθυμνο, ο οποίος πήγε στη Βενετία το 1480. Ο Ζαχαρίας Καλλιέργης λόγιος, τυπογράφος, καλλιγράφος, αντιγραφέας χειρόγραφων, σχεδιαστής και χαράκτης τυπογραφικών στοιχείων, διορθωτής και επιμελητής κλασικών κειμένων, επίσης από το Ρέθυμνο, πηγαίνει στη Βενετία το 1490 (Λαδιά, 2020).

Μέχρι το 1650 η παραγωγή ελληνικών βιβλίων γίνεται στη Βενετία από Ιταλούς σε συνεργασία με έλληνες επιχειρηματίες, μετά το 1670 αγοράζουν Έλληνες τυπογραφεία παράγοντας και εξελίσσοντας το ελληνικό βιβλίο. Το μακροβιότερο τυπογραφείο ήταν του ηπειρώτη Νικολάου Γλυκή, λειτούργησε σχεδόν δύο αιώνες από το 1670 έως το 1854. Στην συνέχεια γίνονται προσπάθειες να ανοίξουν ελληνικά τυπογραφεία σε Μολδαβία, Βλαχία, Ρουμανία, Βιέννη με τελευταία απόπειρα την ίδρυση στην Κωνσταντινούπολη. Στην Κέρκυρα δημιουργείται το πρώτο τυπογραφείο το 1799 μετά την κατάκτηση των Γάλλων και διατηρείται έως το 1817 υπό την κατοχή διαφόρων καθεστώτων, μέχρι την ενσωμάτωση στο ελληνικό κράτος (Κατσαρού, 2017).

3.2.1. Εθνικό Τυπογραφείο

Η ιστορία του Εθνικού Τυπογραφείου ξεκινά το 1821 όταν όλες οι ελληνικές επαναστατικές κυβερνήσεις προσπαθούν να αποκτήσουν τυπογραφεία για να εκδώσουν έντυπα προκειμένου να δημοσιοποιούν τις πράξεις και τις αποφάσεις τους, όμως οι αντίξοες συνθήκες και οι ανάγκες του Αγώνα δυσχεραίνουν και συχνά ματαιώνουν αυτήν την προσπάθεια. Τον Ιούνιο του 1821 ο Δημήτριος Υψηλάντης φέρνει στην Ελλάδα, από την Τεργέστη, το πρώτο τυπογραφικό πιεστήριο και με βάση αυτό λειτουργεί στην Καλαμάτα τυπογραφείο, όπου τυπώνεται την 1^η Αυγούστου η πρώτη εφημερίδα των αγωνιζόμενων Ελλήνων, η «Σάλπιγξ Ελληνική». Εκδότης της εφημερίδας είναι ο γνωστός από την έκδοση του περιοδικού «Λόγιος Ερμής» (Βιέννη, 1811-1821) Θεόκλητος Φαρμακίδης και υπεύθυνος του τυπογραφείου ο Κωνσταντίνος Τόμπρας από τις Κυδωνίες της Μικράς Ασίας. Η «Σάλπιγξ Ελληνική» κυκλοφόρησε σε τρία ή τέσσερα φύλλα, σε σχήμα 4^ο, δίστηλη και τετρασέλιδη (Εθνικό Τυπογραφείο, 2019).

Το 1825 λειτουργεί η πρώτη δημόσια εκτυπωτική μονάδα στο Ναύπλιο με την ονομασία «Τυπογραφία της Διοικήσεως» εκεί τυπώνεται η «Γενική Εφημερίς της Ελλάδος» η οποία αποτελεί την πρώτη ουσιαστικά επίσημη εφημερίδα της ελληνικής Διοίκησης. Το 1830 ονομάζεται «Εθνική Τυπογραφία» και μεταφέρεται στο Ναύπλιο. Την 1η Φεβρουαρίου του 1833 ιδρύεται η «Εφημερίς της Κυβερνήσεως του Βασιλείου της Ελλάδος» από τον Όθωνα και δύο χρόνια μετά εγκαθίσταται το «Βασιλικόν Τυπογραφείον και Λιθογραφείον» σε δικό του κτήριο, στην οδό Σταδίου και εντάσσεται στη δικαιοδοσία της επί των Οικονομικών Γραμματείας της Επικρατείας. Τον Οκτώβριο του 1862 καταλύεται η βασιλεία του Όθωνα, συγκαλείται συντακτική εθνοσυνέλευση και μετονομάζεται το «Βασιλικόν Τυπογραφείον » σε «Εθνικόν Τυπογραφείον». Με το Σύνταγμα του 1864 ενισχύεται ο νομιμοποιητικός χαρακτήρας της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως (Εθνικό Τυπογραφείο, 2019).

Το 1907 μεταφέρεται η έδρα του Εθνικού Τυπογραφείου στο κτήριο που στεγάζεται μέχρι σήμερα, στην οδό Καποδιστρίου 34. Μετά από είκοσι χρόνια το 1927 δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και αμέσως τίθεται σε ισχύ το Σύνταγμα της Ελληνικής Δημοκρατίας. Επέκταση του κτηρίου του Εθνικού Τυπογραφείου προς την οδό Σολωμού. Στην περίοδο του πολέμου 1941-1944 στις 26 Απριλίου κυκλοφορεί το τελευταίο ΦΕΚ της ελεύθερης Ελλάδας και τρεις ημέρες μετά στις 29 Απριλίου κυκλοφορεί το πρώτο φύλλο της διορισμένης από τους Γερμανούς. Το 1952 ιδρύεται η Σχολή Τυπογραφίας του Εθνικού Τυπογραφείου, ως μόνιμος μηχανισμός κατάρτισης και επιλογής του τεχνικού προσωπικού. Το 1967 Εθνικό Τυπογραφείο υπάγεται στο Υπουργείο Προεδρίας της Κυβέρνησης Η Σχολή Τυπογραφίας διακόπτει τη λειτουργία της το 1967, επαναλειτουργεί το 1973 για μία δεκαετία και μετά παύει και πάλι να λειτουργεί. Το 1985 το Εθνικό Τυπογραφείο οργανώνεται ως ενιαίος διοικητικός τομέας του οποίου προϊστάται Ειδικός Γραμματέας (Εθνικό Τυπογραφείο, 2019).

Το 1990 παύει οριστικά η χρήση της παλαιάς τεχνολογίας και αποσύρονται μηχανήματα τα οποία αποτελούν τον κύριο όγκο των εκθεμάτων του Μουσείου του Εθνικού Τυπογραφείου. Το 1997 Αρχίζει η ηλεκτρονική έκδοση και κυκλοφορία των ΦΕΚ στο διαδικτυακό τόπο του Εθνικού Τυπογραφείου (www.et.gr). Μετά από μια δεκαετία το 2000 ο εκσυγχρονισμός του Εθνικού Τυπογραφείου περιλαμβάνει, εκτός από την ανακαίνιση του κτηρίου, τη δημιουργία και εγκατάσταση Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος, την προμήθεια και εγκατάσταση συστημάτων προεκτύπωσης, ψηφιακής εκτύπωσης και τετράχρωμης εκτυπωτικής μηχανής. Τέλος την περίοδο 2018-2019 δημιουργείται νέο πληροφοριακό σύστημα που θα αντικαταστήσει το πεπαλαιωμένο Σύστημα Αυτοματοποίησης Δημιουργίας ΦΕΚ (Εθνικό Τυπογραφείο, 2019).

3.3 Η βασικής μέθοδος εκτύπωσης βιβλίων (offset)

Η offset είναι μια μέθοδος έμμεσης εκτύπωσης και κύριο χαρακτηριστικό της είναι το χημικό στοιχείο. Ανήκει στη κατηγορία της επιπεδοτυπίας, ο όρος επιπεδοτυπία αναφέρεται σε όλες εκείνες τις εκτυπωτικές μεθόδους, στις οποίες η εκτυπωτική πλάκα που χρησιμοποιείται δεν έχει εσοχές ή εξοχές. Η εκτυπούμενη και η μη εκτυπούμενη επιφάνεια βρίσκονται στο ίδιο επίπεδο, με το μελάνι να μεταφέρεται στα σημεία όπου υπάρχει θέμα στην εκτυπωτική πλάκα. Αυτό, διότι η μελάνη μεταφέρεται στα σημεία της πλάκας όπου υπάρχει θέμα τα οποία ονομάζονται λιπόφιλα ή υδρόφοβα και

απομακρύνεται από τα άλλα όπου υπάρχει νερό τα οποία αντίστοιχα ονομάζονται υδρόφιλα ή λιπόφοβα. Παράλληλα με αυτόν τον όρο χρησιμοποιείται και ο όρος λιθογραφία καθώς στην αρχή χρησιμοποιούνταν λιθογραφικές πλάκες.

Οι εκτυπωτικές μηχανές offset χωρίζονται σε δύο κατηγορίες, ανάλογα με το αριθμό των χρωμάτων που τυπώνονται με ένα μόνο πέρασμα του εκτυπούμενου υλικού από την μηχανή και από τον τρόπο τροφοδοσίας του εκτυπούμενου υλικού (χαρτιού). Η πρώτη κατηγορία χωρίζεται στις εξής υποκατηγορίες, υπάρχουν μονόχρωμες, δίχρωμες, τετράχρωμες, εξάχρωμες και σπανιότερα δωδεκάχρωμες μηχανές αντίστοιχα η δεύτερη κατηγορία διακρίνεται σε υποκατηγορίες όσον αφορά τις μηχανές τροφοδοσίας φύλλου και αυτό διότι υπάρχουν τρία (βασικά) μεγέθη, μικρό (29x43cm), μεσαίο μέγεθος (70x100cm) και μεγάλο μέγεθος(140x200cm). Πλέον οι πλάκες εκτύπωσης δημιουργούνται μέσω του CTP (Computer to Plate) ένα σύστημα δημιουργίας αυτών το οποίο προσφέρει ακρίβεια λόγω του ότι δεν μεσολαβεί ο ανθρώπινος παράγοντας αλλά και δίνονται εντολές εξ αποστάσεως κερδίζοντας παραγωγικό χρόνο. Χρησιμοποιείται συνήθως για την εκτύπωση μεγάλου όγκου τιράζ (ο αριθμός των αντιτύπων ενός εντύπου) βιβλία, εφημερίδες, περιοδικά, φυλλάδια και άλλα, έχοντας εύρος στο είδος του εκτυπούμενου υλικού.

Η ανακάλυψη της εκτύπωσης offset έγινε κατά λάθος το 1904 από τον Αμερικανό Ira W. Rubel και στη συνέχεια βοήθησε στην εξέλιξη ο Γερμανός Caspar Hermann. Η λιθογραφία ή αλλιώς offset (από τα αγγλικά set off σημαίνει μεταφέρω) είναι η μέθοδος στην οποία το θέμα από την πλάκα εκτύπωσης μεταφέρεται στον ελαστικό κύλινδρο από καουτσούκ και στη συνέχεια μεταφέρεται επάνω στο υλικό εκτύπωσης. Αρχικά ο Rubel είχε επάνω στο κύλινδρο πίεσης ένα κομμάτι καουτσούκ για να πετύχει καλύτερο αποτέλεσμα, παραλείποντας η μηχανή κάποια φύλλα το θέμα πέρασε στο καουτσούκ και από εκεί στο χαρτί. Παρατηρώντας το αυτό ο Rubel είδε πως αυτή η εκτύπωση ήταν μακράν καλύτερη και άρχισε τις δοκιμές όπου επιβεβαίωσε ως καλύτερο εκτυπωτικό αποτέλεσμα αυτό της έμμεσης εκτύπωσης. Ο Hermann στα τέλη του 1904 έκλεισε μια συμφωνία με τους αδερφούς Harris, παραγωγοί εκτυπωτικών μηχανών και μετά από αυτό διεύρυνε τις δυνατότητες αυτής της μεθόδου (Books.google, 2001).

«Η Heidelberg ιδρύθηκε το 1850 από τον Andrea Hamm, είναι μια γερμανική εταιρεία με έδρα στη Χαϊδελβέργη, προσφέρει προϊόντα και υπηρεσίες σε όλη τη διαδικασία εκτύπωσης και είναι ο μεγαλύτερος παγκόσμιος κατασκευαστής εκτυπωτικών πιεστηρίων offset. Με μερίδιο αγοράς άνω του 40 τοις εκατό για offset μηχανές που τροφοδοτούνται με φύλλα, κατάφερε να παγιώσει τη θέση της ως ηγέτης της αγοράς και της τεχνολογίας της τυπογραφικής εταιρείας στο τρέχον οικονομικό έτος. Οι πωλήσεις ανήλθαν σε σχεδόν 2,35 δισεκατομμύρια ευρώ το οικονομικό έτος 2019 και 2020, με συνολικά 250 εργοστάσια παραγωγής σε 170 χώρες σε όλο τον κόσμο.» (Heidelberg, 2021).

Λόγω της σύγχρονης τεχνολογίας μπορούν να αποφευχθούν σοβαρά λάθη όσον αφορά την πλάκα, την τοποθέτηση αυτής και την τοποθέτηση και ευθυγράμμιση του χαρτιού μέσω της κονσόλας ελέγχου χωρίς να διακόπτεται η εκτύπωση. Η εκτυπωτική πλάκα τοποθετείται μηχανικά, με μεγαλύτερη ακρίβεια. Αρχικά η κονσόλα ελέγχου περιλάμβανε εντολές που θα μπορούσαν να δοθούν μέσω διακοπών και ονομαζόταν έλεγχος χειριστή. Στην συνέχεια λόγω της αύξησης της αυτοματοποίησης στο στάδιο της παραγωγής, όπως η τοποθέτηση και η μέτρηση του μελανιού κατέστησε αναγκαία την ένωση των εντολών αυτών σε μία κονσόλα.

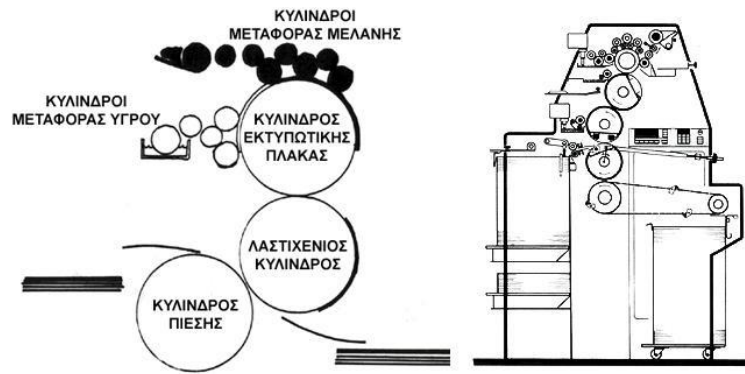
Η μετάβαση σε προγραμματιζόμενα συστήματα ελέγχου στα μέσα της δεκαετίας του 1970 οδήγησαν στην εισαγωγή συνοπτικών γραφικών απεικονίσεων στις μονάδες οπτικής απεικόνισης και ένας μεγάλος αριθμός διακοπών και κουμπιών αντικαταστάθηκαν από soft keys πλήκτρα ή πλήκτρα αφής (στην οθόνη). Επιπλέον ο εργονομικός σχεδιασμός της οθόνης-κονσόλας ελέγχου βελτιστοποιήθηκε, η κορυφή της κονσόλας μπορούσε να αυξήσει και να μειώσει το ύψος της δίνοντας έτσι την επιλογή στον χειριστή να εργασθεί όρθιος είτε καθιστός. Οι μόνοι διακόπτες που παρέμειναν στην κονσόλα ελέγχου είναι αυτοί που δίνουν τις βασικές εντολές για την εκτύπωση και το σταμάτημα της μηχανής.

Όργανα μέτρησης χρησιμοποιούνται για την ποσοτική αξιολόγηση της ποιότητας του χρώματος, ενώ συνήθως ελέγχεται με πυκνόμετρα χειρός. Η σωστότερη μέτρηση επιτυγχάνεται μέσω της χρωματομετρικής σάρωσης χρησιμοποιώντας ένα φασματοφωτόμετρο. Υπάρχουν επίσης διαφορές μέθοδοι όσον αφορά την μέτρηση των φύλλων, είτε γίνεται από συστήματα μέτρησης εκτός του σταδίου της εκτύπωσης (off – line measuring systems), είτε εντός της εκτύπωσης σε ενσωματωμένα συστήματα μέτρησης (in – line measuring systems). Τα συστήματα κάμερας μπορούν να καταγράψουν ένα τμήμα της εικόνας σε πραγματικό χρόνο για τον οπτικό έλεγχο. Πολύ συχνά χρησιμοποιούνται in-line όργανα καταγραφής χρώματος και συστήματα ελέγχου. Με την ανάπτυξη του τηλεχειριστηρίου εντολές μπορούν να δοθούν εξ αποστάσεως, κερδίζοντας έτσι πολύτιμο χρόνο. Παίρνοντας ένα φύλλο από το πατάρι εξαγωγής κατά τη διάρκεια εκτύπωσης χωρίς αυτή να διακοπεί, ο χειριστής κάτω από ειδικό σύστημα φωτισμού μπορεί να συγκρίνει το εκτυπωμένο φύλλο με το δοκίμιο και να κάνει τις απαραίτητες αλλαγές ώστε το αποτέλεσμα να είναι όσον το δυνατόν πιο κοντά στο ζητούμενο πειράζοντας τη μελάνη μέσω εντολών της κονσόλας είτε σε περίπτωση που παρατηρείται ότι υπάρχει έντονο πρόβλημα στη ροή των μελανιών.

Πολλές κονσόλες χρώματος έχουν επίσης εγκαταστάσεις για την λήψη δεδομένων εργασίας όπως ρυθμίσεις χρώματος. Όπως αναφέρεται παραπάνω ενώ οι κονσόλες ελέγχου δημιουργήθηκαν αρχικά για την μέτρηση και την τροφοδοσία της μελάνης, στην συνέχεια προστέθηκαν και πολλές άλλες λειτουργίες. Πλέον οι κονσόλες ελέγχου είναι ξεχωριστές απομακρυσμένες χρησιμοποιώντας οθόνες αφής (Touche screen monitor) για να δοθούν εντολές.

Πρέπει να υπάρχει μία κεντρική κονσόλα ελέγχου όταν πρόκειται να παραχθεί ένα μεγάλο τираζ, με πολλά στάδια τα οποία πρέπει να είναι αποτελεσματικά, με ασφάλεια, με άνεση αλλά το κυριότερο οικονομικά αποδοτική παραγωγή με σταθερή υψηλή ποιότητα. Διαθέτει επίσης, μια οθόνη ως μέρος διαχείρισης της παραγωγής και του ελέγχου συστήματος, παρέχοντας στον χειριστή πληροφορίες και χρονοδιαγράμματα για την τρέχουσα εργασία. Χρησιμοποιώντας και τα συστήματα χρώματος μειώνονται δραστικά τα λάθη και το χάσιμο παραγωγικού χρόνου.

Όλα τα παραπάνω καθιστούν την εκτύπωση offset ως την πλέον παλαιότερη και αποτελεσματικότερη μέθοδο εκτύπωσης, βασιζόμενες πάνω σε αυτήν και άλλες μέθοδοι. Είναι η καταλληλότερη μέθοδος για την εκτύπωση βιβλίων, την παραγωγή πιστών αντίτυπων υψηλής ποιότητας. Αναλύεται αυτή η μέθοδος εκτύπωσης γιατί τα βιβλία τυπώνονται με αυτή την μέθοδο λόγω πολλών πλεονεκτημάτων όπως το μεγάλο τираζ και της υψηλής ποιότητας. Η παραδοσιακή τυπογραφία βασίζεται σε αυτήν την μέθοδο όμως σε περιπτώσεις μικρού τираζ χρησιμοποιείται και η ψηφιακή εκτύπωση, μια τελείως διαφορετική μέθοδος.

Εικόνα 13. Σχέδιο του εσωτερικού μια μονόχρωμης μηχανής offset.

Πηγή: <https://www.noesis.edu.gr/noesis-online/wiki-technologies/typography/%CF%84%CE%B5%CF%87%CE%BD%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%AF%CE%B1%CE%BC%CE%AD%CE%B8%CE%BF%CE%B4%CE%BF%CF%82-%CF%8C%CF%86%CF%83%CE%B5%CF%84/>

Εικόνα 14. Τετράχρωμη μηχανή offset.

Πηγή: <https://www.libergraphic.com/heidelberg-sm-74-4-1-2/>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο : Η ΕΝΤΥΠΗ ΜΟΡΦΗ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ

4.1 Η εξέλιξη της μορφής του έντυπου βιβλίου

Οι πρώτοι τυπογράφοι προσπαθούσαν το έντυπο βιβλίο να έχει τη μορφή του χειρόγραφου και αυτό διότι το χειρόγραφο είχε μεγαλύτερη αξία. Ο λόγος που γίνονταν προσπάθειες για την εφεύρεση της τυπογραφίας δεν ήταν για να αλλάξει η μορφή του βιβλίου αλλά για να υπάρξουν περισσότερα αντίτυπα να κυκλοφορήσουν σε όλα τα μέρη της γης και μ' αυτόν τον τρόπο να διαδοθεί και η γνώση. Για πολλά χρόνια όλοι οι τυπογράφοι ακολουθώντας τα βήματα του Γουτεμβέργιου τύπωναν βιβλία με τις ίδιες προδιαγραφές του χειρόγραφου βιβλίου. Αντέγραψαν το μακρόστενο ορθογώνιο σχήμα του χειρόγραφου βιβλίου, προσπάθησαν να μιμηθούν τον γραφικό χαρακτήρα των γραφέων και έτσι δημιουργήθηκαν τα πρώτα τυπογραφικά στοιχεία.

Στα τέλη του 15^{ου} αιώνα γίνονται σημαντικές αλλαγές όσον αφορά τη συνολική εικόνα του βιβλίου. Αλλάζει το σχήμα του βιβλίου, ο σχεδιασμός των σελίδων και ειδικά η σελίδα τίτλου, η σελιδοποίηση γενικότερα. Η σχεδίαση και η χάραξη των τυπογραφικών, αλλά και των εικονογραφήσεων αλλάζει σημαντικά και χρησιμοποιείται πλέον και άλλο χρώμα εκτός του μαύρου. Δημιουργούνται νέες γραμματοσειρές, αλλάζουν τα μεγέθη γραμματοσειράς ανάλογα με τίτλους και επικεφαλίδες. Επίσης, προστίθενται νέα στοιχεία όπως ο πίνακας περιεχομένων και η αρίθμηση σελίδων. Αυτός ο νέος τρόπος χρησιμοποιείται και υιοθετείται από όλους τους τυπογράφους και εδραιώνεται σε όλα τα τυπογραφικά κέντρα.

«Μέσω της εκτύπωσης υπάρχει ομοιογένεια και ακρίβεια στην αναπαραγωγή αντιτύπων και ακολουθώντας όλοι οι τυπογράφοι το νέο τρόπο στη σχεδίαση του βιβλίου, καθιστά το βιβλίο πιο ευανάγνωστο στον καταναλωτή και στη συνέχεια πιο εμπορεύσιμο. Το τυπωμένο βιβλίο αποτελεί επίσης ένα πολιτιστικό αγαθό, που περικλείει αδιαμφισβήτητη συσσωρευμένη γνώση και εμπειρία.» (Μαλαφάντης, 2010)

4.2 Χαρακτηριστικά του έντυπου βιβλίου

«Σύνολο φύλλων χαρτιού, περγαμηνής ή άλλου υλικού, τυπωμένων ή χειρόγραφων, δεμένων μαζί ώστε να αποτελούν έναν τόμο, προορισμένο για κυκλοφορία.» (Academic Dictionaries and Encyclopedias, 2013)

Το χαρτί είναι λεπτό συμπιεσμένο στρώμα από επάλληλες ίνες κυτταρίνης, οι κύριες χρήσεις του αφορούν το γράψιμο, τις εκτυπωτικές εργασίες, τη συσκευασία αλλά και άλλες αναρίθμητες εφαρμογές. Πρώτη ύλη για την κατασκευή του χαρτιού είναι οι ίνες κυτταρίνης, που περιέχονται στα απορρίμματα του βαμβακιού, του λιναριού, της κάνναβης και του ξύλου. Η κυτταρίνη βρίσκεται επίσης και σε μερικά μονοετή φυτά, όπως είναι το σπάρτο και το βούρλο, καθώς και στο άχυρο. Το υλικό που χρησιμοποιείται για την παραγωγή χαρτιού μετατρέπεται αρχικά σε πολτό, από τον οποίο γίνεται η εξαγωγή των ιών κυτταρίνης με ειδικές μηχανικές και χημικές διαδικασίες. Στη συνέχεια, ανάλογα με τον ειδικό προορισμό του κάθε χαρτιού, κατά τις φάσεις της κατασκευής του προστίθενται στη κυτταρίνη και άλλες ουσίες, κυρίως κολλητικές όπως ρητίνη, ζωικές κόλλες και άμυλο, και ουσίες βάρους όπως καολίνη και ταλκ. Το χαρτί που παράγεται είναι πολλών ειδών ανάλογα το βάρος, το πάχος, την υφή και το χρώμα.

«Οι κυριότερες χώρες παραγωγής χαρτιού είναι αυτές που έχουν τις μεγαλύτερες

εκτάσεις δασών που προσφέρονται για την επεξεργασία χαρτιού. Είναι συγκεντρωμένες στο βόρειο ημισφαίριο, ο Καναδάς και οι ΗΠΑ στην Αμερική, η Φιλανδία και η Σουηδία στην Ευρώπη και η Ιαπωνία στην Ασία. Με δασώδη έκταση περίπου 348 εκατομμυρίων εκταρίων, η καναδική δασική βιομηχανία αντιπροσωπεύει το 2% σχεδόν του ΑΕΠ. Οι δασικές εκτάσεις αναλογούν στο 9% περίπου της παγκόσμιας δασικής κάλυψης.» (Σχοινά, 2020)

Το έντυπο βιβλίο καλύπτεται από τα εξώφυλλα ώστε να προστατεύεται το περιεχόμενο του. Τα εξώφυλλα ανάλογα με το ύφος και το θέμα του βιβλίου διαφέρουν ως προς το υλικό που τυπώνεται και σίγουρα ως προς το εικαστικό σχεδιασμό. Τα πρώτα βιβλία ήταν δερματόδετα και ράβονταν, πλέον υπάρχουν πολλές επιλογές και ως προς το υλικό του εξωφύλλου αλλά και τον τρόπο δεσίματος του βιβλίου, το περιεχόμενο, δηλαδή τις σελίδες μεταξύ τους και με τα εξώφυλλα. Η βιβλιοδεσία λοιπόν και ο εικαστικός σχεδιασμός του βιβλίου γίνεται πάντα σε συνεννόηση του συγγραφέα, του γραφίστα και του τυπογράφου – βιβλιοδέτη εξυπηρετώντας το ύφος του βιβλίου και την επιθυμία του δημιουργού. Πιο γενικευμένα, οι σελίδες περιβάλλονται από ένα παχύτερο και σκληρότερο φύλλο, το οποίο μπορεί να είναι από χαρτί, χαρτόνι, δέρμα και σπανιότερα ξύλο, ύφασμα και μέταλλο. Τα εξώφυλλα αποτελούνται από τρία μέρη, το εμπρόσθιο, το οπίσθιο που αναφέρεται συνήθως ως οπισθόφυλλο και τη ράχη η οποία ενώνει τα δύο αυτά φύλλα. Η γνωστή σε όλους λαϊκή ρήση «μην κρίνεις ένα βιβλίο από το εξώφυλλο του» δεν ισχύει για τους εμπλεκόμενους στις εκδόσεις οι οποίοι ασχολούνται σημαντικά με την εμφάνιση του εξωφύλλου καθώς είναι και η εξωτερική εικόνα του βιβλίου που θα προσελκύσει ή θα απομακρύνει τον επίδοξο αναγνώστη.

Σκεφτείτε ένα βιβλίο και σκεφτείτε ένα μόνο αντικείμενο, αλλά τα βιβλία που διαβάζουμε είναι στην πραγματικότητα δύο πράγματα σε ένα: υπάρχει η πληροφορία και υπάρχει το φυσικό αντικείμενο που τους περιέχει. Μερικές φορές το φυσικό μέρος ενός βιβλίου είναι εξίσου σημαντικό με τις πληροφορίες που φέρει: είναι πραγματικά αλήθεια ότι κρίνουμε τα βιβλία από τα εξώφυλλα τους τουλάχιστον όταν στέκουμε στα καταστήματα να αποφασίζουμε ποια θα αγοράσουμε και για αυτό οι εκδότες αφιερώνουν τόσο μεγάλη προσοχή στο να κάνουν τα βιβλία τους να φαίνονται ελκυστικά. Όμως, πολλές φορές, οι πληροφορίες είναι πολύ πιο σημαντικές για εμάς και δεν μας ενδιαφέρει πραγματικά πώς παραδίδονται. Για αυτό πολλοί από εμάς στρέφονται τώρα στον Ιστό όταν θέλουμε να βρούμε πράγματα αντί να επισκεφθούμε την τοπική βιβλιοθήκη. Εν ολίγοις, μάθαμε να διαχωρίζουμε τις πληροφορίες που χρειαζόμαστε από τον τρόπο με τον οποίο παραδίδονται. Τα ηλεκτρονικά βιβλία κάνουν αυτή την ιδέα ένα βήμα παραπέρα. Όταν μιλάμε για ένα ηλεκτρονικό βιβλίο, εννοούμε πραγματικά μια ψηφιακή έκδοση ενός έντυπου κειμένου που μπορούμε να διαβάσουμε σε μια φορητή ηλεκτρονική συσκευή, όπως ένας μικροσκοπικός φορητός υπολογιστής δύο πολύ ξεχωριστά πράγματα, για άλλη μια φορά (Woodford, 2020).

Το περιεχόμενο λοιπόν του βιβλίου αποτελείται από τις σελίδες, τις δυο όψεις του κάθε φύλλου, των οποίων η συρραφή κατά κανόνα είναι κάθετη και το ξεφύλλισμα οριζόντιο και αριστερόστροφο αν και σπανιότερα συναντώνται και οι αντίστροφες κατευθύνσεις. Η αρίθμηση των σελίδων είναι αύξουσα, με τις αριστερές σελίδες να έχουν ζυγούς αριθμούς και τις δεξιές μονούς, ενώ είθισται να αφήνονται λευκές οι πρώτες και οι τελευταίες σελίδες.

Η πρώτη σελίδα του βιβλίου ονομάζεται σελίδα τίτλου διότι φέρει το τίτλο του βιβλίου και το όνομα του συγγραφέα, σε γραμματοσειρά μικρότερου μεγέθους από

αυτήν του εξωφύλλου. Ορισμένοι συγγραφείς επιλέγουν η σελίδα αυτή να εμφανίζεται κενή ή να φέρει ένα μικρό κείμενο όπως μια αφιέρωση.

Η σελίδα των πνευματικών δικαιωμάτων, φέρει γενικές και ειδικές πληροφορίες για την έκδοση του βιβλίου. Στην σελίδα αυτή αναγράφονται στοιχεία του συγγραφέα, του εκδότη, του τυπογραφείου, ενδεχόμενοι συντελεστές, ο αριθμός εκτύπωσης και η δήλωση επιφύλαξης πνευματικών δικαιωμάτων.

Επίσης, πολύ σημαντική η αναγραφή του διεθνούς πρότυπου αριθμού βιβλίου ISBN (International Standard Book Number), ένας διεθνώς αποδεκτός, σύντομος και μοναδικός κωδικός αριθμός που προσδιορίζει μια συγκεκριμένη έκδοση ενός έντυπου βιβλίου. Λειτουργεί ως ταυτότητα του βιβλίου και είναι απαραίτητη η ύπαρξη του για το εμπόριο και τη διακίνηση του βιβλίου. Βοηθάει στην αναζήτηση και εύρεση των βιβλίων στις βιβλιοθήκες και εφόσον είναι επιθυμητό μπορεί να γίνει και Barcode ώστε να γίνεται η χρηματική συναλλαγή πιο γρήγορα και χωρίς λάθη. Η διευκόλυνση της συναλλαγής γίνεται λόγω της μορφής του ISBN- Barcode, καθώς είναι ραβδωτός κώδικας απαρτιζόμενος από αριθμούς και ράβδους όπως αποκαλύπτει και η περιγραφή του διαφορετικού πλάτους, ύψους και κενού μεταξύ τους, έτσι λοιπόν στο σύνολο του αυτός ο κώδικας, ο αριθμός, είναι αναγνώσιμος από ηλεκτρονικούς υπολογιστές, σαρωτές και ταμιακές μηχανές. Παρέχει πληροφορίες όπως τη χώρα ή την ομάδα γλωσσών, τον εκδότη, τον τίτλο, τη μορφή του βιβλίου, την τιμή και τον αριθμό ελέγχου.

Το ISBN (International Standard Book Number) είναι ένας διεθνής μοναδικός αριθμός βιβλίου και αποτελείται από 13 ψηφία. Για την Ελλάδα η παραχώρηση ISBN γίνεται δωρεάν από την Εθνική Βιβλιοθήκη για την έκδοση ή την αυτοέκδοση βιβλίου (έντυπου ή ηλεκτρονικού). Για την αίτηση χορήγησης ISBN θα πρέπει καταρχήν να κάνετε μια Εγγραφή ως Αυτοεκδότης στο Ελληνικό Κέντρο ISBN της Εθνικής Βιβλιοθήκης. Κατόπιν ακολουθώντας τις οδηγίες θα μπορέσετε να κάνετε Αίτηση χορήγησης ISBN για το συγκεκριμένο ηλεκτρονικό βιβλίο (e-book) που επιθυμείτε. Η Βεβαίωση παραχώρησης ISBN για το βιβλίο θα σας σταλεί έπειτα από λίγες μέρες από την Εθνική Βιβλιοθήκη σε αρχείο PDF μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (Openbook, 2021).

Εικόνα 15. Δείγμα ISBN.

Πηγή: <https://selfpublishingadvice.org/isbns-for-self-published-books/>

Όταν υπάρχουν περιεχόμενα ακολουθούν κατά σειρά, για να διευκολυνθεί ο αναγνώστης στην αναζήτηση, έτσι ο πίνακας περιεχομένων αποτελείται αριστερά από τους τίτλους των κεφαλαίων και των υποκεφαλαίων και δεξιά η αρίθμηση των σελίδων κατά αύξουσα σειρά. Μετά τα περιεχόμενα ακολουθεί εισαγωγή – πρόλογος και περίληψη.

Στη συνέχεια ακολουθεί το κυρίως μέρος, το οποίο διαφοροποιείται ανάλογα με το είδος του αντικειμένου και το ύφος, συνηθίζεται να ξεκινάει από μονή σελίδα δηλαδή από τα δεξιά. Η δομή του μπορεί να έχει κεφάλαια και υποκεφάλαια ή και να είναι κείμενο συνεχόμενης ροής και ανάλογα με το είδος εμπεριέχονται εικόνες, διαγράμματα, ζωγραφιές και άλλα στοιχεία.

Τέλος, οι προτελευταίες σελίδες ενός βιβλίου έχουν επίλογο, παραρτήματα, ευχαριστίες, λεξιλόγιο, βιβλιογραφία και πληροφορίες για την σελιδοποίηση, την εκτύπωση και την βιβλιοδεσία.

4.3 Πνευματικά δικαιώματα για έντυπο βιβλίο

Η πνευματική ιδιοκτησία είναι ανθρώπινο δικαίωμα κάθε δημιουργού έργου του πνεύματος η οποία προσφέρει ηθική και οικονομική προστασία. Στο αγγλοαμερικανικό δίκαιο ονομάζεται «Copyright» και δίνει στο δημιουργό απόλυτο και αποκλειστικό δικαίωμα να ασκεί εξουσία οικονομικής και ηθικής φύσεως. Όσον αφορά το βιβλίο κάθε συγγραφέας κάνει χρήση του πνευματικού δικαιώματος του για να προστατέψει το έργο του από λογοκλοπή και αντιγραφή, να αναγνωριστεί ως ο δημιουργός του και να προστατέψει το έργο του από οποιαδήποτε παράνομη διάθεση και κατά συνέπεια και το οικονομικό του κέρδος. Με το δικαίωμα αυτό λοιπόν προστατεύεται η πρωτότυπη συνεισφορά του δημιουργού στη δημιουργία συγκεκριμένου έργου πνεύματος και απαγορεύεται η αναπαραγωγή, η διάθεση και η διασκευή του.

Η κεντρική ιδέα της πνευματικής ιδιοκτησίας είναι ένα περιορισμένο χρονικό διάστημα στο μονοπώλιο, το οποίο δίνεται στο δημιουργό για να έχει κίνητρο και να παράξει και άλλα πνευματικά έργα. Το κίνητρο αυτό αφορά και τις οικονομικές απολαβές αλλά και την αναγνώριση του δημιουργού για το έργο του. Τα πνευματικά δικαιώματα αποτελούνται από τα οικονομικά δικαιώματα και τα ηθικά δικαιώματα τα οποία είναι αλληλένδετα. Είναι απαραίτητο να δίνεται ένα τέτοιο δικαίωμα στο δημιουργό γιατί η φύση των πνευματικών έργων αλλάζει και εξελίσσεται μέσα στα χρόνια αφού αλλάζει και η καθημερινότητα και η ζωή λόγω της εξέλιξης και ειδικότερα της εξέλιξης της τεχνολογίας. Η αναπαραγωγική διαδικασία ενός έργου έχει πλέον πολύ μικρότερο κόστος είτε γίνεται μέσω της τυπογραφίας είτε μέσω της ηλεκτρονικής αναπαραγωγής και σε συνδυασμό με την ανάπτυξη της τεχνολογίας και των δημιουργημάτων που βασίζονται σε αυτήν πρέπει τα πνευματικά δικαιώματα να εξελίσσονται και αυτά. Η πνευματική ιδιοκτησία πραγματοποιείται στο πλαίσιο οργανωμένης διαδικασίας παραγωγής και σπανιότερα από μεμονωμένα πρόσωπα, υπάρχουν συμβάσεις και νομοθετικές διατάξεις. Το μεμονωμένο πρόσωπο δεν είναι σε θέση να συλλέγει τα χρήματα που κερδίζει από τη χρήση του έργου του σε μαζικό επίπεδο, για αυτό η νομοθεσία ορίζει τη συλλογική διαχείριση που οι συναλλαγές γίνονται με συλλογικό και αυτοματοποιημένο τρόπο (LegalHeal, 2020).

«Ο Οργανισμός Πνευματικής Ιδιοκτησίας εποπτεύει τους οργανισμούς συλλογικής διαχείρισης και την σχέση αυτών με τους δικαιούχους. Τα πνευματικά δικαιώματα είναι των δικαιούχων, των παραγωγών και των οργανισμών λόγω του οικονομικού μέρους που υπάρχει σε αυτήν τη σχέση. Το οικονομικό μοντέλο έχει αλλάξει πολύ λόγω της τεχνολογικής ανάπτυξης μέσω της οποίας δημιουργούνται

διαφορετικές συνθήκες παραγωγής πνευματικού έργου και πιο συγκεκριμένα σε διαδικτυακά περιβάλλοντα. Σε αυτά τα περιβάλλοντα απαιτούνται νομικά εργαλεία τα οποία θα προστατεύουν το έργο αλλά να ενισχύουν την πρόσβαση και τη χρήση αυτού, αυτό κάνει η ανοικτή άδεια όταν δίνεται ως εργαλείο που επιτρέπει την περαιτέρω χρήση του εκάστοτε έργου. Επομένως, φαίνεται πως το έντυπο βιβλίο προστατεύεται από τη νομοθεσία αφού είναι πνευματικό έργο.» (Οργανισμός Πνευματικής Ιδιοκτησίας, 2019).

4.4 Έκδοση έντυπου βιβλίου

«Με τον όρο «έκδοση» προσδιορίζεται το σύνολο των εμπορικών και παραγωγικών δραστηριοτήτων με τις οποίες ένα μέσο οπτικής επικοινωνίας (παραδοσιακά το έντυπο και σήμερα τα ηλεκτρονικά μέσα), σχεδιάζεται, επιμελείται, παράγεται και διακινείται. Η καθαυτό εκδοτική διαδικασία, διαμορφώνεται ανάλογα με το είδος του μέσου.» (Πολίτης Α. , 2009).

Για την έκδοση ενός βιβλίου υπάρχει αρχικά συνεργασία ανάμεσα στον εκδοτικό οίκο και σε συγγραφείς, ο οποίος επιλέγει, επιμελείται και διακινεί το βιβλίο στα σημεία πώλησης. Συνεργάζεται ο εκδοτικός οίκος με επιχειρήσεις γραφικών τεχνών για να παραχθεί το βιβλίο, εκτός αν κάποιος εκδίδει μόνος του το βιβλίο αναλαμβάνει ο ίδιος τη συνεννόηση με το τυπογραφείο. Η εκδοτική διαδικασία αλλάζει ανάλογα με το είδος του εντύπου, εάν αυτό είναι ένα βιβλίο, ή ένα εβδομαδιαίο περιοδικό ή μια καθημερινή εφημερίδα. Η έκδοση και η παραγωγή ενός εντύπου περιλαμβάνει πλήθος εργασιών από επαγγελματίες και επιχειρήσεις διαφορετικών ειδικοτήτων. Πρώτα ορίζεται το είδος του βιβλίου και τα χαρακτηριστικά του, στη συνέχεια η διαδικασία έκδοσης και οι τεχνικές επεξεργασίας του (Πολίτης Α. , 2009).

Οι εκδοτικές εργασίες ξεκινούν με την επαφή του εκδοτικού οίκου με τον συγγραφέα - πελάτη που θέλει να εκδώσει ένα έντυπο, τη συγκέντρωση όλων των πρωτοτύπων, κειμένων, εικόνων και ό,τι άλλο θα περιλαμβάνεται στο έντυπο και να συζητηθεί ο σχεδιασμός και οι προδιαγραφές (αριθμός αντιτύπων, αριθμός σελίδων, μέγεθος σελίδας, μέθοδος εκτύπωσης, τρόπος βιβλιοδεσίας και ό,τι άλλο κρίνεται απαραίτητο).

Ο παραδοσιακός τρόπος έκδοσης ενός βιβλίου ξεκινά με τον συγγραφέα να έχει το κείμενο του και να απευθύνεται σε εκδοτικούς οίκους. Όταν βρει τον εκδοτικό οίκο που θα εκδώσει το βιβλίο του, αναλαμβάνει ο εκδοτικός οίκος το γραφιστικό κομμάτι και τη σελιδοποίηση, πιο συγκεκριμένα ο γραφίστας του εκδοτικού οίκου πάντα σε συνεννόηση με τον συγγραφέα. Στη συνέχεια ο εκδοτικός οίκος είτε περιλαμβάνει όλο το κομμάτι της παραγωγής και το τυπογραφικό και το τυπώνει ο ίδιος, είτε συνεργάζεται με κάποιον εξωτερικό συνεργάτη επιχείρησης γραφικών τεχνών. Πλέον με την εξέλιξη της τεχνολογίας πολλοί συγγραφείς έχουν περάσει στο γραφιστικό μέρος ενός βιβλίου και δημιουργούν ένα αρχείο με σωστή δομή, σωστά επεξεργασμένες εικόνες, δηλαδή κάνουν μόνοι τους τη σελιδοποίηση και δίνουν το βιβλίο τους σε αρχείο έτοιμο να τυπωθεί (Πολίτης Α. , 2009).

Έτσι λοιπόν λόγω της πολυπλοκότητας που μπορεί να υπάρχει στην έκδοση ενός βιβλίου ανάλογα με το είδος αλλά και τις γνώσεις του συγγραφέα, υπάρχουν και διάφορα είδη εκδοτικών οίκων ανάλογα με τις υπηρεσίες που προσφέρει ο κάθε ένας. Για τον λόγο αυτό παγκοσμίως στον κλάδο των γραφικών τεχνών υπάρχει μεγάλος αριθμός μικρών εξειδικευμένων επιχειρήσεων που αναλαμβάνουν ένα μέρος των

εργασιών και μικρός αριθμός μεγάλων ολοκληρωμένων και καθετοποιημένων συγκροτημάτων, στα οποία σχεδιάζεται, εκτυπώνεται και ολοκληρώνεται ένα έντυπο μέσα στην επιχείρηση. Έτσι λοιπόν μπορεί ένας εκδοτικός οίκος να αναλαμβάνει μόνο το εμπορικό κομμάτι δηλαδή την προώθηση και τη διακίνηση και να αναθέτει το γραφιστικό και την προεκτύπωση και εκτύπωση σε άλλη επιχείρηση. Άλλος εκδοτικός οίκος μπορεί να ασκεί μόνο το κομμάτι του εμπορίου και το γραφιστικό να το αναλαμβάνει άλλη επιχείρηση. Επίσης, μπορούν και οι επιχειρήσεις γραφικών τεχνών πέρα από το παραγωγικό τμήμα να διαθέτουν και εκδοτικό.

Η ανάπτυξη ενός άτυπου δικτύου συνεργασιών ήταν αναπόφευκτη και δημιουργήθηκε μια δυναμική συνεργασία ανάμεσα σε επιχειρήσεις και μεμονωμένους επιχειρηματίες. Οι εκδοτικές επιχειρήσεις την Ελλάδα χωρίζονται σε δύο βασικές κατηγορίες, τα μεγάλα εκδοτικά συγκροτήματα και οι εκδοτικοί οίκοι.

«Οι εκδοτικοί οίκοι οι οποίοι δραστηριοποιούνται μόνο στην έκδοση βιβλίων, πολλοί παλαιοί και άλλοι νεότεροι σε όλη την Ελλάδα αλλά κυρίως στην Αθήνα. Το μεγαλύτερο ποσοστό των οποίων έχει ως αντικείμενο την εμπορική διαδικασία και την διακίνηση, τη διάθεση και την πώληση των βιβλίων, αλλά συντονίζουν τη διαδικασία ανάμεσα στον πελάτη τους και στις επιχειρήσεις γραφικών τεχνών. Επίσης, το μεγαλύτερο ποσοστό δεν διαθέτει παραγωγικές εγκαταστάσεις γραφικών τεχνών.» (Πολίτης Α. , 2009).

Τα μεγάλα εκδοτικά συγκροτήματα που είναι πολύ μικρά σε αριθμό και αναλαμβάνουν την παραγωγή εφημερίδων, περιοδικών ποικίλης ύλης και άλλα διαφημιστικά έντυπα. Διαθέτουν ολοκληρωμένες εγκαταστάσεις γραφικών τεχνών και έτσι επεξεργάζεται και παράγεται το έντυπο εξολοκλήρου χωρίς την ανάγκη συνεργασίας με κάποιον επιχειρηματία ή κάποια επιχείρηση. Βεβαίως, εννοείται πως ασκούν ολοκληρωμένη και την εμπορική δραστηριότητα.

Εκτός από αυτές τις δύο βασικές κατηγορίες, δραστηριοποιούνται στον εκδοτικό χώρο πολλές επιχειρήσεις με αντικείμενο την εμπορική δραστηριότητα, την ανάληψη μέρους εργασιών προεκτύπωσης και τον σχεδιασμό και επιμέλεια των εντύπων, για διάφορα είδη εντύπων.

«Είναι δύσκολο λόγω της ιδιαιτερότητας των πολλών και διαφορετικών ειδών εντύπων και του σχεδιασμού και παραγωγικού τομέα των γραφικών τεχνών να ταξινομηθούν όλες οι εκδοτικές επιχειρήσεις. Από την παραπάνω ανάλυση προκύπτουν οι αμιγώς εμπορικές επιχειρήσεις, οι εμπορικές που ασκούν μέρος εργασιών από τη έκδοση και την παραγωγή και οι καθετοποιημένες με ολοκληρωμένη διαδικασία από το εμπόριο μέχρι την παραγωγή, την πλήρη ολοκλήρωση του εντύπου.» (Πολίτης Α. , 2009).

4.5 Πλεονεκτήματα έντυπου βιβλίου

Το έντυπο βιβλίο αποτελεί την αρχή και τη διάδοση της γνώσης ανά τον κόσμο, η διαδικασία αυτή ξεκίνησε χρησιμοποιώντας τον γραπτό λόγο μέσα από τα χειρόγραφα βιβλία όμως η διάδοση της γνώσης έγινε από την τυπογραφία με την παραγωγή βιβλίων και με την αναπαραγωγή αντίτυπων. Το έντυπο βιβλίο κατέγραψε, αποθήκευσε, φύλαξε και διέσωσε τη γνώση μέσα στο πέρασμα των χρόνων. Είναι η εξέλιξη του ανθρώπινου είδους και συνεχίζει να κατέχει πολύ σημαντική θέση στη κοινωνία.

«Διότι μέσω του βιβλίου διακινείται η γνώση και προάγεται η σκέψη, οι οποίες προκύπτουν από την σοβαρή μελέτη του και τον αναστοχασμό πάνω στο περιεχόμενό του» τόνισε ο κ. Παυλόπουλος. Το 2018 η Αθήνα, με απόφαση της ΟΥΝΕΣΚΟ, ανακηρύχθηκε Παγκόσμια Πρωτεύουσα του Βιβλίου και ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας υπογράμμισε ότι το Βιβλίο εξακολουθεί ν' αποτελεί το «όχημα», την «κιβωτό» της διάδοσης κάθε σημαντικού Πολιτισμού, παρά την μεγάλη εξάπλωση και χρήση των σύγχρονων ηλεκτρονικών τεχνολογιών για την επικοινωνία των ανθρώπων μεταξύ τους.» (Kathimerini-Newsroom, 2019).

Ο άνθρωπος και συγκεκριμένα ο αναγνώστης έχει μια πολύ βαθιά σχέση με το έντυπο βιβλίο, η οποία διατηρείται και ξεκινάει από την νηπιακή ηλικία με τα παραμύθια και στην συνέχεια στο σχολείο και σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Μέχρι και σήμερα το μεγαλύτερο μέρος της μόρφωσης και της γνώσης βασίζεται στο έντυπο, καθώς το ηλεκτρονικό βιβλίο ειδικά στην Ελλάδα δεν έχει σημαντική χρήση ακόμη. Έτσι λοιπόν, ο άνθρωπος έχει συνδυάσει αδιάρρηκτα την διεύρυνση των οριζόντων του με την αφή του χαρτιού, το ξεφύλλισμα των σελίδων και την προσοχή ώστε να μη φθαρεί και να μη χαλάσει το βιβλίο, η πρόσβαση στη γνώση.

Το βιβλίο σε έντυπη μορφή προσδίδει κύρος και δίνει αξία στον αναγνώστη, υπάρχει αυτή η συμβουλή που δίνεται σε όλους « να διαβάσεις βιβλία, πολλά βιβλία και κάθε είδους». Το βιβλίο βοηθά στην ανάπτυξη λόγου, στην ανάπτυξη της σκέψης, είναι ένα μέσο εξέλιξης του ανθρώπου ακόμη, έτσι λοιπόν υπάρχει μια αγάπη για το έντυπο βιβλίο. Κάθε πανεπιστήμιο έχει τη βιβλιοθήκη του, κάθε δήμος, κάθε χώρα την Εθνική της βιβλιοθήκη. Κάθε επιστήμονας στο γραφείο του έχει βιβλιοθήκη με βιβλία της επιστήμης του και κάθε απλός αναγνώστης τη δική του προσωπική βιβλιοθήκη σε εμφανές μέρος, τακτοποιημένη, καθαρή, προσεγμένη γιατί κάθε βιβλίο είναι ένα προσωπικό του κομμάτι, κάποιο όνειρο, κάποιο ταξίδι, μια σημαντική πληροφορία, μια συναισθηματική σχέση, κάτι που δεν θα μπορούσε ποτέ να υπάρξει με ένα ηλεκτρονικό βιβλίο μέσα από μια ηλεκτρονική συσκευή. Ένα βιβλίο δώρο από ένα αγαπημένο του πρόσωπο, ένα βιβλίο συντροφιά σε μια δύσκολη περίοδο της ζωής του.

«Είναι η σύνδεση του αναγνώστη με το υλικό, με το χαρτί αυτή η γνώριμη υφή και μυρωδιά που πολλοί αναφέρουν ως χαρακτηριστικό. Όπως είπε ο ισπανός συγγραφέας Carlos Ruiz Zafón το 1964 «Μπήκα μέσα στο βιβλιοπωλείο και ανέπνευσα εκείνο το άρωμα χαρτιού και μαγείας που, περιέργως, κανένας ποτέ δεν σκέφτηκε να εμφιαλώσει.» (Παπαθανασίου, 2008 – 2021).

Τα έντυπα βιβλία αποτελούν ακόμη και αναπόσπαστο στοιχείο της διακόσμησης, καθώς πολλές φορές για τη διακόσμηση ενός σπιτιού, ενός επαγγελματικού χώρου τοποθετούνται ομοιόμορφα ενώ υπάρχουν και ταπετσαρίες που δίνουν την ψευδαίσθηση μιας αληθινής βιβλιοθήκης. Η εμφάνιση ενός βιβλίου και συγκεκριμένα η βιβλιοδεσία του όταν αυτή γίνεται με τον παραδοσιακό τρόπο χειρωνακτικά αποτελεί μορφή τέχνης και έτσι τα βιβλία αυτά αποτελούν εικαστικό έργο. Όλα τα παραπάνω βασίζονται στη συναισθηματική σχέση του ανθρώπου με το βιβλίο.

Κάποιοι δεν δανείζουν τα βιβλία τους, υπάρχουν όμως πολλοί που το κάνουν και έχουν δημιουργηθεί πολλές δωρεάν δανειστικές βιβλιοθήκες και υπάρχουν και πολλοί που τα δίνουν και για αυτό υπάρχουν και τα βιβλιοπωλεία μεταχειρισμένων βιβλίων σε πολύ καλές τιμές κάτι που δεν μπορεί να συμβεί με το ηλεκτρονικό βιβλίο.

Για να διαβάσει κάποιος ένα έντυπο βιβλίο το μόνο που χρειάζεται είναι να γνωρίζει ανάγνωση και αυτό είναι ένα από τα πλεονεκτήματα του έντυπου βιβλίου, σε αντίθεση με το ηλεκτρονικό βιβλίο για την ανάγνωση του οποίου χρειάζεται κάποια

συσκευή ανάγνωσης και γνώσεις χρήσης αυτής. Κατά συνέπεια, χρειάζεται μια προετοιμασία όπως η φόρτιση της συσκευής, η παροχή ρεύματος ή και η ανατροφοδότηση με μπαταρίες. Επίσης ανάλογα τη μορφή που έχει το ηλεκτρονικό βιβλίο μπορεί να χρειάζεται πρόσβαση στο διαδίκτυο.

Είναι ευανάγνωστα σε κάθε φως, ημέρας είτε τεχνητό και δεν κουράζονται τα μάτια από το φως που έχει για παράδειγμα η οθόνη του υπολογιστή ή μια ταμπλέτα, οθόνες οι οποίες είναι αυτόφωτες. Όλο και περισσότεροι επαγγελματικοί τομείς έχουν χρήση υπολογιστή και ταμπλετών, έτσι οι εργαζόμενοι σε αυτούς τους τομείς επιλέγουν έντυπα βιβλία γιατί εκτός ότι δεν κουράζουν περισσότερο τα μάτια τους θέλουν να νιώθουν αυτήν την συνήθη εμπειρία και χαλάρωση του να διαβάζουν ένα βιβλίο χειροπιαστό και όχι μέσα από μια οθόνη.

Υπάρχουν συσκευές που κατασκευάστηκαν με μόνο σκοπό την ανάγνωση και έχουν ειδικό φωτισμό για να μην καταπονούνται τα μάτια όμως είναι δύσκολο να διαβαστούν κάτω από τον ήλιο. Βέβαια υπάρχει η τεχνολογία του ηλεκτρονικού μελανού η οποία αναλύεται σε επόμενο κεφάλαιο και οφείλουν να χρησιμοποιήσουν όλοι οι κατασκευαστές ηλεκτρονικών συσκευών, για την ανάγνωση e-book κάτω από κάθε φωτισμό.

Δεν αποσπάται η προσοχή του αναγνώστη και εστιάζει σε αυτό που διαβάζει, αντίθετα στα ηλεκτρονικά βιβλία τα οποία έχουν διαδραστικότητα αποσυντονίζεται πατώντας σε συνδέσμους, αναζητώντας ταυτόχρονα λέξεις και άλλες ενέργειες. Πολλές φορές σε επιστημονικά συγγράμματα γίνεται απλά αναζήτηση των λέξεων ενδιαφέροντος και γίνεται ανάγνωση μόνο αυτού του υποκεφαλαίου ή της παραγράφου. Αυτό βοηθά σίγουρα στην γρήγορη αναζήτηση πληροφορίας αλλά όταν γίνεται με πολλά βιβλία καταλήγει ο αναγνώστης να έχει διαβάσει αποσπάσματα από τα βιβλία και όχι ολόκληρα.

Το έντυπο βιβλίο δίνει την δυνατότητα της ταυτόχρονης πρόσβασης σε πληροφορίες, για παράδειγμα μπορεί ένας σπουδαστής να έχει μπροστά του πέντε ανοιχτά βιβλία, στον υπολογιστή μπορεί να ανοίξει δέκα βιβλία - αρχεία αλλά δεν είναι προσβάσιμα ταυτόχρονα πρέπει να ανοιγοκλείνει τα παράθυρα.

Η χρήση του σελιδοδείκτη γίνεται και στα δύο είδη βιβλίων, αλλά επειδή η σελίδα του βιβλίου είναι σταθερή το ίδιο και το κείμενο είναι πολύ πιο εύκολο να βρει τη θέση που ήταν και να έχει πολλούς σελιδοδείκτες με γρήγορη πρόσβαση.

Το κενό που υπάρχει περιμετρικά του κειμένου μπορεί να χρησιμοποιηθεί για σημειώσεις και η υπογράμμιση είναι πιο εύκολη από ότι σε ένα ηλεκτρονικό βιβλίο. Τοποθετείται ένας σελιδοδείκτης ανοίγει το βιβλίο σε αυτή τη σελίδα και η σημείωση είναι εμφανής ενώ στο ηλεκτρονικό πρέπει να πατήσει επάνω και να βρει τη σημείωση.

Ένα έντυπο μπορεί να έχει μέσα ένθετα χάρτες, φωτογραφίες, εικόνες από έργα τέχνης και οτιδήποτε άλλο, αντίστοιχα αυτό παρομοιάζει με την διάδραση εικόνων μέσα σε ένα ηλεκτρονικό βιβλίο και θα ήταν βολικό ένα το βιβλίο αυτό ήταν σε υπολογιστή με μεγάλη οθόνη αλλά για παράδειγμα ένας χάρτης περιορίζεται στο μέγεθος της οθόνης της συσκευής και ακόμη και με την επιλογή της μεγέθυνσης δεν παρέχει την ίδια ευκολία.

Ένα πολύ σημαντικό πλεονέκτημα ειδικά για του συγγραφείς είναι η σταθερή μορφή και δομή των έντυπων βιβλίων κάτι που στα ηλεκτρονικά βιβλία μπορεί να

αλλάξει χωρίς άδεια μέσα από την επεξεργασία και την αναπαραγωγή και να υπάρξει καταπάτηση των πνευματικών δικαιωμάτων.

4.6 Μειονεκτήματα έντυπου βιβλίου

Το βασικότερο μειονέκτημα του έντυπου βιβλίου είναι η ρύπανση του περιβάλλοντος που προκαλείται από την παραγωγή του. Αρχικά, καταστρέφονται και αποψιλώνονται πολλά δάση, αν και τα τελευταία χρόνια σε κάποιες χώρες δημιουργούνται δάση αποκλειστικά για αυτόν τον σκοπό, για την παραγωγή χαρτιού. Όμως και στη διαδικασία της παραγωγής χαρτιού, για να δημιουργηθεί το χαρτί από το ξύλο χρησιμοποιείται πολλή ενέργεια και πολλά χημικά με αποτέλεσμα τη μόλυνση του περιβάλλοντος. Οπότε καταστρέφοντας τα δάση, τα ζώα χάνουν το σπίτι τους και έτσι χαλάει το οικοσύστημα του φυκίου περιβάλλοντος, λιγοστεύει το οξυγόνο και μολύνονται, και ο αέρας και τα ύδατα. Αν και σε αυτό το κομμάτι έχουν υπάρξει νόμοι για να χρησιμοποιούνται συγκεκριμένα υλικά, να μην απορρίπτονται απόβλητα σε υδάτινους πόρους και να χρησιμοποιούνται φίλτρα για την προστασία της ατμόσφαιρας εξακολουθεί να επιβαρύνεται το περιβάλλον. Επίσης, πλέον γίνεται χρήση και ανακυκλωμένου χαρτιού κάτι πολύ θετικό. Μεγάλη βοήθεια προσφέρει και η ανακύκλωση εφόσον βέβαια γίνεται σωστά και υπάρξει συμμετοχή από πολλές χώρες. Όλα τα παραπάνω ισχύουν γενικότερα για τα έντυπα στα οποία συμπεριλαμβάνεται το βιβλίο.

Ένα έντυπο βιβλίο είχε μεγαλύτερη διάρκεια στο χρόνο από ένα χειρόγραφο βιβλίο, όμως κινδυνεύει από φαινόμενα όπως η πυρκαγιά και η πλημμύρα. Για αυτό και πολλά έντυπα βιβλία ψηφιοποιούνται. Όπως είπε ο γάλλος ποιητής (1871-1945) Πωλ Βάλερν «Τα βιβλία έχουν τους ίδιους εχθρούς με τον άνθρωπο: τη φωτιά, την υγρασία, την ανοησία, τον χρόνο και το ίδιο τους το περιεχόμενο.» (Παπαθανασίου, 2008 – 2021).

Επόμενο μειονέκτημα του έντυπου βιβλίου είναι το βάρος του, υπάρχουν μικρά λογοτεχνικά βιβλία λίγων σελίδων υπάρχουν όμως και άλλα 500 σελίδων . Αυτό είναι κάτι το οποίο επιβαρύνει αρχικά τον αναγνώστη εφόσον θα ήθελε να το διαβάσει στο τρένο, στο πλοίο, σε οποιοδήποτε μέσο. Στις διακοπές του, θα χρειαστεί να το μεταφέρει ως επιπλέον βάρος, δε συμφέρει να το πάρει μαζί στο αεροπλάνο και γενικά δε μπορεί να πάρει τρία τέσσερα βιβλία μαζί του. Ακόμη, βέβαια μπορεί να είναι κουραστικό και για τα χεριά του λόγω όγκου, εάν έχει πολλές σελίδες και απαιτούνται πολλές ώρες ανάγνωσης. Επιπλέον κουραστική και χρονοβόρα είναι η μεταφορά βιβλίων όταν γίνεται κάποια μετακόμιση ή αναδιακόσμηση.

Ο όγκος του βιβλίου επηρεάζει και το εμπόριο αυτού καθώς χρειάζεται χώρος να παραμείνει στο τυπογραφείο, χρειάζεται χρόνος και επιπλέον έξοδα για να μεταφερθεί σε μονάδα βιβλιοδεσίας. Ακόμη και οι μονάδες ολοκληρωμένης παραγωγής εντύπων έχουν ένα επιπλέον κόστος στην αποθήκευση και μεταφορά στα καταστήματα λιανικού εμπορίου και έπειτα στον καταναλωτή. Το βιβλίο μπορεί μέσω διαδικτυακής παραγγελίας να αποσταλεί στην οικία του αναγνώστη, διαφορετικά επισκέπτεται ο ίδιος το κατάστημα για την αγορά.

Μεγάλο μειονέκτημα του έντυπου βιβλίου συγκριτικά με το ηλεκτρονικό είναι πως δεν παρέχει την δυνατότητα σάρωσης και γρήγορης εύρεσης λέξεων κλειδιών. Ενώ στο ηλεκτρονικό πληκτρολογεί τη λέξη και μεταφέρεται ο αναγνώστης στην αντίστοιχη παράγραφο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο : Η ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΜΟΡΦΗ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ

5.1 Ηλεκτρονικό βιβλίο (e-book)

Ο όρος «ηλεκτρονικό βιβλίο» προέρχεται από τον αγγλικό όρο «electronic book» ο οποίος αναφέρεται παντού ως «e-book» για συντομία και είναι η ηλεκτρονική έκδοση, η ψηφιακή μορφή ενός βιβλίου, είτε αυτό υπάρχει και σε έντυπη μορφή είτε όχι. Υπάρχουν και άλλες λέξεις στην αγγλική γλώσσα που χρησιμοποιούνται για το ηλεκτρονικό βιβλίο όπως «e-textbook, digital textbook, web textbook και online textbook» οι οποίες σε ελεύθερη μετάφραση σημαίνουν ψηφιακό διαδικτυακό βιβλίο.

Βέβαια ο όρος «ηλεκτρονικό βιβλίο» δεν είναι ξεκάθαρα διακριτός, βρίσκεται σε συνάρτηση με το γενικότερο πλαίσιο αναφοράς και τα κριτήρια που κάθε φορά χρησιμοποιούνται. Το 1988 για πρώτη φορά στο λεξικό Merriam-Webster γίνεται αναφορά στον όρο « ηλεκτρονικό βιβλίο» ή e-book για να δηλωθεί ένα βιβλίο που δημιουργήθηκε ή μετατράπηκε σε ψηφιακή μορφή, ώστε να μπορεί να αναγνωστεί στην οθόνη του υπολογιστή ή σε άλλες ψηφιακές συσκευές. Σε ένα ευρύτερο πλαίσιο, ο όρος « ηλεκτρονικό βιβλίο» δηλώνει το ψηφιοποιημένο και εμπλουτισμένο με στοιχεία πολυμέσων κείμενο. Τέτοια στοιχεία είναι η εικόνα, το κείμενο, ο ήχος, οι σύνδεσμοι (links) κ.ά.. (Σεμεντεριάδης Θεμιστοκλής, 2016)

Για την ανάγνωση ενός ηλεκτρονικού βιβλίου χρειάζεται ηλεκτρονική συσκευή όπως, ηλεκτρονικός υπολογιστής, ταμπλέτα (tablet), ένας ηλεκτρονικός αναγνώστης (e-reader) συσκευή η οποία κατασκευάστηκε αποκλειστικά για την ανάγνωση βιβλίων ή ένα κινητό νέας τεχνολογίας (smartphone). Πολλοί ερευνητές και αναγνώστες αποδίδουν την ονομασία e-book και στο ηλεκτρονικό βιβλίο και στην ηλεκτρονική συσκευή ανάγνωσης. Στην πρώτη περίπτωση αναφέρονται στο ηλεκτρονικό κείμενο που παρατίθεται σε ένα βιβλίο καθώς και στο ηλεκτρονικό κείμενο που μιμείται το σχεδιασμό ενός έντυπου βιβλίου, ενώ στη δεύτερη αναφέρονται στη φορητή συσκευή ανάγνωσης. (Σεμεντεριάδης Θεμιστοκλής, 2016) Όμως αυτό είναι λανθασμένο και προκαλεί παρεξηγήσεις σε τι αναφέρεται τελικά διότι κάποιος θα θεωρήσει το ηλεκτρονικό βιβλίο και κάποιος τη συσκευή.

Η ψηφιοποιημένη μορφή του κειμένου δίνει την δυνατότητα ύπαρξης διαδραστικού περιεχομένου και αυτή η δυνατότητα είναι ένα από τα μεγαλύτερα πλεονεκτήματα του ηλεκτρονικού βιβλίου. Ο αναγνώστης μπορεί να σημειώνει, υπογραμμίζει, αναζητά λέξεις, να αλλάζει το μέγεθος της γραμματοσειράς, όλες αυτές οι λειτουργίες βελτιώνουν την αναγνωστική διαδικασία.

Το Project Gutenberg το οποίο πήρε το όνομα του από τον Johannes Gutenberg (Ιωάννης Γουτεμβέργιος) τον εφευρέτη της τυπογραφίας, είναι μια προσπάθεια του αμερικανού συγγραφέα Michael S. Hart να ψηφιοποιηθούν και να αρχειοθετηθούν πολιτιστικά έργα αλλά και να δημιουργηθούν και να διανεμηθούν δωρεάν ηλεκτρονικά βιβλία. Αυτό το πρόγραμμα ξεκίνησε το 1971 και συνεχίζει έως σήμερα να προσπαθεί να συλλέξει όσα περισσότερα ηλεκτρονικά βιβλία μπορεί και να τα διαθέτει δωρεάν. Τον Μάιο του 2020 έφτασε στους 62.000 τίτλους βιβλίων και αποτελεί την παλαιότερη – ψηφιακή βιβλιοθήκη. Ο ιδρυτής Michael S. Hart δημιούργησε το πρώτο ηλεκτρονικό βιβλίο πληκτρολογώντας τη «Διακήρυξη της Ανεξαρτησίας» των ΗΠΑ όντας φοιτητής στο Πανεπιστήμιο του Ιλινόις και χρησιμοποιώντας υπολογιστή από εργαστήριο του πανεπιστημίου, είχε ως στόχο την ψηφιοποίηση 10.000 τίτλων στα Αγγλικά και μετά την επίτευξη αυτού συνέχισε και σε άλλες γλώσσες περιλαμβάνοντας και τα Ελληνικά.

Το σύνθημα του ιδρύματος «Ας σπάσουμε τους τοίχους της άγνοιας και της αγραμματοσύνης» με στόχο την παροχή δωρεάν πρόσβασης στα βιβλία.

Γενικά τα πρώτα ηλεκτρονικά βιβλία ήταν για περιορισμένο κοινό καθώς το περιεχόμενο τους περιείχε τεχνικά εγχειρίδια σχετικά με κατασκευή τεχνικών και άλλων θεμάτων. Το 1987 ο Michael Joyce δημοσιεύει ηλεκτρονικά τη νουβέλα «Afternoon, a story», το πρώτο ηλεκτρονικό λογοτεχνικό βιβλίο. Από το 1990 και έπειτα με την εκτίναξη του διαδικτύου όπου η μεταφορά των αρχείων έγινε εύκολη και γρήγορη, δημιουργήθηκαν διάφορα πρότυπα - μορφές αρχείου για τα ηλεκτρονικά βιβλία. Μερικά δημιουργήθηκαν από μεγάλες εταιρείες όπως η Adobe και άλλα από ανεξάρτητους προγραμματιστές, όμως η μη ύπαρξη απόφασης να καταλήξουν σε ένα πρότυπο δεν επέφερε μεγάλες πωλήσεις. Το 1998 οι βιβλιοθήκες των ΗΠΑ αρχίζουν να παρέχουν στο κοινό τους δωρεάν ηλεκτρονικά βιβλία μέσα από τις ιστοσελίδες τους, κυρίως επαγγελματικού και επιστημονικού περιεχομένου δίνοντας τους την δυνατότητα να τα διαβάσουν μέσω ιστοσελίδας αλλά όχι να τα κατεβάσουν στον υπολογιστή τους.

Ο Stephen King είναι ο πρώτος συγγραφέας που διαθέτει αποκλειστικά σε ηλεκτρονική μορφή το βιβλίο του «Riding the Bullet» το Μάρτιο του 2000 με κόστος δύομισή δολάρια και πουλά 400.000 αντίτυπα μέσα σε ένα εικοσιτετράωρο. Το 2003 καταφέρνουν οι βιβλιοθήκες να δημιουργήσουν ένα δανειστικό σύστημα ηλεκτρονικών βιβλίων, τα οποία οι αναγνώστες μπορούν να κατεβάσουν στον υπολογιστή τους. Μετά από αυτήν την ενέργεια αυξάνεται η ζήτηση των ηλεκτρονικών βιβλίων μέσα από τις βιβλιοθήκες καταλήγοντας το 2010 το 66% των δημόσιων βιβλιοθηκών ΗΠΑ να έχουν προσφέρει ηλεκτρονικά βιβλία. Έπειτα πολλοί εκδότες άρχισαν να ψηφιοποιούν τα έντυπα βιβλία που είχαν ήδη εκδοθεί, ενώ συγγραφείς που τα βιβλία τους δεν έγιναν δεκτά από εκδοτικό οίκο τα μετέτρεψαν σε ηλεκτρονικά και τα διένεμαν μέσω διαδικτύου.

Οι πωλήσεις ψηφιακών βιβλίων στις Ηνωμένες Πολιτείες συνεχίζουν να αυξάνονται τον Φεβρουάριο του 2021. Τα έσοδα του e-book αυξήθηκαν κατά 19,8% για το μήνα σε σύγκριση με το Φεβρουάριο του 2020 για συνολικά 99,3 εκατομμύρια δολάρια. Τα ψηφιακά ακουστικά βιβλία αυξάνονται κατά 27,8% για τον Φεβρουάριο, με έσοδα 71,7 εκατομμύρια δολάρια. Τα Φυσικά Βιβλία Ήχου μειώθηκαν κατά 20,9% σε 1,2 εκατομμύρια δολάρια. (Kozlowski, 2021).

Για τους πρώτους δύο μήνες του 2021, τα έσοδα του e-book αυξήθηκαν κατά 20,4% σε σύγκριση με τους δύο πρώτους μήνες του 2020 για συνολικά 191,0 εκατομμύρια δολάρια. Τα ψηφιακά ακουστικά βιβλία αυξάνονται κατά 23,7%, δημιουργώντας έσοδα 131,6 εκατομμυρίων δολαρίων. Τα Φυσικά Βιβλία Ήχου σημείωσαν άνοδο 1,1% σε 3,2 εκατομμύρια δολάρια. (Kozlowski, 2021).

Όσον αφορά τα έσοδα από τη φυσική μορφή χαρτιού κατά τη διάρκεια του Φεβρουαρίου, στην κατηγορία Trade (Consumer Books), τα έσοδα από το Hardback αυξήθηκαν κατά 26,9%, φτάνοντας τα 232,8 εκατομμύρια \$. Η Mass Market αυξήθηκε κατά 35,7% στα 21,7 εκατομμύρια δολάρια. και το Board Books αυξήθηκε κατά 3,2%, με έσοδα 12,4 εκατομμυρίων δολαρίων. Έως σήμερα, τα έσοδα από το Hardback αυξήθηκαν κατά 26,2%, φτάνοντας τα 477,0 εκατομμύρια δολάρια. Η Mass Market αυξήθηκε κατά 37,6% στα 41,2 εκατομμύρια δολάρια. και τα Board Books μειώθηκαν κατά 2,6%, με έσοδα 29,6 εκατομμυρίων δολαρίων (Kozlowski, 2021).

Η παγκόσμια αγορά ηλεκτρονικών βιβλίων αναμένεται να φθάσει τα 28,73 δισεκατομμύρια δολάρια έως το 2026 και θα αυξηθεί κατά το 2018 έως το 2026 σε CAGR 6,8% (Compound Annual Growth Rate) Δείκτης Μέτρησης Απόδοσης (GlobeNewswire, 2020).

5.1.1 Χαρακτηριστικά του Ηλεκτρονικού βιβλίου

Τα χαρακτηριστικά του ηλεκτρονικού βιβλίου όσον αφορά τη δομή δε διαφέρουν από αυτά των έντυπων βιβλίων καθώς πλέον τα βιβλία γράφονται στον υπολογιστή ακόμη και εάν κάποιος συγγραφέας προτιμά το χειρόγραφο στο τέλος περνάει στον υπολογιστή διότι πρέπει να δημιουργηθεί αρχείο προς εκτύπωση το οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί και ως ηλεκτρονικό βιβλίο. Αυτό μπορεί να συμβεί με τα βιβλία τα οποία είναι σε μορφή PDF (Portable Document Format), μια μορφή κλειστού αρχείου η οποία επιτρέπει τόσο την εκτύπωση του αλλά και την ανάγνωση του χωρίς καμία αλλαγή παρά μόνο τη μείωση της ανάλυσης για να μικρύνει ο όγκος του αρχείου.

Έτσι λοιπόν τα ηλεκτρονικά βιβλία αποτελούνται από κεφάλαια και υποκεφάλαια, πρόλογο, εισαγωγή, περιεχόμενα, κυρίως μέρος, επίλογο, βιβλιογραφία και ότι άλλο μπορεί να περιλαμβάνει ένα έντυπο βιβλίο. Η μεγάλη διαφορά όμως είναι πως το ηλεκτρονικό βιβλίο παρέχει πολλές δυνατότητες εκμετάλλευσης όλων αυτών μέσω της διαδραστικότητας. Δίνεται η δυνατότητα στον αναγνώστη να αναζητήσει εύκολα και γρήγορα ένα θέμα, μια λέξη μέσα στο κείμενο απλά πληκτρολογώντας την, μπορεί να πατάει επάνω στα περιεχόμενα σε ένα συγκεκριμένο κεφάλαιο που επιθυμεί και να μεταφέρεται αυτόματα στην αντίστοιχη σελίδα, το ίδιο μπορεί να γίνει και με την βιβλιογραφία όταν αναφέρεται σε ιστοσελίδες καθώς επίσης μπορεί να κρατά αμέτρητες ηλεκτρονικές σημειώσεις ανά σελίδα και να αλλάξει το μέγεθος της γραμματοσειράς όπως αυτός επιθυμεί. Βίντεο, εικόνες και ήχος συμβάλουν στην κορυφή της διάδρασης μεταξύ αναγνώστη και βιβλίου.

Ένα χαρακτηριστικό του υλικού μέρους ενός ηλεκτρονικού βιβλίου όταν γίνεται η ανάγνωση του σε συσκευή ανάγνωσης (e-reader) βιβλίου δηλαδή ειδικά κατασκευασμένη για αυτόν τον σκοπό, είναι το βάρος της συσκευής αυτής, το οποίο είναι μικρό και εξυπηρετεί σε σχέση με βαριά βιβλία. Άλλα χαρακτηριστικά, είναι η οθόνη το μέγεθος της και η φωτεινότητα αυτής, η μνήμη η χωρητικότητα αποθήκευσης και η ανεξαρτησία από τον φορτιστή.

Όλα τα παραπάνω χαρακτηριστικά του ηλεκτρονικού βιβλίου είναι αυτά που το κάνουν πιο εύχρηστο όσον αφορά τη γνώση και την εκπαίδευση κάθε βαθμίδας, κάνοντας πολύ γρήγορη την αναζήτηση πληροφοριών και την εύκολη πρόσβαση και κτήση αυτών. Αλλά και αναγνώστες που έχουν προβλήματα όρασης, τόσο ηλικιωμένοι που θα βοηθούν από το μεγαλύτερο μέγεθος της γραμματοσειράς και τη φωτεινότητα της οθόνης όσο και αναγνώστες στο φάσμα της τύφλωσης αλλά και άλλων αναπηριών μέσω και του ήχου (ακουστικά ηλεκτρονικά βιβλία).

5.1.2 Ψηφιακά δικαιώματα ηλεκτρονικού βιβλίου

Το έντυπο βιβλίο προστατεύεται ως πνευματικό έργο από την πνευματική ιδιοκτησία και τα πνευματικά δικαιώματα που έχει ο δημιουργός του. Το ηλεκτρονικό βιβλίο είναι αδιαμφησβήτητα πνευματικό έργο και χρειάζεται και αυτό και ο δημιουργός προστασία και δικαίωμα σε αυτήν για τους ίδιους λόγους που χρειάζεται

και ο συγγραφέας έντυπων βιβλίων. Η μεγάλη διαφορά είναι ότι το έντυπο βιβλίο είναι ένα υλικό αγαθό του πνεύματος και το ηλεκτρονικό βιβλίο είναι ένα άυλο υλικό ένα αρχείο το οποίο υπάρχει και διανέμεται μέσω διαδικτύου εξακολουθώντας να είναι και αυτό έργο πνεύματος και να υπόκειται στην πνευματική διαδικασία. Το διαδίκτυο και η εύκολη πρόσβαση σε αυτό δημιουργεί μεγαλύτερη ανασφάλεια για αντιγραφή, λογοκλοπή και παράνομη διακίνηση.

Για τον λόγο αυτό το ηλεκτρονικό βιβλίο έχει ως προστασία το DRM, τη διαχείριση ψηφιακών δικαιωμάτων. Το DRM (Digital Rights Management) η διαχείριση ψηφιακών δικαιωμάτων είναι ο τρόπος με τον οποίο προστατεύονται τα πνευματικά δικαιώματα των ψηφιακών μέσων. Μέσα από αυτό γίνεται χρήση τεχνολογιών για να περιορίζεται η αντιγραφή και η παράνομη χρήση έργων τα οποία προστατεύονται από τα πνευματικά δικαιώματα. Σε ένα ηλεκτρονικό βιβλίο το DRM μεταφράζεται ως ένας κωδικός τον οποίο πρέπει να έχει ο αναγνώστης ώστε να ανοίξει το βιβλίο. Ο κωδικός αυτός μπορεί να είναι κλειδωμένος σε κάποιον διακομιστή (server) ώστε να μπορεί να χρησιμοποιηθεί από άλλες πολλαπλές συσκευές συγκεκριμένου αριθμού ή μπορεί να είναι αποθηκευμένος στη συσκευή και παραμένει αφανής και κλειδωμένος για το χρήστη. Με αυτόν τον τρόπο ο χρήστης μπορεί νόμιμα να αποθηκεύσει ή να διαβάσει το βιβλίο μέσω διαδικτύου και ταυτόχρονα ο συγγραφέας και ο εκδότης να προστατεύσουν το βιβλίο, το ηλεκτρονικό αρχείο από παράνομες δραστηριότητες εις βάρος τους. Στις βιβλιοθήκες γίνεται χρήση του DRM ώστε να εξασφαλιστεί ότι το βιβλίο μπορεί να ανοιχτεί και να διαβαστεί μόνο από τον χρήστη που το δανείστηκε. Όταν τελειώσει η χρονική περίοδος του δανεισμού λήγει η άδεια και το βιβλίο επιστρέφεται αυτόματα στη βιβλιοθήκη έτσι τελειώνει και ο χρόνος πρόσβασης του αναγνώστη σε αυτό.

Ο νόμος της πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύει έργα που χαρακτηρίζονται από πνευματική δημιουργία, έργα κάθε τέχνης όπως είναι για παράδειγμα η λογοτεχνία αλλά και έργα επιστημών. Όσον αφορά τα βιβλία συγκεκριμένα, κάθε βιβλίο, κάθε μορφής οποιοδήποτε θέματος και ύφους, είναι πνευματικό έργο και έχει δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας. Στη νομοθεσία υπάρχουν νόμοι που σχετίζονται με τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας όπως αυτά διαμορφώνονται όταν ψηφιοποιείται και προβάλλεται περιεχόμενο στο διαδίκτυο. Το ηλεκτρονικό βιβλίο είναι ένα ηλεκτρονικό αρχείο, ένα ψηφιακό περιεχόμενο το οποίο διακινείται μέσω διαδικτύου και το διαδίκτυο είναι αυτό που ενώνει πιο γρήγορα χώρες. Έτσι λοιπόν, μπορεί ένα βιβλίο να δημιουργηθεί σε μία χώρα, να διανέμεται μέσα από πλατφόρμα άλλης χώρας και να μπορεί να διανεμηθεί σε μία τρίτη χώρα. Ανάλογα με την χώρα που εκδίδεται ηλεκτρονικά ένα βιβλίο και διατίθεται αλλάζει και η νομοθεσία, αυτό δίνει μια ευκολία στο να καταπατηθούν τα ψηφιακά - πνευματικά δικαιώματα ενός ηλεκτρονικού βιβλίου. Για να υπάρξει μεγαλύτερη προστασία και να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα της παράνομης χρήσης και διαχείρισης του ψηφιακού έργου θα πρέπει όλες οι χώρες να έρθουν σε συμφωνία για ένα κοινό νομοθετικό πλαίσιο.

Η παγκόσμια συνθήκη για το δικαίωμα αναπαραγωγής UCC (Uniform Commercial Code), ο Ενιαίος Εμπορικός Κώδικας δημιουργήθηκε 1952 με στόχο την εναρμόνιση των νόμων των εμπορικών συναλλαγών που εκτείνονται πέρα από μία χώρα. Ένα προϊόν μπορεί να κατασκευαστεί σε μια πρώτη χώρα, να αποθηκευτεί σε μία δεύτερη χώρα και να πουληθεί σε μία τρίτη χώρα. Αυτό επηρεάζει άμεσα το βιβλίο, έντυπο και ηλεκτρονικό, διότι ένα βιβλίο μπορεί να ακολουθήσει αυτήν την πορεία γιατί μεταφράζεται σε πολλές γλώσσες και διανέμεται στις αντίστοιχες χώρες, επιτρέποντας μικρές παραλλαγές ανάλογα με τις συνθήκες της κάθε χώρας.

Υπάρχει ο Παγκόσμιος Οργανισμός Πνευματικής Ιδιοκτησίας WIPO (World Intellectual Property Organization), ιδρύθηκε το 1967 με σκοπό την εναρμόνιση εθνικών νομών για τα πνευματικά δικαιώματα, την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με την πνευματική ιδιοκτησία, την παροχή νομικής και τεχνικής υποστήριξης σε άλλες χώρες, την βοήθεια για εξεύρεση λύσης σε διαμάχες για την ιδιωτική πνευματική ιδιοκτησία και τέλος την κατάδειξη της τεχνολογίας της πληροφορίας ως μέσο αποθήκευσης, πρόσβασης και χρήσης πνευματικά κατοχυρωμένης πληροφορίας.

Η συμφωνία του TRIPS (Trade-Related Intellectual Property Rights) δηλαδή τα Εμπορικά Δικαιώματα Πνευματικής Ιδιοκτησίας, είναι μια διεθνής συμφωνία μεταξύ όλων των χωρών που είναι μέλη στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου, η οποία εισήγαγε μεταξύ του 1989 και 1990 το δίκαιο πνευματικής ιδιοκτησίας στο πολυμερές εμπορικό δίκαιο και χαρακτηρίζεται ως η πιο ολοκληρωμένη πολυμερής συμφωνία για την πνευματική ιδιοκτησία μέχρι και σήμερα.

Μέσω των πνευματικών δικαιωμάτων περιορίζεται και αποτρέπεται η αποθήκευση και η επεξεργασία του περιεχομένου, η εκτύπωση, η δημιουργία στιγμιότυπου μέσω της οθόνης, η λογοκλοπή και παράνομη διανομή. Επίσης ορίζεται ημερομηνία λήξης του αρχείου όταν αυτό αποτελεί προϊόν δανεισμού και μπορεί να υπάρξει και περιορισμός σε κάποια επιτρεπόμενη λειτουργία όπως να εκτυπωθεί μόνο σε συγκεκριμένο αριθμό αντιτύπων. Επίσης επιτρέπει σε συγγραφέα και εκδότη να παρακολουθεί πότε αγοράστηκε, νοικιάστηκε, αποθηκεύτηκε και τυπώθηκε. Δεν επωφελείται μόνο ο δημιουργός από την πνευματική ιδιοκτησία αλλά και οι επιχειρήσεις που διανέμουν το υλικό του διότι και αυτές χάνουν οικονομικά οφέλη.

5.1.3 Πρότυπα Ηλεκτρονικού βιβλίου

Εάν αναζητούσατε μορφές e-Book, θα συναντήσατε πολλές επιλογές. Δεκάδες στην πραγματικότητα. Ωστόσο, η πιθανότητα χρήσης πολλών από αυτές τις μορφές είναι πολύ μικρή. Για να το κρατήσετε απλό, θα ρίξουμε μια ματιά στα τρία που είναι γνωστά για την ευκολία χρήσης τους και την ικανότητά τους να χρησιμοποιηθούν σε μια μορφή που διανέμεται ευρέως: EBUP, AZW και PDF (Wahl, 2018).

EPUB

Το EPUB είναι μια μορφή αρχείου η οποία χρησιμοποιείται κυρίως στα ηλεκτρονικά βιβλία. Ο όρος προέρχεται από τις αγγλικές λέξεις «electronic publication» που σημαίνουν ηλεκτρονική δημοσίευση. Ο διεθνής οργανισμός ψηφιακών εκδόσεων IDPF (International Digital Publishing Forum) ανέπτυξε και διατήρησε το πρότυπο δημοσίευσης περιεχομένου EPUB που επιτρέπει τη δημιουργία και μεταφορά ψηφιακών βιβλίων με δυνατότητα ανανέωσης και άλλων τύπων περιεχομένου ως ψηφιακές δημοσιεύσεις που είναι λειτουργικές μεταξύ διαφόρων συσκευών και εφαρμογών ανάγνωσης που υποστηρίζουν το πρότυπο EPUB. Συμβατές σε αυτό το πρότυπο είναι πολλές συσκευές ανάγνωσης, υποστηρίζεται από πολλούς ηλεκτρονικούς υπολογιστές, ταμπλέτες και κινητά τηλέφωνα. Έγινε επίσημα πρότυπο του IDPF το 2007 αντικαθιστώντας το παλιό πρότυπο Open eBook.

Αυτό το πρότυπο έχει τη δυνατότητα της εισαγωγής κειμένων και βίντεο, ενώ επιτρέπει στο περιεχόμενο να αλλάζει και να προσαρμόζεται αυτόματα στη σελίδα, ανεξάρτητα από τη συσκευή η οποία χρησιμοποιείται για ανάγνωση, το μέγεθος της οθόνης ή της γραμματοσειράς.

Τα πλεονεκτήματα του EPUB είναι η συμβατότητα του καθώς υποστηρίζεται από πολλούς ηλεκτρονικούς αναγνώστες αλλά και η διαδραστικότητα που προσφέρει μέσα από την προσθήκη διαδραστικών στοιχείων όπως εικόνα, ήχο και βίντεο αλλά και συνδέσμους (links). Ως μειονέκτημα μπορεί να θεωρηθεί η αναγκαία γνώση της γλώσσας XML και XHTML για την δημιουργία κάποιου πλήρους EPUB e-book αλλά υπάρχουν προγράμματα για την δημιουργία EPUB μέσω γραφικού περιβάλλοντος χωρίς καμία γνώση πάνω στην XML.

PDF

Το PDF (Portable Document Format) είναι μια πολύ γνωστή «μορφή φορητού εγγράφου» μεταφράζοντας το στα ελληνικά, η οποία έχει διάφορες χρήσεις καθώς απεικονίζει έγγραφα ανεξάρτητα από λογισμικά, υλικά και λειτουργικά συστήματα. Χρησιμοποιείται στα ηλεκτρονικά βιβλία διότι κάθε αρχείο της μορφής PDF μπορεί και περιλαμβάνει μια πλήρη μορφή ενός καθορισμένου εγγράφου, το κείμενο, οι γραμματοσειρές, τα γραφικά κάνοντας εύκολη την ανάγνωση του αλλά και την εκτύπωση ένα αυτό είναι επιθυμητό. Κύρια χρήση αυτού του προτύπου γίνεται στον τομέα των εκτυπώσεων καθώς ένα αρχείο κλειστού τύπου που περιλαμβάνει όλα τα παραπάνω είναι ασφαλές και εξυπηρετεί εκδοτικούς οίκους και μονάδες εκτύπωσης. Χρησιμοποιώντας το ίδιο αρχείο, λογισμικό και τις ίδιες τεχνολογίες μορφοποίησης δημιουργούνται αρχεία PDF υψηλής ανάλυσης για την παραγωγή έντυπων εκδόσεων και τα ίδια αρχεία χαμηλότερης ανάλυσης για την ηλεκτρονική εκδοχή του βιβλίου. Το αρνητικό αυτής της μορφής έντυπου είναι η μη προσαρμογή στην κάθε οθόνη όπως είναι το EPUB, προκαλώντας προβλήματα διότι ο χρήστης αναγκάζεται καθώς μεγεθύνει να μετακινεί και το κείμενο ώστε να διαβάσει και αυτά που ξεπερνούν το πλάτος της σελίδας.

Αυτό το πρότυπο δημιουργήθηκε από την Adobe Systems το 1993 ως πρότυπο ιδιοκτησίας της αλλά δημοσιεύθηκε και δόθηκε ως ανοιχτό πρότυπο το 2008. Η Adobe παρέχει δωρεάν εφαρμογές και λογισμικό για ανάγνωση βιβλίων για όλα σχεδόν τα λειτουργικά συστήματα.

Ένα μεγάλο πλεονέκτημα του Adobe Acrobat PDF πρότυπου είναι η συμβατότητα του καθώς υποστηρίζεται από πολλούς ηλεκτρονικούς αναγνώστες αλλά και η διαδραστικότητα που προσφέρει μέσα από την προσθήκη διαδραστικών στοιχείων όπως εικόνα, περιορισμένο ήχο, περιορισμένο βίντεο, συνδέσμους (links) αλλά και δίνει τη δυνατότητα τον αναγνώστη να προσθέσει σελιδοδείκτες. Επίσης μπορεί να γίνει αναζήτηση μέσα στο κείμενο και το μέγεθος των σελίδων μπορεί να αλλάξει ανάλογα το μέγεθος της οθόνης, έτσι μπορεί κάποιος να προβάλει τις εικόνες όσο μεγάλες χρειάζεται για να έχει ένα καλό αποτέλεσμα. Για να προβληθεί ένα αρχείο PDF το μόνο που χρειάζεται είναι το Adobe Acrobat Reader (αναγνωστικό πρόγραμμα της Adobe) που είναι διαθέσιμο για Windows, Macintosh και Linux συστήματα. Επίσης, πολλοί φυλλομετρητές (web-browser) έχουν ενσωματωμένο reader (αναγνωστικό πρόγραμμα) για προβολή των PDF αρχείων.

Αυτό το πρότυπο έχει δυο μειονεκτήματα, αρχικά αν το αρχείο δεν είναι σωστά μορφοποιημένο, μπορεί να μην εμφανίζεται ολόκληρο το κείμενο στην οθόνη και θα πρέπει να μετακινηθεί το κείμενο οριζόντια για την πλήρη ανάγνωση του. Τέλος, τα αρχεία συνήθως είναι μεγαλύτερα σε μέγεθος από ότι τα αρχεία παρόμοιων προτύπων, ειδικά όταν οι εικόνες δεν είναι σωστά επεξεργασμένες εκ των προτέρων.

HTML

Η HTML (Hypertext Markup Language) είναι μια «γλώσσα σήμανσης υπερκειμένου» ένας κώδικας στην ουσία που χρησιμοποιείται για τη δομή μιας ιστοσελίδας και του περιεχομένου της, παράγραφοι, πίνακες εικόνων και δεδομένων. Επίσης, χρησιμοποιείται για τη δημιουργία και μορφοποίηση ηλεκτρονικών βιβλίων, έχοντας ως μεγάλο πλεονέκτημα την πρόσβαση με οποιαδήποτε συσκευή η οποία περιλαμβάνει φυλλομετρητή (browser). Πολλοί τίτλοι βιβλίων στο παγκόσμιο ιστό είναι ελεύθεροι προς ανάγνωση και εμφανίζονται με αυτήν τη μορφή. Ακόμη ένα πλεονέκτημα αυτού του προτύπου είναι η εξέλιξη των δυνατοτήτων εκμετάλλευσης του δημοσιεύματος όπως η αναζήτηση, οι διασυνδέσεις και άλλα χρησιμοποιώντας ειδικό λογισμικό επεξεργασίας και μορφοποίησης του κειμένου ενσωματώνοντας γραφικά, ήχο και κινούμενη εικόνα. Το πρότυπο HTML έχει ένα μεγάλο μειονέκτημα αφού δεν έχει χαρακτηριστικά ασφάλειας καθώς δεν υποστηρίζει τη χρήση DRM .

Διάφορα Πρότυπα Εταιρειών

Πολλές εταιρείες που έχουν ως αντικείμενο και προϊόν το ηλεκτρονικό βιβλίο χρησιμοποίησαν δικά τους πρότυπα και συγκεκριμένες εφαρμογές ανάγνωσης, τα πιο γνωστά είναι της Amazon και της Apple.

Η Amazon, η μεγαλύτερη εταιρεία στον κόσμο πώλησης αγαθών και υπηρεσιών μέσω διαδικτύου, ανέπτυξε τα δικά της πρότυπα τα οποία διαθέτουν προστασία DRM (Διαχείριση Ψηφιακών Δεδομένων). Όμως ένα ηλεκτρονικό βιβλίο σε μορφή AZW, KF8 ή KFX είναι αναγνώσιμο μόνο σε συσκευή Amazon Kindle ή σε αντίστοιχη εφαρμογή, δηλαδή είναι μια κλειστή μορφή αρχείου, ιδιόκτητη, η οποία δημιουργήθηκε χωρίς δυνατότητες συμβατότητας με άλλες συσκευές, αποκλειστικά για να εξυπηρετεί την Amazon. Τα παραπάνω πρότυπα προέρχονται από τη μορφή MOBI την οποία αγόρασε η Amazon το 2005 και αργότερα το 2011 διέκοψε, σχεδιάστηκε για φορητές συσκευές, ελαφριά σε μέγεθος με υποστήριξη σελιδοδεικτών, σημειώσεων και DRM, το πιο χρησιμοποιημένο πρότυπο εξ αυτών είναι το AZW.

Το AZW είναι ένα πρότυπο που χρησιμοποιείται αποκλειστικά από το ηλεκτρονικό αναγνώστη Amazon Kindle και μερικά προγράμματα για υπολογιστή ή iPhones της εταιρίας. Είναι βασισμένο πάνω στο MOBI πρότυπο χρησιμοποιώντας την μέγιστη συμπίεση που μπορεί να επιτευχθεί. Επίσης προσφέρει μια υπηρεσία μετατροπής αρχείων στους αναγνώστες που έχουν κάποιο έγγραφο ή βιβλίο σε κάποια άλλη μορφή εκτός του .azw, έτσι μπορούν να στείλουν τα έγγραφα και θα αναλάβει να τα μετατρέψει σε .azw μορφή ώστε οι Kindle αναγνώστες τους να μπορούν να τα διαβάσουν. Το DRM στο AZW είναι κλειδωμένο στο σειριακό κωδικό της Kindle συσκευής η οποία έχει ήδη δηλωθεί στην Amazon όταν αγοράστηκε, οπότε όταν κάποιος αγοράζει ένα .azw e-book μπορεί να ανοιχτεί και να διαβαστεί μόνο από τον ηλεκτρονικό αναγνώστη που αγοράστηκε.

Το μειονέκτημα αυτού του προτύπου είναι πως δεν υποστηρίζει την εκτύπωση αλλά δίνει την δυνατότητα αναζήτησης μέσα στο κείμενο, αλλαγή γραμματοσειράς, προσθήκη σημειώσεων και αφού κλείσει το e-book ανοίγει στη σελίδα στην οποία ήταν όταν έκλεισε.

Η Apple, πολυεθνική εταιρεία τεχνολογίας η οποία σχεδιάζει, αναπτύσσει και πουλάει καταναλωτικά ηλεκτρονικά είδη, λογισμικό, διαδικτυακές υπηρεσίες και υπολογιστές, δημιούργησε και αυτή το δικό της πρότυπο. Οι υποστηριζόμενες μορφές των ηλεκτρονικών βιβλίων της Apple είναι EPUB και PDF, όμως το 2010 φτιάχνει μια ιδιόκτητη μορφή iBook (IBA) για την εφαρμογή iBooks Author. Ένα πρότυπο που επιτρέπει και αυτό την εισαγωγή πολυμεσικού υλικού, εικόνες, ήχο, βίντεο και διαδραστικά στοιχεία.

5.2 Ηλεκτρονική έκδοση βιβλίου

Ηλεκτρονική έκδοση ή ηλεκτρονική δημοσίευση (e-publishing) μπορεί να χαρακτηριστεί οποιοδήποτε βιβλίο, περιοδικό, εφημερίδα ή κείμενο διατίθεται στους χρήστες σε ψηφιακή μορφή. Είναι το ηλεκτρονικό αρχείο που η ανάγνωση του μπορεί να γίνει με τη βοήθεια συγκεκριμένου λογισμικού μέσω μιας ηλεκτρονικής συσκευής που μπορεί να το αναγνώσει. Τέτοιες είναι ο επιτραπέζιος ηλεκτρονικός υπολογιστής, ο φορητός ηλεκτρονικός υπολογιστής (laptop), οι ταμπλέτες (tablets), τα κινητά τηλέφωνα νέας τεχνολογίας (smartphones) και οι ηλεκτρονικοί αναγνώστες (e-readers), μέσω της δυνατότητας πρόσβασης στο διαδίκτυο. Η ηλεκτρονική έκδοση δεν ακολουθεί την ίδια διαδικασία με την παραδοσιακή έκδοση, καθώς η μεγάλη διαφορά τους είναι πως στην έντυπη έκδοση χρειάζονται όλες οι προεκτυπωτικές και εκτυπωτικές διαδικασίες για να εκδοθεί ένα έργο. Μέσω της τεχνολογίας πλέον δε χρειάζεται απαραίτητα η έντυπη μορφή για την έκδοση ενός πνευματικού έργου.

Υπάρχουν συγγραφείς που παραμένουν πιστοί στο χειρόγραφο πρωτότυπο, υπάρχουν και άλλοι ιδίως οι νεότεροι οι οποίοι επιλέγουν τον ηλεκτρονικό υπολογιστή για τη συγγραφή του έργου τους. Αυτοί που ανήκουν στην πρώτη κατηγορία μπορούν να απευθυνθούν σε έναν επαγγελματία του χώρου γραφικών τεχνών, να ψηφιοποιήσουν την χειρόγραφη μορφή και να δημιουργήσουν ένα ηλεκτρονικό βιβλίο. Όσοι ανήκουν στην δεύτερη κατηγορία ολοκληρώνοντας τη συγγραφή έχουν ένα αρχείο ηλεκτρονικής μορφής έτοιμο για έκδοση. Σε πολλές περιπτώσεις οι ίδιοι οι συγγραφείς μαθαίνουν πολύ εύκολα και χρησιμοποιούν προγράμματα σελιδοποίησης και δημιουργούν ένα αρχείο ολοκληρωμένο με όλες τις απαιτούμενες προδιαγραφές. Αυτό δεν θα μπορούσε να συμβεί με ένα έντυπο βιβλίο, διότι απαιτούνται τεχνικές προδιαγραφές αρχείων προς εκτύπωση κάτι που απαιτεί πιο εξειδικευμένες γνώσεις. Έτσι η δημιουργία ενός ηλεκτρονικού βιβλίου είναι πιο εύκολη, πιο γρήγορη και πιο οικονομική. Ένα ακόμη μέρος της ηλεκτρονικής έκδοσης είναι η αυτό-έκδοση ή αυτό-δημοσίευση (self-publishing), η έκδοση ενός βιβλίου από τον δημιουργό του χωρίς τη μεσολάβηση εκδότη. Για την Ελλάδα η παραχώρηση ISBN γίνεται δωρεάν από την Εθνική Βιβλιοθήκη για την έκδοση ή την αυτοέκδοση βιβλίου (έντυπου ή ηλεκτρονικού) (Openbook, 2021).

Ο συγγραφέας κρατά το 100% του καθαρού κέρδους. Μπορεί να πουλήσει λιγότερα βιβλία από ό,τι εάν εκδόθηκαν από έναν εμπορικό εκδότη, αλλά θα πάρει όλα τα χρήματα όταν ο φορολογούμενος πάρει το μερίδιό του. Με τις εμπορικές εκδόσεις, η τυπική τιμή είναι 10% της τιμής πώλησης και η πληρωμή πραγματοποιείται μόνο δύο φορές το χρόνο (μερικές φορές μόνο μία φορά) (Ictineducation, 2011).

Το πλεονέκτημα όσον αφορά το γενικότερο σύνολο είναι πως με την ηλεκτρονική έκδοση αποφεύγεται όλη η διαδικασία της εκτύπωσης και της μεταφοράς, η οποία αυξάνει σημαντικά τη μόλυνση του περιβάλλοντος λόγω των χημικών που χρησιμοποιούνται, λόγω των ρύπων από τα μηχανήματα και τις εκτυπωτικές μονάδες

και λόγω της κοπής εκατομμυρίων δένδρων. Το επίσης μεγάλο πλεονέκτημα όσον αφορά το δημιουργό – συγγραφέα είναι η μεγάλη διαφορά κόστους έκδοσης καθώς με την έλλειψη της εκτύπωσης το βιβλίο έχει φθηνότερο κόστος παραγωγής, διακίνησης και διάθεσης αφού πρόκειται για ένα άυλο προϊόν και όχι υλικό το οποίο χρειάζεται αποθήκευση και μεταφορά. Ένα επιπλέον πλεονέκτημα για τον συγγραφέα είναι το μικρότερο κόστος του ηλεκτρονικού βιβλίου από αυτό του έντυπου λόγω έλλειψης των προαναφερόμενων διαδικασιών, άρα πιο προσιτό στον καταναλωτή. Βέβαια η μία μορφή βιβλίου δεν αναιρεί την άλλη, καθώς κάποιιοι επιλέγουν να εκδώσουν το βιβλίο τους και στις δύο μορφές, έντυπο και ηλεκτρονικό.

Για ορισμένους συγγραφείς, τα οικονομικά των ηλεκτρονικών βιβλίων είναι ελκυστικά. Ένας παραδοσιακός εκδότης πληρώνει συνήθως στον συγγραφέα δικαιώματα 10-20% για την πώληση κάθε βιβλίου. Η πώληση διεθνών δικαιωμάτων μπορεί να αποφέρει περισσότερα έσοδα - αλλά μόνο μετά την αύξηση των δικαιωμάτων του συγγραφέα πάνω από την προκαταβολή. Αν και οι διανομείς ηλεκτρονικών βιβλίων όπως το Amazon ή το Smashwords δεν θα προσφέρουν προκαταβολή, οι ρυθμίσεις των δικαιωμάτων τους είναι συνήθως πολύ πιο ευνοϊκές. Ανάλογα με τον εκδότη του e-book, τα δικαιώματα κυμαίνονται από 30-70% (Zimmer, 2011).

Για την προστασία των ηλεκτρονικών βιβλίων, περιοδικών και άλλων εκδόσεων υπάρχει το σύστημα DRM (Digital Rights Management). Είναι ένα σύστημα διαχείρισης ψηφιακών δικαιωμάτων και είναι ο τρόπος με τον οποίο προστατεύονται τα πνευματικά δικαιώματα των ψηφιακών εκδόσεων. Το DRM μεταφράζεται ως ένας κωδικός τον οποίο πρέπει να έχει ο αναγνώστης ώστε να ανοίξει το βιβλίο, ο κωδικός αυτός μπορεί να είναι κλειδωμένος σε κάποιον διακομιστή (server) ώστε να μπορεί να χρησιμοποιηθεί από άλλες πολλαπλές συσκευές συγκεκριμένου αριθμού ή μπορεί να είναι αποθηκευμένος στη συσκευή. Με αυτόν τον τρόπο ο χρήστης μπορεί νόμιμα να αποθηκεύσει ή να διαβάσει το βιβλίο μέσω διαδικτύου και ταυτόχρονα ο συγγραφέας και ο εκδότης να προστατεύσουν το ηλεκτρονικό βιβλίο από παράνομες δραστηριότητες εις βάρος τους.

Με ένα site, ένα λογαριασμό στο PayPal και λίγο δωρεάν μάρκετινγκ στα social media, μπορεί να γίνει κανονικός συγγραφέας χωρίς να ζητήσει την άδεια και χωρίς να πάρει την έγκριση κανενός (Georgakopoulos, 2012).

5.3 Ηλεκτρονικό χαρτί

Το ηλεκτρονικό χαρτί (e-paper) είναι μια τεχνολογία όπου μιμείται την εμφάνιση του μελανιού επάνω σε χαρτί, αντανακλώντας το φως όπως το κοινό χαρτί. Χρησιμοποιείται σε πολλούς e-readers ώστε η ανάγνωση ενός ηλεκτρονικού βιβλίου να θυμίζει την ανάγνωση ενός έντυπου συμβατικού βιβλίου και να είναι ευανάγνωστο στο έντονο φως όπως του ήλιου και ξεκούραστο στα μάτια του αναγνώστη.

Τον Απρίλιο του 2004 εμφανίζεται στην αγορά το Sony LIBRIé EBR-1000EP, ο πρώτος ηλεκτρονικός αναγνώστης με οθόνη ηλεκτρονικού χαρτιού, αποτέλεσμα τριετούς συνεργασίας της Sony, της Philips και της Eink. Δεν είναι πια ένα εργαστηριακό πείραμα, δεν είναι ένα εντυπωσιακό έκθεμα σε μια τεχνολογική έκθεση,

από αυτά που υπήρχαν για καιρό, με την ίδια την E Ink, την εταιρεία που κατασκευάζει ακόμα και σήμερα τις περισσότερες οθόνες ηλεκτρονικού χαρτιού στον κόσμο, να έχει ιδρυθεί ήδη από το 1997. Είναι ένα καταναλωτικό προϊόν, διαθέσιμο για αγορά (Καλαμαράς, 2010).

Η τεχνολογία του ηλεκτρονικού χαρτιού δημιουργήθηκε από την εταιρεία E Ink, πρωτοπόρος και εμπορικός ηγέτης στην τεχνολογία e-paper. Προσφέρει προηγμένα προϊόντα προβολής στις πιο γνωστές μάρκες και κατασκευαστές του κόσμου. Επικεντρώνεται στη δημιουργία επαναστατικών προϊόντων και εξαιρετικών εμπειριών για το χρήστη, δίνοντας τη δυνατότητα εγκατάστασης εξαιρετικά ανθεκτικών και χαμηλής ισχύος οθονών σε εφαρμογές και περιβάλλοντα που πριν φάνταζαν αδύνατα, προσφέροντας ταυτόχρονα και περιβαλλοντικά οφέλη. Η εταιρεία έχει σύνολο εννέα εγκαταστάσεις σε Ταϊβάν, Κίνα και Βόρειο Αμερική. Στην εταιρεία συμπεριλαμβάνεται και η E Ink Corporation η οποία αποχώρησε από τα εργαστήρια του MIT το 1997 για να εμπορευματοποιήσει το ηλεκτρονικό μελάνι. Η Prime View International η οποία ιδρύθηκε το 1992 ως πρώτη εταιρεία TFT LCD οθονών στην Ταϊβάν ενώθηκε με την E Ink και αποτέλεσαν και οι δύο μαζί την σημερινή εταιρεία (E Ink, n.d.).

Το ηλεκτρονικό μελάνι είναι μια σύντηξη χημείας, φυσικής και ηλεκτρονικής, χρησιμοποιώντας τις ίδιες χρωστικές που χρησιμοποιούνται στη βιομηχανία της εκτύπωσης. Το σύστημα μελανιού ενός χρώματος είναι ένα μεταβλητό μεταδιδόμενο φιλμ, το οποίο προσκολλάται σε γυαλί ή πλαστικό, επιτρέποντας τον έλεγχο του φωτός μέσα από την επιφάνεια. Χρησιμοποιείται ένα σύστημα χρωστικής οδηγώντας το μελάνι με νέους τρόπους σε σχέση με άλλα συστήματα. Οι μαύρες χρωστικές κινούνται στο πλάι όταν εφαρμόζεται μια φόρτιση για να επιτρέπεται μια διαφανής περιοχή της κάψουλας.

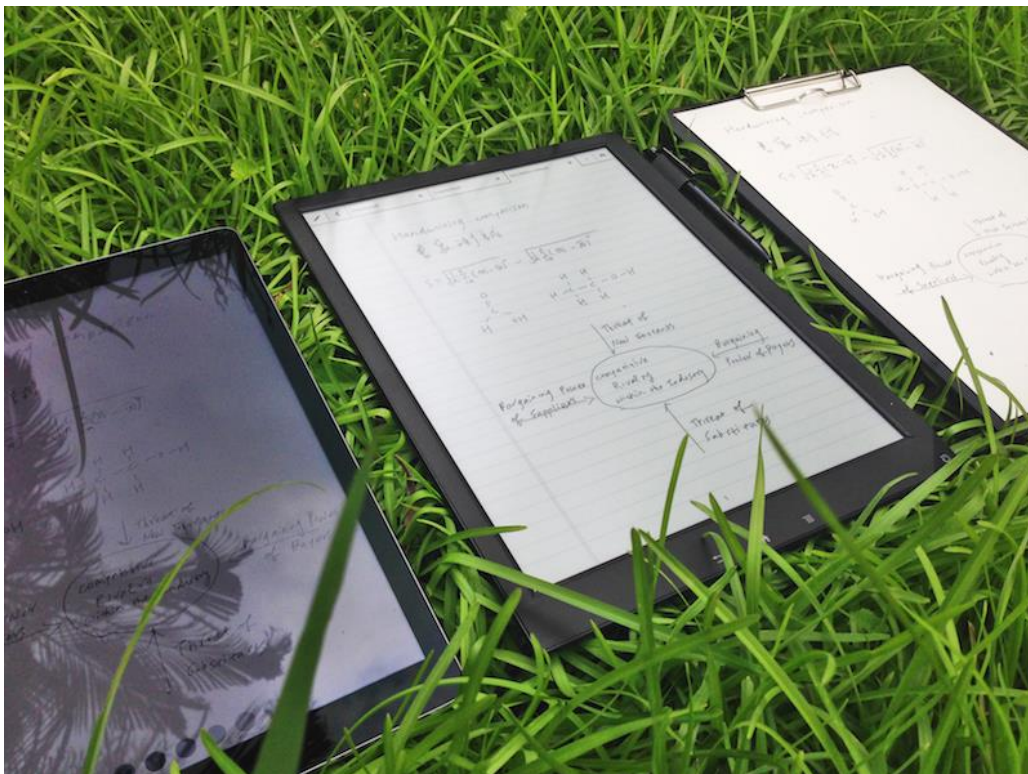
Το σύστημα ηλεκτρονικής μελάνης δύο χρωμάτων αποτελείται από εκατομμύρια μικροσκοπικές μικροκάψουλες, η καθεμία με διάμετρο όσο μια ανθρώπινη τρίχα. Κάθε μικροκάψουλα περιέχει λευκά σωματίδια αρνητικά φορτισμένα και μαύρα σωματίδια θετικά φορτισμένα αιωρούμενα σε διαυγές υγρό. Όταν εφαρμόζεται ένα αρνητικό ή θετικό φορτίο, τα αντίστοιχα σωματίδια μετακινούνται στην κορυφή της μικροκάψουλας και γίνονται ορατά. Αυτή η αντίδραση είναι που κάνει την επιφάνεια να φαίνεται λευκή ή μαύρη.

Το ηλεκτρονικό μελάνι συνεχίζει την εξέλιξη και από την εμφάνιση του συμβατικού χαρτιού περνάει και στη χρήση του, γράφοντας με ηλεκτρονικό μελάνι σε ηλεκτρονικό χαρτί, το E Ink JustWrite. Αυτό το νέο φιλμ προσφέρει μια φυσική εμπειρία γραφής χρησιμοποιώντας σύστημα ηλεκτρονικής μελάνης δύο χρωστικών αλλά χρησιμοποιώντας μια διαφορετική μέθοδο. Χρησιμοποιώντας ένα μαγνητικό στυλό για τη γραφή και εφαρμόζοντας μια μικρή ηλεκτρική φόρτιση για την επαναφορά δηλαδή τη διαγραφή.

Το σύστημα ηλεκτρονικής μελάνης τριών χρωστικών προσθέτοντας το κόκκινο χρώμα λειτουργεί παρόμοια με το σύστημα δύο χρωστικών με την διαφορά ότι αντί για μικροκάψουλα χρησιμοποιείται microcup, σε ελεύθερη μετάφραση μικροσκοπικό δοχείο. Η πιο πρόσφατη εξέλιξη, το σύστημα πολλαπλών χρωστικών συμπεριλαμβανομένων των οκτώ βασικών χρωμάτων με την ονομασία ACeP (Advanced Color ePaper). Το μελάνι ενσωματώνεται σε μικροκάψουλες είτε σε δομές μικροκαψουλών, διατηρώντας εξαιρετικά χαμηλή ισχύ και την ικανότητα ανάγνωσης σε χαρτί από όλες τις συνθήκες φωτισμού.

Η τεχνολογία του ηλεκτρονικού χαρτιού αναφέρεται συχνά ως Bi-Stable δηλαδή σταθερή και αυτό διότι η οθόνη μπορεί να διατηρηθεί ακόμη και όταν αφαιρεθούν όλες οι πηγές ισχύος. Αυτό σημαίνει ότι η οθόνη καταναλώνει ενέργεια μόνο όταν κάτι αλλάζει, στην περίπτωση των ηλεκτρονικών βιβλίων αυτό συμβαίνει όταν αλλάζει σελίδα αλλά δεν καταναλώνεται ενέργεια από την οθόνη κατά την ανάγνωση της σελίδας. Χρησιμοποιώντας αυτήν την τεχνολογία στις συσκευές ηλεκτρονικής ανάγνωσης μειώνεται σημαντικά η κατανάλωση ενέργειας και έτσι αυξάνεται η διάρκεια ζωής της μπαταρίας. Ένα ακόμη σπουδαίο πλεονέκτημα που προσφέρει αυτή η τεχνολογία είναι η αναγνωσιμότητα σε οποιαδήποτε έκθεση φωτός χωρίς να κουράζει τα μάτια. Αυτό επιτυγχάνεται διότι δεν χρησιμοποιείται οπίσθιο φως όπως στις άλλες οθόνες όπου το φως προβάλλεται μέσω της οθόνης προς τα μάτια. Όπως με κάθε ανακλαστική επιφάνεια, όσο πιο φωτεινό είναι το φως, τόσο πιο φωτεινή είναι η οθόνη. Αυτό είναι το χαρακτηριστικό που μιμείται το παραδοσιακό μελάνι στο χαρτί και οι χρήστες οθονών δεν έχουν την ίδια κόπωση στα μάτια όπως με την πολύωρη χρήση οθονών άλλης τεχνολογίας. Λόγω και αυτού του χαρακτηριστικού του διαφορετικού φωτισμού μειώνεται η χρήση ενέργειας και αυξάνονται οι ώρες χρήσης της μπαταρίας. Ένα τελευταίο χαρακτηριστικό το οποίο δεν έχει να κάνει με την εξοικονόμηση ενέργειας αλλά με τη χρησιμότητα λόγω βάρους καθώς αυτές οι οθόνες είναι αισθητά πιο ελαφριές λόγω του μικρού τους βάρους, σχεδόν το μισό από των άλλων.

Με αυτήν την εξέλιξη μπορεί ένα ηλεκτρονικό βιβλίο αυτής της τεχνολογίας να διαβαστεί κάτω από τον ήλιο ή κάτω από ένα δυνατό φως και η ανάγνωση γίνεται πολύ πιο ξεκούραστα για τα μάτια. Όμως η έλλειψη οπίσθιου φωτός καθιστά αδύνατη την ανάγνωση στο σκοτάδι όπως συμβαίνει και με ένα έντυπο βιβλίο, για αυτό οι αναγνώστες που προτιμούν τους e-readers έχουν ενσωματωμένο κάποιο φως για την οθόνη.

Εικόνα 16. LCD (Αριστερά), e-Paper (Μέση), Παραδοσιακό χαρτί (Δεξιά) Εξωτερική απόδοση.

Πηγή: <https://www.eink.com/benefits.html>

5.4 Συσκευές ανάγνωσης Ηλεκτρονικού βιβλίου

Ο **επιτραπέζιος ηλεκτρονικός υπολογιστής** είναι η πρώτη ηλεκτρονική συσκευή που χρησιμοποιήθηκε για την ανάγνωση ηλεκτρονικού βιβλίου καθώς είναι και η συσκευή η οποία χρησιμοποιείται για την δημιουργία ενός ηλεκτρονικού βιβλίου. Δεν κατατάσσεται στις πρώτες επιλογές για την ανάγνωση ενός λογοτεχνικού βιβλίου καθώς δεν μπορεί να μετακινηθεί πουθενά και η καθιστική στάση δεν εξυπηρετεί για πολλές ώρες εφόσον το βιβλίο είναι για την ψυχαγωγία του αναγνώστη. Στην περίπτωση όμως ενός βιβλίου επιστημονικού περιεχομένου το οποίο χρησιμοποιείται για έρευνα ή εκπόνηση μιας εργασίας είναι η καλύτερη δυνατή επιλογή αφού παρέχει πολλές δυνατότητες ειδικά συνδυάζοντας το με άλλες εφαρμογές. Η συνεχής και αδιάκοπη ενεργειακή τροφοδότηση ρεύματος μέσα καλωδίων η οποία δεν έχει περιορισμό χρόνου είναι ένα επιπλέον πλεονέκτημα. (κόστος από 400 ευρώ)

Εικόνα 17. Επιτραπέζιος Ηλεκτρονικός Υπολογιστής.

Πηγή: <https://allaboutourcomputer.wordpress.com/2015/04/>

Ο **φορητός ηλεκτρονικός υπολογιστής (laptop)** είναι υπολογιστής ο οποίος όπως φανερώνει και το όνομα του μπορεί να μεταφερθεί οπουδήποτε και μάλιστα πολύ εύκολα καθώς το βάρος δεν είναι μεγάλο, ακόμη και σε τοποθεσία που δεν έχει πρόσβαση σε ηλεκτρικό ρεύμα καθώς διαθέτει επαναφορτιζόμενη μπαταρία η οποία διαρκεί συνήθως έως τρεις ώρες, ανάλογα και με τη χρήση. Δεν υστερεί σε τίποτα από τον επιτραπέζιο έχει διαφορετικό υλικό σύστημα όμως το λογισμικό και λειτουργικό σύστημα παραμένει τι ίδιο. Όσον αφορά την ανάγνωση βιβλίου ισχύει ότι και με τον επιτραπέζιο με τη διαφορά ότι το laptop είναι φορητό αλλά το βάρος του δεν επιτρέπει στο χρήστη να τ κρατά σαν βιβλίο για ώρες.(κόστος από 200 ευρώ)

Εικόνα 18. Φορητός Ηλεκτρονικός Υπολογιστής.

Πηγή: <https://imgaz2.staticbg.com/thumb/large/oaupload/banggood/images/A2/D4/e1a64651-e66a-4bc5-ae31-95a8217b8dd1.jpg.webp>

Ο **φορητός υπολογιστής «Notebook»** ο οποίος μπορεί να είναι μικρότερος σε διάσταση από ότι ένα χαρτί A4 και δεν ξεπερνά τα 2 κιλά πολύ εύκολος στη μεταφορά και διαθέτοντας λογισμικό ώστε να μπορεί ο κάτοχος να χρησιμοποιεί εφαρμογές όπως και στους άλλους υπολογιστές, επιτραπέζιους και φορητούς. Σίγουρα δεν διαθέτει τις ίδιες δυνατότητες αλλά ανάλογα τη χρήση του είναι αποτελεσματικός και σίγουρα κατάλληλος για την ανάγνωση ενός βιβλίου και τις δυνατότητες διάδρασης που προσφέρει αυτό. Το μικρό μέγεθος και το μικρό βάρος βοηθά στη μεταφορά και στη καλύτερη χρήση για την ανάγνωση ενός π.χ. μυθιστορήματος χωρίς όμως να είναι το ιδανικό και στην περίπτωση άλλου ύφους βιβλίου όπως έρευνας η μικρή οθόνη δεν εξυπηρετεί σίγουρα. (κόστος από 130 ευρώ)

Εικόνα 19. Φορητός Ηλεκτρονικός Υπολογιστής.

Πηγή: <https://www.shutterstock.com/search/hand+holding+laptop>

Οι **ταμπλέτες (tablets)** είναι φορητοί υπολογιστές με την τεράστια διαφορά ότι δε διαθέτουν πληκτρολόγιο ή κάποιο άλλο υλικό σύστημα παρά είναι μια οθόνη αφής η οποία λειτουργεί και ως συσκευή εισόδου με διάρκεια μπαταρίας έως επτά ώρες. Πολύ ελαφρύ με μικρή διάσταση κατάλληλο για την ανάγνωση ενός ηλεκτρονικού βιβλίου για ψυχαγωγική χρήση λόγω μεγέθους και σχήματος. Όσον αφορά το μέγεθος που κυμαίνεται στις διαστάσεις ενός Α4 χαρτιού και το βάρος το οποίο είναι μικρότερο των παραπάνω συσκευών σίγουρα υπερτερεί και ειδικά λόγω σχήματος και της μη ύπαρξης πληκτρολογίου. Όσοι επιλέξουν ένα tablet και για την ανάγνωση βιβλίων σίγουρα θα εξυπηρετήσουν το σκοπό τους όμως η συνεχής χρήση του για αυτόν το σκοπό θα κουράσει τα μάτια και τον αναγνώστη λόγω της αυτόφωτης οθόνης. (κόστος από 60 ευρώ)

Εικόνα 20. Ταμπλέτα (tablet).

Πηγή: <https://www.shutterstock.com/search/hand+holding+laptop>

Κινητά τηλέφωνα νέα γενιάς αποκαλούμενα, έξυπνα τηλέφωνα «**Smartphones**» ένας ακόμη μικρότερος υπολογιστής, ένας υπολογιστής τσέπης με διάρκεια μπαταρίας έως μια ημέρα. Είναι μια μικρή οθόνη αφής και δίνει τη δυνατότητα πρόσβασης στο διαδίκτυο και εγκατάστασης εφαρμογών. Όλοι όσοι χρησιμοποιούν αυτά τα κινητά είναι εξοικειωμένοι μέχρι ενός σημείου με την τεχνολογία. Έχουν συνηθίσει μπροστά από μια οθόνη να διαβάζουν ειδήσεις, άρθρα και μηνύματα οπότε είναι πιο κοντά στο να επιλέξουν ένα ηλεκτρονικό βιβλίο από ένα συμβατικό. Όμως η μικρή οθόνη του κινητού παραμένει ένα μειονέκτημα για πολύωρη χρήση συνδυαστικά και με την τεχνολογία της οθόνης είναι αναπόφευκτη η κούραση των ματιών και η συνέπεια του πονοκεφάλου. (κόστος από 50 ευρώ)

Εικόνα 21. Κινητό τηλέφωνο νέα γενιάς «Smartphone».

Πηγή: <https://www.shutterstock.com/search/hand+holding+laptop>

Όλες οι παραπάνω ηλεκτρονικές συσκευές έχουν πρόσβαση στο διαδίκτυο αφού πλέον υπάρχει το ασύρματο διαδίκτυο που κοινώς χρησιμοποιείται η λέξη «Wi-Fi». Στα πρώτα χρόνια δημιουργίας του κάθε παραπάνω είδους θα μπορούσε η σειρά που παρουσιάστηκαν να είναι και μία φθίνουσα οικονομική κατάταξη. Σήμερα μπορεί ένα κινητό αφής και ένας υπολογιστής να έχουν το ίδιο κόστος (π.χ. 1000 ευρώ) ανάλογα τον κατασκευαστή και τις δυνατότητες που παρέχει η κάθε συσκευή.

Ηλεκτρονικοί αναγνώστες, e-book readers, **e-readers** είναι μια ηλεκτρονική συσκευή η οποία κατασκευάστηκε αποκλειστικά για την ανάγνωση ηλεκτρονικών βιβλίων, περιοδικών και γενικότερα κειμένων. Είναι πολύ ελαφρύ, μικρής διάστασης και είναι οθόνη αφής με τη διαφορά όμως της εκπομπής του φωτός. Οι οθόνες των e-readers είναι κατασκευασμένες ειδικά για την πολύωρη ανάγνωση και για αυτό έχουν την τεχνολογία του ηλεκτρονικού χαρτιού και ηλεκτρονικού μελανιού, η οποία μιμείται την εμφάνιση του τυπωμένου χαρτιού με σκοπό την καλύτερη αναγνωσιμότητα. Η οθόνη των ηλεκτρονικών αναγνωστών διαφέρει πολύ από οποιαδήποτε οθόνη άλλης συσκευής καθώς αντανακλά το εξωτερικό φως, όπως συμβαίνει με το συμβατικό τυπωμένο βιβλίο. Αυτό είναι το μεγάλο πλεονέκτημα που προσφέρει η χρήση των ηλεκτρονικών αναγνωστών σε συνδυασμό με το βάρος, το μέγεθος και την διάρκεια της μπαταρίας καθώς λόγω του φωτός της οθόνης εξοικονομείται περισσότερη ενέργεια και έχει αντοχή μέχρι και δύο εβδομάδες. Συνδέονται στο διαδίκτυο ώστε να δανειστούν και να αγοράσουν βιβλία.

Υπάρχουν διάφοροι κατασκευαστές ηλεκτρονικών συσκευών που ασχολούνται με την παραγωγή e-readers, παρακάτω αναφέρονται οι τρεις μεγαλύτεροι με αύξουσα σειρά.

Η εταιρεία Pocketbook ιδρύθηκε το 2007 με έδρα το Λουγκάνο στην Ελβετία και είναι ο 3^{ος} μεγαλύτερος κατασκευαστής ηλεκτρονικών αναγνωστών με βάση την τεχνολογία του ηλεκτρονικού χαρτιού (E-Ink), εξάγοντας τα προϊόντα της σε 35 χώρες. Το όνομα της στα ελληνικά μεταφράζεται ως βιβλίο τσέπης. Έχει ενσωματώσει μια σειρά επιχειρηματικών στοιχείων που ειδικεύονται σε διάφορες πτυχές ανάπτυξης και συντήρησης των συσκευών και αναπτύσσει μοναδικό λογισμικό για τις συσκευές της. Έχοντας 130 κέντρα υπηρεσιών να λειτουργούν παγκοσμίως, ξεκίνησε τρία έργα με σκοπό της προώθηση της αναγνωστικότητας. Το ηλεκτρονικό κατάστημα περιεχομένου BookLand, την συμβουλευτική υπηρεσία και υπηρεσία αναζήτησης ReadRate και την εφαρμογή KidRead η μοναδική εφαρμογή που σχεδιάστηκε για να εμπλέκονται τα παιδιά περισσότερο στην ανάγνωση και να παρακολουθείται και να ελέγχεται η λογοτεχνική τους γνώση. Μέχρι σήμερα έχει κατασκευάσει πάνω από 50 μοντέλα ηλεκτρονικών συσκευών ανάγνωσης με τεχνολογία E-Ink και tablets διανέμοντας τα στην παγκόσμια αγορά. Συνολικά κατέχει 20 διεθνή βραβεία λόγω της πρωτοπορίας της και μιας σειράς καινοτομιών στον τομέα της ηλεκτρονικής ανάγνωσης (Wikipedia, 2021).

Εικόνα 22. Το PocketBook λανσάρει το e-reader με νέα έγχρωμη οθόνη E-Ink.

Πηγή:<https://www.theverge.com/2021/2/15/22284923/pocketbook-inkpad-color-kaleido-e-reader-available-now-price>

Η εταιρεία Rakuten Kobo ή όπως είναι περισσότερο γνωστή με την ονομασία Kobo, αναγραμματισμός της αγγλικής λέξης book που σημαίνει βιβλίο, έχει έδρα το Τορόντο του Καναδά και είναι θυγατρική του ιαπωνικού συγκροτήματος ηλεκτρονικού εμπορίου Rakuten. Τον Φεβρουάριο του 2009 δημιουργήθηκε μια υπηρεσία ηλεκτρονικής ανάγνωσης που ξεκίνησε από την канаδική αλυσίδα βιβλιοπωλείων Indigo Books and Music. Τον Δεκέμβριο του 2009 η Indigo μετονόμασε την εταιρεία Kobo και την έκανε ανεξάρτητη, από τον Μάρτιο του 2010 η Indigo κατείχε το 58% της Kobo. Η Rakuten απέκτησε την εταιρεία το 2012 και το 2016 που ανακοινώθηκε αυτό, όλοι οι χρήστες υποχρεώθηκαν να συνδέονται στα ηλεκτρονικά τους βιβλία από τον ισότοπο της Kobo. Η εταιρεία εξάγει e-books, e-readers, tablets και το βιβλιοπωλείο της πωλά και ηχητικά βιβλία, εφημερίδες και περιοδικά, στην πλειοψηφία τους σε ανοιχτή μορφή ePub αλλά προστατευμένα με DRM. Έχει δημιουργήσει πλατφόρμα στην οποία κάθε συγγραφέας μπορεί μόνος να δημοσιεύσει το έργο του, η οποία ονομάζεται Kobo Writing Life. Μέχρι το 2014 έχουν δημοσιευτεί 250.000 βιβλία από 30.000 συγγραφείς προερχόμενοι από 157 χώρες σε 69 γλώσσες και έχει εξυπηρετήσει 18 εκατομμύρια αναγνώστες σε περισσότερες από 190 χώρες.

Εικόνα 23. Kobo Forma, E Ink αδιάβροχη οθόνη.

Πηγή: <https://gl.kobobooks.com/collections/all/products/kobo-forma>

«Η Amazon είναι η μεγαλύτερη εταιρεία παγκοσμίως στη πώληση αγαθών και υπηρεσιών μέσω διαδικτύου, έχοντας έδρα το Σιάτλ της Ουάσιγκτον. Ο ιδρυτής της Jeff Bezos ξεκίνησε το 1994 δημιουργώντας έναν ιστότοπο για την πώληση βιβλίων μέσω διαδικτύου, μέσα σε ένα μήνα πούλησε βιβλία σε 50 πολιτείες και σε 45 χώρες και μέσα σε δύο μήνες οι πωλήσεις έφτασαν τα 20.000 δολάρια την εβδομάδα. Το όνομα επιλέχτηκε γιατί θα εμφανιζόταν πρώτο στις αναζητήσεις ενώ θα γινόταν συνειρμός με τον Αμαζόνιο το μεγαλύτερο ποτάμι του κόσμου. Έχοντας μεγάλη απήχηση άρχισε να πωλά και άλλα αγαθά καταλήγοντας από το «Μεγαλύτερο Βιβλιοπωλείο του Κόσμου» να είναι το «Μεγαλύτερο Ηλεκτρονικό Κατάστημα Αγαθών στον Κόσμο». Αυτό την κάνει τον νούμερο ένα κατασκευαστή e-readers και πωλητή βιβλίων και e-books και ταυτόχρονα μια από τις τρεις πιο πολύτιμες εταιρείες παγκοσμίως, με κεφαλαιοποίηση της αγοράς γύρω στο 1τρισεκατομμύριο δολάρια.» (Segan, 2021).

«Η Amazon είναι η πρώτη σε πωλήσεις e-readers, έχει βγάλει πολλές εκδόσεις του Amazon Kindle και σε κάθε έκδοση κάνει τη χρήση του πιο εύκολη στον αναγνώστη αφουγκράζοντας τις ανάγκες του και κάνοντας αλλαγές. Χρησιμοποιεί και έχει τελειοποιήσει την τεχνολογία ηλεκτρονικού χαρτιού και ηλεκτρονικού μελανιού, με αποτέλεσμα να μην κουράζονται τα μάτια και να είναι ευανάγνωστο το κείμενο σε οποιαδήποτε έκθεση φωτός συμπεριλαμβανομένου του ηλιακού. Έχει τη δυνατότητα σύνδεσης ακουστικών για την ακρόαση ηχητικών βιβλίων, έχει πρόσβαση στο διαδίκτυο, δίνει δυνατότητα υπογράμμισης, σημείωσης και άλλων αντίστοιχων λειτουργιών. Η τελευταία έκδοση του Kindle του 2021 είναι αδιάβροχη για χρήση στο μπάνιο και στη πισίνα χωρίς φόβο ατυχήματος και καταστροφής.» (Webber, 2021).

Εικόνα 24. Kindle Oasis - Με ρυθμιζόμενο «ζεστό» φως και αδιάβροχο.

Πηγή: <https://www.amazon.com/All-new-Kindle-Oasis-now-with-adjustable-warm-light/dp/B07FJ91TLB>

The Best eReaders for 2021

Our Picks	Amazon Kindle Paperwhite (2018) See It ~~\$129.99~~ at Amazon	EDITORS' CHOICE 4.5 Editor Review	6.6 by 4.6 by 0.3 inches	6.4 oz	6 inches	32 GB	HTML, MOBI, PDF, TXT	\$129.99 at Amazon \$129.99 at Target
Editors' Rating	Kobo Clara HD See It ~~\$119.99~~ at Amazon	EDITORS' CHOICE 4.5 Editor Review	6.6 by 4.3 by 0.3 inches	5.9 oz	6 inches	8 GB	CBZ, EPUB, RTF, HTML, PDF, TXT, CBR	\$119.99 at Amazon \$122.77 at Newegg
Dimensions	Kobo Libra H2O See It ~~\$172.05~~ at Amazon	EDITORS' CHOICE 4.5 Editor Review	5.7 by 6.3 by 0.3 inches	6.8 oz	7 inches	8 GB	EPUB, RTF, HTML, PDF, TXT, CBR, CBZ	\$172.05 at Amazon \$169.96 at Walmart
Weight	Onyx Boox Note Air See It ~~\$479.99~~ at Amazon	EDITORS' CHOICE 4.5 Editor Review	9.4 by 7.7 by 0.22 inches	14.81 oz	10.3 inches	32 GB	MOBI, PDF, TXT, CBR, CBZ, EPUB, RTF, HTML	\$479.99 at Amazon
Screen Size	Amazon Kindle Kids Edition See It ~~\$109.99~~ at Amazon	4.0 Editor Review	6.4 by 4.7 by 0.5 inches	10.2 oz	6 inches	8 GB	HTML, MOBI, PDF, TXT	\$109.99 at Amazon \$127.97 at Amazon
Storage Capacity	Amazon Kindle Oasis (2019) See It ~~\$249.99~~ at Amazon	4.0 Editor Review	6.3 by 5.6 by 0.3 inches	6.8 oz	7 inches	32 GB	HTML, MOBI, PDF, TXT	\$249.99 at Amazon
Book Formats	Amazon Kindle (2019) See It ~~\$64.99~~ at Amazon	3.5 Editor Review	6.3 by 4.5 by 0.3 inches	6.1 oz	6 inches	4 GB	HTML, MOBI, PDF, TXT	\$64.99 at Amazon \$69.99 at Amazon
	Barnes & Noble Nook GlowLight 3 See It ~~\$165.95~~ at Amazon	3.5 Editor Review	6.9 by 5.0 by 0.4 inches	6.7 oz	6 inches	8 GB	PDF, EPUB	\$155.95 at Amazon
	Kobo Forma See It ~~\$299.95~~ at Amazon	3.5 Editor Review	6.6 by 4.6 by 0.3 inches	6.95 oz	8 inches	8 GB	TXT, CBR, CBZ, EPUB, RTF, HTML, MOBI, PDF	\$299.55 at Amazon \$249.99 at Walmart
	Kobo Nia See It ~~\$134.51~~ at Amazon	3.5 Editor Review	4.4 by 6.2 by 0.36 inches	6.06 oz	6 inches	8 GB	EPUB, RTF, HTML, MOBI, PDF, TXT	\$134.51 at Amazon \$99.96 at Walmart
Where to Buy								

Εικόνα 25. Οι καλύτεροι E-Readers για το 2021.

Πηγή: <https://www.pcmag.com/picks/the-best-ereaders>

Άλλοι προμηθευτές είναι οι Microsoft Corporation, Nokia Corporation, Apple, Tesco Plc, McGraw Hill, Sybex, Beacon Press, Adobe Press, Samsung Electronics, John Wiley & Sons, Penguin Group, Lulu Press Inc., Blackwell Science, Random House, Barnes & Noble LLC, Springer, Bertelsmann, Harper Collins, Google, Kensington Publishing, Sony και IReader Technology.

5.5 Πλεονεκτήματα ηλεκτρονικού βιβλίου

Το έντυπο βιβλίο αποτέλεσε το σπουδαιότερο υλικό αγαθό ανά τα χρόνια καθώς μέσα από αυτό διαδόθηκε η γνώση από τους λίγους στους πολλούς και από τους παλιούς στους νεότερους με αποτέλεσμα την εξέλιξη των επιστήμων και κατά συνέπεια την εξέλιξη του ανθρώπου. Όμως μέσα στο πέρασμα των χρόνων η παραγωγή βιβλίων και εντύπων έφτασε το μέγιστο με αποτέλεσμα να συμβάλλει αρνητικά στην ρύπανση και μόλυνση του πλανήτη. Το ηλεκτρονικό βιβλίο έρχεται να βοηθήσει στην μείωση της ρύπανσης του πλανήτη και της καταστροφής των δασών, αφού για την δημιουργία του δεν χρειάζεται κοπή χιλιάδων δέντρων για την παραγωγή χαρτιού αλλά ούτε και χρήση χημικών, πετρελαίου και άλλων τοξικών για την επεξεργασία του και τη μεταφορά του όπως απαιτείται στο έντυπο βιβλίο. Ίσως αυτό να είναι και το σημαντικότερο πλεονέκτημα του ηλεκτρονικού βιβλίου.

«Τα eBook είναι φιλικά προς το περιβάλλον. Εξαλείφει πλήρως τη διαδικασία εκτύπωσης χαρτιού, εξοικονομώντας κόστος εκτύπωσης για τους εκδότες. Περίπου 2,2 εκατομμύρια βιβλία εκδίδονται κάθε χρόνο, χρησιμοποιώντας περίπου 3 εκατομμύρια δέντρα. Εάν αυτά τα έντυπα βιβλία έπρεπε να αντικατασταθούν με ένα ψηφιακό ηλεκτρονικό βιβλίο, θα μπορούσε να σώσει όλα αυτά τα δέντρα από το να τεμαχιστούν. Εκτός από την κοπή δέντρων, προσθέτει επίσης το αποτύπωμα άνθρακα μεταφέροντας τις πρώτες ύλες, τη διαδικασία παραγωγής στο μύλο και την τελική αποστολή. Όλες αυτές οι διαδικασίες μπορούν να εξαλειφθούν με τη βοήθεια των eBooks. Έτσι, τα eBooks είναι καλύτερα για το περιβάλλον στο σύνολό του.» (Harman, 2018).

Τα υπόλοιπα πλεονεκτήματα συνδέονται άμεσα με τα χαρακτηριστικά των ηλεκτρονικών συσκευών που χρησιμοποιούνται. Μέσω των συσκευών παρέχονται πολλές δυνατότητες, όπως η άμεση διάθεση του περιεχομένου του βιβλίου, το διαδραστικό λεξικό, η πρόσβαση σε πηγές πληροφόρησης, η αναζήτηση μιας λέξης «κλειδί» απλά πληκτρολογώντας την, η αλλαγή και επικαιροποίηση του περιεχομένου και πολλά ακόμη που αναφέρονται παρακάτω.

Τα ηλεκτρονικά βιβλία αλλάζουν την εμπειρία της συγγραφής βιβλίων. Πριν από λίγο καιρό, οι συγγραφείς έπρεπε να διοχετεύσουν τα βιβλία τους μέσω εκδοτικών εταιρειών. Τώρα ένας συγγραφέας μπορεί απλά να ανεβάσει ένα χειρόγραφο σε ιστότοπους όπως Smashwords, Lulu και Amazon. Μπορεί να πωληθεί ως e-book σε λίγες ώρες. (Zimmer, 2011)

Το κόστος αγοράς των ηλεκτρονικών βιβλίων είναι πολύ μικρότερο από το κόστος αγοράς ενός έντυπου βιβλίου.

Το ηλεκτρονικό βιβλίο έχει μικρότερο κόστος έκδοσης-παραγωγής και μηδενικό κόστος διακίνησης και διάθεσης.

Είναι μικρότερο και το κόστος για τους συγγραφείς να αυτοδημοσιεύσουν τα έργα τους και πιο εύκολη η διαδικασία.

Δεν έχει τον όγκο και το βάρος ενός συμβατικού βιβλίου το οποίο είναι δύσκολο στην μεταφορά όσο και στην αποθήκευση. Μια ολόκληρη βιβλιοθήκη στη μνήμη μιας ηλεκτρονικής συσκευής, εξυπηρετώντας τον σπουδαστή, τον εργαζόμενο τον ταξιδιώτη.

Αυτό το οικοσύστημα ηλεκτρονικών βιβλίων έχει αλλάξει ριζικά τον τρόπο με τον οποίο μπορούμε να διαβάζουμε βιβλία. Οι τόμοι που κάποτε ήταν απρόσιτοι είναι τώρα υπέροχοι. Πρόσφατα ήθελα να διαβάσω το χέρι, τον μηχανισμό του και τα ζωτικά κληροδοτήματα ως *Evincing Design*, που γράφτηκε το 1833 από τον σκωτσέζικο ανατομικό Charles Bell. Πριν από λίγα χρόνια, ο μόνος τρόπος για να πάρω τα χέρια μου στο βιβλίο θα ήταν να πάω σε μια βιβλιοθήκη πανεπιστημίου και να το κυνηγήσω στις στοίβες. Δεν χρειάστηκε να αφήσω την καρέκλα μου για να κατεβάσω ένα δωρεάν αντίγραφο από τα Βιβλία Google στο τηλέφωνό μου, σε πλήρη αναζήτηση. (Zimmer, 2011)

Δεν υπάρχει το πρόβλημα αποθήκευσης και χώρου τόσο στους εκδοτικούς οίκους λόγω συσσώρευσης έντυπου υλικού σε αναμονή όσο και στον ίδιο τον αναγνώστη στην αποθήκευση βιβλίων.

Μπορεί να γίνει ανάγνωση στο σκοτάδι, χωρίς να υπάρχει φως οπότε είναι πολύ διακριτικό και δεν ενοχλεί ο αναγνώστης.

Ένα έντυπο βιβλίο είχε μεγαλύτερη διάρκεια στο χρόνο από ένα χειρόγραφο βιβλίο, τώρα ένα ηλεκτρονικό βιβλίο έχει μεγαλύτερη διάρκεια στο χρόνο αφού διατηρεί την πληροφορία και τη γνώση σε ψηφιακή μορφή ενώ το έντυπο κινδυνεύει από φαινόμενα όπως η πυρκαγιά και η πλημμύρα. Για αυτό και πολλά έντυπα βιβλία ψηφιοποιούνται.

Διατίθεται εύκολα, πολύ γρήγορα και είναι προσβάσιμο για αγορά και απόκτηση μέσω διαδικτύου χωρίς τη μετακίνηση του χρήστη. Για διάφορους λόγους που η φυσική παρουσία δεν ήταν εφικτή και για την ευκολότερη εύρεση μετά από αναζήτηση όσον αφορά την διαθεσιμότητα του βιβλίου σε φυσικό κατάστημα.

Βιβλιοθήκες επενδύουν στα ηλεκτρονικά βιβλία και δίνεται η δυνατότητα απομακρυσμένης πρόσβασης από πολλούς χρήστες ταυτόχρονα δηλαδή χωρίς τη φυσική τους παρουσία στη βιβλιοθήκη.

Τα βιβλία γράφονται σε ηλεκτρονικούς υπολογιστές οπότε με το πέρας της συγγραφής ένα βιβλίο είναι έτοιμο για ανάγνωση. Αποφεύγοντας όλες τις άλλες διαδικασίες που έχει ένα έντυπο βιβλίο την επεξεργασία του αρχείου, την σελιδοποίηση όλο το μέρος της προεκτύπωσης.

Πολύ μεγάλη διευκόλυνση προσφέρει στον αναγνώστη – χρήστη η γρήγορη αναζήτηση οποιασδήποτε άγνωστης πληροφορίας, αντιγράφοντάς και επικολλώντας το άγνωστο σε μηχανή αναζήτησης. Παίρνοντας με τον παραπάνω τρόπο αυτούσιο ένα κείμενο για να γίνει αναφορά σε κάποια εργασία και γενικά αντίστοιχες διαδικασίες που βοηθούν τον χρήστη όπως υπογραμμίσεις και αμέτρητες σημειώσεις πάνω σε ένα κείμενο.

Μέσω διαδικτύου δίνεται η δυνατότητα μετάφρασης του βιβλίου σε πολλές ξένες γλώσσες, κάτι που δεν καλύπτεται από τις έντυπες μεταφράσεις.

Τα ηλεκτρονικά βιβλία είναι δημοφιλή σε νεαρές ηλικίες και παιδιά λόγω της εξοικείωσης τους με τις ηλεκτρονικές συσκευές. Παρότι οι μεγαλύτεροι σε ηλικία αναγνώστες προτιμούν τα συμβατικά βιβλία πολλοί οι οποίοι κουράζονται από τα μικρά μεγέθη των γραμματοσειρών επιλέγουν τα ηλεκτρονικά στα οποία προσαρμόζεται το μέγεθος της γραμματοσειράς ανάλογα με την εκάστοτε ανάγκη αλλά και η φωτεινότητα της οθόνης για να είναι πιο ευανάγνωστο.

Το ηλεκτρονικό βιβλίο μπορεί να γίνει και διαδραστικό, με ήχο και κινούμενη εικόνα πατώντας απλά πάνω σε μια λέξη. Αυτό το επιπλέον πλεονέκτημα εξυπηρετεί τόσο ανθρώπους με δυσκολία στη όραση και απώλεια αυτής, αλλά και παιδιά με διάφορες μαθησιακές δυσκολίες και μορφές αναπηρίας.

Εκτύπωση κατά απαίτηση/κατά παραγγελία (Print on demand), τα βιβλία δεν χρειάζονται πλέον να εκτυπώνονται, μπορεί να γίνει κατά παραγγελία.

5.6 Μειονεκτήματα ηλεκτρονικού βιβλίου

«Πρώτα από όλα, για να χρησιμοποιήσεις ψηφιακό υλικό, πρέπει να έχεις το απαραίτητο hardware και λογισμικό, πρόσβαση στο διαδίκτυο τις γνώσεις να τα χρησιμοποιείς όλα αυτά και τα λεφτά να τα αποκτήσεις. Υποστηρίζεται έτσι ότι οι νέες τεχνολογίες έρχονται να μεγαλώσουν την απόσταση που χωρίζει τους φτωχούς από τους πλούσιους δημιουργώντας ένα νέο πεδίο εκπαιδευτικής ανισότητας, τη ψηφιακή, που γνωρίζουμε ότι θα έχει ως επακόλουθο την κοινωνική-οικονομική.» (Χριστιανάκης, 2002).

«Το ηλεκτρονικό βιβλίο φαίνεται να είναι πιο οικονομικό και πιο προσβάσιμο για μεγαλύτερο αριθμό ατόμων, γεγονός που δυνητικά μοιάζει να οδηγεί σε μια πιο δημοκρατική νομή της γνώσης. Όμως, και σ' αυτή την περίπτωση, απαιτείται μεγάλη προσοχή, διότι το μέσο από μόνο του δεν αρκεί για να εγγυηθεί μια πιο δημοκρατική πρόσβαση και νομή της γνώσης.» (Μαλαφάντης, 2010)

Αμφισβητείται εύκολα η αξιοπιστία των πηγών διότι σε ανοιχτά ψηφιακά περιβάλλοντα ο καθένας μπορεί να γράφει και να δημοσιεύει ό,τι θέλει.

Παραεμπόριο ηλεκτρονικού βιβλίου, καθώς πολλές ιστοσελίδες διανέμουν πειρατικές ψηφιακές εκδόσεις καταπατώντας τα πνευματικά δικαιώματα.

Ανάλογα με τη μορφή του ηλεκτρονικού βιβλίου χρειάζονται ειδικές συσκευές ηλεκτρονικής ανάγνωσης με υψηλό κόστος. Οι συσκευές αυτές είτε χρησιμοποιούν μπαταρίες είτε χρειάζονται φόρτιση άρα καταναλώνεται ηλεκτρική ενέργεια.

Η κακή μεταχείριση σε συνδυασμό με τις πολύ ταχείες αλλαγές που γίνονται στην τεχνολογία μέσα σε λίγα χρόνια χρειάζεται αγορά νέα συσκευής.

Η διαδικασία να ανοίξει ο αναγνώστης την συσκευή που θα χρησιμοποιήσει, ανάλογα με τη συσκευή να ανοίξει και την εφαρμογή και να βρει το βιβλίο που διάβαζε σε σύγκριση με το άνοιγμα του έντυπου βιβλίου στο σελιδοδείκτη είναι πιο χρονοβόρα.

Η οθόνη όσον αφορά τις ηλεκτρονικές συσκευές που έχουν κατασκευαστεί αποκλειστικά για ηλεκτρονική ανάγνωση ενώ δεν κουράζει τα μάτια χρησιμοποιώντας την τεχνολογία του ηλεκτρονικού χαρτιού που παραπέμπει σε τυπωμένο χαρτί, έχει

αναφερθεί από πολλούς χρήστες ότι δεν είναι ευανάγνωστη κάτω από συγκεκριμένο φωτισμό. Υποστηρίζοντας συγκεκριμένα ότι είναι δύσκολο να διαβάσεις ένα ηλεκτρονικό βιβλίο π.χ. κάτω από τον ήλιο στις καλοκαιρινές διακοπές στην παραλία.

5.7 Ηλεκτρονικό βιβλιοπωλείο

Το ηλεκτρονικό βιβλιοπωλείο είναι ένας ιστότοπος στον Παγκόσμιο Ιστό (www, world wide web) μέσω του οποίου πωλούνται βιβλία σε έντυπη αλλά και ηλεκτρονική μορφή. Είναι ένα εικονικό κατάστημα πώλησης όπου το σύστημα και η βάση δεδομένων έχουν εγκατασταθεί σε μερικούς υπολογιστές καταλαμβάνοντας κάποιο μικρό φυσικό χώρο, οι παραγγελίες γίνονται ηλεκτρονικά, αφού πληρώσει ο πελάτης στο ηλεκτρονικό ταμείο. Ένα ηλεκτρονικό βιβλιοπωλείο μπορεί να είναι είτε μόνο ηλεκτρονικό χωρίς να διαθέτει φυσικό κατάστημα αλλά μπορεί να είναι και ένα φυσικό κατάστημα το οποίο έχει και ηλεκτρονικό.

Το ηλεκτρονικό βιβλιοπωλείο έχει πολλές διαφορές από το παραδοσιακό και όλες εξυπηρετούν τον αναγνώστη-αγοραστή. Είναι ένα κατάστημα χωρίς περιορισμένο ωράριο και ημέρες λειτουργίας σε αντίθεση με τα φυσικά καταστήματα μιας και αυτό παραμένει προσβάσιμο όλες τις ώρες και όλες τις ημέρες του χρόνου και από κάθε γεωγραφικό σημείο εφόσον υπάρχει πρόσβαση στο διαδίκτυο.

Ο αναγνώστης μπορεί από την άνεση του σπιτιού του να κάνει την αναζήτηση του ηλεκτρολογώντας τον τίτλο του βιβλίου και να το αγοράσει ακολουθώντας απλά βήματα και σε λίγες ημέρες να το έχει στα χέρια του χωρίς να μετακινηθεί, χωρίς να σπαταλά χρόνο για να μεταφερθεί σε ένα φυσικό κατάστημα, περιμένοντας κάποιον να τον εξυπηρετήσει ώστε να μην ψάχνει στα ράφια και αποφεύγοντας πιθανές ουρές που δημιουργούνται στο ταμείο. Πολλά βιβλιοπωλεία απευθύνονται στην παγκόσμια αγορά δίνοντας τη δυνατότητα πρόσβασης σε τίτλους και συγγραφείς από όλες τις χώρες ανεξαρτήτως γλώσσας και τόπου έκδοσης.

Στο ηλεκτρονικό βιβλιοπωλείο είναι ένα ηλεκτρονικό κατάστημα το οποίο κάνει ηλεκτρονικό εμπόριο (e-Commerce). Ηλεκτρονικό εμπόριο μπορεί να θεωρηθεί κάθε είδος εμπορικής συναλλαγής μεταξύ προσώπων που πραγματοποιείται ηλεκτρονικά. Είναι η αγοραπωλησία προϊόντων, αγαθών, υπηρεσιών, η διεκπεραίωση εμπορικών λειτουργιών και συναλλαγών ηλεκτρονικά μέσω διαδικτύου, χωρίς διαπροσωπική επαφή. Έτσι σε ένα ηλεκτρονικό βιβλιοπωλείο το οποίο πωλά ηλεκτρονικά βιβλία η επικοινωνία και η πληρωμή γίνονται μόνο ηλεκτρονικά. Η επικοινωνία μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail) και όχι τηλεφωνικά και η πληρωμή των βιβλίων με πιστωτική ή χρεωστική κάρτα, ηλεκτρονική επιταγή και άλλους ηλεκτρονικούς τρόπους που έχουν εφευρεθεί. Αποκλείονται οι ταχυδρομικές επιταγές και η αντικαταβολή ως μέθοδοι πληρωμής καθώς πρόκειται για ένα άυλο προϊόν. Πίσω από τη διαδικασία της παραγγελίας και πληρωμής βρίσκεται μια τράπεζα που διασφαλίζει το σύστημα συναλλαγών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο : ΠΩΛΗΣΗ ΚΑΙ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

6.1 Εκδοτικοί Οίκοι και Βιβλιοπωλεία

Παρουσιάζονται τα μεγαλύτερα βιβλιοπωλεία της Αμερικής τα οποία ασχολούνται και με το εμπόριο ηλεκτρονικών βιβλίων. Ξεκινώντας από τον μεγαλύτερο ιστότοπο έντυπων και ηλεκτρονικών βιβλίων και οποιουδήποτε άλλου προϊόντος το Amazon, το οποίο στέλνει προϊόντα σε 31 χώρες σε Αφρική και Μέση Ανατολή, σε 30 χώρες στην Αμερική, σε 23 χώρες σε Αυστραλία, Ασία και Ειρηνικό και τέλος σε 45 χώρες στην Ευρώπη (Amazon, 1996-2021).

6.1.1 Εκδοτικοί Οίκοι και Βιβλιοπωλεία Εξωτερικού

Amazon Books, Seattle

Το Amazon.com είναι μια τεράστια επιχείρηση που βασίζεται στο Διαδίκτυο και πουλά βιβλία, μουσική, ταινίες, οικιακά είδη, ηλεκτρονικά είδη, παιχνίδια και πολλά άλλα αγαθά, είτε άμεσα είτε ως μεσάζων μεταξύ άλλων λιανοπωλητών και εκατομμυρίων πελατών της Amazon.com (Hall, 2020).

«Ο πλουσιότερος άνθρωπος στον κόσμο, ο Τζεφ Μπέζος, ιδρυτής της Amazon, είδε την καθαρή του αξία να αυξάνεται κατά 59,1% έως τις 13 Δεκεμβρίου, σύμφωνα με το Boomair Index του Bloomberg. Ο Bezos αξίζει 183 δισεκατομμύρια δολάρια, προσθέτοντας 67,9 δισεκατομμύρια δολάρια στην περιουσία του κατά τη διάρκεια του 2020.» (Taylor, 2020).

Αν πρόκειται να μιλήσουμε για πωλήσεις βιβλίων στο διαδίκτυο, τότε είναι σημαντικό να αναφέρουμε τον γίγαντα στην αίθουσα. Η Amazon είναι ο μεγαλύτερος λιανοπωλητής βιβλίων στον κόσμο με κατάλογο που περιλαμβάνει περισσότερους από 33 εκατομμύρια τίτλους και θα τους στείλει σχεδόν οπουδήποτε. Αυτός ο γίγαντας στο διαδίκτυο μπορεί να κατηγορηθεί για την αλλαγή του τοπίου των πωλητών βιβλίων και σχεδόν προκαλώντας την κατάρρευση του φυσικού καταστήματος βιβλίων. Ωστόσο, στη συνέχεια άνοιξαν τα δικά τους φυσικά καταστήματα και έχουν τώρα πραγματικά, φυσικά καταστήματα στην Αριζόνα, την Καλιφόρνια, το Κολοράντο, την Περιφέρεια της Κολούμπια, το Ιλινόις, το Μέριλαντ, τη Μασαχουσέτη, το Νιου Τζέρσεϋ, τη Νέα Υόρκη, το Όρεγκον, το Τενεσί, το Τέξας και την Ουάσιγκτον, όπου άνοιξαν το πρώτο τους κατάστημα (Kolmar, 2021).

Με την πανδημία του COVID-19 πολλά δεδομένα αλλάξαν στον παγκόσμιο περιβάλλον. Ο Τζεφ Μπέζος λέει, «Έχουμε την τιμή να καταλάβουμε τη δεύτερη θέση στη λίστα με τις πιο θαυμαστές εταιρείες του Fortune World για πέμπτο συνεχόμενο έτος. Σας ευχαριστούμε για τα χιλιάδες άτομα που επέλεξαν την Amazon ως εταιρεία που θαύμαζαν περισσότερο το 2020. Η κορυφαία προτεραιότητά μας ήταν να διατηρήσουμε τους υπαλλήλους ασφαλείς και να παραδώσουμε στους πελάτες κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19 και εκτιμούμε ότι αναγνωρίζουμε τις προσπάθειές μας. Θα συνεχίσουμε να εξυπηρετούμε και να υποστηρίζουμε τους πελάτες μας και να προσφέρουμε στους εργαζόμενους έναν ασφαλή χώρο εργασίας. Είμαστε επίσης περήφανοι που είμαστε ηγέτες των επιχειρήσεων στην προσφορά κορυφαίων αμοιβών

και παροχών που ξεκινούν την πρώτη ημέρα των εργαζομένων στην εργασία.» (Amazon, 2021)

Στην επιστολή του 1997 προς τους μετόχους της Amazon, μίλησα για την ελπίδα μας να δημιουργήσουμε ένα «διαρκές franchise», το οποίο θα ανακαλύψει ξανά τι σημαίνει να εξυπηρετούμε τους πελάτες ξεκλειδώνοντας τη δύναμη του διαδικτύου. Σημείωσα ότι η Amazon είχε αυξηθεί από 158 υπαλλήλους σε 614, και ότι είχαμε ξεπεράσει 1,5 εκατομμύρια λογαριασμούς πελατών. Έχουμε διανύσει πολύ δρόμο από τότε και εργαζόμαστε πιο σκληρά από ποτέ για να εξυπηρετούμε και να ευχαριστούμε τους πελάτες. Το 2019, προσλάβαμε 500.000 υπαλλήλους και τώρα απασχολούμε άμεσα 1,3 εκατομμύρια άτομα σε όλο τον κόσμο. Έχουμε περισσότερα από 200 εκατομμύρια Prime μέλη παγκοσμίως. Πάνω από 1,9 εκατομμύρια μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις πωλούν στο κατάστημά μας και αποτελούν σχεδόν το 60% των λιανικών πωλήσεών μας. Οι πελάτες έχουν συνδέσει περισσότερες από 100 εκατομμύρια έξυπνες οικιακές συσκευές με την Alexa. Το Amazon Web Services εξυπηρετεί εκατομμύρια πελάτες και έληξε το 2020 με ετήσιο ρυθμό εκτέλεσης 50 δισεκατομμυρίων δολαρίων. Το 1997, δεν είχαμε εφεύρει Prime, Marketplace, Alexa ή AWS. Δεν ήταν καν ιδέες τότε και καμία δεν ήταν προκαθορισμένη. Έχουμε μεγάλο κίνδυνο με κάθε έναν και βάζουμε ιδρώτα και εφευρετικότητα σε κάθε ένα.

Πριν από λίγο καιρό, οι περισσότεροι πίστευαν ότι θα ήταν καλό να αντιμετωπιστεί η κλιματική αλλαγή, αλλά πίστευαν επίσης ότι θα κοστίσει πολύ και θα απειλούσε τις θέσεις εργασίας, την ανταγωνιστικότητα και την οικονομική ανάπτυξη. Τώρα ξέρουμε καλύτερα. Η έξυπνη δράση για την κλιματική αλλαγή όχι μόνο θα εμποδίσει την εμφάνιση κακών πραγμάτων, αλλά θα κάνει επίσης την οικονομία μας πιο αποτελεσματική, θα βοηθήσει στην προώθηση της τεχνολογικής αλλαγής και στη μείωση των κινδύνων. Σε συνδυασμό, αυτά μπορούν να οδηγήσουν σε περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας, πιο υγιή και πιο ευτυχισμένα παιδιά, πιο παραγωγικούς εργαζόμενους και ένα πιο ευημερούμενο μέλλον. Αυτό δεν σημαίνει ότι θα είναι εύκολο. Δεν θα είναι. Η επόμενη δεκαετία θα είναι καθοριστική. Η οικονομία το 2030 θα πρέπει να είναι πολύ διαφορετική από αυτήν που είναι σήμερα, και η Amazon σχεδιάζει να βρίσκεται στο επίκεντρο της αλλαγής. Ξεκινήσαμε το The Climate Pledge μαζί με την Παγκόσμια αισιοδοξία τον Σεπτέμβριο του 2019, επειδή θέλαμε να βοηθήσουμε στην προώθηση αυτής της θετικής επανάστασης. Πρέπει να είμαστε μέρος μιας αυξανόμενης ομάδας εταιρειών που κατανοούν τις επιταγές και τις ευκαιρίες του 21ου αιώνα.

Τώρα, λιγότερο από δύο χρόνια αργότερα, 53 εταιρείες που εκπροσωπούν σχεδόν κάθε τομέα της οικονομίας έχουν υπογράψει το The Climate Pledge. Οι υπογράφωντες όπως η Best Buy, η IBM, η Infosys, η Mercedes-Benz, η Microsoft, η Siemens και η Verizon έχουν δεσμευτεί να επιτύχουν καθαρό μηδενικό άνθρακα στις παγκόσμιες επιχειρήσεις τους έως το 2040, 10 χρόνια πριν από τη Συμφωνία του Παρισιού. Η δέσμευση απαιτεί επίσης να μετρά και να αναφέρει τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου σε τακτική βάση. να εφαρμόσει στρατηγικές αποανθρακισμού μέσω πραγματικών επιχειρηματικών αλλαγών και καινοτομιών · και εξουδετερώστε τις υπόλοιπες εκπομπές με πρόσθετες, ποσοτικοποιήσιμες, πραγματικές, μόνιμες και κοινωνικά ωφέλιμες αντισταθμίσεις. Αξιοπίστα, οι ποιοτικές αντισταθμίσεις είναι πολύτιμες και θα πρέπει να τις διατηρήσουμε για να αντισταθμίσουμε τις οικονομικές δραστηριότητες όπου δεν υπάρχουν εναλλακτικές λύσεις χαμηλού άνθρακα. Η Amazon είναι ο μεγαλύτερος εταιρικός αγοραστής ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στον κόσμο. Έχουμε 62 έργα αιολικής και ηλιακής κλίμακας χρησιμότητας και 125 ηλιακές

στέγες σε κέντρα εκπλήρωσης και ταξινόμησης σε όλο τον κόσμο. Αυτά τα έργα έχουν την ικανότητα να παράγουν πάνω από 6,9 gigawatts και να παράγουν πάνω από 20 εκατομμύρια megawatt-ώρες ενέργειας ετησίως.

Η μεταφορά είναι ένα σημαντικό συστατικό των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων της Amazon και το πιο δύσκολο μέρος του σχεδίου μας για την κάλυψη καθαρών μηδενικών εκπομπών άνθρακα έως το 2040. παραγγέλθηκαν 100.000 ηλεκτρικά φορτηγά παράδοσης από την εταιρεία. Συνεργαζόμαστε επίσης με την Mahindra στην Ινδία και τη Mercedes-Benz στην Ευρώπη. Αυτά τα προσαρμοσμένα ηλεκτρικά οχήματα παράδοσης από τη Rivian είναι ήδη σε λειτουργία και έπεσαν για πρώτη φορά στο Λος Άντζελες τον περασμένο Φεβρουάριο. Δέκα χιλιάδες νέα οχήματα θα είναι στο δρόμο ήδη από το επόμενο έτος, και όλα τα 100.000 οχήματα θα είναι στο δρόμο έως το 2030 - εξοικονομώντας εκατομμύρια μετρικούς τόνους άνθρακα. Ένας μεγάλος λόγος που θέλουμε οι εταιρείες να ενταχθούν στο The Climate Pledge είναι να σηματοδοτήσουν στην αγορά ότι οι επιχειρήσεις θα πρέπει να αρχίσουν να εφευρίσκουν και να αναπτύσσουν νέες τεχνολογίες που οι υπογράφωντες πρέπει να κάνουν καλό στο Pledge. Η αγορά μας 100.000 ηλεκτρικών φορτηγών Rivian είναι ένα τέλειο παράδειγμα (Amazon, 2021).

Η Amazon οδηγούσε συνεχώς την ευκολία των αγορών σε νέα επίπεδα. Πριν από το 1994, οι αγοραστές έπρεπε να ταξιδεύουν σε καταστήματα για να ανακαλύψουν και να αγοράσουν πράγματα. Τα ψώνια ήταν δύσκολη δουλειά- περιπλάνηση σε πολλαπλούς διαδρόμους, αναζήτηση ενός επιθυμητού αντικειμένου, κλάματα και γκρίνια από τα παιδιά και αναμονή σε μεγάλες ουρές στα ταμεία. Σήμερα, τα καταστήματα προσπαθούν να επικοινωνήσουν με τους αγοραστές οπουδήποτε, οποτεδήποτε και μέσω πολλαπλών καναλιών και συσκευών. Αφού έζησαν για πρώτη φορά τη δωρεάν μεταφορά εντός δύο ημερών από το συνδρομητικό πρόγραμμα Amazon Prime, οι αγοραστές άρχισαν να μην περιμένουν τίποτα λιγότερο από κάθε διαδικτυακό λιανοπωλητή. Περίπου 100 εκατομμύρια αγοραστές παγκοσμίως έχουν Amazon Prime.

Η εταιρεία κατέστησε τα ψώνια πιο βολικά μέσα από λειτουργίες όπως η παραγγελία με ένα κλικ, οι εξατομικευμένες προτάσεις, η παραλαβή πακέτων σε κόμβους και χώρους αποθήκευσης της Amazon, η παραγγελία προϊόντων με το άγγιγμα ενός κουμπιού στο Dash, και η παράδοση μέσα στο σπίτι με το Amazon Key. Οι αγοραστές μπορούν επίσης να αναζητήσουν και να παραγγείλουν αντικείμενα μέσω μιας απλής φωνητικής εντολής στο Echo ή κάνοντας κλικ σε μια εικόνα στο Instagram ή στο Pinterest. Η Amazon έχει πλέον ακόμα και ένα κατάστημα Go χωρίς ταμίες στην Ταϊλάνδη. Η Amazon αποτελεί παράγοντα για την αύξηση των λουκέτων σε φυσικά καταστήματα που δεν μπορούν να συμβαδίσουν με τις αλλαγές στο λιανικό εμπόριο. Κατά τις πρώτες 15 εβδομάδες του 2019 και μόνο, υπήρχαν περίπου 6.000 λουκέτα καταστημάτων στις ΗΠΑ συνολικά, υψηλότερα από τον αριθμό λουκέτων σε όλο το 2018. Οι αναλυτές φοβούνται ότι θα έρθει μια «λιανική αποκάλυψη» (FortuneGreece, 2019).

Lulu

Το 2002, ο συνιδρυτής της Red Hat, Bob Young είχε ένα βιβλίο που ήθελε να δημοσιεύσει. Μετά από μια άσχημη εμπειρία τόσο με τις παραδοσιακές εκδόσεις όσο και με τα ματαιοδοξία, εμπνεύστηκε να δημιουργήσει κάτι νέο. Κάτι μοναδικό. Κάτι που θα προσφέρει ευκολότερες και πιο προσιτές, ελεγχόμενες από δημιουργούς εκδόσεις. Κάτι που θέλουμε να ονομάσουμε Lulu.com. Από τότε, η αποστολή μας δεν

έχει αλλάξει. Ωστόσο, η Lulu έχει εξελιχθεί σε μια κορυφαία διαδικτυακή εταιρεία αυτόματης δημοσίευσης και εκτύπωσης κατ' απαίτηση. Όποιος έχει ένα βιβλίο για εκτύπωση μπορεί να δημιουργήσει στο Lulu χωρίς να πληρώσει ούτε μια δεκάρα εκ των προτέρων. Αυτό είναι. Απλό και προσιτό, σας βοηθάμε να δημιουργήσετε κάτι. Εκτυπώστε βιβλία. E-books. Πώληση βιβλίων. Διανομή βιβλίων. Έκδοση βιβλίων. Αλλά είμαστε κάτι περισσότερο από μια εταιρεία εκδόσεων και εκτυπώσεων κατά παραγγελία. Ο Λούλου ζει με τα υψηλότερα πρότυπα κοινωνικού, περιβαλλοντικού και κοινοτικού αγαθού. Ως μέρος της πιστοποίησης της B Corp το 2016, μεταφέραμε την ενεργειακή μας κατανάλωση σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας 100%, προσφέρουμε αμειβόμενες ημέρες για εθελοντές εργαζομένων και παρουσιάσαμε κομποστοποίηση και κηπουρική στο γραφείο. Ό, τι κι αν επιλέξετε να δημιουργήσετε, όσο κι αν επιλέξετε να το δημιουργήσετε, η Lulu είναι εδώ για να σας βοηθήσει με την εκτύπωση βιβλίων σε πέντε γλώσσες και σε περισσότερες από 225 χώρες και περιοχές. Είτε δημιουργείτε ένα δώρο, ένα βιβλίο για πώληση στο Amazon, ένα εγχειρίδιο για το γραφείο σας, ένα χαρτοφυλάκιο ή οποιοδήποτε άλλο είδος βιβλίου για οποιονδήποτε σκοπό, η Lulu σας ενθαρρύνει να δημιουργήσετε κάτι (Lulu, 2021).

Rakuten Kobo

Η εταιρεία Rakuten Kobo Τορόντο του Καναδά και είναι θυγατρική του ιαπωνικού συγκροτήματος ηλεκτρονικού εμπορίου Rakuten. Η εταιρεία εξάγει e-books, e-readers, tablets και το βιβλιοπωλείο της πωλά και ηχητικά βιβλία, εφημερίδες και περιοδικά, στην πλειοψηφία τους σε ανοιχτή μορφή ePub αλλά προστατευμένα με DRM. Μέχρι το 2014 έχουν δημοσιευτεί 250.000 βιβλία από 30.000 συγγραφείς προερχόμενοι από 157 χώρες σε 69 γλώσσες και έχει εξυπηρετήσει 18 εκατομμύρια αναγνώστες σε περισσότερες από 190 χώρες.

«Στο Kobo, ενσωματώνουμε ό, τι αγαπάτε για το αγαπημένο σας τοπικό βιβλιοπωλείο, τελειοποιημένο για τη σύγχρονη ζωή σας. Η αποστολή μας είναι να προσφέρουμε τη δύναμη της ανάγνωσης στον κόσμο σας - γιατί είμαστε booklovers, όπως εσείς. Γιατί το κάνουμε; Επειδή πιστεύουμε ότι οι ιστορίες διαμορφώνουν ποιους είμαστε και οι λέξεις μπορούν να βελτιώσουν και να μεταμορφώσουν τον κόσμο γύρω μας. Πάνω από 5 εκατομμύρια τίτλοι για να διαλέξετε, ο κατάλογός μας έχει ατελείωτες επιλογές και συνεχώς αυξάνεται. Θα βρείτε κάθε τύπο e-book που μπορεί να φανταστεί κανείς, από τα χθεσινά κλασικά μέχρι τα bestseller σήμερα Ανακαλύψτε προτάσεις για βιβλία που πιστεύουμε ότι θα λατρέψετε - η τέλεια ανάγνωση είναι εδώ που σας περιμένει.» (Rakuten Kobo, 2021).

«Το Kobo έχει τη δυνατότητα αυτοέκδοσης. Απλώς δημιουργήστε έναν λογαριασμό Kobo Writing Life, ανεβάστε το χειρόγραφο και ορίστε την τιμή. Θα τον προσθέσουμε στον κατάλογο Kobo εντός 72 ωρών και θα τον κρατήσουμε εκεί όσο θέλετε. Ελέγξτε το δικό σας περιεχόμενο. Με το Kobo Writing Life, είστε υπεύθυνοι. Έχετε τα δικαιώματά σας, ορίζετε τις τιμές σας και εκτελείτε τις δικές σας προσφορές. Δεν απαιτούμε αποκλειστικότητα, επομένως μπορείτε να δημοσιεύσετε και αλλού. Μέσω των στρατηγικών συνεργασιών της Kobo, το e-book σας θα είναι διαθέσιμο σε όλο τον κόσμο στα διαδικτυακά βιβλιοπωλεία κορυφαίων λιανοπωλητών σε περισσότερες από 190 χώρες. Λάβετε λεπτομερή αναλυτικά στοιχεία πωλήσεων. Δείτε τις ενημερώσεις σας σε πραγματικό χρόνο με τον εύχρηστο πίνακα ελέγχου. Παρακολούθηση των πωλήσεών σας ανά χώρα ή κατά ημερομηνία.» (Rakuten Kobo, 2021).

Penguin Random House, Hachette και Harpercollins

Οι Penguin Random House, Hachette και Harpercollins είναι οι τρεις κορυφαίοι πλειοδότες που αγοράζουν τον Simon και τον Schuster, τον 3ο μεγαλύτερο εκδότη στον κόσμο. Οι New York Times αναφέρουν ότι η τιμή πώλησης είναι 1,7 δισεκατομμύρια δολάρια και οι προσφορές πρέπει να γίνουν επίσημα από την Ημέρα των Ευχαριστιών και ότι η συμφωνία θα ανακοινωθεί λίγες μέρες αργότερα. Το Penguin Random House που ανήκει στον Bertelsmann πιστεύεται ότι είναι ο πρώτος δρομέας. Είναι υπεύθυνοι για το 1/4 όλων των βιβλίων που εκδίδονται κάθε τρίμηνο. Ο Rupert Murdoch's News Corp., ιδιοκτήτης της HarperCollins μπορεί επίσης να το αντέξει οικονομικά. Ο Vivendi που κατέχει την Hachette πρόσφατα απέκτησε την Editis, μια συλλογή 48 ευρωπαϊκών εκδοτικών οίκων. Η συμφωνία δημιούργησε την πιθανότητα να φαίνεται η εταιρεία να αποκτήσει έναν εκδότη των ΗΠΑ. Η Vivendi ανήκε σύντομα στον αμερικανικό εκδότη Houghton Mifflin πριν από μια δεκαετία. Η εκδοτική βιομηχανία ενοποιείται σε όλο τον κόσμο, εδώ και χρόνια. Αυτό συμβαίνει επειδή η Amazon είναι ο νούμερο ένα πωλητής βιβλίων και έχουν τις δικές τους εκδοτικές εκτυπώσεις και ασκούν περισσότερο έλεγχο επί ευνοϊκών εθνικών όρων, όταν διαπραγματεύονται νέα συμβόλαια με τον εκδοτικό κλάδο. Όταν οι εκδότες αποκτούν τους αντιπάλους τους, τους δίνει περισσότερη δύναμη στις διαπραγματεύσεις, επειδή έχουν απλώς περισσότερους τίτλους πρώτης και πίσω λίστας. (Kozlowski, Penguin Random House, Hachette and Harpercollins most likely to buy S&S, November).

Οι Harpercollins, Hachette, Simon και Schuster και Penguin Random House είναι τέσσερις από τους πιο παραγωγικούς εκδότες βιβλίων στον κόσμο. Τους πρώτους τρεις μήνες του 2021, έχουν βιώσει πολύ ισχυρές πωλήσεις audiobook και ebook. Αυτή η τάση πρέπει να συνεχιστεί για το υπόλοιπο του έτους, κυρίως λόγω του COVID και των περισσότερων ατόμων που ψωνίζουν στο διαδίκτυο, αντί να επισκέπτονται βιβλιοπωλεία. Η Harpercollins δήλωσε ότι οι ψηφιακές πωλήσεις αυξήθηκαν κατά 38% το τρίμηνο. Οι πωλήσεις Ebook αυξήθηκαν κατά 38% και οι πωλήσεις ψηφιακών ηχητικών βιβλίων αυξήθηκαν 42%. Ολόκληρο το τμήμα εκδόσεών τους, το οποίο περιλαμβάνει σκληρό εξώφυλλο και χαρτόδετα βιβλία, εκτός από το ψηφιακό άλμα κατά 45% στα κέρδη και μια αύξηση 19% στα έσοδα το τρίμηνο που έληξε στις 31 Μαρτίου 2021, οι πωλήσεις αυξήθηκαν στα 490 εκατομμύρια δολάρια. Ο Διευθύνων Σύμβουλος της News Corp, Robert Thomson, δήλωσε ότι εξακολουθεί να αναμένει ότι η αγορά του εμπορικού τμήματος Houghton Mifflin Harcourt θα κλείσει έως τις 30 Ιουνίου και είπε στους αναλυτές ότι αναμένει ότι η προσθήκη της εταιρείας θα ενισχύσει τόσο τις πωλήσεις όσο και την κερδοφορία της HC σύντομα. (Kozlowski, Major Publishers are selling a ton of ebooks in 2021, 2021)

Η S&S είπε ότι οι ψηφιακές πωλήσεις στις Ηνωμένες Πολιτείες αυξήθηκαν κατά 8% το τρίμηνο. Η ψηφιακή αύξηση αποδόθηκε σε ψηφιακά ηχητικά βιβλία, τα οποία αυξήθηκαν κατά 17%. Συνολικά, οι πωλήσεις ebook ήταν σταθερές και δεν είδαν τον τύπο αύξησης ως Harpercollins. Τα έσοδα σε ολόκληρο το τμήμα αυξήθηκαν κατά 21% και δημιούργησαν 185 εκατομμύρια δολάρια. Σύντομα, η S&S θα πωληθεί στο Penguin Random House, εν αναμονή της έγκρισης του κανονισμού. Η Hachette δεν πήρε πολλές λεπτομέρειες κατά τη διάρκεια της κλήσης για τα κέρδη του πρώτου τριμήνου, αλλά ανέφερε ότι τα ebooks αντιπροσώπευαν το 9,0% των συνολικών εσόδων από τις εκδόσεις Lagardère το πρώτο τρίμηνο του 2021, από 9,7% το πρώτο τρίμηνο του 2020. Τα ψηφιακά ηχητικά βιβλία αντιπροσώπευαν το 4,6% των εσόδων τους, ενώ το πρώτο τρίμηνο του 2020 ήταν 5,9%. Σε παγκόσμιο επίπεδο, οι συνολικές πωλήσεις βιβλίων

της Hachette αυξήθηκαν κατά 11,6% και δημιούργησαν 619 εκατομμύρια δολάρια. (Kozlowski, Major Publishers are selling a ton of ebooks in 2021, 2021)

Η Penguin Random House δεν έχει ακόμη αποκαλύψει τα στοιχεία του πρώτου τριμήνου, διότι είναι μακράν ο μεγαλύτερος εκδότης και πρέπει να διανύσει τόνους δεδομένων, αλλά θα πρέπει να ακούσουμε κάτι μέσα στις επόμενες εβδομάδες. Η παγκόσμια λειτουργία τους πέρυσι σημείωσε αύξηση 4,6% στις πωλήσεις και κέρδη 4,46 δις. Δολαρίων. Σύμφωνα με τη μητρική εταιρεία Bertelsmann, η PRH επωφελήθηκε από τις υψηλότερες πωλήσεις ηλεκτρονικών βιβλίων και ψηφιακών ηχητικών βιβλίων, καθώς και από υψηλότερες πωλήσεις στο διαδίκτυο. Το βιβλίο με τις κορυφαίες πωλήσεις του εκδότη ήταν το Barised Obama's A Promised Land, το οποίο πούλησε περισσότερα από 7,3 εκατομμύρια αντίτυπα παγκοσμίως σε όλες τις μορφές. Τα ηχητικά βιβλία αυξήθηκαν κατά περίπου 15%, το οποίο είναι πολύ δυνατό. (Kozlowski, Major Publishers are selling a ton of ebooks in 2021, 2021)

Books Inc., San Francisco

«Η Books, Inc. αφήνει τους ισχυρισμούς ότι είναι το μεγαλύτερο κατάστημα ή ο μεγαλύτερος λιανοπωλητής στους άλλους. Ο ισχυρισμός τους για φήμη είναι ότι είναι ο παλαιότερος ανεξάρτητος πωλητής βιβλίων στη Δύση. Η ιστορία τους ξεκινά από το 1851 και τις μέρες του χρυσού στην Καλιφόρνια. Ο ανθρακωρύχος Αντόν Ρόμαν προφανώς το χτύπησε πλούσιο και άφησε τον χρυσό πίσω για να επικεντρωθεί στα λόγια. Άνοιξε το πρώτο του βιβλιοπωλείο στο Shasta City, αλλά έκτοτε το κατάστημα έχει καεί, μετακινηθεί, πωληθεί και δεν υπάρχει σήμερα. Αυτό που προήλθε από αυτό το κατάστημα ήταν ένα franchise του 1946 που ονομάζεται Books Inc. Η Today Books Inc. έχει δέκα αξιολογημένες τοποθεσίες σε ολόκληρη την Καλιφόρνια και χαιρέται να διατηρήσει τη δική της στη σημερινή οικονομία. Συνεργαζόμενη με την Kobo προσφέρει και ηλεκτρονικά βιβλία.» (Kolmar, 2021).

Barnes & Noble, New York

Το Barnes & Noble ήταν το μεγαλύτερο βιβλιοπωλείο στον κόσμο στη Νέα Υόρκη στη λεωφόρο 105 Fifth Avenue, ήταν 1400 τετραγωνικά μέτρα και είχε ράφια 20 χιλιόμετρα γεμάτα με λαμπερά νέα βιβλία έτοιμα προς πώληση. Αυτή η τοποθεσία ήταν η ναυαρχίδα της εταιρείας βιβλιοπωλείων, αλλά δεν κράτησε, έκλεισε τον Ιανουάριο του 2014. Παίρνοντας αποτελεσματικά τον τίτλο από τον Barnes & Noble, η εταιρεία έχει ανακάμψει και τώρα ισχυρίζεται ότι είναι το μεγαλύτερο βιβλιοπωλείο στο διαδίκτυο καθώς έχουν περισσότερους από ένα εκατομμύριο τίτλους στον κατάλογο e-book τους. Προσπαθώντας να συμβαδίσει με τον ανταγωνισμό, η Barnes & Noble έχει επεκτείνει τις προσφορές της στο κατάστημα για να συμπεριλάβει ένα ευρύ φάσμα προϊόντων που περιλαμβάνουν κυρίως βίντεο, παιδικά παιχνίδια και προϊόντα, παιχνίδια και άλλο έντυπο υλικό. Έχουν ένα τεράστιο διαδικτυακό κατάστημα, καθώς και μεγάλες προσφορές στα βιβλιοπωλεία τους (Kolmar, 2021).

Η Barnes & Noble.com αξιοποιεί τη δύναμη της μάρκας Barnes & Noble για να προσφέρει στους διαδικτυακούς πελάτες τον κορυφαίο προορισμό του Ιστού για βιβλία, e-book, περιοδικά, παιχνίδια και παιχνίδια, μουσική, DVD και Blu-ray και σχετικά προϊόντα και υπηρεσίες. Εκμεταλλευόμενοι τις τεράστιες αποθήκες στις Ηνωμένες Πολιτείες, διαθέτουμε πάνω από 1 εκατομμύριο τίτλους για άμεση

παράδοση, δηλαδή περισσότεροι τίτλοι από οποιονδήποτε άλλο online πωλητή βιβλίων. Η μηχανή αναζήτησης μας επιτρέπει στους πελάτες να εντοπίζουν βιβλία ανά τίτλο, συγγραφέα ή λέξη-κλειδί σε λίγα δευτερόλεπτα το πολύ. Οι πελάτες με μια γενική ιδέα για το τι θέλουν μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις σελίδες περιήγησής μας για να διαλέξουν εκατοντάδες κατηγορίες για να βρουν ακριβώς το σωστό βιβλίο. Για να βοηθήσουμε περαιτέρω τους χρήστες, προσφέρουμε περιγραφές και κριτικές και το πρόγραμμα See Inside επιτρέπει στους πελάτες να διαβάζουν αποσπάσματα από δεκάδες χιλιάδες τίτλους. Προσφέρουμε επίσης προτάσεις συντάκτη και κριτικές πελατών σε εκατοντάδες χιλιάδες τίτλους (Barnes & Noble, 2021)

Ως ο απόλυτος προορισμός για τους λάτρεις των βιβλίων, το Barnes & Noble.com προσφέρει μια απίστευτη ποικιλία περιεχομένου. Το B&N Studio διαθέτει εκατοντάδες συνεντεύξεις συγγραφέων βίντεο, ντοκιμαντέρ που βραβεύτηκαν με την Emmy και την εβδομαδιαία εκπομπή βιβλίων μας, Tagged! που φιλοξενείται από τη Molly Pesce, η B&N Review είναι η κορυφαία διαδικτυακή κριτική βιβλίου μόνο στο Διαδίκτυο, γεμάτη με λογοτεχνικές κριτικές και συνεντεύξεις. Και B&N Διαβάζει συγγραφείς-εκδηλώσεις και πολλά άλλα.

Το Barnes & Noble Kids είναι ο ιδανικός προορισμός για όσους αναζητούν το καλύτερο σε παιδικά βιβλία, βίντεο και μουσική. Με προτάσεις βάσει ηλικίας, καθώς και ειδικά καταστήματα που εξυπηρετούν τον Χάρι Πότερ και άλλους μεγάλους τίτλους, είναι το απόλυτο one-stop shop για παιδιά. Οι 60.000+ τίτλοι του DVD & Blu-ray Store το καθιστούν τον προορισμό της επιλογής για τους λάτρεις των ταινιών, είτε απολαμβάνουν το Blockbusters, τις σπάνιες εικόνες του Art House ή τα αγαπημένα του Kids. Μπορείτε να δείτε περισσότερες από 10.000 προεπισκοπήσεις πλήρους διάρκειας - και να παραγγείλετε άμεσα αυτό που έχετε δει - καθιστώντας τον τον πιο φιλικό προς τον πελάτη ιστότοπο. Το Μουσικό μας κατάστημα έχει ανακηρυχθεί το καλύτερο του Ιστού από το Forbes.com. Ο κορυφαίος ιστότοπος για μουσική κλασικής, τζαζ, ροκ και παγκόσμιας μουσικής, το πλούσιο περιεχόμενο του καταστήματος περιλαμβάνει αποκλειστικές συνεντεύξεις, δωρεάν λήψεις, πάνω από 1 εκατομμύριο δείγματα ηχητικών κλιπ, σχεδόν 100.000 κριτικές μουσικής και μια λίστα με 40.000 βιογραφίες καλλιτεχνών (Barnes & Noble, 2021)

Powell's Books, Portland

Δεν αναγνωρίζονται μόνο οι εθνικές μάρκες για τις πωλήσεις και την επιτυχία τους. Τα βιβλία Powell δηλώνουν ότι είναι το μεγαλύτερο ανεξάρτητο βιβλιοπωλείο στον κόσμο. Αν δεν ζείτε στο Όρεγκον, ίσως να μην είστε εξοικειωμένοι με αυτό το βιβλιοπωλείο, αλλά αν έχετε επισκεφθεί ποτέ, υπάρχει μια καλή πιθανότητα να είστε μεγάλος θαυμαστής αυτού του γίγαντα που πωλεί βιβλία. Ο Πάουελ ξεκίνησε στο Σικάγο όταν ο φοιτητής του Μάικλ Πάουελ άνοιξε το πρώτο κατάστημα το 1970. Ο πατέρας του Γουόλτερ βοήθησε τον Μάικλ και αγαπούσε τόσο πολύ την επιχείρηση, άνοιξε το δικό του μεταχειρισμένο βιβλιοπωλείο στο Πόρτλαντ του Όρεγκον. Τελικά, ο Μάικλ μετακόμισε πίσω στο Πόρτλαντ και έκλεισε την τοποθεσία του Σικάγο. Σήμερα υπάρχουν τρεις τοποθεσίες στο Όρεγκον και ανήκει και διευθύνεται από την τρίτη γενιά Powells (Kolmar, 2021)

Το Powell's Books είναι ένας ανεξάρτητος πωλητής βιβλίων που εξυπηρετεί το Πόρτλαντ του Όρεγκον, από το 1971. Μέσω του Powells.com και της εκτεταμένης διαδικτυακής μας κοινότητας, προσεγγίζουμε επίσης αναγνώστες σε όλο τον κόσμο, ανθρώπους που είναι τόσο ενθουσιασμένοι για τα βιβλία όσο και εμείς. Στηριζόμαστε

στις βασικές αξίες της εταιρείας μας, οι οποίες μας καθοδήγησαν στα σκαμπανεβάσματα της βιομηχανίας πωλήσεων βιβλίων. Η αγάπη όλων των υπαλλήλων για τα βιβλία μας οδηγεί προς τα εμπρός. Προσβλέπουμε σε ένα μέλλον γεμάτο με πολλές νέες ευκαιρίες, νέες καινοτομίες και, φυσικά, νέα βιβλία! Αναγνωρίζουμε ότι κάθε αναγνώστης είναι διαφορετικός. Γνωρίζουμε ότι οι αναγνώστες είναι τόσο μοναδικοί και περίπλοκοι όσο τα βιβλία που πουλάμε. Εμείς, με τη σειρά του, καταβάλλουμε κάθε δυνατή προσπάθεια για να επικοινωνήσουμε με τους πελάτες μας, να ανταποκριθούμε στις ανάγκες τους και να μάθουμε από τα σχόλιά τους. Είμαστε δημιουργικοί και επινοητικοί. Χτίσαμε το όνομά μας σε καινοτόμες πωλήσεις βιβλίων και συνεχίζουμε να εξελισσόμαστε παραμένοντας περιεργοί και εφευρετικοί. Υποστηρίζουμε τους αναγνώστες και τους συγγραφείς. Μέσα από λογοτεχνικές εκδηλώσεις, πρωτότυπο περιεχόμενο και μια ζωντανή διαδικτυακή κοινότητα, είμαστε αφοσιωμένοι στην προώθηση μεγάλων συγγραφέων και των βιβλίων τους, του γραμματισμού και της ελευθερίας της έκφρασης. Ανταλλάσσουμε ιδέες. Όλοι παίζουμε ρόλο στην επιτυχία του Πάουελ και είναι η κοινή χρήση των μοναδικών προοπτικών μας που δημιουργεί εξαιρετικές ιδέες.

Οι ρίζες του Πάουελ ξεκίνησαν στο Σικάγο, όπου ο Μάικλ Πάουελ, ως μεταπτυχιακός φοιτητής του Πανεπιστημίου του Σικάγου, άνοιξε το πρώτο του βιβλιοπωλείο το 1970. Ενθαρρυσμένος από φίλους και καθηγητές, συμπεριλαμβανομένου του μυθιστοριογράφου Σαούλ Μπέλο, ο Μάικλ δανείστηκε 3.000 δολάρια για να αναλάβει μίσθωση σε ένα βιβλιοπωλείο. Η επιχείρηση αποδείχθηκε τόσο επιτυχημένη που κατάφερε να εξοφλήσει το δάνειο εντός δύο μηνών. Ο μπαμπάς του Michael, Walter Powell, συνταξιούχος εργολάβος ζωγραφικής, εργάστηκε ένα καλοκαίρι με τον Michael στο κατάστημα του Σικάγου. Απολάμβανε τόσο την εμπειρία του που κατά την επιστροφή του στο Πόρτλαντ άνοιξε το δικό του μεταχειρισμένο βιβλιοπωλείο. Ο Γουόλτερ έπληξε την αρχική του θέση αγοράζοντας κάθε μεταχειρισμένο βιβλίο που ήρθε από την πόρτα, ωθώντας τελικά όλη τη λειτουργία σε μια πρώην αντιπροσωπεία αυτοκινήτων στο Northwest Burnside. Το κτίριο έχει υποστεί πολλούς μετασχηματισμούς, αλλά αν κοιτάξετε προσεκτικά, μπορείτε ακόμα να δείτε στοιχεία για το παρελθόν του αυτοκινήτου. Το 1979, ο Michael μπήκε στον Walter στο Πόρτλαντ, δημιουργώντας ένα βιβλιοπωλείο με μια μοναδική συνταγή που, αν και θεωρήθηκε ως ανορθόδοξο, δούλεψε: μεταχειρισμένο και νέο, σκληρό εξώφυλλο και χαρτόδετο χαρτί, όλα στο ίδιο ράφι. ανοιχτό 365 ημέρες το χρόνο. και στελεχωμένο από πεπειραμένους και αφοσιωμένους σελιδοδείκτες.

Τέσσερις δεκαετίες αργότερα, τα βιβλία του Powell είναι ο ακρογωνιαίος λίθος της κοινότητας και συνεχίζει να λειτουργεί ως οικογενειακή επιχείρηση τρίτης γενιάς με την Emily Powell στο τιμόνι. Συνεργαζόμενη με την Kobo όσον αφορά τα ηλεκτρονικά βιβλία (Powells, 2021).

Baker & Taylor

Συνεργαζόμενη με την Kobo όσον αφορά τα ηλεκτρονικά βιβλία. Η Baker & Taylor είναι ένας κορυφαίος πάροχος βιβλίων, ψηφιακού περιεχομένου και τεχνολογικών λύσεων που βοηθούν τις δημόσιες βιβλιοθήκες να βελτιώσουν τα αποτελέσματα της κοινότητας μέσω της μάθησης. Εμείς δραστηριοποιούμαστε για πάνω από 190 χρόνια και έχουμε αναπτύξει μακροχρόνιες σχέσεις με σημαντικές μάρκες βιβλίων και μουσικής. Πολλοί από εμάς είμαστε εδώ για μεγάλο χρονικό διάστημα 20, 30, 40 χρόνια. Διαμορφώνουμε βαθιά και διαρκή δεσμούς με τους

συνεργάτες και τους προμηθευτές μας και προσπαθούμε πάντα να ευχαριστούμε τους αναγνώστες, τους θεατές και τους ακροατές. Στέλνουμε περισσότερα από 1 εκατομμύριο μοναδικά προϊόντα (SKU) ετησίως και διατηρούμε ένα από τα μεγαλύτερα αποθέματα βιβλίων, βίντεο και μουσικής στις ΗΠΑ - περίπου 385.000 τίτλοι σε απόθεμα και περισσότεροι από 1,5 εκατομμύρια τίτλοι διαθέσιμοι για παραγγελία (Baker & Taylor, 2021).

Η Baker & Taylor έχει επίσης δεσμευτεί να είναι ηγέτης της βιομηχανίας στην παράδοση ψηφιακών μέσων. Μέσω των καλύτερων τεχνολογιών, η Baker & Taylor προσφέρει στους εκδότες και στους πελάτες της υπηρεσίες φυσικής και ψηφιακής διανομής μέσων. Δίνουμε τη δυνατότητα στους εκδότες να διαχειρίζονται τη διανομή περιεχομένου σε πολλές μορφές σε πολλές ψηφιακές συσκευές. Παρέχουμε στους πελάτες τόσο τα φυσικά βιβλία όσο και το ψηφιακό περιεχόμενο που θέλουν, από μια αξιόπιστη πηγή. Καθώς το ψηφιακό μέλλον διαμορφώνεται, η Baker & Taylor προσφέρει επιτυχία για προμηθευτές και πελάτες (Baker & Taylor, 2021).

Από τότε που ξεκίνησε η Baker & Taylor το 1828, έχουμε προσαρμοστεί στο μεταβαλλόμενο περιβάλλον μας. Η στρατηγική οικολογικής ευθύνης μας υποστηρίζει την ανάπτυξη των επιχειρήσεων και αντικατοπτρίζει τη δέσμευσή μας για βιωσιμότητα. Αναλαμβάνουμε πολλές μορφές συντήρησης, όπως ανακύκλωση και επαναχρησιμοποίηση υλικών, αγορά πιστοποιημένης ανανεώσιμης ενέργειας, εγκατάσταση φωτισμού LED και καθιέρωση διαδικασιών χωρίς χαρτί. Κάθε χρόνο, η πράσινη πρωτοβουλία μας εξοικονομεί εκατοντάδες χιλιάδες λίβρες υλικών, αυξάνοντας παράλληλα την αποδοτικότητα στο χώρο εργασίας και μειώνοντας το αποτύπωμα άνθρακα. Ανυπομονούμε για τα επόμενα 180 χρόνια παρέχοντας στους πελάτες εξαιρετικές υπηρεσίες, προστατεύοντας παράλληλα τον πλανήτη μας (Baker & Taylor, 2021).

COPIA

Η DMC Worldwide παρουσιάζει την, μια ανοιχτή πλατφόρμα για την παράδοση e-Books, ψυχαγωγικού περιεχομένου και συνεργατικής κοινωνικής εμπειρίας. Το TheCopia.com συνδυάζει περιεχόμενο, κοινότητα και εμπόριο μέσω κοινωνικής δικτύωσης και κοινής ανακάλυψης. Ευρεία γκάμα ασύρματων συσκευών που εισήχθησαν για την προώθηση της εμπειρίας. Η πλατφόρμα COPIA είναι μια υβριδική λύση για τους καταναλωτές όλων των ηλικιών για να βιώσουν έναν εντελώς νέο τρόπο να ανακαλύψουν, να απολαύσουν, να μοιραστούν και να αγοράσουν βιβλία, εφημερίδες, περιοδικά και μια μεγάλη ποικιλία ψηφιακού περιεχομένου. Ταυτόχρονα, ενσωματώνει μια μηχανή εφαρμογών λογισμικού για όσους επιθυμούν να προσφέρουν περιεχόμενο σε όλες τις ψηφιακές τους συσκευές, συμπεριλαμβανομένων ηλεκτρονικών αναγνωστών, φορητών υπολογιστών, tablet και smartphone.

"Σήμερα, το περιεχόμενο του e-book παραδίδεται σε ένα από τα δύο τυπικά επιχειρηματικά μοντέλα: ένα τεράστιο ηλεκτρονικό κατάστημα ή μια υπηρεσία κοινωνικής δικτύωσης", δήλωσε ο Anthony Antolino, SVP, DMC Worldwide. "Η πλατφόρμα COPIA είναι η πρώτη του είδους της που συνδυάζει περιεχόμενο, συνεργασία, κοινωνική δικτύωση και ηλεκτρονικό εμπόριο για να συνδέσει τους ανθρώπους μέσω μιας συνεργατικής εμπειρίας. Αναπτύξαμε το COPIA για να επιτρέπουμε στους χρήστες να ανακαλύπτουν και να συνδέονται μεταξύ τους μέσω ουσιαστικού περιεχομένου ανεξάρτητα από το ψηφιακές συσκευές που χρησιμοποιούν. Δημιουργήσαμε επίσης τον ευέλικτο κινητήρα COPIA που επιτρέπει σε τρίτους

κατασκευαστές συσκευών να ξυπνήσουν υπάρχουσες και νέες συσκευές σε μια ευρεία ποικιλία συνεργατικών δυνατοτήτων ψυχαγωγίας - ανάγνωσης και πέραν αυτής. Η εμπειρία COPIA θα έχει διαρκή επίδραση στον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι αλληλεπιδράστε με και καταναλώστε περιεχόμενο. " (DMC Worldwide, 2021)

Εκτός από το λανσάρισμα του COPIA, η DMC Worldwide παρουσίασε σήμερα μια διαφορετική σειρά συσκευών e-reader. Η προσφορά προϊόντων περιλαμβάνει τόσο μονόχρωμες οθόνες αφής με βάση το ηλεκτρονικό χαρτί όσο και προηγμένες έγχρωμες συσκευές σχεδιασμένες για πλούσιο περιεχόμενο χρώματος. Οι συσκευές έχουν σχεδιαστεί για να επεκτείνουν τη συνεργατική εμπειρία COPIA σε αναγνώστες σε όλα τα είδη περιεχομένου και να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των συνεργατών καναλιών, όπως η μαζική αγορά, η ψυχαγωγία, η εκπαίδευση K-12 καθώς και η τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Η DMC Worldwide (DMCWW) είναι μια κορυφαία εταιρεία τεχνολογίας καταναλωτών και καταναλωτών με κληρονομιά που εκτείνεται σε περισσότερα από 40 χρόνια επενδύοντας, αναπτύσσοντας, κατασκευάζοντας και διανέμοντας πρωτοποριακά ηλεκτρονικά προϊόντα. Η εταιρεία διαθέτει βαθιά εμπειρία στην ανάπτυξη καναλιών πωλήσεων, πωλήσεις διαχείρισης αλυσίδας εφοδιασμού, μάρκετινγκ, διανομής και εξυπηρέτησης και υποστήριξης πελατών. Η οικογένεια εταιρειών DMC Worldwide έχει πουλήσει εκατοντάδες εκατομμύρια προϊόντα ηλεκτρονικών ειδών ευρείας κατανάλωσης, αξιοποιώντας την ισχυρή ώριμη υποδομή της (DMC Worldwide, 2021).

Η Coria δημιουργήθηκε για να κάνει την εμπειρία διδασκαλίας και μάθησης πιο «σήμερα». Μέσω της αποτελεσματικής χρήσης της τεχνολογίας, η πλατφόρμα eText μας φέρνει κοντά τους μαθητές και τους καθηγητές. Γνωρίζουμε ότι οι σημερινοί μαθητές είναι βαθιά στα τηλέφωνα, τα tablet και τους φορητούς υπολογιστές τους. Έχουν συνηθίσει στη νοοτροπία «τώρα» και «πρέπει να το έχουν». Μαθαίνουν διαφορετικά από τις προηγούμενες γενιές. Θέλουν να κάνουν ερωτήσεις και να λάβουν απαντήσεις αμέσως. Το Coria Class το κάνει ακριβώς αυτό. Οι εκπαιδευτικοί θέλουν να προσελκύσουν τους μαθητές στο περιεχόμενο και τι διδάσκονται στην τάξη. Θέλουν οι μαθητές να θέλουν να μάθουν και να θυμούνται το υλικό. Θέλουν να συμπεριλαμβάνουν περιεχόμενο από πολλές πηγές για να διατηρούν τα μαθήματα ενημερωμένα, ενημερωμένα και σχετικά. Ουσιαστικά, θέλουν μια λύση που ζωντανεύει το πρόγραμμα σπουδών τους. Το Coria Class το κάνει ακριβώς αυτό. Η ομάδα μας μοιράζεται αυτά τα ίδια οράματα για μάθηση και διδασκαλία. Οδηγεί τι κάνουμε και πώς το κάνουμε. (DMC Coria, 2020)

Gardners

Το Gardners of Bexhill, εξαγοράστηκε από τον Alan Little και την οικογένειά του πριν το 1986, όταν αναγνώρισαν ότι υπήρχε η ευκαιρία να μπουν στην αγορά χονδρικής βιβλίων. Με μια ταχέως αναπτυσσόμενη γκάμα και πελατειακή βάση, σύντομα μετέφεραν την επιχείρηση στον τρέχοντα ιστότοπό στο Eastbourne. Η οικογένεια συνεχίζει να συμμετέχει ενεργά στην καθημερινή λειτουργία της εταιρείας μέχρι σήμερα και δεσμεύεται να επανεπενδύσει σε νέα τεχνολογία, υποδομή και προσωπικό για να διατηρήσει τη θέση του Gardners ως κορυφαίος διεθνής χονδρέμπορος βιβλίων, eBooks , μουσική και ταινία σε εμπόρους λιανικής σε όλο τον κόσμο και έναν

προμηθευτή στον οποίο μπορείτε να βασιστείτε. Τα γραφεία και οι αποθήκες μας βρίσκονται σε έναν ιστότοπο στο Eastbourne, στη νότια ακτή του Ηνωμένου Βασιλείου. Από τότε που μετακομίσαμε στον ιστότοπο το 1993, πραγματοποιήθηκε συνεχής επένδυση τόσο σε υποδομές όσο και σε τεχνολογία, συμπεριλαμβανομένων των υπερσύγχρονων συστημάτων μεταφοράς και γερανού που μετακινούν προϊόντα με ευκολία γύρω από το συγκρότημα αποθηκών 350.000 τετραγωνικών ποδιών (Gardners Books, 2020).

Το Gardners παίζει βασικό ρόλο στο εμπόριο βιβλίων στο Ηνωμένο Βασίλειο, που ανήκει και υποστηρίζει ενεργά τις εκδηλώσεις και τις πρωτοβουλίες του Βιβλιοπωλείου, συμπεριλαμβανομένης της διανομής POS για την εκστρατεία Books Are My Bag και την ετήσια χορηγία του συνεδρίου BA. Επιπλέον, χρηματοδοτούμε το Independent Bookshop of the Year στα Βρετανικά Βιβλία Βιβλία και το Βιβλιοπωλείο της Χρονιάς στα LBF International Excellence Awards. Η ομάδα του Gardners εργάζεται σκληρά για να απλοποιήσει και να βελτιώσει την εφοδιαστική αλυσίδα και χαιρόμαστε που αυτό αναγνωρίστηκε για άλλη μια φορά με το BIC Supply Chain Excellence Award. Η μητρική εταιρεία «The Little Group» εισήχθη στη φετινή «Sunday Times HSBC International Track 200», η οποία κατατάσσει τις ιδιωτικές εταιρείες της μεσαίας αγοράς της Βρετανίας από τις ταχύτερα αναπτυσσόμενες πωλήσεις στο εξωτερικό και έχουν εισαχθεί σε πέντε από τα τελευταία επτά χρόνια το «Η λίστα των Sunday Times Top Track 250 'που κατατάσσει τις ιδιωτικές εταιρείες μεσαίας αγοράς της Βρετανίας κατά πωλήσεις. Υποστηρίζουμε επίσης εθνικές φιλανθρωπικές εκδηλώσεις, όπως το μεγαλύτερο πρωί καφέ στον κόσμο του Macmillan, την κόκκινη μύτη και τα παιδιά σε ανάγκη, και έχουμε περήφανα συγκεντρώσει χιλιάδες κιλά με την πάροδο των ετών, ενώ διασκεδάζουμε με αυτό! (Gardners Books, 2020)

DIESEL

«Στο DIESEL, μας αρέσει να διαβάζουμε σε όλες τις ποικίλες μορφές. Για αυτό συνεργαστήκαμε με την Kobo για να σας προσφέρουμε έναν τρόπο ανάγνωσης ηλεκτρονικών βιβλίων, ενώ εξακολουθείτε να υποστηρίζετε το τοπικό βιβλιοπωλείο σας. Το Kobo έχει μια φανταστική επιλογή e-books και βραβευμένων e-reader. Με πάνω από 4 εκατομμύρια τίτλους, το e-reader Kobo Aura και το tablet Kobo Arc 7, καλύπτονται οι ανάγκες σας για ηλεκτρονική ανάγνωση. Δημιουργήστε έναν νέο λογαριασμό Kobo κάνοντας κλικ στην παραπάνω εικόνα και ένα ποσοστό κάθε βιβλίου που αγοράζετε μέσω του Kobo πηγαίνει για να υποστηρίξει πραγματικά το δικό σας, DIESEL, A Bookstore.» (Diesel, A Bookstore, n.d.)

«Γνωστή για τη συναρπαστική μας επιλογή τίτλων, εκπληκτικές εκδηλώσεις συγγραφέων, με ενθουσιασμό διαφορετικό προσωπικό και την αστική αισθητική της Καλιφόρνιας, το DIESEL είναι το αιχμηρό, υψηλό οκτάνιο, ανεξάρτητο βιβλιοπωλείο γειτονιάς που όλοι ονειρευόμαστε να κάνουμε παρέα, να ανοίξουμε φανταστικά μέσα, και κυριολεκτικά εμπνευσμένο από. Ανοίξαμε το 1989 στη Βόρεια Καλιφόρνια και τώρα έχουμε δύο καταστήματα στη Νότια Καλιφόρνια, ένα στο LA (στο Brentwood) και ένα στο San Diego (στο Del Mar).» (Diesel, A Bookstore, n.d.).

Τα e-Books, ένα από τα κορυφαία ανεξάρτητα διαδικτυακά βιβλιοπωλεία, ενώθηκαν με την Koins Media για μια επική συμφωνία διανομής. Οι δύο εταιρείες θα προσφέρουν σχεδόν 500.000 βιβλία σε διάφορα ξενοδοχεία και αεροπορικές εταιρείες για τα προγράμματα επιβράβευσης πίστης. Η ουσία αυτής της συμφωνίας είναι η

αξιοποίηση του εκτεταμένου καταλόγου της Diesel και η μεταφορά της σε μια βιομηχανία 48 δισεκατομμυρίων δολαρίων. Το Diesel eBooks έχει αναπτύξει μια ευέλικτη πλατφόρμα που επιτρέπει στους συνεργάτες να ενσωματώνουν γρήγορα τα ηλεκτρονικά βιβλία στη στρατηγική μάρκετινγκ μέσω πολλαπλών οχημάτων, όπως διανομή, προγράμματα θυγατρικών και ευκαιρίες λευκής ετικέτας. Η συνεργασία με την Koinz Media είναι καταπληκτική, επειδή η εταιρεία ειδικεύεται στην πλατφόρμα για την αγορά με ασφάλεια και ασφάλεια κάθε είδους ψηφιακού αγαθού ή υπηρεσίας με την πιστωτική κάρτα ή τα σημεία ανταμοιβής του ξενοδοχείου και τα μίλια αεροπορικών εταιρειών.

«Τα ηλεκτρονικά βιβλία είναι άμεσα διαθέσιμα για να ανταμείψουν τα μέλη που εξαργυρώνουν τους πόντους επιβράβευσης της πιστωτικής τους κάρτας ή μίλια αεροπορικών εταιρειών στην πύλη επιβράβευσης. Το Diesel παρέχει μια τεράστια επιλογή σε όλους τους κορυφαίους αναγνώστες e-book και είμαστε ενθουσιασμένοι που θα προσφέρουμε αυτήν την επιλογή στις συνεργαζόμενες τράπεζες, αεροπορικές εταιρείες και προγράμματα ξενοδοχείων », δήλωσε ο Anu Shukla, Διευθύνων Σύμβουλος της Koinz Media Inc. (Kozlowski, Diesel eBooks Signs eBook Agreements, 2012).

eBookIt

Το eBookIt.com κυκλοφόρησε επίσημα την 1η Ιανουαρίου 2011. Από τον Μάιο του 2020, έχουμε μορφοποιήσει και μετατρέψει πάνω από 10.000 βιβλία και έχουμε περίπου 5000 βιβλία με τις μεγαλύτερες εταιρείες λιανικής πώλησης. Οι μορφοποιητές μας, όλοι τους με έδρα τις ΗΠΑ, κάνουν την αρχική μορφοποίηση από απόσταση. Συνεργαζόμαστε με εκατοντάδες εκδότες σε όλο τον κόσμο και πάνω από χίλιους ανεξάρτητους συγγραφείς. Δείτε την πολιτική απορρήτου μας (eBookIt, 2019).

Το e-book συνεργάζεται με συγγραφείς και εκδότες για τη μορφοποίηση και τη μετατροπή βιβλίων σε eBooks και τη διανομή σε όλους τους μεγάλους λιανοπωλητές e-book. Η έδρα του eBookIt βρίσκεται στο Sudbury της Μασαχουσέτης. Το eBookIt έχει έσοδα 7,9 εκατομμύρια \$ και 91 υπαλλήλους. Οι κύριοι ανταγωνιστές του eBookIt είναι οι Lulu, Random House, Inc. και Linemark. Από τον Φεβρουάριο του 2020, το eBookIt έχει 1,0K θαυμαστές στο Facebook και 308 ακόλουθοι στο Twitter (Owler, 2021).

Ingram

Βιβλία - έντυπα, ψηφιακά, σε όλες τις μορφές τους και η τεχνολογία που τους κρατά να κινούνται σε όλο τον κόσμο - αυτά είναι τα πάθη μας και για περισσότερα από 50 χρόνια είναι αυτό που έχουμε εργαστεί για να τελειοποιήσουμε καθημερινά στην ομάδα περιεχομένου Ingram. Ο κόσμος διαβάζει και είναι στόχος μας να συνδέσουμε όσο το δυνατόν περισσότερα άτομα με το περιεχόμενο που θέλουν με τους απλούστερους τρόπους. Η σύνδεση ολόκληρου του πλανήτη με έναν κατάλογο έντυπων και ψηφιακών βιβλίων που αριθμεί εκατομμύρια είναι ένας υψηλός στόχος. Βοηθά να υπάρχουν γραφεία και συνεργάτες σε όλο τον κόσμο. Το Ingram διαθέτει εγκαταστάσεις εκτύπωσης, κέντρα διανομής, γραφεία πωλήσεων και πολλά άλλα σημεία στον κόσμο, οπότε δεν είμαστε ποτέ πολύ μακριά από κανέναν που θέλει να

διαβάσει, να γράψει, να δημοσιεύσει και να εκτυπώσει ή να πουλήσει περισσότερα βιβλία (Ingram Content Group, 2021).

Από την τυποποίηση της παγκόσμιας πρωτοβουλίας EKE το 2016, η εστίασή μας ήταν στην ευαισθητοποίηση εσωτερικά, δημιουργώντας ταυτόχρονα τα συστήματα και τις διαδικασίες που θα μας επιτρέψουν να διαχειριστούμε το πρόγραμμα σε εκατοντάδες εγκαταστάσεις σε περισσότερες από 55 χώρες. Έχουμε ακόμη δουλειά μπροστά μας για να διασφαλίσουμε την επικαιρότητα και την ακρίβεια των παγκόσμιων μη χρηματοοικονομικών δεδομένων απόδοσης, αλλά έχουμε κάνει σημαντική διαδικασία. Τα τελευταία τρία χρόνια, αυξήσαμε την κατανάλωση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, μειώσαμε την παραγωγή στερεών αποβλήτων, μειώσαμε την ένταση εκπομπών αερίων θερμοκηπίου κατά 12% και συνεχίσαμε να επενδύουμε στην επισκευή, ανακαίνιση και ανακύκλωση χρησιμοποιημένων ηλεκτρονικών (Ingram, 2021)

«Το IngramSpark είναι μια βραβευμένη ανεξάρτητη πλατφόρμα εκδόσεων, που προσφέρει σε ανεξάρτητους συγγραφείς και εκδότες τη δυνατότητα να δημιουργούν επαγγελματικά έντυπα βιβλία και ηλεκτρονικά βιβλία. Η πρόσβαση στο παγκόσμιο δίκτυο διανομής του IngramSpark σας επιτρέπει να δημοσιεύετε μόνοι σας ένα βιβλίο και να το διαθέτετε σε παραπάνω από 40.000 λιανοπωλητές και βιβλιοθήκες, τόσο σε καταστήματα όσο και στο διαδίκτυο.» (IngramSpark, 2019)

Google Books

Η Αναζήτηση Βιβλίων λειτουργεί ακριβώς όπως η αναζήτηση στον Ιστό. Δοκιμάστε μια αναζήτηση στα Βιβλία Google ή στο Google.com. Όταν εντοπίσουμε ένα βιβλίο με περιεχόμενο που αντιστοιχεί στους όρους αναζήτησης, θα το συνδέσουμε στα αποτελέσματα αναζήτησης. Εάν το βιβλίο δεν διαθέτει πνευματικά δικαιώματα ή ο εκδότης μας έχει δώσει άδεια, θα μπορείτε να δείτε μια προεπισκόπηση του βιβλίου και, σε ορισμένες περιπτώσεις, ολόκληρο το κείμενο. Εάν ανήκει στον δημόσιο τομέα, μπορείτε να κατεβάσετε ένα αντίγραφο PDF. Εάν βρείτε ένα βιβλίο που σας αρέσει, κάντε κλικ στους συνδέσμους "Αγορά αυτού του βιβλίου" και "Δανεισμός αυτού του βιβλίου" για να δείτε πού μπορείτε να αγοράσετε ή να δανειστείτε το έντυπο βιβλίο. Μπορείτε επίσης να αγοράσετε το e-book από το Google Play Store. Έχουμε δημιουργήσει σελίδες αναφοράς για κάθε βιβλίο, ώστε να μπορείτε να βρείτε γρήγορα όλα τα είδη σχετικών πληροφοριών: κριτικές βιβλίων, αναφορές ιστού, χάρτες και άλλα (Google Books, 2021).

Όλα τα παραπάνω μεγάλα βιβλιοπωλεία ασχολούνται και με το ηλεκτρονικό βιβλίο παρακάτω παρουσιάζονται κάποια από τα μεγαλύτερα βιβλιοπωλεία της Αμερικής τα οποία δεν δραστηριοποιούνται στο ηλεκτρονικό βιβλίο.

Deseret Book Company, Salt Lake City

«Το Deseret Book Company ανήκει σε μια εταιρεία χαρτοφυλακίου που ελέγχεται από την Εκκλησία του Ιησού Χριστού των Αγίων των Τελευταίων Ημερών. Τα καταστήματα ξεκίνησαν το 1919 όταν συγχωνεύτηκαν δύο πωλητές βιβλίων, οι οποίοι μπορούν να εντοπίσουν τις ρίζες τους στον ίδιο άνθρωπο. Αργότερα, το 2004, το Deseret Book απέκτησε το Excel Entertainment Group, γνωστό για την παραγωγή κινηματογραφικών παραγωγών LDS και τη δημιουργία κάποιων δίσκων. Η εταιρεία έχει μια μεγάλη προσφορά, αλλά όλα όσα παράγουν έχουν μια θρησκευτική πτυχή σε αυτήν.» (Kolmar, 2021)

Cokesbury, Nashville

«Ένας άλλος θρησκευτικός πωλητής βιβλίων είναι ο Cokesbury. Θεωρούν τον εαυτό τους το σκέλος λιανικής και εξυπηρέτησης πελατών του The United Methodist Publishing House. Προσφέροντας περισσότερα από 300.000 μοναδικά προϊόντα που περιλαμβάνουν βιβλία και άλλο γραπτό υλικό, ισχυρίζονται ότι προσεγγίζουν επίσης ένα ευρύ οικουμενικό κοινό σε όλο τον κόσμο.» (Kolmar, 2021).

The Hudson Group, East Rutherford

«Εάν έχετε βρεθεί ποτέ σε ένα κατάστημα ειδήσεων Hudson σε ένα αεροδρόμιο και έχετε πάρει ένα χαρτόδετο για την πτήση, επισκέπτεστε ένα από τα μεγαλύτερα βιβλιοπωλεία στις Ηνωμένες Πολιτείες (παρόλο που το κατάστημα που επισκεφτήκατε πιθανώς ήταν εξαιρετικά μικρό). Η εταιρεία λειτουργεί περισσότερα από 970 καταστήματα σε όλη τη χώρα. Η ιστορία τους ξεκίνησε με την ίδρυση του 1918, η εταιρεία ιδρύθηκε το 1926 και από το 2008 ανήκουν στην Dunfry AG, της Βασιλείας της Ελβετίας. Ενώ τα βιβλία αποτελούν μεγάλο μέρος της επιχείρησής τους, λειτουργούν επίσης ταξιδιωτικά είδη πρώτης ανάγκης και καταστήματα, καταστήματα αφορολόγητων ειδών, καταστήματα ηλεκτρονικών ειδών, θεματικά καταστήματα και επιχειρήσεις τροφίμων και ποτών.» Συνεργαζόμενο με την Kobo (Kolmar, 2021).

Half Price Books, Dallas

«Ας μιλήσουμε για έναν αληθινό γίγαντα. Το Half Price Books(Βιβλία μισής τιμής) είναι το μεγαλύτερο οικογενειακό βιβλιοπωλείο της Αμερικής. Από το 1972, αυτή η εταιρεία έχει δεσμευτεί για βιβλία, αλφαριθμητισμό και τις τοπικές κοινότητες όπου στεγάζονται τα καταστήματά τους. Η αρχή τους είναι τόσο γλυκιά όσο μερικές από τις ιστορίες που πουλάνε. Δύο φίλοι που αγαπούν τα βιβλία άνοιξαν ένα κατάστημα βιβλιοπωλείων σε ένα παλιό πλυντήριο χωρίς ιδέα για την έκκληση που θα εμπνεύσουν οι διαφημίσεις τους "We Buy Books". Σήμερα, έχουν περισσότερα από 120 καταστήματα σε όλες τις πολιτείες και σημαντική παρουσία στο διαδίκτυο. Ειδικεύονται στη δημιουργία μιας σπιτικής αίσθησης στα καταστήματά τους που χτυπάει τα κλασικά καταστήματα mom-and-pop. Και εμμένουν στην αρχική τους ιδέα να δώσουν στην κοινότητα και να προωθήσουν τον αλφαριθμητισμό.» (Kolmar, 2021).

Books-A-Million, Birmingham

«Η BAM στους αφοσιωμένους της, το Books-A-Million ξεκίνησε ως περίπτερο με γωνιακό περίπτερο το 1917. Με τη βάση του ακόμα στη Φλωρεντία της Αλαμπάμα, αυτή η εταιρεία αποτελεί βασικό στοιχείο στις νοτιοανατολικές Ηνωμένες Πολιτείες. Τα καταστήματα βρίσκονται στην ευρύτερη πλευρά, από 4.000 έως 30.000 τετραγωνικά πόδια. Πωλούν πολύ περισσότερα από τα βιβλία τώρα με μια καλή συλλογή δώρων, παιχνιδιών, τεχνολογίας, ακόμη και ενός εστιατορίου που προσφέρει το Joe Muggs® Café. Η εταιρεία δεν έχει αναπτυχθεί μόνο από την πώληση βιβλίων και εφημερίδων. υπερηφανεύεται ότι είναι ο δεύτερος μεγαλύτερος έμπορος βιβλίων στη χώρα. Η θυγατρική της χονδρικής και διανομής βιβλίων, η American Wholesale

Book Company, και οι επιχειρήσεις ηλεκτρονικού εμπορίου είναι σε μεγάλο βαθμό υπεύθυνες για την τεράστια επιτυχία τους.» (Kolmar, 2021).

Bookmans, Tucson

«Με τη νοοτροπία αγοράς, πώλησης, εμπορίας, η Bookmans βρήκε έναν τρόπο να επιβιώσει στον κόσμο της λιανικής πώλησης βιβλίων. Αλλά ασχολούνται με πολύ περισσότερα από τα βιβλία αυτές τις μέρες. Στην πραγματικότητα, παραθέτουν αυτά τα αντικείμενα ως αυτά που αγοράζουν και στη συνέχεια μεταπωλούν: βιβλία, περιοδικά, κόμικς, μουσική, ταινίες, βιντεοπαιχνίδια, μουσικά όργανα, ηλεκτρονικά είδη, οικιακές συσκευές και άλλα. Οι Bookmans ξεκίνησαν το 1976 όταν ο Bob Oldfather άνοιξε το πρώτο του κατάστημα στο Tucson. Τώρα, περισσότερα από 40 χρόνια αργότερα, το κατάστημα έχει γίνει μια αλυσίδα με έξι κτίρια και μια δέσμευση να είναι αναπόσπαστο μέρος κάθε κοινότητας στην οποία ζουν.» (Kolmar, 2021).

6.1.2 Εκδοτικοί Οίκοι και Βιβλιοπωλεία στην Ελλάδα

Σύμφωνα με τον ιστότοπο Χρυσός Οδηγός η Ελλάδα έχει 1553 εκδοτικούς οίκους από τους οποίους οι 618 βρίσκονται στην Αθήνα και 2.422 βιβλιοπωλεία, αντίστοιχα σύμφωνα με τον ιστότοπο nrisko.gr υπάρχουν 1090 εκδοτικοί οίκοι και οι 453 βρίσκονται στην Αθήνα και 2.075 βιβλιοπωλεία.

Εκδόσεις Καστανιώτη

Οι Εκδόσεις Καστανιώτη είναι ένας από τους μεγαλύτερους εκδοτικούς οίκους της Ελλάδας. Εμφανίστηκαν στο εκδοτικό προσκήνιο το 1968. Τα δύο πρώτα βιβλία που εκδώσανε ήταν οι «Βάσεις – Έννοιες της Κυβερνητικής» του Λούι Κουφινιάλ και «Ο Ηλεκτρονικός Υπολογιστής και ο ανθρώπινος εγκέφαλος» του Φον Νούμαν για την κατανόηση του ηλεκτρονικού υπολογιστή από τον Έλληνα πολίτη. Μέσα σε 50 χρόνια δημιουργικής δουλειάς έχουν εκδώσει πάνω από 6.500 τίτλους. Στις σελίδες του καταλόγου τους φιλοξενείται ό,τι καλύτερο έχει να επιδείξει η σύγχρονη λογοτεχνική, παιδαγωγική και γενικότερα επιστημονική παραγωγή. Όταν λοιπόν δεν έχω ιδέα πιο θα είναι το επόμενο βιβλίο που θα μπει στο ράφι μου οι Εκδόσεις Καστανιώτη βρίσκονταν εκεί για να μου δώσουν τη λύση. (Αντωνίου, 2021)

Μέσα από μια παρέα που αγαπούσε το βιβλίο ξεπήδησαν και οι εκδόσεις Καστανιώτης όπως θυμάται ο εκδότης Θανάσης Καστανιώτης «Στις αρχές τις Χούντας, ως μέλη μιας ανήσυχης παρέας, σχεδιάσαμε να εκδώσουμε βιβλία που βρίσκονταν τότε στην πρωτοπορία των θεωρητικών αναζητήσεων. Έτσι, μαζί με τον Φώτη Καραμήτσο, τον Θανάση Ρεντζή, τον Θεόδωρο Παραδέλλη, τον Δημήτρη Ηλία και άλλους φίλους δημιουργήσαμε τη σειρά “Θεαίτητος”, με το όνομά της εμπνευσμένο από τον ομώνυμο διάλογο του Πλάτωνα. Σε αυτή τη σειρά κυκλοφορήσαμε βιβλία προβληματισμού, με έννοιες και θέματα που δεν ήταν γνωστά στον Έλληνα πολίτη, παρόλο που κυριαρχούσαν στην ευρωπαϊκή σκέψη και διαφαινόταν ότι θα μας απασχολούσαν πολύ στη συνέχεια. Η υποδοχή της σειράς ήταν αρχικά συγκρατημένη, αλλά τα βιβλία έκαναν αρκετά μεγάλη αίσθηση (Ρόκου, 2017).

Τα ψηφιακά βιβλία (ebooks) των Εκδόσεων Καστανιώτη διατίθενται στο πρότυπο ePub και είναι συμβατά με την πλειονότητα των συσκευών ανάγνωσης,

συμπεριλαμβανομένων κι εκείνων που βασίζονται στα iOS (iPad, iPhone, iPod Touch) και Android (Εκδόσεις Καστανιώτη, 2021).

Εκδόσεις Ψυχογιός

Οι Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ είναι ένας πολυσυλλεκτικός εκδοτικός οίκος με περισσότερους από 4.500 εκδομένους τίτλους και 2.000 e-books για κάθε προτίμηση και ηλικία. Το 2020, ο εκδοτικός οίκος συμπλήρωσε τα 41 χρόνια λειτουργίας και παραμένει ο Νο 1 αγαπημένος εκδοτικός οίκος στην προτίμηση των αναγνωστών βάσει των ερευνών της Metron Analysis από το 2011 μέχρι το 2020. Οι Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ άρχισαν την εκδοτική τους δραστηριότητα το 1979, όταν ο ιδρυτής της εταιρείας Θάνος Ψυχογιός έκανε το ξεκίνημά του στον χώρο του βιβλίου, εκδίδοντας τέσσερα παιδικά βιβλία. Η θερμή υποδοχή αυτών των μυθιστορημάτων για παιδιά, τόσο από τους βιβλιοκριτικούς όσο και από τους αναγνώστες, αποτέλεσε το έναυσμα για τη συνέχιση των προσπαθειών εμπλουτισμού της λογοτεχνίας για παιδιά (Εκδόσεις Ψυχογιός, 2021).

Οι Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ είναι ένας πολυσχιδής και πολυσυλλεκτικός εκδοτικός οίκος, που στοχεύει στην πολιτιστική ανάπτυξη της κοινωνίας μας, στο μέτρο που του αναλογεί, καθώς και στην ικανοποίηση των αναγνωστών του με το σύνολο της βιβλιοπαραγωγής του (κάθε χρόνο κυκλοφορούν περίπου 300 νέοι τίτλοι). Επίσης φροντίζει να βρίσκεται σε συνεχή επαφή με το αναγνωστικό κοινό, παρακολουθεί τις διεθνείς εξελίξεις και τάσεις στον χώρο του βιβλίου και υπηρετεί με συνέπεια και υπευθυνότητα τον εκδοτικό χώρο (Εκδόσεις Ψυχογιός, 2021).

Εκδόσεις Πατάκη

«Ένας ακόμη μεγάλος ελληνικός εκδοτικός οίκος που έχει ενσωματώσει πλήρως το εμπόριο ηλεκτρονικών βιβλίων. Οι Εκδόσεις Πατάκη είναι ένας από τους πιο ιστορικούς και δημοφιλείς εκδοτικούς οίκους. Έχουν πάντα ως στόχο να προσφέρουν στον πολιτισμό μας μέσα από την έκδοση κυρίως βιβλίων που θα συμβάλουν στην υλοποίηση των στόχων της παιδείας. Θα βοηθήσουν τον Έλληνα πολίτη να γνωρίσει τον εαυτό του και το περιβάλλον του. Βρίσκονται σταθερά στο αναγνωστικό προσκήνιο και δεν έχουν σταματήσει να προσφέρουν στον αναγνώστη ποιοτικά έργα σύμφωνα με τις συνθήκες και τις ανάγκες των καιρών. Αυτός είναι και ο λόγος που πραγματικά τις προτιμώ καθώς συμπορεύονται με τις εξελίξεις.» (Αντωνίου, 2021).

Ένα φιλόξενο και πλούσιο βιβλιοπωλείο στην καρδιά της Αθήνας. Ο κατάλογός μας περιέχει πάνω από 130.000 τίτλους όλων των Ελλήνων εκδοτών και αρκετούς τίτλους από ξένους εκδότες. Ειδικό τμήμα για εκπαιδευτικό υλικό, χαρτικά και παιχνίδια. (Εκδόσεις Πατάκη, 2021).

Εκδόσεις Μεταίχμιο

Οι εκδόσεις ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ είναι ένας πολυσυλλεκτικός εκδοτικός οίκος που εκδίδει ένα ευρύ φάσμα βιβλίων, ικανοποιώντας τις διαφορετικές και ποικίλες προτιμήσεις των αναγνωστών κάθε ηλικίας. Έχοντας κερδίσει την απαραίτητη σιγουριά και αυτοπεποίθηση για τις επιλογές του, καθώς και την ανταπόκριση και αναγνώριση του κοινού, με βιβλιοπαραγωγή που ξεπερνά τα 350 βιβλία ετησίως, κατέχει μία από τις πρώτες θέσεις μεταξύ των εκδοτικών οίκων της ελληνικής

αγοράς. Ιδρύθηκε το 1993 από τον Νώντα και τη Βάσω Παπαγεωργίου και ξεκίνησε τη δραστηριότητά της εστιάζοντας στο εκπαιδευτικό και το επιστημονικό βιβλίο. Ο επιστημονικός κατάλογος των εκδόσεων καλύπτει ένα ευρύ φάσμα θεμάτων το οποίο φιλοδοξεί να ικανοποιήσει ποικίλα ενδιαφέροντα, γεγονός που συνδέεται άμεσα με τη δυναμική παρουσία των εκδόσεων στον χώρο του πανεπιστημιακού εγχειριδίου.

Ο οίκος επεκτάθηκε γρήγορα (από το 2000) και στη λογοτεχνία –ελληνική και ξένη– και στο παιδικό βιβλίο. Τα βιβλία μας και οι συγγραφείς μας βρήκαν απήχηση τόσο από το αναγνωστικό κοινό όσο και από την κριτική με βραβεία και διακρίσεις. Στον κατάλόγο μας θα βρείτε μερικούς από τους σπουδαιότερους και δημοφιλέστερους Έλληνες και ξένους συγγραφείς. Μέσα στις κατηγορίες καταλόγου είναι φυσικά και τα e-books. (Εκδόσεις Μεταίχμιο, 2021)

Εκδόσεις Διόπτρα

«Οι Εκδόσεις Διόπτρα κατέχουν μία από τις πρώτες θέσεις ανάμεσα στους εκδοτικούς οίκους της ελληνικής αγοράς. Η εταιρεία ιδρύθηκε το 1978 με εκδόσεις τίτλων στις κατηγορίες: Διατροφή και Υγεία, Προσωπική Ανάπτυξη, Ψυχολογία, Πνευματική Αναζήτηση. Με την πάροδο του χρόνου οι κατηγορίες εμπλουτίστηκαν. Οι Εκδόσεις Διόπτρα επεκτάθηκαν στην Ελληνική και Ξένη Πεζογραφία, στη Γονική Φροντίδα, στο Αστυνομικό Μυθιστόρημα, στην Παιδική Πεζογραφία και στη Μαγειρική. Η ποικιλία αυτή με κάνει να ξεχωρίζω τον συγκεκριμένο εκδοτικό καθώς πολλές φορές με έχει κάνει να διαβάσω κάτι που πραγματικά θα με εκπλήξει ευχάριστα.» (Αντωνίου, 2021). Τα ebooks διατίθενται σε αρχεία PDF ή EPUB κρυπτογραφημένα (Adobe DRM) (Εκδόσεις Διόπτρα, 2021).

Εκδόσεις Λιβάνη

Η εταιρεία Εκδοτικός οργανισμός Λιβάνη Α.Β.Ε. ιδρύθηκε στην αρχική της μορφή το 1972 με την επωνυμία «ΝΕΑ ΣΥΝΟΡΑ ΕΠΕ». Το 1993 ιδρύθηκε ο «Εκδοτικός Οργανισμός Λιβάνη Α.Β.Ε» (ΕΟΛ) με διακριτικό τίτλο «ΝΕΑ ΣΥΝΟΡΑ ΑΒΕ». Από τις αρχές του 1994 ο Εκδοτικός οργανισμός Λιβάνη αποφάσισε να επεκτείνει τις δραστηριότητές του και να προχωρήσει στην πραγματοποίηση των εργασιών της προεκτύπωσης εντός της εταιρείας, προκειμένου να καθετοποιήσει το σύνολο των εργασιών που απαιτούνται για την έκδοση ενός βιβλίου.

Ο Εκδοτικός οργανισμός Λιβάνη μπορεί πλέον να αναλαμβάνει οποιοδήποτε έργο ανάπτυξης και εκτύπωσης και να το φέρνει σε πέρας γρήγορα, αποτελεσματικά και αξιόπιστα. Οι βάσεις για την περαιτέρω ανάπτυξη έχουν τεθεί. Τα διαφορετικά τμήματα (επιμελητές, ατελιέ, μοντάζ, εκτύπωση) συνεργάζονται αρμονικά και το αποτέλεσμα είναι η εγγυημένη ποιότητα του τελικού προϊόντος.

Το 1995 ο Εκδοτικός οργανισμός Λιβάνη δημιούργησε το τμήμα των ηλεκτρονικών εκδόσεων το οποίο συμμετέχει σε μοντέρνα ερευνητικά προγράμματα για την ανάπτυξη μεθόδων εκπαίδευσης με χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή και έχει στελεχωθεί πλήρως με ανθρώπους ειδικευμένους στις διάφορες εργασίες που απαιτούνται.

Ευαίσθητοποιείται στην ανάγκη των αναγνωστών που έχουν έντονο κοινωνικό προβληματισμό και έχει δημιουργήσει ειδική σειρά βιβλίων που όχι μόνο ενημερώνουν αλλά και δίδουν στον αναγνώστη ικανότητα και τα εργαλεία για την περαιτέρω έρευνα. Τα e-books είναι σε μορφή ePub (Εκδόσεις Λιβάνη, 2019)

Εκδόσεις IANOS

Ο IANOS είναι από τις πιο πρωτοποριακές και επιτυχημένες επιχειρήσεις στον χώρο του βιβλίου και του πολιτισμού. Στόχος του είναι να προβάλλει πάντοτε τη συνομιλία και την ουσιαστική επικοινωνία με συγγραφείς, εικαστικούς καλλιτέχνες και όσους ενδιαφέρονται για τον πολιτισμό. Αγκαλιάζει τις ανάγκες του σύγχρονου αναγνώστη και με άξονα το βιβλίο, διαμορφώνει ένα ζωντανό σημείο συνάντησης, που συνδέει καθημερινά τους αναγνώστες και τους φίλους της τέχνης με τα βιβλία και τους δημιουργούς, με τις ιδέες, τα ρεύματα και τις τάσεις της εποχής μας. Ο πρώτος κρίκος της Αλυσίδας Πολιτισμού IANOS δημιουργήθηκε το Σεπτέμβριο του 1984 στη Θεσσαλονίκη, από το Νίκο Καρατζά. Το πρώτο κατάστημα, που αποτελεί και την έδρα της επιχείρησης ως σήμερα, βρίσκεται στην οδό Αριστοτέλους 7 και αποτελεί έναν πολιτιστικό πολυχώρο που περιλαμβάνει βιβλιοπωλείο, αίθουσα τέχνης και χώρο πολιτιστικών εκδηλώσεων. Από τότε προστέθηκαν στην Αλυσίδα άλλοι 9 κρίκοι στην Θεσσαλονίκη και την Αθήνα, με τελευταίο (2016) τον ΠΑΙΔΙΚΟ ΙΑΝΟ στην Μητροπόλεως 73, Θεσσαλονίκη. Τα e-books διατίθενται σε μορφή ePub (Εκδόσεις IANOS, 2019).

Όλοι οι παραπάνω εκδοτικοί οίκοι έχουν ενσωματώσει και τα e-books στο εμπόριο τους. Αυτοί που αναφέρονται στη συνέχεια παραμένουν στο έντυπο βιβλίο.

Εκδόσεις Σαββάλας

Οι Εκδόσεις Σαββάλας ιδρύθηκαν το 1981 από τους Άγγελο και Σπύρο Σαββάλα, ήδη γνωστούς καθηγητές φυσικής. Αρχισαν να εκδίδουν τα δικά τους εκπαιδευτικά βιβλία και, σταδιακά, η εταιρεία έγινε ένας από τους πιο επιτυχημένους εκδοτικούς οίκους στην Ελλάδα. Έκτοτε, έχουν επεκταθεί στα παιδικά βιβλία, τις κοινωνικές επιστήμες, τα βιβλία μυθοπλασίας και αναφοράς. Η σειρά Κοινωνικών Επιστημών περιλαμβάνει κλασικούς τίτλους τόσο από την ελληνική όσο και από τη διεθνή λογοτεχνία, ορόσημους από όλους τους κλάδους της κοινωνικής επιστήμης, καθώς και έρευνα στη σύγχρονη παγκοσμιοποιημένη κοινωνία. Η σειρά στοχεύει στο να είναι προκλητική και ενημερωτική για τους αναγνώστες της. Το Δίκτυο Σαββάλας είναι ένα καλά οργανωμένο εθνικό δίκτυο διανομής με πρόσβαση σε περισσότερα από 2400 βιβλιοπωλεία στην Ελλάδα και σε όλες τις ελληνόφωνες κοινότητες παγκοσμίως. Τα κεντρικά γραφεία βρίσκονται στο εμπορικό κέντρο της πρωτεύουσας της Ελλάδας, στην Αθήνα. (Εκδόσεις Σαββάλας, 2021)

Εκδόσεις Κλειδάριθμος

Οι Εκδόσεις Κλειδάριθμος ιδρύθηκαν το 1985 και τα πρώτα χρόνια της λειτουργίας τους δραστηριοποιήθηκαν στον χώρο της Πληροφορικής και στις τεχνικές και επιστημονικές εκδόσεις, εδραιώνοντας την παρουσία τους στον ελληνικό εκδοτικό χώρο και συμβάλλοντας αποφασιστικά στην καθιέρωση της ελληνικής ορολογίας Πληροφορικής. Οι πρώτοι τίτλοι που εκδόθηκαν αφορούσαν αποκλειστικά τους τομείς της Τεχνολογίας, της Μηχανολογίας, της Ηλεκτρονικής και της Πληροφορικής, αλλά

από τη δεκαετία του 1990 άρχισαν να επεκτείνονται και στους τομείς των οικονομικών επιστημών και της διοίκησης επιχειρήσεων, καθώς και στον χώρο της προσωπικής βελτίωσης και ανάπτυξης.

Εδώ και περισσότερα από 20 έτη οι Εκδόσεις Κλειδάριθμος συνεργάζονται με τους μεγαλύτερους εκδοτικούς οίκους του εξωτερικού, όπως είναι για παράδειγμα οι Microsoft Press (ως αποκλειστικός εκπρόσωπος), Pearson, McGraw Hill, Wiley, Elsevier, Penguin Books, Harper Collins, DK, Random House, Simon & Schuster, Hachette, και άλλοι. Από τις αρχές της δεκαετίας του 1990 έχουν εκδώσει πολυάριθμους αξιόλογους επιστημονικούς τίτλους –οι περισσότεροι από τους οποίους χρησιμοποιούνται ως ακαδημαϊκά συγγράμματα στις σημαντικότερες πανεπιστημιακές σχολές της Ελλάδας– καθώς και επιστημονικά περιοδικά στην ελληνική και την αγγλική γλώσσα. Αξίζει να αναφερθεί πως, στην έκθεση βιβλίου της Φρανκφούρτης του 2004, οι Εκδόσεις Κλειδάριθμος βραβεύτηκαν από τη Microsoft με τον τίτλο (*Worldwide*) *Publisher of the Year*.

Τα τελευταία χρόνια, οι Εκδόσεις Κλειδάριθμος επεκτείνουν διαρκώς τη δραστηριότητά τους και σε νέους τομείς –όπως η ελληνική και ξένη λογοτεχνία (με την έκδοση πολλών δεκάδων τίτλων από το 2011), η ιστορία, η εκλαϊκευμένη επιστήμη, η ψυχολογία, η οικονομική επιτυχία, η υγεία, οι εναλλακτικές θεραπείες, το παιδικό εκπαιδευτικό βιβλίο, και άλλοι– διατηρώντας πάντα τα υψηλότερα επίπεδα ποιότητας στη μετάφραση και την παραγωγή των βιβλίων τα οποία τους έχουν δώσει μια ξεχωριστή θέση στον χώρο των ελληνικών εκδόσεων (Εκδόσεις Κλειδάριθμος, 2018).

Εκδόσεις ΙΩΝ

Η ιστορία του εκδοτικού Ομίλου ΙΩΝ ξεκινά τον Ιανουάριο του 1976 με την ίδρυση των Εκδόσεων ΙΩΝ. Κίνητρο ίδρυσής της υπήρξε η ανάγκη έκδοσης των βιβλίων του ιδρυτή της, Γεωργίου Παρίκου, με το μεγάλο ρίσκο της έκδοσης τεχνικών βιβλίων υψηλού κόστους και μικρής εμπορευσιμότητας για την τότε αγορά. Η ανάγκη ανάπτυξης κυρίως τεχνικής, ώστε να καλυφθούν τα κενά που άρχισαν σύντομα να παρουσιάζονται, στις ανάγκες της αναπτυσσόμενης Μέσης Τεχνικής Εκπαίδευσης, των Πολυτεχνικών και Ανώτατων Σχολών. Το 1992 ιδρύθηκαν τρεις θυγατρικές εταιρείες του Ομίλου με στόχο να καλύψουν νέα θεματικά πεδία. Αυτή τη στιγμή ο Εκδοτικός Όμιλος ΙΩΝ εκδίδει και εμπορεύεται επιστημονικά και τεχνικά βιβλία των εταιριών: Ίων, Έλλην, Μακεδονικές, Ευρωπαϊκές Τεχνολογικές & Εκδόσεις Τελέθριο. Το 2002 ο Εκδοτικός Όμιλος ιδρύει βιβλιοπωλείο στην οδό Σόλωνος 85 στο κέντρο της αγοράς του βιβλίου της Αθήνας. Σκοπός του εκδοτικού Ομίλου ΙΩΝ ήταν πάντα η αναβάθμιση της ελληνικής βιβλιογραφίας. Γι' αυτό το λόγο οι 1500 τίτλοι βιβλίων προέρχονται από την συνεργασία τόσο με Έλληνες καθηγητές – συγγραφείς των Ανώτατων Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων και των Πανεπιστημιακών Σχολών όσο και με κάποιους από τους μεγαλύτερους εκδοτικούς οίκους της Ευρώπης και της Αμερικής. Τα βιβλία μας διδάσκονται στα Πανεπιστήμια, ΑΤΕΙ, και Τεχνικές Σχολές της Ελλάδας και Κύπρου, και είναι διαθέσιμα από το site μας, το Βιβλιοπωλείο μας Σόλωνος 85, καθώς και στα μεγαλύτερα βιβλιοπωλεία της Αθήνας και ολόκληρης της Ελλάδας και Κύπρου (Εκδόσεις Ίων, 2013).

Εκδόσεις ΚΕΔΡΟΣ

Οι Εκδόσεις ΚΕΔΡΟΣ ιδρύθηκαν το 1954 από το Νίκο και τη Νανά Καλλιανέση. Ο εκδοτικός οίκος αποτέλεσε από την ίδρυσή του πόλο έλξης για τους μεγάλους προοδευτικούς συγγραφείς της εποχής, όπως ο Γιάννης Ρίτσος, ο Κώστας Βάρναλης, ο Στρατής Τσίρκας, η Μέλπω Αξιώτη, ο Αντρέας Φραγκιάς, ο Γιώργος Ιωάννου, ο Τάσος Λειβαδίτης, ο Άρης Αλεξάνδρου, ο Στρατής Δούκας και πολλοί άλλοι. Από τα πρώτα χρόνια της λειτουργίας του, ο ΚΕΔΡΟΣ καθιερώθηκε ως ένας δυναμικά εξελισσόμενος πνευματικός οργανισμός. Παράλληλα δραστηριοποιήθηκε στο παιδικό βιβλίο, αποκτώντας σημαντική θέση και στην παιδική λογοτεχνία. Από το 1985 νέοι ιδιοκτήτες είναι ο Ευάγγελος Παπαθανασόπουλος και η Κάτια Λεμπέση, οι οποίοι επέκτειναν το εκδοτικό πρόγραμμα του οίκου με νέες σειρές και συγγραφείς σύγχρονης ελληνικής και ξένης λογοτεχνίας. Σήμερα οι Εκδόσεις ΚΕΔΡΟΣ συνεχίζουν την εκδοτική τους δραστηριότητα έχοντας δύο βασικούς στόχους: να φέρουν κοντά στους νέους αναγνώστες τους κλασικούς συγγραφείς του δυναμικού τους, που αποτελούν και τη λογοτεχνική ιστορία αυτού του τόπου, και να αναδειξουν τις σύγχρονες συγγραφικές πένες που θα αποτελέσουν τους σπουδαίους συγγραφείς του Αύριο (Εκδόσεις Κέδρος, 2021).

Εκδόσεις Υδροπλάνο

Δεν θα μπορούσα να μην ξεκινήσω με τις πολυαγαπημένες μου Εκδόσεις Υδροπλάνο που τον τελευταίο χρόνο βρήκα τη συγγραφική μου στέγη. Μπορεί να είναι ένας καινούργιος εκδοτικός οίκος αλλά οι άνθρωποι που δουλεύουν σε αυτόν έχουν πολυετή εμπειρία και αμέτρητες επιτυχίες. Η καταξιωμένη Αναστασία Κορινθίου ή αλλιώς η ψυχή του Υδροπλάνου ως υπεύθυνη αξιολόγησης νέων έργων έχει λατρεία με τους νέους συγγραφείς και τις φρέσκιες ιδίες. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να έχει ξεθάψει αμέτρητα συγγραφικά διαμαντάκια και να έχει καταφέρει να τα εντάξει στο δυναμικό του Υδροπλάνου που μετρά ήδη δεκάδες best sellers και έχει βάλει πλώρη για ακόμα πιο υψηλές πτήσεις (Αντωνίου, 2021). Με όπλο μας την άμεση εξυπηρέτηση, τα βιβλία μας αποστέλλονται σε όλη τη χώρα εντός 48 ωρών, ενώ είμαστε πάντα κοντά στον αναγνώστη, αφουγκραζόμενοι τις ανάγκες του και χρησιμοποιώντας τεχνολογίες αιχμής. Ως εκδοτικός οίκος που αγαπά τον άνθρωπο-αναγνώστη συμμετέχουμε σε κοινωνικές δράσεις, στο πλαίσιο της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Πιστεύουμε ότι οφείλουμε να βάλουμε το μικρό μας λιθαράκι στον κόσμο που ζούμε μέσα από τις ενέργειές μας και με αυτό τη φιλοσοφία πορευόμαστε (Εκδόσεις Υδροπλάνο, 2020).

Εκδόσεις Πνοή

Ένας νέος επίσης εκδοτικός που βρίσκεται στην καρδιά της Αθήνας εκεί που χτυπάει η καρδιά του βιβλίου. Οι Εκδόσεις Πνοή υπό την διεύθυνση της κυρίας Κάκιας Ξύδη έχουν καταφέρει να μπουν δυναμικά στον χώρο του βιβλίου. Μάλιστα με τις διαδικτυακές δράσεις τους καταφέρνουν να κρατούν σε μια μόνιμη εγρήγορση το αναγνωστικό κοινό τους. Οπότε ένα μεγάλο μπράβο σε έναν οικογενειακό εκδοτικό οίκο που αγαπά αυτό που κάνει (Αντωνίου, 2021).

Εστία

Η Εστία έχει εισέλθει αισίως στον τρίτο αιώνα λειτουργίας της, αφότου, το 1885, ο Γεώργιος Κασδόνης - Τηνιακός την καταγωγή δάσκαλος και δημοσιογράφος στο Βουκουρέστι - ιδρύει το Βιβλιοπωλείον της Εστίας. Το όραμά του διπλό, ένα πλήρες βιβλιοπωλείο και η έκδοση βιβλίων που να είναι "αξιόλογα, καλαίσθητα και σε προσιτές τιμές", ώστε να διαμορφώσουν τις μελλοντικές γενιές του νεοσύστατου ελληνικού κράτους. Ο Ιωάννης Δημητρίου Κολλάρος, που εργαζόταν από νεαρός στην Εστία και ήταν ανιψιός του Κασδόνη, πρόκειται να διαδεχθεί τον θείο του το 1890. Το 1925 ο Κολλάρος αποκτά εταίρο, τον γαμπρό του Κωνσταντίνο Σαραντόπουλο. Το 1972 αναλαμβάνει η κόρη του Σαραντόπουλου Μαρίνα Καραϊτίδη. Το γενικό βιβλιοπωλείο παρέμεινε επί 128 χρόνια πλήρες σε νέους και παλαιότερους τίτλους ελληνικών βιβλίων και περιοδικών και προσέφερε έγκυρη πληροφόρηση στο βιβλιόφιλο κοινό. Τον Δεκέμβριο του 2014, ο εκδοτικός οίκος, διατηρώντας ως έδρα του την Ευριπίδου, άνοιξε νέο βιβλιοπωλείο στην οδό Διδότου (Εκδόσεις Εστίας, 2021).

Εκδόσεις Ίκαρος

Ο εκδοτικός οίκος Ίκαρος ιδρύθηκε το 1943 από τον Νίκο Καρύδη, τον Αλέκο Πατσιφά και τον Μάριο Πλωρίτη. Από το 1944 στεγάζεται στην οδό Βουλής 4, στο Σύνταγμα. Από την πρώτη στιγμή, ο «Ίκαρος» ήταν πρωτοπόρος και για τη θεματολογία και για την αισθητική των εκδόσεών του. Με διορατικότητα, τόλμη και επιμονή υποστήριξε νέους ποιητές και πεζογράφους, εκπροσώπους του υπερρεαλιστικού κινήματος στα πρώτα του βήματα στην Ελλάδα και παρουσίασε εκδόσεις πρωτοπόρες για την εποχή που συμπλήρωσαν την Ελληνική Γραμματολογία και αποτελούν μέχρι τις μέρες μας σημεία διαρκούς αναφοράς.

Τα τελευταία χρόνια, με σεβασμό στο παρελθόν και με μικρά, προσεκτικά βήματα, τον «Ίκαρο» συνεχίζουν οι κόρες του Νίκου Καρύδη, Χρυσή Καρύδη και Κατερίνα Καρύδη και τα εγγόνια του, Μαριλένα Πανουργιά και Νίκος Αργύρης. Όλα τα βιβλία του Ίκαρου εκδίδονται πλέον και σε ηλεκτρονική μορφή (Εκδόσεις Ίκαρος., 2021).

Εκδόσεις Ιωλκός

Οι εκδόσεις Ιωλκός ιδρύθηκαν το 1961 από το δημοσιογράφο και λογοτέχνη Γιάννη Κορίδη, με στόχο την προώθηση της ελληνικής λογοτεχνίας στο ευρύ αναγνωστικό κοινό. Στο ίδιο πλαίσιο, ξεκίνησε και η παράλληλη έκδοση του λογοτεχνικού περιοδικού «Ιωλκός». Σύντομα όμως, οι ραγδαίες πολιτικο-κοινωνικές εξελίξεις διέκοψαν την ανοδική πορεία του εκδοτικού οίκου και τον οδήγησαν σε λήθαργο τουλάχιστον για 5 χρόνια (1968-1973). Στα τέλη της δεκαετίας του '70 και μέχρι το 1990 οι εκδόσεις Ιωλκός με επιλογές, στο χώρο της ελληνικής λογοτεχνίας ιδιαίτερα, έκαναν ένα νέο ξεκίνημα σε ό,τι αφορά στην εκδοτική δραστηριότητα. Το 1990 αποχαιρέτησαν το Γουτεμβέργιο και ακολούθησαν τη νέα τεχνολογία (φωτοσύνθεση – εκτύπωση offset). Το 1996 ανέλαβε τη διοίκηση και τη διεύθυνση του εκδοτικού οίκου ο Κωνσταντίνος Ι. Κορίδης, γιος του ιδρυτή. Από το 1961, έτος ίδρυσης του εκδοτικού οίκου, οι εκδόσεις Ιωλκός παρουσιάζουν γνήσιες ελληνικές

φωνές. Πολλοί δημιουργοί άνοιξαν τα φτερά τους και καθιερώθηκαν στα ελληνικά γράμματα. Η κοινή προσπάθεια συνεχίζεται μέχρι και σήμερα. Τα τελευταία χρόνια οι εκδόσεις Ιωλκός συμπεριλαμβάνονται στους τρεις μεγαλύτερους και παραγωγικότερους εκδοτικούς οίκους ποίησης της χώρας μας (Εκδόσεις Ιωλκός, 2019).

Εκδόσεις Άγρα

Οι εκδόσεις Άγρα ξεκίνησαν τον Ιούνιο του 1979. Μέχρι σήμερα έχουν εκδώσει περίπου 1000 βιβλία. Οι τίτλοι αυτοί καλύπτουν ένα μεγάλο εύρος θεματικών κατηγοριών: ελληνική και ξένη πεζογραφία και ποίηση, θέατρο, δοκίμιο, παιδικό βιβλίο, αστυνομική λογοτεχνία, αρχαία ελληνική, λατινική και βυζαντινή γραμματεία, βιβλία τέχνης, κείμενα για την τέχνη, τη φωτογραφία, την αρχιτεκτονική, ζωγραφικά και φωτογραφικά λευκώματα και βιβλιοφιλικά φυλλάδια. Από τους πρώτους τίτλους τους, οι εκδόσεις ξεχώρισαν για το ιδιαίτερο ύφος και την αισθητική τους. Κύρια γνωρίσματά τους είναι η υψηλού επιπέδου τυπογραφία, ο συνδυασμός μονοτυπίας και ηλεκτρονικής στοιχειοθεσίας, σελιδοποίησης και επεξεργασίας της εικόνας, χαρτιά ματ, άκοπες από πάνω σελίδες στα βιβλία με κείμενα, χρήση του πολυτονικού συστήματος. Το 1983 χαρακτηρίστηκαν και βραβεύτηκαν στη Λειψία για τα βιβλία τους στο χαρακτηριστικό σχήμα 12x17,5 εκ. ως "καλλιτεχνικές εκδόσεις τσέπης". (Εκδόσεις Άγρα, 2012)

Παρουσιάζεται ένα από τα νεότερα καταστήματα πολύ γνωστό και για την πώλησή βιβλίων.

Public

Το 2005 Ιδρύεται η Retail World A.E. Το Νοέμβριο της ίδιας χρονιάς το πρώτο κατάστημα Public εγκαινιάζεται στη Θεσσαλονίκη. Το 2011 η ιστοσελίδα της Αμερικάνικης Huffington Post, γράφει : "Public is a fairly new phenomenon in Greece that Barnes and Noble should take a lesson from" στα ελληνικά «Το Public είναι ένα νέο φαινόμενο στην Ελλάδα από το οποίο οι Barnes και Noble πρέπει να πάρουν ένα μάθημα». Τα Public συνεργάζονται με το μεγαλύτερο online retailer παγκοσμίως, το Amazon, με σκοπό την εξαγωγή 50.000 ελληνικών τίτλων βιβλίων/CD/DVD στους Έλληνες του εξωτερικού. Το 2016 η Public συνεχίζει την αναπτυξιακή της πορεία καταγράφοντας ακόμη μια κερδοφόρα χρονιά. Το ίδιο έτος, προστίθενται στο δίκτυό της 3 νέα καταστήματα στη Μυτιλήνη, το Ρέθυμνο και τη Λάρνακα. Σήμερα η αλυσίδα αριθμεί 51 καταστήματα στην Ελλάδα και στην Κύπρο (47 στην Ελλάδα και 4 στην Κύπρο), ενώ απασχολεί 1700 εργαζόμενους. Τον Φεβρουάριο του 2017 Τα Public αναδεικνύονται ως η κορυφαία επιχείρηση της χρονιάς, «RETAILER OF THE YEAR», στον πιο καταξιωμένο θεσμό βραβείων για τον κλάδο του λιανεμπορίου και της βιομηχανίας, RETAIL AWARDS. Τον Μάρτιο του 2017 στο δίκτυο Public προστίθενται νέο κατάστημα στην καρδιά του Κολωνακίου και 2 νέα καταστήματα, Public Book και Public Connect στο αεροδρόμιο. Τον Φεβρουάριο του 2018 το Public.gr αναδεικνύεται το κορυφαίο ηλεκτρονικό κατάστημα της χρονιάς, «E-RETAILER OF THE YEAR», στα RETAIL AWARDS (Public, 2021).

Κάτι αντίστοιχο με την Amazon όσον αφορά την πώληση προϊόντων είναι στην Ελλάδα ο ιστότοπος Skroutz.gr, μέσω του οποίου μπορεί να αγοράσει ο χρήστης βιβλία σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή από τους συνεργαζόμενους εκδοτικούς οίκους και βιβλιοπωλεία.

Η **Skroutz A.E.** ιδρύθηκε το 2005 και δραστηριοποιείται στην ανάπτυξη καινοτόμων υπηρεσιών τεχνολογίας, δημιουργώντας πρωτοποριακές πλατφόρμες ηλεκτρονικού εμπορίου και ιστοσελίδες υψηλής απόδοσης. Με έδρα την Αθήνα, η Skroutz A.E. είναι το κορυφαίο digital brand πίσω από τη δημιουργία και την εξέλιξη των δυνατοτήτων της πρωτοποριακής μηχανής αναζήτησης και σύγκρισης τιμών και προϊόντων www.skroutz.gr. Η εταιρεία παρέχει ένα εύρος χρηστοκεντρικών λύσεων λογισμικού και πλατφορμών ηλεκτρονικού εμπορίου αξιοποιώντας νέες τεχνολογίες και μεθοδολογίες, που αναδεικνύουν το πάθος του ανθρώπινου δυναμικού της (Skroutz, 2021).

Τέλος, αναφέρονται δυο ιστότοποι όπου πωλούνται και δίνονται δωρεάν ηλεκτρονικά βιβλία.

myebooks.gr

Το www.myebooks.gr περιλαμβάνει σήμερα μια μεγάλη γκάμα βιβλίων Ελλήνων και ξένων συγγραφέων από γνωστούς εκδοτικούς οίκους, ο συνολικός αριθμός των οποίων αυξάνεται καθημερινά. Τα e-books που διατίθενται από gr είναι σε μορφή PDF & EPUB ώστε να είναι αναγνώσιμα, τόσο απ' όλους τους φορητούς ψηφιακούς αναγνώστες (e-book readers) που πωλούνται σήμερα στην Ελληνική αγορά, όσο και από τους κλασικούς ηλεκτρονικούς υπολογιστές. Είναι το μεγαλύτερο ψηφιακό βιβλιοπωλείο στην Ελλάδα. Ιδρύθηκε τον Μάιο του 2010 και πλέον διαθέτει πάνω από 4,000 ηλεκτρονικά βιβλία, από περισσότερους από 80 σημαντικούς Έλληνες εκδότες. Μπορείτε να βρείτε, επίσης, μια συλλογή από Δωρεάν ηλεκτρονικά βιβλία. Χιλιάδες αναγνώστες επισκέπτονται καθημερινά το site μας ψάχνοντας τα αγαπημένα τους ηλεκτρονικά βιβλία. Μπορείτε να βρείτε Μυθιστορήματα, Δοκίμια, Εκπαιδευτικά βιβλία, Παιδικά βιβλία, τα περισσότερα εκ των οποίων εκδόθηκαν το 2010, το 2011 και το 2012. Καθημερινά προστίθενται νέοι τίτλοι (Myebooks, 2012).

Free-Ebooks.gr

Η σελίδα διαθέτει άπειρα βιβλία σε ηλεκτρονική μορφή, στις κατηγορίες: Αρχαία Ελληνική Γραμματεία, Αυτοβελτίωση, Εγκυκλοπαίδειες & Λεξικά, Επιστήμες, Θρησκεία, Ιστορία, Λογοτεχνία, Παιδικά, Περιοδικά, Πληροφορική, Σχολικά, Τέχνες, Υγεία, Χάρτες, Χειροτεχνία, & Χόμπι, Ψυχολογία. Όλα τα βιβλία στη σελίδα δηλώνεται ότι έχουν άδεια creative commons ή έχουν καταχωρηθεί κατόπιν άδειας του συγγραφέα (Parallaxi, 2020).

6.2 Βιβλιοθήκες

Κάθε χώρα έχει την Εθνική της Βιβλιοθήκη, παρουσιάζονται οι 10 μεγαλύτερες βιβλιοθήκες του κόσμου, γίνεται αναφορά στην Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος και σε κάποιες άλλες ανοικτές βιβλιοθήκες.

6.2.1 Βιβλιοθήκες Εξωτερικού

ΒΡΕΤΑΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ, ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ

Η Βρετανική Βιβλιοθήκη λειτουργεί ως η μεγαλύτερη βιβλιοθήκη στον κόσμο έχοντας περίπου 170 εκατομμύρια αντικείμενα. Η κύρια έδρα της βιβλιοθήκης βρίσκεται στο Λονδίνο αλλά υπάρχει και μια απορροή στο Boston Spa. Λαμβάνουν 8000 νέους τίτλους ημερησίως. Ιδρύθηκε τεχνικά το 1973, αλλά πριν από αυτό οι περισσότερες συλλογές της ήταν μέρος του Βρετανικού Μουσείου. Η επίσκεψη μπορεί βεβαίως να είναι λίγο ταλαιπωρία (Tanjeem, 2020).

Περιέχει περίπου 170 εκατομμύρια τεκμήρια σχεδόν σε όλες τις γλώσσες και σε όλες τις μορφές όπως βιβλία, περιοδικά, εφημερίδες, βάσεις δεδομένων, χάρτες, γραμματόσημα, οπτικοακουστικό υλικό. Ακόμα περιέχει χειρόγραφα και ιστορικά αρχαιακά έγγραφα που χρονολογούνται από το 300 π.Χ. Θεωρείται η δεύτερη παγκοσμίως μεγαλύτερη βιβλιοθήκη. Εκτός, όμως, από τα χιλιάδες τεκμήρια που προσφέρει η βιβλιοθήκη στους χρήστες της, παρέχει και υπηρεσίες, όπως τη δυνατότητα πρόσβασης και έρευνας στον κατάλογο της ή υλικό που μπορεί να χρειάζονται πανεπιστημιακά ιδρύματα, όπως άρθρα από περιοδικά, με κάποιο μικρό κόστος. Η Βρετανική Βιβλιοθήκη, με χρηματοδότηση από το Ίδρυμα «Σταύρος Νιάρχος», ξεκίνησε το 2010 την ψηφιοποίηση της συλλογής της ελληνικών χειρογράφων, τα οποία είναι διαθέσιμα στο ευρύτερο κοινό δωρεάν στο διαδίκτυο. Η Βρετανική Βιβλιοθήκη υπολογίζεται ότι έχει μια συλλογή από 150.000.000 έγγραφα, βιβλία, χειρόγραφα, χάρτες, γραμματόσημα, φωτογραφίες, παρτιτούρες, εφημερίδες και ηχογραφήσεις σε όλες τις γραπτές και ομιλούμενες γλώσσες. Κάθε χρόνο την ιστοσελίδα της επισκέπτονται δέκα εκατομμύρια άνθρωποι (Elculture, 2017).

«Η συλλογή μας με περισσότερα από 170 εκατομμύρια αντικείμενα περιλαμβάνει αντικείμενα από κάθε εποχή γραπτού πολιτισμού. Διατηρούμε το αρχείο έγγραμων και ψηφιακών εκδόσεων του έθνους, προσθέτοντας περίπου τρία εκατομμύρια νέα αντικείμενα στη συλλογή μας κάθε χρόνο. Έχουμε πολλά βιβλία, αλλά έχουμε πολλά περισσότερα. Οι ιστότοποί μας στο Λονδίνο και το Γιορκσάιρ διαθέτουν τα πάντα, από εφημερίδες έως ηχογραφήσεις, διπλώματα ευρεσιτεχνίας, εκτυπώσεις και σχέδια, χάρτες και χειρόγραφα. Οι εμπνευσμένες εκθέσεις μας ερμηνεύουν αυτές τις συλλογές και φέρνουν τις ιστορίες τους στο κοινό.» (British Library, 2021).

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΟΥ ΚΟΓΚΡΕΣΟΥ, ΗΝΩΜΕΝΕΣ ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ

Η Βιβλιοθήκη του Κογκρέσου στην Ουάσινγκτον, έχει περίπου 170 εκατομμύρια αντικείμενα, και είναι η εθνική βιβλιοθήκη της Αμερικής. Ιδρύθηκε για πρώτη φορά το 1800, αλλά οι Βρετανοί κατέστρεψαν το μεγαλύτερο μέρος της αρχικής συλλογής το 1814 (κατά τη διάρκεια του Πολέμου του 1812). Ξαναγύρισε και αγόρασε την ιδιωτική βιβλιοθήκη του Thomas Jefferson με πάνω από 6000 βιβλία. Στη συνέχεια το 1851 μια

πυρκαγιά κατέστρεψε το μεγαλύτερο μέρος της συλλογής. Ο ετήσιος προϋπολογισμός των 700 εκατομμυρίων δολαρίων δεν βλάπτει. Σε αντίθεση με τη Βρετανική Βιβλιοθήκη, η οποία είναι διαθέσιμη για όλους και δεν έχει επίσημη αποστολή πέρα από αυτήν, η Βιβλιοθήκη του Κογκρέσου υπάρχει τεχνικά κυρίως για έρευνες στο Κογκρέσο. (Tanjeem, 2020).

Το Κογκρέσο ίδρυσε τη Νομική Βιβλιοθήκη το 1832, αναγνωρίζοντας την ανάγκη του για άμεση πρόσβαση σε αξιόπιστο νομικό υλικό. Η Νομική Βιβλιοθήκη έχει εξελιχθεί όλα αυτά τα χρόνια για να γίνει η μεγαλύτερη βιβλιοθήκη στον κόσμο, με μια συλλογή πάνω από τρία εκατομμύρια τόμους που καλύπτουν σχεδόν κάθε δικαιοδοσία στον κόσμο. Η αποστολή των Υπηρεσιών Βιβλιοθήκης είναι να αναπτύξει ποιοτικά τις καθολικές συλλογές της Βιβλιοθήκης, οι οποίες τεκμηριώνουν την ιστορία και προωθούν τη δημιουργικότητα του αμερικανικού λαού και οι οποίες καταγράφουν και συμβάλλουν στην προώθηση του πολιτισμού και της γνώσης σε όλο τον κόσμο, και στην απόκτηση, οργάνωση, παροχή πρόσβασης να ασφαλίσει και να διατηρήσει αυτές τις συλλογές. (Library of Congress, 2019).

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΣΑΓΚΑΗ, ΚΙΝΑ

Σε 56 εκατομμύρια αντικείμενα, η βιβλιοθήκη της Κίνας στη Σαγκάη ξεπερνά την Εθνική Βιβλιοθήκη της Κίνας. Ένα μέρος αυτού, το Bibliotheca Zi-Ka-Wei, ιδρύθηκε το 1847 από Ευρωπαίους Ιησουίτες ιεραπόστολους. Η Δημοτική Βιβλιοθήκη της Σαγκάης, που χτίστηκε το 1952, απορρόφησε αργότερα το Bibliotheca. Δυστυχώς, τα δεδομένα σχετικά με τον προϋπολογισμό ή τους αριθμούς επισκεπτών δεν είναι διαθέσιμα. (Tanjeem, 2020).

Η Βιβλιοθήκη της Σαγκάης είναι μια ολοκληρωμένη ερευνητική βιβλιοθήκη και η μεγαλύτερη δημόσια στην Κίνα. Το 1995, η Βιβλιοθήκη της Σαγκάης και το Ινστιτούτο Επιστημονικών και Τεχνικών Πληροφοριών της Σαγκάης συγχωνεύθηκαν. Η συλλογή της βιβλιοθήκης περιέχει αντικείμενα από έντυπο χαρτί, αρχαία βιβλία, κινεζική γενεαλογία, υλικό ήχου, βίντεο, έως τις τελευταίες τεχνικές εκθέσεις, διπλώματα ευρεσιτεχνίας και τυπικά αρχεία. Είναι επίσης η έδρα των Κεντρικών Βιβλιοθηκών της Σαγκάης, ένα δίκτυο βιβλιοθηκών σε όλη την πόλη, του οποίου τα μέλη αποτελούνται από 21 δημόσιες βιβλιοθήκες και 61 κοινοτικές βιβλιοθήκες ως υποκαταστήματα. Η βιβλιοθήκη κυκλοφορεί 13 εκατομμύρια αντικείμενα ετησίως. (Shanghai Library, 2017).

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΝΕΑΣ ΥΟΡΚΗΣ, ΗΝΩΜΕΝΕΣ ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ

Η Δημόσια Βιβλιοθήκη της Νέας Υόρκης βρίσκεται στην τέταρτη θέση με 55 εκατομμύρια αντικείμενα. Αποτελείται ουσιαστικά από 92 τοποθεσίες σε όλη την πολιτεία. Το κεντρικό κτίριο, αυτό που πιθανότατα έρχεται στο μυαλό όταν σκέφτεστε το NYPL, είναι στο Μανχάταν. Το NYPL (NEW YORK PUBLIC LIBRARY) ιδρύθηκε το 1895 και έχει ετήσιο προϋπολογισμό περίπου 3 εκατομμυρίων δολαρίων. Ήταν βασικά το Google της Αμερικής προτού έρθει το Google. (Tanjeem, 2020).

Η Δημόσια Βιβλιοθήκη της Νέας Υόρκης υπήρξε ένας ουσιαστικός πάροχος δωρεάν βιβλίων, πληροφοριών, ιδεών και εκπαίδευσης για όλους τους Νεοϋορκέζους για περισσότερα από 125 χρόνια. Εξυπηρετώντας περισσότερους από 16 εκατομμύρια πελάτες ετησίως και εκατομμύρια ακόμη online, η Βιβλιοθήκη διαθέτει περισσότερα από 56 εκατομμύρια αντικείμενα, από βιβλία, ηλεκτρονικά βιβλία και DVD έως διάσημες ερευνητικές συλλογές που χρησιμοποιούνται από μελετητές από όλο τον κόσμο. Στεγασμένα στα ερευνητικά μας κέντρα, οι ιστορικές συλλογές της NYPL κρατούν θησαυρούς όπως ένα σχέδιο της Διακήρυξης της Ανεξαρτησίας γραμμένο στο χέρι του Τόμας Τζέφερσον, ένα από τα λίγα αντίγραφα της Βίβλου Gutenberg. Υποστηριζόμενη τόσο από δημόσιους πόρους όσο και από ιδιωτικές δωρεές, η Δημόσια Βιβλιοθήκη της Νέας Υόρκης ξεκινά τα επόμενα 125 χρόνια δεσμευμένη με πάθος για την κάλυψη των συνεχώς μεταβαλλόμενων αναγκών των πελατών μας. Για τα εκατομμύρια που εξαρτώνται από εμάς σε αυτήν, την πιο ζωντανή και ποικιλόμορφη πόλη του κόσμου, το NYPL είναι πιο σημαντικό από ποτέ. (New York Public Library, 2021).

Μαζί με τα κυκλοφορούντα καταστήματά μας, συμπεριλαμβανομένης της Βιβλιοθήκης του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος (SNFL) - τώρα ανοιχτή για υπηρεσία αρπαγής και αναμένεται να ανοίξει πλήρως αργότερα το 2021 - η Βιβλιοθήκη παρέχει έναν εξαιρετικό πλούτο πόρων και ευκαιριών στη διάθεση όλων. (New York Public Library, 2021).

Μετά από την πλήρη ανακαίνιση και αναδιαμόρφωσή του, το Κεντρικό Παράρτημα της Δημόσιας Βιβλιοθήκης της Νέας Υόρκης (NYPL) μετονομάστηκε σε Stavros Niarchos Foundation Library (SNFL). Τον Ιούλιο του 2020, άνοιξε το ισόγειο της SNFL για να προσφέρει την υπηρεσία άμεσου δανεισμού (grab-n-go service), μαζί με επτά ακόμη παραρτήματα της NYPL. Τα επίσημα εγκαίνια θα πραγματοποιηθούν σε μεταγενέστερη ημερομηνία.

Η βιβλιοθήκη SNFL έχει σχεδιαστεί με γνώμονα να αποτελέσει έναν υψηλής αισθητικής δημόσιο χώρο ανοιχτό προς όλους τους κατοίκους και επισκέπτες της Νέας Υόρκης. Το κτίριο θα αποτελείται από τέσσερις ορόφους, που θα φιλοξενούν τη γενική συλλογή της βιβλιοθήκης, ένα από τα μεγαλύτερα κέντρα εκπαίδευσης ενηλίκων στη Νέα Υόρκη και έναν από τους μοναδικούς ανοιχτούς, προσβάσιμους εξωτερικούς χώρους στο κέντρο του Μανχάταν. Το εν λόγω παράρτημα αποτελεί τη μεγαλύτερη και πλέον επισκέψιμη δανειστική βιβλιοθήκη, με περισσότερους από 1,7 εκατομμύρια επισκέπτες ετησίως. Η δωρεά-ορόσημο του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος (ΙΣΝ) υποστηρίζει την πλήρη ανακαίνιση της βιβλιοθήκης και την υλοποίηση δημόσιων προγραμμάτων. (Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος, 2020).

BIBΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΙ ΑΡΧΕΙΑ ΚΑΝΑΔΑΣ, ΚΑΝΑΔΑΣ

Η LAC (LIBRARY AND ARCHIVES CANADA) είναι στον Καναδά και συγκεκριμένα στην Οτάβα. Αυτή η ενσάρκωση δημιουργήθηκε το 2004, αλλά πριν από αυτό ήταν το Εθνικό Αρχείο του Καναδά, το οποίο έχει ιστορία - με διάφορα ονόματα - που χρονολογείται από το 1872. Ο νόμος του 2004 συγχώνευσε το NAC με την Εθνική Βιβλιοθήκη του Καναδά, που ιδρύθηκε το 1952. Η LAC έχει 54 εκατομμύρια είδη και συνολικό προϋπολογισμό ο οποίος ανέρχεται σε περίπου 86 εκατομμύρια δολάρια. (Tanjeem, 2020).

Η συλλογή Library and Archives Canada (LAC) είναι η κοινή κληρονομιά ντοκιμαντέρ όλων των Καναδών και καλύπτει ολόκληρη την ιστορία της χώρας μας. Η συλλογή περιέχει υλικά σε όλους τους τύπους μορφών από ολόκληρο τον Καναδά και από όλο τον κόσμο που ενδιαφέρουν τους Καναδούς. Μια τεράστια συλλογή, που συγκεντρώθηκε τα τελευταία 140 χρόνια, περιλαμβάνει, περίπου 20 εκατομμύρια βιβλία που εκδόθηκαν σε διάφορες γλώσσες, περισσότερα από 3 εκατομμύρια αρχιτεκτονικά σχέδια, σχέδια και χάρτες, περίπου 5 δισεκατομμύρια megabytes πληροφοριών σε ηλεκτρονική μορφή, σχεδόν 30 εκατομμύρια φωτογραφικές εικόνες, περισσότερες από 90.000 ταινίες, περισσότερες από 550.000 ώρες ηχογραφήσεων και βίντεο, πάνω από 425.000 έργα τέχνης, περίπου 550.000 αντικείμενα αποτελούν τη μεγαλύτερη συλλογή καναδικής μουσικής στον κόσμο, εθνικές εφημερίδες από ολόκληρο τον Καναδά, από ημερήσιες έως φοιτητικές εφημερίδες και περιοδικά. (Library and Archives Canada, 2017).

ΡΩΣΙΚΗ ΚΡΑΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ, ΡΩΣΙΑ

Η Εθνική Βιβλιοθήκη της Ρωσίας στην Αγία Πετρούπολη είναι από τους μεγαλύτερους θησαυρούς στην πολιτιστική και ιστορική κληρονομιά της χώρας. Μία από τις μεγαλύτερες βιβλιοθήκες του κόσμου, διαθέτει την πληρέστερη συλλογή εκδόσεων στα ρωσικά. Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται παραδοσιακά στην απόκτηση ξένων έργων για τη Ρωσία και δημοσιεύσεις σε γλώσσες της Ρωσικής Ομοσπονδίας που εκτυπώνονται σε διάφορες χώρες του κόσμου. Η Βιβλιοθήκη δημιουργεί επίσης όσο το δυνατόν πληρέστερα την πολυγλωσσική συλλογή λογοτεχνίας σε βασικούς κλάδους της επιστήμης και της τεχνολογίας. Σήμερα, η Εθνική Βιβλιοθήκη της Ρωσίας φιλοξενεί περισσότερα από 37 εκατομμύρια αντικείμενα (National Library of Russia, 2021).

Η Μόσχα φιλοξενεί τη ρωσική κρατική βιβλιοθήκη, η οποία άνοιξε πρώτη το 1862 και ο ετήσιος προϋπολογισμός της Βιβλιοθήκης υπερβαίνει τα 33 εκατομμύρια δολάρια, αλλά λιγότερο από ένα εκατομμύριο άνθρωποι επισκέπτονται ετησίως, σε σύγκριση με δύο εκατομμύρια για τη Βρετανική Βιβλιοθήκη και τη Βιβλιοθήκη του Κογκρέσου και 18 εκατομμύρια επισκέπτες για την Δημόσια Βιβλιοθήκη της Νέας Υόρκης (Tanjeem, 2020).

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΔΑΝΙΑΣ, ΔΑΝΙΑ

Όπως και η Βρετανική Βιβλιοθήκη, η Βασιλική Βιβλιοθήκη της Δανίας εκτείνεται σε δύο κύριες τοποθεσίες, την Κοπεγχάγη και το Ώρχους, τη δεύτερη μεγαλύτερη πόλη της χώρας. Αυτό οφείλεται στη συγχώνευση του 2017 μεταξύ δύο ξεχωριστών ιδρυμάτων. Έτσι, ένα από τα συστατικά στοιχεία της Βασιλικής Βιβλιοθήκης της Δανίας είναι η Βασιλική Βιβλιοθήκη στην Κοπεγχάγη, η οποία είναι η πανεπιστημιακή βιβλιοθήκη για το Πανεπιστήμιο της Κοπεγχάγης. Χτίστηκε το 1648 ως δημόσια βιβλιοθήκη, και το 1989 απορρόφησε την Πανεπιστημιακή Βιβλιοθήκη της Κοπεγχάγης, που ιδρύθηκε το 1482. Αυτή η σύνθετη Βασιλική Βιβλιοθήκη ενσωμάτωσε στη συνέχεια την Κρατική και Πανεπιστημιακή Βιβλιοθήκη, SUL (State and University Library) στο Ώρχους, την πανεπιστημιακή βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου του Ώρχους. Το SUL άνοιξε το 1902. Μαζί, οι δύο θυγατρικές της RDL (Royal Danish Library) της Βασιλικής Βιβλιοθήκης της Δανίας έχουν 43 εκατομμύρια

είδη. Ο συνδυασμένος προϋπολογισμός ανέρχεται σε 79 εκατομμύρια δολάρια ετησίως (Tanjeem, 2020).

Η Βασιλική Βιβλιοθήκη διαθέτει τις κύριες συλλογές χαρτών της Δανίας, μουσικής, χειρογράφων, επιστολών και αρχαιακού υλικού από συγγραφείς και πολιτιστικές προσωπικότητες. Η Βασιλική Βιβλιοθήκη κρατά επίσης 18 εκατομμύρια φωτογραφίες. Επιπλέον, η Βασιλική Βιβλιοθήκη διαθέτει τις σημαντικότερες συλλογές της Δανίας Orientalia και Judaica. Κάθε ένας από αυτούς τους ειδικούς τύπους υλικών μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε ένα κέντρο στο Black Diamond (το κεντρικό μας κτίριο στην Κοπεγχάγη). (National Royal Library of Denmark, 2021).

ΕΘΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ, ΙΑΠΩΝΙΑ

Το NDL έχει δύο ρίζες, μία είναι οι βιβλιοθήκες της Βουλής των Ομότιμων και της Βουλής των Αντιπροσώπων στην πρώην Αυτοκρατορική Διατροφή που ιδρύθηκε το 1890 και η άλλη είναι η Αυτοκρατορική Βιβλιοθήκη που ιδρύθηκε το 1872 υπό το Υπουργείο Παιδείας. Τον Ιούνιο του 1948, το NDL άνοιξε στο κοινό χρησιμοποιώντας το Ανεξάρτητο Παλάτι Akasaka (τόρα ο Κρατικός Ξενώνας). Το 1968, η 20η επέτειος από τα εγκαίνια, χτίστηκε το σημερινό Κεντρικό Κτήριο NDL. Σε απάντηση στη συνεχιζόμενη αύξηση των συλλογών, το παρακείμενο Παράρτημα ολοκληρώθηκε το 1986 για να φιλοξενήσει συνολικά 12 εκατομμύρια τόμους. Τον Οκτώβριο του 2002, το Kansai-kan άνοιξε στην Επιστημονική Πόλη του Kansai (Seika-cho, Soraku-gun, Νομός Κιότο). Η πρώην βιβλιοθήκη Ueno, Υποκατάστημα του NDL, μετατράπηκε σε Διεθνή Βιβλιοθήκη Παιδικής Λογοτεχνίας (η πρώτη εθνική παιδική βιβλιοθήκη), η οποία άνοιξε εν μέρει τον Μάιο του 2000 και ήταν πλήρως ανοιχτή τον Μάιο του 2002. (National Diet Library, 2012).

Όπως και η Βιβλιοθήκη του Κογκρέσου, η Εθνική Βιβλιοθήκη Διατροφής της Ιαπωνίας είναι εκεί για να βοηθήσει τα μέλη του νομοθετικού σώματος στις έρευνές τους. Τα δύο κύρια καταστήματα στο Τόκιο και το Κιότο έχουν 42 εκατομμύρια είδη. Η αρχική έκδοση του NDL είναι η Αυτοκρατορική Βιβλιοθήκη του 1872. Το 1890, αντικαταστάθηκε από τις δύο κοινοβουλευτικές βιβλιοθήκες της Αυτοκρατορικής Διατροφής. Αυτή η τρέχουσα ενσάρκωση χρονολογείται από το 1948. Από τις δέκα μεγαλύτερες βιβλιοθήκες του κόσμου, το NDL (National Diet Library) έχει τον χαμηλότερο αριθμό επισκεπτών, μόνο 650.000 άνθρωποι έρχονται ετησίως. Στα 205 εκατομμύρια δολάρια ο προϋπολογισμός. (Tanjeem, 2020).

ΕΘΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΑΣ, ΓΑΛΛΙΑ

Η Εθνική Βιβλιοθήκη της Γαλλίας, χρονολογείται από το 1368, όταν ο Charles V ίδρυσε μια βασιλική βιβλιοθήκη στο Παλάτι του Λούβρου. Αυτή η συλλογή τελικά χάθηκε, αλλά ο Louis XI ξεκίνησε μια άλλη το 1461. Αυτό μεγάλωσε και έγινε ανοιχτό στο κοινό το 1692. Χάρη σε δύο βιβλιοθηκονόμους και μελετητές, τα βιβλία δεν υπέστησαν απώλειες κατά τη διάρκεια της Γαλλικής Επανάστασης. Στην πραγματικότητα, το αντίθετο συνέβη. οι βιβλιοθήκες εκτελεσμένων αριστοκρατών

προστέθηκαν στους καταλόγους της. Το 1896, ήταν η μεγαλύτερη βιβλιοθήκη στον κόσμο. Άλλες βιβλιοθήκες έχουν έκτοτε ξεπεράσει το BNF (BIBLIOTHEQUE NATIONALE DE FRANCE), φυσικά, αλλά εξακολουθεί να διαθέτει 40 εκατομμύρια αντικείμενα και με 288 εκατομμύρια δολάρια το έτος προϋπολογισμό. (Tanjeem, 2020).

Η Εθνική Βιβλιοθήκη της Γαλλίας είναι μια από τις μεγαλύτερες βιβλιοθήκες κληρονομιάς, δημόσιας και ερευνητικής στον κόσμο. Καθ' όλη τη διάρκεια της ιστορίας του, ανέκαθεν εκτελούσε το καθήκον της συλλογής και διατήρησης των εθνικών και παγκόσμιων συλλογών στη φροντίδα της, σε οποιαδήποτε μορφή, προς όφελος όλων. Η ψηφιακή βιβλιοθήκη της, Gallica κυκλοφόρησε το 1997. (The Conference of European National Librarians, 2018).

ΕΘΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΚΙΝΑΣ, ΚΙΝΑ

Η δεύτερη κινεζική βιβλιοθήκη, με 37 εκατομμύρια αντικείμενα, είναι η δέκατη από τις μεγαλύτερες βιβλιοθήκες στον κόσμο. Έχει μια μεγαλοπρεπή ιστορία ως την Αυτοκρατορική Βιβλιοθήκη του Πεκίνου, η οποία άνοιξε για πρώτη φορά το 1912. Μετά από αυτό, υπέστη πολλές αλλαγές ονόματος μέχρι να φτάσει στην τρέχουσα κατάσταση. Σύμφωνα με πληροφορίες, η Βιβλιοθήκη δέχεται 5 εκατομμύρια επισκέπτες ετησίως. Ωστόσο, τα στοιχεία του προϋπολογισμού είναι άγνωστα. (Tanjeem, 2020).

Η ιστορία της πρωτεύουσας βιβλιοθήκης της Κίνας χρονολογείται από το 1913, και ήταν ο συνδυασμός και η εξέλιξη τριών βιβλιοθηκών: η Βιβλιοθήκη Υποκαταστημάτων του Πεκίνου που υποστηρίχθηκε από τον Λου Χουν, τη Γενική Βιβλιοθήκη του Πεκίνου και την αίθουσα ανάγνωσης του Central Park. Ως ένα από τα εικονίδια πολιτιστικής αρχιτεκτονικής του Πεκίνου, η πρώτη φάση του νέου κτηρίου της πρωτεύουσας βιβλιοθήκης της Κίνας ήταν επίσημα ανοιχτή στο κοινό την 1η Μαΐου 2001, γεγονός που ενίσχυσε σημαντικά την αποδοτικότητα των υπηρεσιών. Το 2004, η Παιδική Βιβλιοθήκη του Πεκίνου ενσωματώθηκε στην πρωτεύουσα βιβλιοθήκη της Κίνας και ο συνδυασμός έκανε τη λειτουργία υπηρεσίας της Capital Library της Κίνας πιο ολοκληρωμένη. Η δεύτερη φάση του νέου κτηρίου της Capital Library της Κίνας ήταν επίσημα ανοιχτή στο κοινό στις 28 Σεπτεμβρίου 2012. Με την έννοια της υπηρεσίας «Άνοιγμα και εξυπηρέτηση όλων των ανθρώπων», η Capital Library της Κίνας έχει γίνει η καλύτερη δημόσια βιβλιοθήκη στην Κίνα με την υψηλότερη διαφάνεια και ακεραιότητα. (Capital Library of China, 2021).

6.2.2 Βιβλιοθήκες στην Ελλάδα

Στην Ελλάδα σχεδόν κάθε νομός, κάθε δήμος και κάθε Πανεπιστήμιο έχει τη δική του βιβλιοθήκη. Σύμφωνα με τον διαδικτυακό κατάλογο αναζήτησης, τον χρυσό οδηγό υπάρχουν 273 δημοτικές βιβλιοθήκες (Χρυσός Οδηγός, 2021) και σύμφωνα και με έναν άλλον ιστότοπο το vrisko.gr υπάρχουν 331 δανειστικές βιβλιοθήκες (Vrisko, 2021), από αυτές τις πληροφορίες προκύπτει ότι υπάρχουν επάνω από 200 βιβλιοθήκες στην Ελλάδα. Όσον αφορά τις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες υπάρχουν 24 βιβλιοθήκες

Πανεπιστημίων και 13 βιβλιοθήκες Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Βικιπαίδεια, 2021).

Εθνικής Βιβλιοθήκη της Ελλάδος

Το Δίκτυο Ελληνικών Βιβλιοθηκών της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος συγκροτείται για να βοηθήσει τις Ακαδημαϊκές, Ερευνητικές, Δημόσιες, Δημοτικές, και σχολικές βιβλιοθήκες να αναπτύξουν και να εξελίξουν τις υπηρεσίες που προσφέρουν στο κοινό τους. (Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος, 2020).

Σύμφωνα με το δίκτυο ελληνικών βιβλιοθηκών ο νομός Αττικής έχει 68 βιβλιοθήκες, η Θεσσαλονίκη 35, η Θεσσαλία 29, η Μακεδονία 28, η Πελοπόννησος 26, η Κ. Ελλάδα 21, η Κρήτη 17, το Αιγαίο 9, η Θράκη 5, το Ιόνιο 5 και η Ήπειρος 5 βιβλιοθήκες. (Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος, 2020).

Η Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος λειτουργεί σε τρία κτίρια (Βαλλιάνειο, Βοτανικός, ΚΠΙΣΝ) τα οποία φιλοξενούν τις διευρυμένες συλλογές και τις νέες υπηρεσίες της. Η ΕΒΕ ολοκλήρωσε τη μετεγκατάστασή της από το Βαλλιάνειο στο νέο της κτίριο, στο Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος, και βρίσκεται σε λειτουργία στις νέες της εγκαταστάσεις. (Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος, 2021).

Η πρώτη δημόσια Βιβλιοθήκη στην Ελλάδα ιδρύθηκε στην Αίγινα από τον Κυβερνήτη Ι. Καποδίστρια το 1829 και μεταφέρθηκε στην Αθήνα το 1834, όπου στεγάστηκε προσωρινά σε διάφορα παλαιά κτήρια και τέλος στο κτήριο του Πανεπιστημίου. Ήδη από το 1858 είχε δοθεί εντολή από τον βασιλέα Όθωνα στον Χάνσεν να μελετήσει την δημιουργία Βιβλιοθήκης δίπλα στο Πανεπιστήμιο, το οποίο τότε κτιζόταν. Το 1884 ο πρωθυπουργός Χαρίλαος Τρικούπης πήρε την τελική πρωτοβουλία κατασκευής, που έγινε με δωρεά του Παναγή Βαλλιάνου, ομογενή από την Ρωσία, και ολοκληρώθηκε με χορηγία από το Δημόσιο Ταμείο. (Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού, 2012).

Η Εθνική Βιβλιοθήκη αποθησαυρίζει ένα πολύτιμο κομμάτι της πνευματικής περιουσίας της Ελλάδας. Στα 189 χρόνια λειτουργίας της αναπτύσσει μια τεράστιας αξίας συλλογή, περίπου 1.000.000 τεκμηρίων. Στα βιβλιοστάσια και τα θησαυροφυλάκιά της βρίσκονται εκατοντάδες χιλιάδες βιβλία τυπωμένα από τον 15ο αιώνα μέχρι σήμερα. Η συλλογή των 5.500 χειρόγραφων που χρονολογείται από τον 9ο αιώνα περιλαμβάνει κώδικες από περγαμηνή και χαρτί, οι οποίοι διασώζουν όλα τα είδη γραφής και τους τύπους διακόσμησης ανά τους αιώνες, με θεολογικό αλλά και κοσμικό περιεχόμενο που αφορά κυρίως την αρχαία ελληνική γραμματεία, τη γραμματική, τη φιλοσοφία, την ιατρική, τις φυσικές επιστήμες. Στην ΕΒΕ υπάρχουν 300 χειρόγραφα της Καινής Διαθήκης από τα 5.700 που υπάρχουν στον κόσμο. Η ΕΒΕ διαθέτει χιλιάδες εφημερίδες και περιοδικά, μεγάλης αξίας συλλογές αρχαιακού υλικού, στις οποίες συγκαταλέγονται το αρχείο των Αγωνιστών της Επανάστασης του 1821 και το αρχείο του Φιλελληνικού Κομιτάτου του Λονδίνου, και ειδικές συλλογές που περιέχουν αφίσες, μουσικές σημειογραφίες, έργα τέχνης και χάρτες. (Δημητριάδη, 2019).

Το Ηλεκτρονικό Αναγνωστήριο της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος

Το Ηλεκτρονικό Αναγνωστήριο (ΗΑ) της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος (ΕΒΕ), αποσκοπεί στην προώθηση της ηλεκτρονικής φιλαναγνωσίας και την εξοικείωση του αναγνωστικού κοινού με το ηλεκτρονικό βιβλίο. Η υπηρεσία προσφέρεται δωρεάν στους πιστοποιημένους χρήστες της ΕΒΕ, οι οποίοι έχουν τη δυνατότητα να περιηγηθούν σε μία συλλογή ελληνόγλωσσων ηλεκτρονικών τίτλων και να διαβάσουν βιβλία της επιλογής τους. Ο σχεδιασμός, η υλοποίηση και η πρώτη - πιλοτική - φάση λειτουργίας του ΗΑ εντάχθηκε στο «Σχέδιο Υλοποίησης Μετεγκατάστασης της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος στο Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος», που εκπονήθηκε με αποκλειστική δωρεά του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος. Μετά το πέρας της πιλοτικής λειτουργίας, η ΕΒΕ απηύθυνε πρόσκληση τόσο στους εκδότες που ήδη συμμετείχαν στην πιλοτική φάση, για τη συνέχιση της συνεργασίας, όσο και σε άλλους εκδότες, ανάλογα με την εκδοτική παραγωγή ηλεκτρονικών τίτλων. Η ΕΒΕ προσβλέπει στη διαρκή αύξηση της συλλογής του ΗΑ, αλλά και του αριθμού των εκδοτικών οίκων που συμμετέχουν. Στόχος είναι το ΗΑ να αποτελέσει πρότυπο υπηρεσίας ηλεκτρονικού δανεισμού στην Ελλάδα και να δημιουργηθεί το απαραίτητο θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας για την ανάπτυξη ανάλογων δράσεων. (Εθνική Βιβλιοθήκη Ελλάδος, 2021).

Ανοικτή Βιβλιοθήκη

Η Ανοικτή Βιβλιοθήκη δημιουργήθηκε το 2010 και αποτελεί ένα αποθετήριο με χιλιάδες ελληνικά ψηφιακά βιβλία που διανέμονται ελεύθερα και νόμιμα στο διαδίκτυο. Περιλαμβάνει έργα Κλασικής Λογοτεχνίας και Αρχαίας Γραμματείας που είναι ελεύθερα πνευματικών δικαιωμάτων, αλλά και σύγχρονα έργα που επέλεξαν να τα διαθέσουν ελεύθερα οι συγγραφείς τους ή οι εκδοτικοί οίκοι. Παράλληλα προωθεί την ψηφιακή λογοτεχνία εκδίδοντας καινοτόμα e-books με ελεύθερη διανομή. Τα ψηφιακά βιβλία ταξινομούνται σε 40 θεματικές κατηγορίες. Τα Λογοτεχνικά e-books ταξινομούνται σε 8 κατηγορίες: Κλασική λογοτεχνία, μυθιστόρημα-νουβέλα, διήγημα, ποίηση, δοκίμιο, θεατρικό έργο, παιδική λογοτεχνία και κόμικ. Και πέρα από τις μεγάλες κατηγορίες Εκπαίδευση, Πολιτισμός, Αρχαία Γραμματεία, υπάρχουν και συλλογές με ενδιαφέροντα βιβλία που αφορούν την υγεία, τη διατροφή, τη γεωργική καλλιέργεια, τα χόμπι, τη διαφορετικότητα, τα ΑμεΑ, το ταξίδι και την επιχειρηματικότητα. Η Ανοικτή Βιβλιοθήκη περιλαμβάνεται στον κατάλογο “Enjoy Legal” του Οργανισμού Πνευματικής Ιδιοκτησίας για νόμιμο και ασφαλές ελληνικό περιεχόμενο και έχει βραβευτεί 3 φορές για την εθελοντική συνεισφορά στην Εκπαίδευση. (Openbook, 2021).

Ελεύθερη Ψηφιακή Βιβλιοθήκη

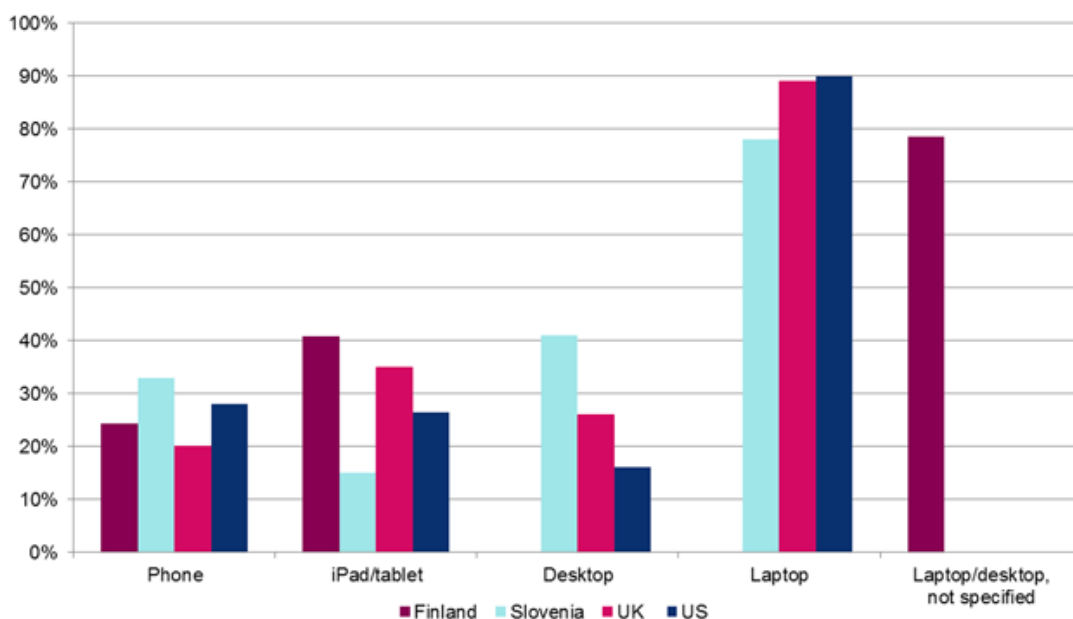
Η Ελεύθερη Ψηφιακή Βιβλιοθήκη eBooks4Greeks.gr είναι ένας τόπος ανοιχτής πρόσβασης που απ’ το 2010 προσφέρει νόμιμα ελληνικά δωρεάν βιβλία (free e-books) και ηχητικά βιβλία τα οποία είναι ελεύθερων δικαιωμάτων ή παραχωρούνται από τους συγγραφείς και τους εκδότες τους.

Λίγα λόγια από τους δημιουργούς.

«Το 2010 προσπαθήσαμε να δημιουργήσουμε κάτι που δεν υπήρχε μέχρι τότε στην Ελλάδα, μία Online Βιβλιοθήκη όπου ο επισκέπτης θα έχει τη δυνατότητα να διαβάσει βιβλία online αλλά και να τα κατεβάσει ελεύθερα. Είναι πολύ σημαντικό για εμάς, οι αναγνώστες που αναζητούν να διαβάσουν δωρεάν βιβλία να μπορούν να το κάνουν, όπως επίσης και οι συγγραφείς που επιθυμούν να δημοσιεύσουν το έργο τους ελεύθερα να βρίσκουν βήμα. Το eBooks4Greeks δεν είναι ψηφιακός εκδοτικός οίκος αλλά ελεύθερη ψηφιακή βιβλιοθήκη. Ο συγγραφέας μπορεί να ετοιμάσει το βιβλίο του σε ψηφιακή μορφή (eBook), να το στείλει και να το δημοσιεύσουμε στην βιβλιοθήκη μας. Μέσα στα χρόνια εκτός από βιβλία αρχίσαμε να δεχόμαστε από τον κόσμο κείμενα, κριτικές, προτάσεις βιβλίων, συνεντεύξεις. Οπότε χωρίς να χάσει το βασικό του χαρακτήρα, το eBooks4Greeks.gr έχει εξελιχθεί σε αυτό που βλέπετε σήμερα. Όλα τα βιβλία και τα κείμενα που διατίθενται, μπορούν να χρησιμοποιηθούν ελεύθερα για προσωπική χρήση ή για εκπαιδευτικούς σκοπούς» (Ελεύθερη Ψηφιακή Βιβλιοθήκη, 2010).

6.3 Χρήσεις του Ηλεκτρονικού βιβλίου

Η χρήση του ηλεκτρονικού βιβλίου αλλάζει ανάλογα με το θέμα του και τον σκοπό ανάγνωσης του. Όταν ο αναγνώστης διαβάζει ένα λογοτεχνικό βιβλίο ξεκινά από την πρώτη σελίδα και συνεχίζει προς την τελευταία χωρίς να παραλείψει σελίδες και κεφάλαια, όμως δεν κάνει το ίδιο όταν το βιβλίο δεν είναι λογοτεχνικό και είναι για παράδειγμα επιστημονικό θέμα. Σε αυτήν την περίπτωση μπορεί να παραλείψει κεφάλαια και υποκεφάλαια αναζητώντας μια συγκεκριμένη πληροφορία, ο ίδιος τρόπος ανάγνωσης ισχύει και με τα ηλεκτρονικά βιβλία. Επίσης ανάλογα με το θέμα του βιβλίου επιλέγεται και η συσκευή ανάγνωσης, έτσι κάποιος που θέλει να διαβάσει ένα λογοτεχνικό e-book για ψυχαγωγία προτιμά έναν e-reader ενώ ένας αναγνώστης που αναζητά πληροφορίες σε ένα βιβλίο με επιστημονικό θέμα τότε είναι προτιμότερο να γίνει χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή και να εκμεταλλευτεί ο χρήστης κάθε δυνατότητα που δίνει το ηλεκτρονικό βιβλίο. Επίσης το e-book χρησιμοποιείται και στην εκπαίδευση αλλά και σε παιδιά και μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες ή αναπηρία καθώς τα e-book έχοντας διαδραστικότητα όπως ήχο και βίντεο βοηθούν στην καλύτερη και αποδοτικότερη εκμάθηση.

Εικόνα 26. Σύγκριση συσκευών που χρησιμοποιούν φοιτητές στη Φινλανδία, τη Σλοβενία, το Ηνωμένο Βασίλειο και τις ΗΠΑ όταν διαβάζουν ηλεκτρονικά βιβλία.

Πηγή: <https://insights.uksg.org/articles/10.1629/uksg.386/>

Πολλοί είναι εκείνοι που υποστηρίζουν ότι τα έντυπα βιβλία θα γίνουν, σύντομα, είδος υπό εξαφάνιση και θα αντικατασταθούν από ηλεκτρονικά βιβλία, αλλά σύμφωνα με τους *The New York Times*, οι πωλήσεις των παραδοσιακών, τυπωμένων βιβλίων παρέμειναν σταθερές το 2015, ενώ οι πωλήσεις των e-book άρχισαν να παρουσιάζουν πτώση. «Τα ηλεκτρονικά βιβλία κατείχαν πέρυσι (2014) το 20% του εμπορίου, ίδιο ποσοστό με τα προηγούμενα χρόνια. Σύμφωνα με τον οργανισμό των αμερικανικών εκδόσεων, οι πωλήσεις των ηλεκτρονικών βιβλίων έπεσαν κατά 10% του πέντε πρώτους μήνες αυτής της χρονιάς», γράφει η Alexandra Alter στο δημοσίευμα. (Fallon, 2015).

Μια μελέτη του 2014 διαπίστωσε ότι οι ενήλικες που διάβασαν ένα μυστήριο σε έντυπη μορφή είχαν «ανώτερη διατήρηση» της ιστορίας σε σύγκριση με εκείνους που την διάβασαν στο Kindle. Το Πανεπιστήμιο του Στάβανγκερ στη Νορβηγία διεξήγαγε μια μελέτη στην οποία 50 άτομα διάβασαν το ίδιο διήγημα, τα μισά σε ένα Kindle και τα μισά σε έντυπη μορφή. Καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι «οι αναγνώστες χαρτιού ανέφεραν υψηλότερα ποσοστά σχετικά ενσυναίσθησης, βύθισης και τη συνοχής της αφήγησης από τους αναγνώστες του iPad». Το πιο αξιοσημείωτο ήταν η έλλειψη ικανότητας συνένωσης της πλοκής του μυθιστορήματος. «οι άνθρωποι χρησιμοποιούν διαφορετικά μέρη του εγκεφάλου όταν διαβάζουν από ένα κομμάτι χαρτί ή από μια οθόνη... όσο περισσότερο διαβάζετε στις οθόνες, τόσο περισσότερο το μυαλό σας μετατοπίζεται προς τη «μη γραμμική» ανάγνωση - μια πρακτική που περιλαμβάνει πράγματα όπως περνώντας μια οθόνη ή κάνοντας τα μάτια σας να γυρίσουν γύρω από μια ιστοσελίδα. " Οι *New York Times* αναφέρουν, "οι άνθρωποι διαβάζουν πιο αργά στην οθόνη, έως και 20-30 τοις εκατό.". (Rizer, 2021).

Παρά την ιστορία της ψηφιακής επιτυχίας, υπήρξε μια πολύ διαφορετική ιστορία στον ακόμη κυρίαρχο τομέα έντυπου βιβλίου, ο οποίος αντιπροσωπεύει περισσότερο από το 80% της συνολικής αγοράς των 2 δισ. Λιρών για βιβλία εκδοτών του Ηνωμένου Βασιλείου. Οι παγκόσμιες πωλήσεις έντυπων βιβλίων για εκδότες του Ηνωμένου Βασιλείου μειώθηκαν κατά 17% σε 1,1 δισεκατομμύρια λίρες το πρώτο εξάμηνο, και μέσα σε αυτό, οι πωλήσεις βιβλίων καταναλωτών μειώθηκαν 12% σε 653 εκατομμύρια £. Στο Ηνωμένο Βασίλειο, οι πωλήσεις όλων των μορφών έντυπων βιβλίων, συμπεριλαμβανομένων άλλων τομέων, όπως οι ακαδημαϊκοί τίτλοι, μειώθηκαν 11% σε £ 647 εκατομμύρια. Όσον αφορά τον όγκο, αυτό ισοδυναμεί με μείωση των πωλήσεων έντυπων βιβλίων κατά 55,6 εκατομμύρια παγκοσμίως σε ετήσια βάση το πρώτο εξάμηνο, πτώση άνω του 17% σε 271 εκατομμύρια αντίτυπα. Μέσα σε αυτό, ο όγκος των πωλήσεων έντυπων βιβλίων στο Ηνωμένο Βασίλειο μειώθηκε 24,3 εκατομμύρια κατά το κλείσιμο, 14% μειώθηκε στα 148 εκατομμύρια. (Sweney, *Pandemic drives ebook and audiobook sales by UK publishers to all-time high*, 2020).

Η έκθεση «Παγκόσμιο e-Book: μια έκθεση για τις τάσεις και τις εξελίξεις της αγοράς, 2016» παρέχει μια εικόνα για το παγκόσμιο επίπεδο ανάπτυξης της αγοράς e-book μετά από μια δεκαετία αδιάκοπης ανάπτυξης και μείωσης τα τελευταία τρία χρόνια, τουλάχιστον από τους παραδοσιακούς εκδότες, τόσο στις πωλήσεις φυσικών όσο και ηλεκτρονικών βιβλίων, υπέρ παγκόσμιων εταιρειών όπως η Amazon ή η μη παραδοσιακή έκδοση συγγραφέων. Η δημοσίευση των ηλεκτρονικών βιβλίων είναι μια φυσική συνέπεια της αλλαγής των συνηθειών δισεκατομμυρίων ανθρώπων στον πλανήτη που έχουν πρόσβαση στο Διαδίκτυο μέσω κινητών τηλεφώνων και tablet ανά πάσα στιγμή, οπουδήποτε στον κόσμο. Σύμφωνα με την έκθεση, η παγκόσμια διείσδυση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης υπερβαίνει το 31% του παγκόσμιου πληθυσμού. Παρόλο που η παραγωγή βιβλίων (συγγραφή, επεξεργασία και έκδοση) φαίνεται να είναι μια παραδοσιακή διαδικασία που αντιστέκεται στις αλλαγές, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, ακολουθώντας τις αυθόρμητες και μαζικές δημόσιες αποφάσεις. Η έκδοση βιβλίων είναι η δεύτερη πιο σημαντική βιομηχανία μεταξύ των βιομηχανιών περιεχομένου (η πρώτη είναι η τηλεόραση), δημιουργώντας συνολικά περισσότερα από 150 δισεκατομμύρια δολάρια σε έσοδα ετησίως. Στον ψηφιακό μετασχηματισμό, τα διαφορετικά τμήματα της βιομηχανίας περιεχομένου εξελίσσονται πολύ διαφορετικά το ένα από το άλλο (Spinak, 2016).

Οι αγορές βιβλίων σε όλο τον κόσμο διαμορφώνονται από διαφορετικούς παράγοντες, από το μέγεθος του πληθυσμού έως το επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης. Η κύρια καταναλωτική αγορά των ηλεκτρονικών βιβλίων σήμερα είναι οι Ηνωμένες Πολιτείες, δεύτερη έρχεται η Κίνα, ακολουθεί η Γερμανία, η Ιαπωνία, το Ηνωμένο Βασίλειο και ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες. Στη Λατινική Αμερική οι Βραζιλία, Μεξικό και Αργεντινή στις θέσεις 10, 18 και 26, αντίστοιχα. Εν ολίγοις, μπορούμε να πούμε ότι η επιχείρηση e-book παγκοσμίως συγκεντρώνεται σε μερικές αγορές όπου έξι χώρες αντιπροσωπεύουν σχεδόν το 60% των παγκόσμιων εσόδων, παρά τις πρόσφατα αναδυόμενες εταιρείες με σημαντικό ρόλο στις εγχώριες αγορές τους στη Βραζιλία, την Κίνα, την Ινδία και τη Ρωσία (Spinak, 2016).

Τα ηλεκτρονικά βιβλία γίνονται ξεχωριστή ομάδα από έντυπα βιβλία. Άρχισαν να γίνονται δημοφιλείς από το 2007 με την κυκλοφορία του αναγνώστη Kindle του Amazon, σε τρεις κύριες ψηφιακές ανταγωνιστικές μορφές (Mobi, ePub και PDF). Η ψηφιακή ανάγνωση μετακινήθηκε από ειδικές συσκευές σε κινητές συσκευές, ειδικά

smartphones, σε ολόκληρη την Ασία και όλο και περισσότερο σε χώρες εκτός της Βόρειας Αμερικής και της Ευρώπης (Spinak, 2016).

Η ευρωπαϊκή αγορά, ιδίως η παραγωγή ηλεκτρονικών βιβλίων στη Γαλλία και την Ισπανία, έχει μειωθεί, η αγορά ευδοκμεί στα είδη μυθοπλασίας και στους αυτοδημοσιευμένους τίτλους. Το ίδιο σενάριο παρουσιάζεται στις αναδυόμενες χώρες, όπου η αγορά ήταν σταθερή. Για παράδειγμα, στην περίπτωση της Βραζιλίας, η αγορά τα τελευταία 10 χρόνια είναι «επίπεδη» και περίπου 50.000 τίτλοι στα Πορτογαλικά είναι διαθέσιμοι, που παράγονται από τοπικούς εκδότες και μεταξύ 15.000 και 20.000 αυτοδημοσιευόμενων τίτλων διατίθενται σε ηλεκτρονικά καταστήματα βιβλίων. Αν και, αυτό μπορεί να αλλάξει, λόγω του γεγονότος ότι το 2015 άνοιξε ένα ηλεκτρονικό βιβλιοπωλείο και σε δύο χρόνια έφτασε στην πρώτη θέση στις πωλήσεις. Οι μεγαλύτεροι πωλητές ηλεκτρονικών βιβλίων στη Βραζιλία είναι οι Amazon, Apple, Saraiva, Google και Kobo (Spinak, 2016).

Οι πωλήσεις ηλεκτρονικών βιβλίων αντιπροσωπεύουν το 30% της αγοράς εκδόσεων μυθοπλασίας, το 22% της αγοράς ακαδημαϊκών εκδόσεων και το 95% των αγορών ακαδημαϊκών περιοδικών (Publishers Association, 2018). Παρόλο που υπάρχουν σαφείς διαφορές μεταξύ των τομέων της ακαδημαϊκής και της ψυχαγωγικής αγοράς, τα ίδια προϊόντα e-book και e-reader προσφέρονται για κάθε τομέα. Μετά την αρχική διαφημιστική εκστρατεία σχετικά με την εισαγωγή του e-reader, τόσο το e-reader όσο και τα ηλεκτρονικά βιβλία αντιμετώπισαν αντίσταση στην υιοθέτηση και οι πωλήσεις τα τελευταία χρόνια μειώνονται ελαφρώς (N.Anwar, 2020)

Η πανδημία του κορωνοϊού covid 19 έχει αλλάξει τις ζωές όλων των ανθρώπων παγκοσμίως και μαζί με την αλλαγή της καθημερινότητας, άλλαξαν πολλά και στην εργασία αφού πολλές επιχειρήσεις έκλεισαν, σχεδόν όλες κατά περιόδους τέθηκαν σε αναστολή και δυστυχώς μαζί με αυτές εκατομμύρια εργαζόμενοι που δυστυχώς πολλοί από αυτούς έμειναν άνεργοι. Βέβαια υπήρξαν και οι κλάδοι οι οποίοι είχαν αύξηση ζήτησης και κέρδους όπως ο κλάδος της τεχνολογίας και επικοινωνίας και σίγουρα ο ιατροφαρμακευτικός τομέας. Αναμφίβολα ο κορωνοϊός έχει αλώσει την οικονομία παγκοσμίως, και η λίστα με τους κλάδους και τις επιχειρήσεις που υποφέρουν λόγω της πανδημίας είναι μεγάλη.

Χρειάστηκαν 12 μήνες για τις κορυφαίες 40 γαλλικές επιχειρήσεις να δημιουργήσουν καθαρά κέρδη αξίας 82 δισεκατομμυρίων ευρώ πέρυσι, και μόνο έξι μήνες για να εξανεμιστούν αυτά τα κέρδη, σχολιάζουν οι Financial Times. Παράλληλα, τον Απρίλιο και τέσσερις μόνο μήνες μετά την καταγραφή κρουσμάτων κορωνοϊού εκτός Κίνας, το 90% των αεροσκαφών παράμενε ακινητοποιημένο. Επίσης, η παγκόσμια παραγωγή μειώθηκε κατά 20% τον ίδιο μήνα, σύμφωνα με την Παγκόσμια Τράπεζα, και από τον Απρίλιο έως τον Ιούνιο χάθηκαν 400 εκατομμύρια θέσεις εργασίας. Ο ΟΟΣΑ (Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης) προβλέπει 4,5% συρρίκνωση για την παγκόσμια οικονομία το 2020, αναβάλλοντας την ανάκαμψη για το 2021 (Euronews, 2020).

Ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ), που εδρεύει στο Παρίσι, είναι ένα φόρουμ στο πλαίσιο του οποίου εκπρόσωποι των κυβερνήσεων συζητούν και εξετάζουν τις πολιτικές και τα σχέδια για τη βελτίωση της κοινωνικοοικονομικής ευημερίας των πολιτών του κόσμου. Οι εργασίες του

οργανισμού διευθύνονται από γραμματεία η οποία αποτελείται από οικονομικούς αναλυτές και αναλυτές πολιτικής που έχουν εκπαιδευτεί σε όλες τις πτυχές της οικονομίας. (Ευρωπαϊκή Ένωση, 2021).

Με την πρώτη ματιά οι νικητές της πανδημίας είναι προβλέψιμοι, δείχνοντας τους τεχνολογικούς κολοσσούς, όπως το Facebook, η **Amazon**, η Microsoft και η Google, ως τους μεγάλους κερδισμένους. Ο κλάδος της τεχνολογίας κράτησε τους πολίτες συνδεδεμένους online, επέτρεψε τα ψώνια αλλά και την εργασία τους ενώ ήταν αναγκασμένοι να μένουν σπίτι στον καιρό των «lockdowns». Σύμφωνα με την Παγκόσμια Τράπεζα, οι χώρες που επλήγησαν από την πανδημία είδαν αύξηση από 46% μέχρι 77% σε υπηρεσίες πληροφοριών και επικοινωνίας. Οι online αγορές στις ΗΠΑ αναμένεται να αυξηθούν κατά 18%-στα 710 δισ. δολάρια-, σύμφωνα με την eMarketer, ενισχύοντας έτσι και άλλους τομείς όπως τα logistics. (Euronews, 2020).

Η πανδημία έχει αναζωογονήσει τις περιουσίες του e-book. Φάνηκε ότι το μέλλον της ανάγνωσης υπέστη έξι συνεχόμενα χρόνια πτώσης των πωλήσεων από την κορυφή του 2014, αλλά φέτος το 2020 ήταν διαφορετική, με τις πωλήσεις στο σπίτι και στο εξωτερικό να αυξάνονται 17% σε 144 εκατομμύρια £ το πρώτο εξάμηνο. Οι εκδότες του Ηνωμένου Βασιλείου μπορούν πλέον να αναμένουν ότι τα ηλεκτρονικά βιβλία των καταναλωτών θα απολαμβάνουν την καλύτερη χρονιά τους από το 2015, όταν οι πωλήσεις ήταν κάτω από 300 εκατομμύρια λίρες. Η αγορά e-book έλαβε επίσης μια ώθηση χάρη στην κυβέρνηση κατάργηση του λεγόμενου «φόρου ανάγνωσης» 20% ΦΠΑ που χρεώνεται σε ψηφιακούς τίτλους, τους οποίους η Amazon έκοψε στη συνέχεια από την τιμή των e-books της Kindle την 1η Μαΐου, για να τα ευθυγραμμίσει με φυσικά ισοδύναμα, τα οποία είχαν πάντα μηδενική βαθμολογία. (Sweney, Pandemic drives ebook and audiobook sales by UK publishers to all-time high, 2020).

Από την ίδρυσή της το 1895, η Δημόσια Βιβλιοθήκη της Νέας Υόρκης έχει εξυπηρετήσει ακλόνητα τη Νέα Υόρκη, ανεξάρτητα από τις περιστάσεις. Η πανδημία COVID-19 προκάλεσε πρωτοφανείς προκλήσεις για την πόλη και τους προστάτες μας. Ωστόσο, όπως συνέβαινε πάντα, η Βιβλιοθήκη προσαρμόστηκε γρήγορα για να διασφαλίσει ότι οι κοινότητες θα μπορούσαν να έχουν πρόσβαση στις πληροφορίες και τους πόρους που χρειάζονται. Ενώ παρακολουθούσε συνεχώς τις ταχέως μεταβαλλόμενες συνθήκες, η Βιβλιοθήκη αύξησε τις βασικές ψηφιακές υπηρεσίες της - από την πρόσβαση στο ηλεκτρονικό βιβλίο έως την υποστήριξη διαδικτυακής μάθησης για μαθητές, υπηρεσίες απομακρυσμένης έρευνας, διαδικτυακά προγράμματα και εικονική υποστήριξη προσωπικής εργασίας. Και το συντομότερο δυνατό, η Βιβλιοθήκη άνοιξε ξανά επιλεγμένες φυσικές τοποθεσίες - τώρα επεκτάθηκε σε περισσότερα από 50 καταστήματα γειτονιάς - για υπηρεσία αρπαγής. (New York Public Library, 2021).

Στον συνεχώς επεκτεινόμενο ψηφιακό χώρο, η Δημόσια Βιβλιοθήκη της Νέας Υόρκης παρέχει στους πελάτες σε όλο τον κόσμο ισχυρά διαδικτυακά εργαλεία για να τους βοηθήσουν να ανακαλύψουν τους εκτεταμένους πόρους και τις υπηρεσίες της. Στο nypl.org οι επισκέπτες μπορούν να περιηγηθούν στις τεράστιες συλλογές της Βιβλιοθήκης, να κατεβάσουν ηλεκτρονικά βιβλία και να δουν περισσότερα από 900.000 αντικείμενα από τις βραβευμένες Ψηφιακές Συλλογές. Μέσω του SimplyE, της δωρεάν εφαρμογής e-reader της Βιβλιοθήκης, οι χρήστες μπορούν να δανειστούν άμεσα από ολόκληρη τη συλλογή NYPL περισσότερων από 300.000 ηλεκτρονικών βιβλίων βιβλιοθήκης σε λίγα απλά βήματα. Μέσω του Ask NYPL οι βιβλιοθηκονόμοι

μας είναι διαθέσιμοι να απαντήσουν σε ερωτήσεις προστάτη για οποιοδήποτε θέμα ανά πάσα στιγμή.

Η διαδικτυακή συμμετοχή της βιβλιοθήκης στο Ηνωμένο Βασίλειο αυξήθηκε περισσότερο από έξι φορές κατά τη διάρκεια του κλειδώματος, με τη ζήτηση για ηλεκτρονικά βιβλία και ηχητικά βιβλία ένα από τα κύρια προγράμματα οδήγησης. «Η συμμετοχή στη βιβλιοθήκη έχει αυξηθεί», δήλωσε ο Nick Poole, διευθύνων σύμβουλος της βρετανικής βιβλιοθήκης και του συλλόγου πληροφοριών CILIP. "Η αύξηση της εγγραφής για κάρτες μέλους στο διαδίκτυο ήταν τεράστια, μεταξύ 600 και 700%, κάτι που είναι καταπληκτικό." Με τα κτίρια της βιβλιοθήκης κλειστά για έως και τέσσερις μήνες και τα άτομα στο σπίτι, οι υπηρεσίες έπρεπε να κινηθούν γρήγορα στο διαδίκτυο. Μια έρευνα από τις βιβλιοθήκες Connected διαπίστωσε ότι οι πληρωμές των ηχητικών βιβλίων αυξήθηκαν, συνολικά, κατά 113%, περιοδικά κατά 80%, εφημερίδες κατά 223% και κόμικς κατά 497%. (Davies, 2020).

Υπήρξε αύξηση των ψηφιακών προσφορών σε πολλούς τομείς, συμπεριλαμβανομένων των συνεδριών rhyming και ανάγνωσης για μικρά παιδιά, συνεδρίες διδασκαλίας για πρόσβαση σε διαδικτυακές υπηρεσίες, εκδηλώσεις υπό την καθοδήγηση συγγραφέων, προγράμματα σχολικής ετοιμότητας και θέσεις εργασίας και τέχνες. Πάνω από το 75% των βιβλιοθηκών παρέδωσαν διαδικτυακές υπηρεσίες κατά το κλείδωμα. Κάποιοι έφτασαν σε περισσότερες από 20.000 προβολές, σύμφωνα με τις βιβλιοθήκες Connected. Ένα συμβάν ανάγνωσης μικρών παιδιών, το οποίο πραγματοποιήθηκε στο Facebook, είχε 400% αύξηση των προβολών (Davies, 2020).

Σύμφωνα με την Booknet, μια μη κερδοσκοπική οργάνωση που εξυπηρετεί την καναδική βιομηχανία βιβλίων, τα ηλεκτρονικά βιβλία αντιπροσώπευαν το 16,9% των συνολικών πωλήσεων βιβλίων το 2016, σημειώνοντας μείωση από 19% το 2015. Εν τω μεταξύ, τα χαρτόδετα βιβλία κάλυψαν το 54,2% των αγορών ενώ αντιπροσώπευαν το 23,9%. Επιπλέον, σύμφωνα με το Pew Research Center, το 65% των Αμερικανών ανέφεραν την ανάγνωση ενός έντυπου βιβλίου το 2016, σε σύγκριση με μόνο το 28% που διάβαζε ένα ηλεκτρονικό βιβλίο. Όπως σημειώνει το The Guardian, οι μέσες τιμές του e-book αυξήθηκαν 7% σε 4,15 £ το 2016, ενώ τα αντίγραφα αυξήθηκαν κατά 3% σε 7,42 £. Η ίδια τάση παρατηρείται στη Βόρεια Αμερική. Καθώς το χάσμα τιμών μειώνεται, μειώνει σημαντικά τη γοητεία του e-book. Τότε υπάρχει το κόστος της συσκευής. Ενώ ένα έντυπο βιβλίο είναι το πλήρες προϊόν, ένα ηλεκτρονικό βιβλίο απαιτεί έναν ηλεκτρονικό αναγνώστη. Ακόμα και το Kindle χωρίς χρέωση κοστίζει 80 \$. Μια έρευνα της Nielsen το 2016 ανέφερε ότι τα κινητά τηλέφωνα και τα tablet ξεπέρασαν τους ηλεκτρονικούς αναγνώστες, καθώς οι λάτρεις του βιβλίου προτιμούσαν τις πολυλειτουργικές συσκευές σε σχέση με τις ειδικές μάρκες e-reader. Αυτό υποστηρίζεται από τις πωλήσεις ηλεκτρονικών αναγνωστών που μειώθηκαν κατά περισσότερο από 40% μεταξύ 2011 και 2016, σύμφωνα με την Euromonitor International (Parker, 2018).

«Σε σχέση με 5 χρόνια πριν, η πρώτη μεγάλη εξέλιξη είναι ότι είναι πολύ φτηνότερη και πολύ καλύτερη μια φορητή συσκευή όπου μπορούμε να διαβάσουμε ηλεκτρονικά βιβλία», εξηγεί ο Μιχάλης Καλαμαράς, ιδρυτής του ιστότοπου eAnagnostis.gr. Ένα tablet κοστίζει πια ακόμα και 100 ευρώ, τα κινητά μας έχουν μέγεθος που επιτρέπει και

την ανάγνωση, και όλα αυτά με σαφώς καλύτερες οθόνες. «Εξακολουθούν όμως να λείπουν από την ελληνική αγορά οι e-readers, οι εξειδικευμένες συσκευές ανάγνωσης με οθόνη ηλεκτρονικού χαρτιού, η πλέον κατάλληλη συσκευή για ανάγνωση e-books, ειδικά για όσους είναι στην αρχή ή είναι συστηματικοί αναγνώστες» (Παρασίδη, 2019).

Υπήρξε σημαντική διεύρυνση των διαθέσιμων τίτλων βιβλίων σε ηλεκτρονική μορφή, με τους εμπορικούς τίτλους να ξεπερνούν τους 8.000 πλέον, ενώ έχουν εκδοθεί και σχεδόν 500 ηλεκτρονικά συγγράμματα μέσω της δράσης Κάλλιπος, όπως αναφέρει. Επιπλέον, η πρόσβαση έχει διευρυνθεί μέσω των υπηρεσιών χρήσης ηλεκτρονικών βιβλίων του Ελληνικού Ανοιχτού Πανεπιστημίου των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών, της Ψηφιακής Βιβλιοθήκης του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης, πρωτοβουλιών όπως το OpenBook.gr και, για το ευρύ κοινό, της υπηρεσίας δανεισμού ηλεκτρονικών βιβλίων Ηλεκτρονικό Αναγνώστηριο που εγκαινίασε η Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος από τον Νοέμβριο, με περισσότερους από 2.500 τίτλους (Παρασίδη, 2019).

«Όμως εξακολουθούν στην Ελλάδα να λείπουν βιβλιοπωλεία που να πρωταγωνιστούν, αποτελεσματικά και ολοκληρωμένα, στο ηλεκτρονικό βιβλίο, παρά τις προσπάθειες που έχουν γίνει και συνεχίζονται, ενώ αρκετοί σημαντικοί εκδότες είτε δε διαθέτουν καθόλου τα βιβλία τους σε ebook ή το κάνουν πολύ περιορισμένα ακόμα και για τον πρόσφατο κατάλογό τους». Αυτοί οι δύο παράγοντες, μαζί με τη γενικότερη υστέρηση στις online υπηρεσίες και κάποιες τεchnοφοβικές αντιλήψεις, είναι που εξηγούν για εκείνον γιατί στην Ελλάδα ως τώρα τα ηλεκτρονικά βιβλία δεν κατόρθωσαν να αποκτήσουν ένα αξιοσημείωτο μερίδιο της αγοράς. «Η εικόνα στο εξωτερικό, στον ανεπτυγμένο κόσμο, είναι βέβαια πολύ διαφορετική με τα e-books αποτελούν ένα σημαντικό μέρος των πωλήσεων, περίπου το 20% στις ΗΠΑ» (Παρασίδη, 2019).

«Το πρώτο βήμα είναι να χρησιμοποιήσει την εφαρμογή ανάγνωσης που ήδη υπάρχει ή μπορεί να κατεβάσει εύκολα και δωρεάν στο tablet ή στο κινητό του. Είναι σημαντικό να θυμάται ότι ήδη διαθέτει μια συσκευή ανάγνωσης e-books, αν και η πιο ενδεδειγμένη συσκευή για τον συστηματικό αναγνώστη είναι ένας e-reader, όπως τα Kindle και Kobo. Το δεύτερο βήμα είναι να αξιοποιήσει τις δωρεάν πηγές ηλεκτρονικών βιβλίων, πριν αποφασίσει ότι θέλει να αγοράσει. Δωρεάν e-books μπορεί να βρει τόσο στα ηλεκτρονικά βιβλιοπωλεία, αλλά και σε ορισμένα website εκδοτών, σε website με e-books που οι συγγραφείς διαθέτουν ελεύθερα τα έργα τους, στις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες και στην υπηρεσία δανεισμού e-books της Εθνικής Βιβλιοθήκης» (Παρασίδη, 2019).

Η αυξανόμενη τάση των καταναλωτών να διαβάζουν βιβλία στο διαδίκτυο ή ηλεκτρονικά βιβλία και όχι σε έντυπα βιβλία, σε συνδυασμό με την αυξανόμενη χρήση smartphone και tablet, δημιουργεί όλο και περισσότερους ψηφιακούς αναγνώστες. Αυτό αναμένεται να τροφοδοτήσει την ανάπτυξη της παγκόσμιας αγοράς κατά την περίοδο των προβλέψεων. Τα τελευταία χρόνια, οι ηλεκτρονικοί αναγνώστες έχουν αποκτήσει δημοτικότητα με μεγάλο αριθμό καταναλωτών.

«Η αγορά υπηρεσιών διαδικτυακών βιβλίων αναπτύσσεται σε CAGR 5,78% κατά την περίοδο πρόβλεψης 2021-2027. Το αυξανόμενο ενδιαφέρον των ατόμων σε αυτόν τον κλάδο είναι ότι ο κύριος λόγος για την επέκταση αυτής της αγοράς ». Η έκθεση έρευνας αγοράς υπηρεσιών Online Book είναι η νέα πηγή στατιστικών δεδομένων που προστέθηκε από την A2Z Market Research (The Sentinel Newspaper, 2021).

6.3.1 Χρήση του Ηλεκτρονικού βιβλίου στην εκπαίδευση

Μέσα από μελέτες και έρευνες προκύπτει ότι το e-book είναι ένα επιπλέον μέσο και μάλιστα πολύ δυνατό όσον αφορά την μάθηση, την γνώση και την εκπαίδευση τόσο σε παιδιά, όσο και σε φοιτητές και ακόμη περισσότερο σε άτομα με αναπηρία. Παρουσιάζονται μελέτες που δείχνουν ότι βοηθά πολύ τα άτομα με αυτισμό, μπορεί μέσω του ηχητικού βιβλίου να εξυπηρετηθεί κάποιος και με πρόβλημα όρασης και σίγουρα βοηθά γενικά το μαθητή μέσω της διαδραστικότητας που παρέχει που στην ουσία αυτό είναι το κυριότερο πλεονέκτημα του και μεγάλη διαφορά με το έντυπο βιβλίο.

Πριν από τις αρχές της δεκαετίας του '90, μελέτες, σύμφωνα με το The Scientific American, "κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι οι άνθρωποι διαβάζουν πιο αργά, λιγότερο με ακρίβεια και λιγότερο κατανοητά σε οθόνες από ότι σε χαρτί."

Αργότερα οι μελέτες το υποστηρίζουν. Μια μελέτη για την απόλαυση των παιδιών όταν διαβάζουν ebooks και φυσικά βιβλία αναφέρουν ότι «τα παιδιά έδειξαν προτίμηση για εκτύπωση» παρά τη γοητεία μιας οθόνης. Οι γονείς ανέφεραν επίσης ότι τα παιδιά τους «έδωσαν μεγαλύτερη προσοχή» σε ένα έντυπο βιβλίο. Μια νορβηγική μελέτη για τους μαθητές της 10ης τάξης αποκάλυψε εκείνους που διάβαζαν χαρτόδετα βιβλία με υψηλότερη βαθμολογία στα ερωτηματολόγια μετά την ανάγνωση από εκείνους που διάβασαν σε οθόνες υπολογιστών, τόσο με ενημερωτικά όσο και αφηγηματικά κείμενα. (Rizer, 2021)

Σε τέσσερις πολιτείες των ΗΠΑ (Τέξας, Φιλαδέλφεια, Δυτική Βιρτζίνια και Μίσιγκαν), σε πιλοτικό επίπεδο, το ηλεκτρονικό βιβλίο έχει ενταχθεί στην εκπαίδευση ως κυρίαρχο μέσο μάθησης. Στην Ελλάδα, τον Σεπτέμβριο του 2006 κυκλοφόρησαν σχολικά βιβλία όχι μόνο σε έντυπη αλλά και σε ψηφιακή μορφή, ενώ το σχολικό έτος 2009-2010 για πρώτη φορά δόθηκαν στους μαθητές μικροί φορητοί υπολογιστές για τη συστηματική διδασκαλία ενοτήτων του αναλυτικού προγράμματος. Την ίδια περίπου χρονική περίοδο, το υπουργείο Παιδείας άρχισε να υλοποιεί το έργο «Ψηφιακή εκπαιδευτική πλατφόρμα, διαδραστικά βιβλία και αποθετήριο μαθησιακών αντικειμένων». (Σεμεντεριάδης κ.ά., 2016)

Αναλυτικότερα, το ηλεκτρονικό βιβλίο συμβάλλει στην αναβάθμιση της διδακτικής πράξης, διότι παρέχει τη δυνατότητα παράθεσης των διδακτικών στόχων στην αρχή του μαθήματος, αποθήκευσης πολλαπλών πηγών, πρόσβασης σε εξωτερικές πηγές πληροφοριών και εκτέλεσης σύνθετων εργασιών. (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2009).

Μια έρευνα του 2013 από τον Voxburner διαπίστωσε ότι το 62% των παιδιών ηλικίας 16 έως 24 ετών προτιμούσαν τα έντυπα βιβλία από τα ηλεκτρονικά βιβλία. Ο πιο δημοφιλής λόγος που δόθηκε: "Μου αρέσει να κρατάω το προϊόν." Υπάρχουν κάποια είδη που είναι απλά καλύτερα αναλογικά. Η Nielsen διαπίστωσε ότι μόνο το 4% της παιδικής φαντασίας ήταν ψηφιακή. Φανταστείτε ένα βιβλίο ζωγραφικής για ενήλικες ή βιβλιογραφία για παιδιά σε ένα iPad; Δεν είναι το ίδιο. Ο πρόσθετος ανταγωνισμός των βιβλίων ήχου και η τάση της ψηφιακής αποτοξίνωσης μπορεί επίσης να επηρεάσουν τις πωλήσεις ηλεκτρονικών βιβλίων καθώς οι συνήθειες των καταναλωτών αλλάζουν. (Parker, 2018).

Έχουν γραφτεί αμέτρητα άρθρα για τα μειονεκτήματα και τα πλεονεκτήματα των ηλεκτρονικών βιβλίων έναντι των συμβατικών. Οι υποστηρικτές των ηλεκτρονικών βιβλίων προέβλεπαν ότι τα e-books θα είχαν τεράστια απήχηση και σύντομα θα αντικαθιστούσαν τα συμβατικά καθώς επιτρέπουν να μεταφέρουμε μια ολόκληρη βιβλιοθήκη στην τσέπη μας, να προσαρμόζουμε το μέγεθος των γραμμάτων σύμφωνα με τις ανάγκες μας και να κάνουμε οικονομία καθώς η τιμή τους συχνά είναι πολύ χαμηλότερη έναντι των συμβατικών. Ωστόσο, το συμβατικό βιβλίο, διατηρεί τη μαγεία της φυσικής εμπειρίας και δεν υπάρχει κίνδυνος να μείνει από μπαταρία, να υπάρξουν προβλήματα συμβατότητας αρχείων κτλ.

Ο Naomi Baron, Αμερικάνος γλωσσολόγος, ερεύνησε το ζήτημα για δύο χρόνια. Συγκέντρωσε στοιχεία από 429 πανεπιστημιακούς φοιτητές από τις Ηνωμένες Πολιτείες, την Ιαπωνία, τη Γερμανία, την Ινδία και τις σκανδιναβικές χώρες. Στο πλαίσιο της έρευνας του, οι φοιτητές ερωτήθηκαν για το ζήτημα της συγκέντρωσης, δηλαδή εάν ήταν πιο συγκεντρωμένοι όταν διάβαζαν ένα ηλεκτρονικό βιβλίο ή ένα συμβατικό. Η συντριπτική πλειοψηφία, ήτοι το 92% των φοιτητών, απάντησε είναι πιο συγκεντρωμένοι όταν διαβάζουν ένα συμβατικό βιβλίο και πολλοί επεσήμαναν ότι, όταν διαβάζουν σε χαρτί, καταλαβαίνουν περισσότερα και είναι λιγότερο αποστασιοποιημένοι.

Πολλές ψηφιακές συσκευές έχουν ένα χαρακτηριστικό που είναι ένα δίκωπο μαχαίρι: το υπερκείμενο. Μπορεί να είναι ένα μεγάλο πλεονέκτημα η πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με το τι διαβάζεται, για να το κατανοήσει κανείς καλύτερα και πληρέστερα, αλλά είναι επίσης ένας τρόπος προς την πολλαπλή ενασχόληση, δηλαδή, την παρακολούθηση πολλών πραγμάτων ταυτόχρονα, η οποία συνήθως έχει ως αποτέλεσμα τη διάσπαση της προσοχής και τη χαμηλή συγκέντρωση. Το 67% των φοιτητών δήλωσαν ότι θεωρούν ότι τα ψηφιακά μέσα προώθησαν πολλαπλές δραστηριότητες κατά την ανάγνωση, ενώ μόνο το 41% δήλωσε κάτι αντίστοιχο για το συμβατικό βιβλίο.

Ομοίως, το 2013, μια έρευνα επιστημόνων από τις Ηνωμένες Πολιτείες και τη Νότια Κορέα κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι αναγνώστες των έντυπων βιβλίων θυμούνται περισσότερες πληροφορίες συγκριτικά με όσους διαβάζουν ηλεκτρονικά. Και αυτό σχετίζεται επίσης με τη συγκέντρωση. Οι ερευνητές έδωσαν σε μια ομάδα φοιτητών έντυπα μιας εφημερίδας και σε μια άλλη ομάδα ζητήθηκε να διαβάσει την ιστοσελίδα της εφημερίδας. Οι συμμετέχοντες της πρώτης ομάδας θυμόντουσαν περισσότερες πληροφορίες και είχαν συγκρατήσει περισσότερες λεπτομέρειες συγκριτικά με τη δεύτερη ομάδα. Επίσης, ένα άρθρο του Ferris Jabr, το οποίο δημοσιεύθηκε στο επιστημονικό περιοδικό Scientific American, αναφέρει ότι «ο εγκέφαλος προτιμά το χαρτί» όταν πρόκειται για ανάγνωση και απομνημόνευση πληροφοριών. (Parallaxi, 2019).

Ενώ μια μελέτη αποκάλυψε «μαθητές γυμνασίου που χρησιμοποιούν tablet να διαβάζουν γρηγορότερα, αλλά είχαν βαθμολογίες κατανόησης ίσες με εκείνες που αποκτήθηκαν κατά την ανάγνωση από χαρτί» και ένα άλλο πείραμα, το Curling Up With a Good E-Book αποκάλυψε «καμία διαφορά» στην ανάκληση όταν μητέρες και παιδιά διαβάστε είτε ψηφιακή είτε εκτύπωση (αν και υπήρχε αλληλεπίδραση, ζεστασιά και μια στενότερη στάση με το φυσικό βιβλίο), τα θετικά για την ανάγνωση ebooks φαίνονται περισσότερο από τις δυνατότητες προσβασιμότητας και χρηστικότητάς τους. Μια μελέτη που επικεντρώθηκε στα πλεονεκτήματα των ηλεκτρονικών βιβλίων για όσους έχουν μαθησιακές δυσκολίες ή αναπηρίες κάνει μια ισχυρή περίπτωση, αποκαλύπτοντας στους μαθητές με δυσλεξία «χειρότερα» όταν διαβάζοντας ένα έντυπο βιβλίο και διαβάζοντας σε ένα iPad «βελτιωμένη αποκωδικοποίηση και κατανόηση λέξεων». Μια μελέτη του 2013 "κατέληξε στο συμπέρασμα ότι τα άτομα με δυσλεξία διαβάζουν πιο αποτελεσματικά όταν χρησιμοποιούν τα ebooks σε σύγκριση με την ανάγνωση σε χαρτί." (Rizer, 2021)

Το 2013, οι Debora M. Kagohara, Larah van der Meer, Sathiyaprakash Ramdoss, Mark F. O'Reilly, Giulio E. Lancioni, Tonya N. Davis, Mandy Rispoli, Russell Lang, Peter B. Marschik, Dean Sutherland, Vanessa A. Green, Jeff Sigafos πραγματοποίησαν μια συστηματική ανασκόπηση μελετών που περιελάμβαναν iPods, iPads και σχετικές συσκευές (π.χ. iPhones) σε προγράμματα διδασκαλίας για άτομα με αναπτυξιακές αναπηρίες. Η αναζήτηση απέδωσε 15 μελέτες που καλύπτουν πέντε τομείς: (α) ακαδημαϊκό, (β) επικοινωνία, (γ) απασχόληση, (δ) ελεύθερο χρόνο και (ε) μετάβαση σε σχολικά περιβάλλοντα. Οι 15 μελέτες ανέφεραν αποτελέσματα για 47 συμμετέχοντες, οι οποίοι κυμαίνονταν από 4 έως 27 ετών και είχαν διάγνωση διαταραχής φάσματος αυτισμού (ASD) ή και διανοητικής αναπηρίας. Οι περισσότερες μελέτες αφορούσαν τη χρήση iPods ή iPads και στόχευαν είτε (α) να παραδώσουν εκπαιδευτικά μηνύματα μέσω του iPod Touch ή του iPad ή (β) να διδάξουν στο άτομο να χειριστεί ένα iPod Touch ή iPad για πρόσβαση σε προτιμώμενα ερεθίσματα. Το τελευταίο περιλάμβανε επίσης τη λειτουργία ενός iPod Touch ή ενός iPad ως συσκευής δημιουργίας ομιλίας (SGD) για να ζητήσει προτιμώμενα ερεθίσματα. Τα αποτελέσματα αυτών των 15 μελετών ήταν σε μεγάλο βαθμό θετικά, υποδηλώνοντας ότι τα iPods, iPod Touch, iPads και σχετικές συσκευές αποτελούν βιώσιμα τεχνολογικά βοηθήματα για άτομα με αναπτυξιακές αναπηρίες. (Kagohara, 2012).

Το 2012 είχε πραγματοποιηθεί μια άλλη έρευνα, η οποία από τους Margaret Flores, Kate Musgrove, Scott Renner, Vanessa Hinton, Shaunita Strozier, Susan Franklin και Doris Hil, με θέμα "A Comparison of Communication Using the Apple iPad and a Picture - based System, Augmentative and Alternative Communication" απέδειξε την χρησιμότητα του Apple iPad™ ως συσκευής επικοινωνίας, συγκρίνοντας τη με ένα σύστημα επικοινωνίας που χρησιμοποιεί κάρτες. Οι παρεμβάσεις επαυξητικής και εναλλακτικής επικοινωνίας (AAC) έχουν αποδειχθεί ότι βελτιώνουν τόσο την επικοινωνία όσο και τις κοινωνικές δεξιότητες σε παιδιά και νέους με διαταραχές φάσματος αυτισμού και άλλες αναπτυξιακές αναπηρίες. Οι εφαρμογές AAC έχουν γίνει διαθέσιμες για προσωπικές συσκευές, όπως κινητά τηλέφωνα, συσκευές αναπαραγωγής MP3 και tablet προσωπικών υπολογιστών. Είναι σημαντικό να εξεταστούν και να αξιολογηθούν αυτές οι νέες μορφές AAC. Ο σκοπός αυτής της μελέτης ήταν να διερευνήσει τη χρησιμότητα του Apple iPad™ ως συσκευής επικοινωνίας συγκρίνοντας τη χρήση του με ένα σύστημα επικοινωνίας χρησιμοποιώντας κάρτες εικόνας. Στη μελέτη συμμετείχαν πέντε στοιχειώδεις μαθητές

με διαταραχές του φάσματος του αυτισμού και αναπτυξιακές αναπηρίες που χρησιμοποίησαν ένα σύστημα καρτών εικόνων. Τα αποτελέσματα ήταν ανάμεικτα. οι συμπεριφορές επικοινωνίας είτε αυξήθηκαν κατά τη χρήση του iPad είτε παρέμειναν οι ίδιες με τις κάρτες εικόνων. Συζητούνται οι συνέπειες αυτών των ευρημάτων. (Margaret Flores, 2012).

Αποτελεσματικότητα της χρήσης iPads για ενίσχυση της επικοινωνίας και της μάθησης για μαθητές με αυτισμό: Μια συστηματική ανασκόπηση Ohoud Alhajeri, Jeffrey Alvin Anderson, Erna Alant Indiana University, Bloomington Abstract Αυτή η συστηματική ανασκόπηση της βιβλιογραφίας διερεύνησε τη χρήση των iPads στην τάξη για να διευκολύνει την επικοινωνία μεταξύ δασκάλων και μαθητών με αυτισμό, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που χρειάζονται αυξητική και εναλλακτική επικοινωνία (AAC). Η πρωταρχική πρόθεση αυτής της αναθεώρησης ήταν να εντοπίσει και να ενημερώσει πρακτικές βάσει αποδεικτικών στοιχείων στη χρήση διδασκαλίας που βασίζεται σε iPad σε επιμέρους και ομαδικές παρεμβάσεις σε σχολεία. Η κριτική περιελάμβανε 14 μελέτες που δημοσιεύθηκαν μεταξύ 2011 και 2015, οι οποίες καλύπτουν δύο τομείς: την ανάπτυξη δεξιοτήτων επικοινωνίας και ακαδημαϊκής δέσμευσης. Οι 14 μελέτες περιελάμβαναν συνολικά 40 συμμετέχοντες, ηλικίας 3 έως 17 ετών και διάγνωση αυτισμού. Τα αποτελέσματα αυτής της κριτικής ήταν σε μεγάλο βαθμό υποστηρικτικά, υποδεικνύοντας τη χρησιμότητα των iPads ως αποτελεσματικό εργαλείο επικοινωνίας και εκπαίδευσης για τη διδασκαλία δεξιοτήτων αιτήματος και την ενίσχυση της ακαδημαϊκής εμπλοκής τόσο στον αλφαριθμητισμό όσο και στα μαθηματικά.

Τα αποτελέσματα από μελέτες που περιλάμβαναν δεξιότητες επικοινωνίας ήταν γενικά θετικά, με μόνο μία μελέτη να μην αναφέρει καμία επίδραση για έναν συμμετέχοντα. Αυτό υποδηλώνει ότι η χρήση ενός iPad ως εργαλείου επικοινωνίας είναι μια αποτελεσματική παρέμβαση για παιδιά προσχολικής και δημοτικής ηλικίας με αυτισμό. Συνολικά, 10 από τους 11 συμμετέχοντες επωφελήθηκαν από την παρέμβαση. Ταυτόχρονα, τα αποτελέσματα των μελετών που επικεντρώθηκαν στις ακαδημαϊκές δεξιότητες ήταν εξαιρετικά θετικά με μόλις δύο μελέτες που ανέφεραν ότι δεν υπήρχε επίδραση για έναν συμμετέχοντα σε καθεμία από τις δύο μελέτες. Αυτό υποδηλώνει ότι η χρήση των iPads ως εκπαιδευτικών και εκπαιδευτικών εργαλείων για τη συμμετοχή στον αλφαριθμητισμό και τα μαθηματικά για ακαδημαϊκούς σκοπούς φαίνεται να παρέχει αποτελεσματικές παρεμβάσεις σε παιδιά και εφήβους με αυτισμό. Συνολικά, 27 από 29 συμμετέχοντες επωφελήθηκαν από την παρέμβαση. Όσον αφορά την ποιότητα του σχεδιασμού, 11 από τις 14 μελέτες κάλυψαν τουλάχιστον το 90% των μεθοδολογικών δεικτών ποιότητας που προσαρμόστηκαν από. Αυτό υποδηλώνει μια σχετικά υψηλή μεθοδολογική αυστηρότητα για αυτό το σύνολο μελετών. Ο πιο συνηθισμένος λόγος για τον οποίο οι μελέτες αξιολογήθηκαν ως ασαφείς ήταν η έλλειψη στοιχείων για την άμεση μέτρηση της πιστότητας ή της κοινωνικής εγκυρότητας (Jeffrey Alvin Anderson, 2017).

Αυτή η συστηματική ανασκόπηση της βιβλιογραφίας διερεύνησε τη χρήση iPads στην τάξη για να διευκολύνει την επικοινωνία μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών με αυτισμό. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η μικρή αλλά αυξανόμενη ερευνητική βάση υποδηλώνει ότι τα iPad μπορούν να παρέχουν ένα αποτελεσματικό εργαλείο επικοινωνίας και εκπαίδευσης για τη διδασκαλία δεξιοτήτων αιτήματος και την ενίσχυση της ακαδημαϊκής εμπλοκής. Τα αποτελέσματα αυτής της αναθεώρησης είναι να βοηθήσουν τους εκπαιδευτικούς να κατανοήσουν: α) πώς να διεξάγουν παρόμοιες συστηματικές αναθεωρήσεις τόσο για να καταλάβουν πώς να συνθέσουν ερευνητική

βιβλιογραφία όσο και να εφαρμόσουν αποτελέσματα στις δικές τους ρυθμίσεις. β) πώς τα iPads μπορούν να χρησιμοποιηθούν αποτελεσματικά για την ενίσχυση της επικοινωνίας και της εμπλοκής στον αλφαριθμητισμό και τα μαθηματικά για μαθητές με αυτισμό · και γ) τρόπους με τους οποίους οι μαθητές με αυτισμό μπορούν να διδαχθούν να χρησιμοποιούν κινητές συσκευές τεχνολογίας όπως iPad για διάφορους σκοπούς και ειδικά για την ενίσχυση των δεξιοτήτων επικοινωνίας και ακαδημαϊκής δέσμευσης (Jeffrey Alvin Anderson, 2017).

Το Jisc είναι ένας οργανισμός ο οποίος δραστηριοποιείται στο Ηνωμένο Βασίλειο. «Παρέχουμε ψηφιακές λύσεις για εκπαίδευση και έρευνα στο ΗΒ. Το όραμά μας είναι να είναι το Ηνωμένο Βασίλειο το πιο ψηφιακά προηγμένο κράτος τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, περαιτέρω εκπαίδευσης και έρευνας στον κόσμο. Παρέχουμε σε πανεπιστήμια και κολέγια του Ηνωμένου Βασιλείου κοινόχρηστη ψηφιακή υποδομή και υπηρεσίες, όπως το εξαιρετικά γρήγορο δίκτυο Janet. Βοηθάμε τον τομέα να εξοικονομήσει χρόνο και χρήμα μέσω διαπραγματεύσεων σε ολόκληρο τον τομέα συμφωνιών με προμηθευτές πληροφορικής και εμπορικούς εκδότες. Προσφέρουμε εξειδικευμένες και αξιόπιστες συμβουλές για την ψηφιακή τεχνολογία για την εκπαίδευση και την έρευνα, χτισμένη με εμπειρία άνω των 30 ετών. Γνωρίζουμε ότι η ψηφιακή τεχνολογία έχει τη δυνατότητα να μεταμορφώσει την εμπειρία των μαθητών. Έχουμε την εμπειρία, την τεχνογνωσία και την τεχνογνωσία για να οδηγήσουμε αυτόν τον μετασχηματισμό.» (Jisc, 2020)

Οι δυσκολίες στην τεχνολογία μπορεί να είναι μια τεράστια πρόκληση για μαθητές με αναπηρία που βασίζονται σε προσβάσιμα ηλεκτρονικά βιβλία.

Για φοιτητές πανεπιστημίου όπως το Tosin, με προβλήματα όρασης ή μαθησιακές δυσκολίες, τα ηλεκτρονικά βιβλία μπορούν να αλλάξουν το παιχνίδι. Οι προσαρμόσιμες γραμματοσειρές και τα χρώματα φόντου μπορούν να βελτιώσουν την ορατότητα και τη σαφήνεια. Με το σωστό λογισμικό, μπορούν να διαβαστούν δυνατά. Χωρίς αυτές τις επιλογές, ωστόσο, ορισμένοι μαθητές απλά δεν θα μπορούσαν να ολοκληρώσουν το μάθημά τους. Όταν τα ηλεκτρονικά βιβλία δεν λειτουργούν σωστά, μπορούν να προκαλέσουν μια σειρά προβλημάτων για τους μαθητές, καθώς και το προσωπικό υποστήριξης. Γι' αυτό συνεργαστήκαμε με το Πανεπιστήμιο Leeds Beckett, 48 άλλα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και ένα ευρύ φάσμα ακαδημαϊκών προμηθευτών στο έργο ASPIRE1. Κάνει ήδη μια τεράστια διαφορά στην προσβασιμότητα ακαδημαϊκών ηλεκτρονικών βιβλίων.

Η Susan Smith, η υπεύθυνη υποστήριξης μάθησης του πανεπιστημίου (αναπηρία και δυσλεξία), βοηθά τους μαθητές να βρουν προσβάσιμα κείμενα για τα μαθήματά τους. Η Susan και οι συνεργάτες της συχνά έπρεπε να επιστρέψουν στους προμηθευτές για να ζητήσουν ηλεκτρονικά βιβλία σε διαφορετικές μορφές ή να λάβουν πληροφορίες προσβασιμότητας σχετικά με τα ηλεκτρονικά βιβλία που δεν ήταν άμεσα διαθέσιμα. Με περίπου 3.200 μαθητές με ειδικές ανάγκες στο πανεπιστήμιο, ο καθένας με μια μακρά λίστα ανάγνωσης, το έργο ήταν επαχθές και χρονοβόρο. Η Susan και ο συνάδελφός της ανέλυσαν τα αποτελέσματα πολλαπλών ελέγχων από 54 πλατφόρμες ηλεκτρονικών βιβλίων και 87 εκδότες - συνολικά 585 σύνολα δεδομένων. Σημείωσαν προμηθευτές για το πόσο επιτυχώς παρέιχαν το προσωπικό υποστήριξης πληροφοριών και τους μαθητές που χρειάζονται (Jisk, 2019)

Η ομάδα ASPIRE ξεκίνησε να αντιμετωπίσει αυτό το πρόβλημα. Πραγματοποίησαν έλεγχο των διαθέσιμων πληροφοριών από τους προμηθευτές

σχετικά με την προσβασιμότητα των ηλεκτρονικών βιβλίων τους. Βασίζεται στον έλεγχο του 2016 της ομάδας ASPIRE, ο οποίος εξέτασε τη λειτουργικότητα των ηλεκτρονικών βιβλίων και το πόσο προσιτά ήταν.

Ήμασταν εκεί για να προσφέρουμε εξειδίκευση και πρακτική υποστήριξη. Η ομάδα χρησιμοποίησε το JiscMail για να οργανώσει συναντήσεις. Αλλά το πιο σημαντικό, η γνώση μας για τους τομείς της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και της τεχνολογίας πληροφοριών και συνδέσεις, κατέστησε δυνατή τη συμμετοχή των σωστών ατόμων στο έργο.

«Διαπιστώσαμε ότι τεχνικά ζητήματα σταματούν τους μαθητές να χρησιμοποιούν ηλεκτρονικά βιβλία», αυτή λέει. Αυτά περιλάμβαναν πράγματα όπως το λογισμικό που οι φοιτητές χρησιμοποιούσαν για να διαβάσουν το κείμενο δυνατά και να μην είναι συμβατά με την πλατφόρμα e-book. Ή δεν θα μπορούσαν να κάνουν τις απαραίτητες αλλαγές στη γραμματοσειρά ή το χρώμα φόντου, για να βοηθήσουν στην ορατότητα του κειμένου. Εάν δεν μπορούσαν να έχουν πρόσβαση σε ένα βιβλίο στο οποίο τους ζητήθηκε να διαβάσουν, ενδέχεται να μην μπορούν να λάβουν μέρος σε ένα σεμινάριο ή ακόμη και να χάσουν μια εργασία. Οι μαθητές με αναπηρία έπρεπε απλώς να αποδεχτούν τα βιβλία στα οποία είχαν πρόσβαση, αντί να επιλέξουν βιβλία με βάση το καλύτερο για την εργασία τους. " Οι μαθητές έλειπαν τις ζωτικές πληροφορίες που χρειάζονταν για να πετύχουν στο πανεπιστήμιο (Jisk, 2019)

Η ομάδα ASPIRE δημιούργησε επίσης ένα πρόγραμμα απονομής βραβείων και σημάτων για τους προμηθευτές να αναγνωρίζουν εκείνους που καθιστούν διαφανή την προσβασιμότητα των προϊόντων τους. Οι προμηθευτές μπορούν να το χρησιμοποιήσουν στο μάρκετινγκ τους και μπορεί να καθοδηγήσει το προσωπικό της βιβλιοθήκης και των προμηθειών όταν λαμβάνουν αποφάσεις σχετικά με τα ηλεκτρονικά βιβλία που αγοράζουν. Οι εκδότες ηλεκτρονικών βιβλίων EBSCO Information Services έχει αρχίσει να παρέχει απλοποιημένες πληροφορίες προσβασιμότητας που απευθύνονται σε χρήστες ή βιβλιοθηκονόμους που ενδέχεται να μην είναι εξοικειωμένοι με το προϊόν τους. Έχουν επίσης δημιουργήσει έναν πίνακα συστάσεων πλοήγησης που μπορεί να διαβαστεί από έναν αναγνώστη οθόνης και άλλες βοηθητικές τεχνολογίες.

"Αναμένουμε ότι αυτές οι πληροφορίες θα σώσουν βιβλιοθηκονόμους και τελικούς χρήστες σημαντικό χρονικό διάστημα", λέει η Emma Waecker, ανώτερη διευθύντρια προϊόντων.

«Η αναπηρία στο πανεπιστήμιο μπορεί να είναι μια απομονωμένη εμπειρία, δυσκολεύομαι να διαβάσω έντυπο υλικό λόγω του μεγέθους του κειμένου. Τα ευέλικτα, προσαρμόσιμα ηλεκτρονικά βιβλία πρέπει να σημαίνει ότι έχω πρόσβαση στους ίδιους πόρους με τους συμμαθητές μου. Τα τεχνολογικά προβλήματα μπορούν να με κάνουν να νιώθω ακόμη πιο αποξενωμένος» λέει ο Tosin, ο οποίος σπουδάζει διαιτολογία στο Πανεπιστήμιο Leeds Beckett. (Jisk, 2019)

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Όσον αφορά το e-book ως μέσο εκπαίδευσης, είναι ένα πλεονέκτημα που πρέπει να συμπεριληφθεί στον τομέα της εκπαίδευσης είτε ως κυρίαρχο μέσο σε κάποιες περιπτώσεις, είτε συμπληρωματικά ως βοηθητικό. Στην Ελλάδα δεν έχουν γίνει βήματα για την ενσωμάτωση του στην εκπαίδευση σε αντίθεση με χώρες του εξωτερικού.

«Είναι βέβαιο ότι η αρμονική συνύπαρξη του έντυπου και του ηλεκτρονικού βιβλίου στα πλαίσια του σχολείου θα αναβαθμίσει την ποιότητα της εκπαίδευσης και θα αποκαταστήσει τη διαταραγμένη σχέση του μαθητή με το σχολικό εγχειρίδιο, καθώς το τελευταίο θα είναι ένα μόνο από τα πολλά χρήσιμα μέσα πρόσβασης του στη γνώση και όχι πηγή της εκπαιδευτικής κακοδαιμονίας και αποδέκτης της δικαιολογημένης, πολλές φορές, αγανάκτησης του.» (Μαλαφάντης, 2010)

«Η ιδανικότερη συνθήκη λοιπόν είναι η συμπληρωματική σχέση της έντυπης και της ηλεκτρονικής πληροφόρησης.» (Μαλαφάντης, 2010).

Το e-book κερδίζει έδαφος τόσο στους αναγνώστες όσο και στην οικονομία, διεθνείς εκδοτικοί οίκοι ανά τον κόσμο έχουν ενσωματώσει πλήρως στις συλλογές τους τα ηλεκτρονικά βιβλία και η δημιουργία ηλεκτρονικών αναγνωστών (e-readers) είναι ένας τομέας της τεχνολογίας που εξελίσσεται με ταχείς ρυθμούς.

Η χρήση του e-book προσφέρει πολλά πλεονεκτήματα στον χρήστη αλλά δίνει και περισσότερες δυνατότητες σε έναν συγγραφέα. Το ηλεκτρονικό βιβλίο μπορεί να έχει οποιαδήποτε θεματολογία όπως το έντυπο και για αυτό ανάλογα με το είδος του βιβλίου θα επιλέξει κάποιος και τη μορφή του, έντυπη ή ηλεκτρονική. Κάθε βιβλίο είτε έντυπο είτε ηλεκτρονικό μπορεί να χρησιμοποιηθεί από κάθε αναγνώστη ανεξαρτήτως ηλικίας για τον σκοπό που επιθυμεί εφόσον γνωρίζει μόνο ανάγνωση, καθώς η ανάγνωση ενός e-book δεν απαιτεί εξειδικευμένες γνώσεις ηλεκτρονικού υπολογιστή και τα βήματα είναι απλά και κατανοητά.

«Υπάρχει η άποψη ότι τα e-books έρχονται να μεγαλώσουν την απόσταση που χωρίζει τους φτωχούς από τους πλούσιους δημιουργώντας ένα νέο πεδίο εκπαιδευτικής ισότητας.» (Χριστιανάκης, 2002). Υπάρχει το κόστος του έντυπου βιβλίου και αντίστοιχα το κόστος του ηλεκτρονικού που περιλαμβάνει και το κόστος της ηλεκτρονικής συσκευής, όμως πλέον υπάρχουν πολλές οικονομικές συσκευές ανάγνωσης και πολλά δωρεάν e-books που παρέχονται από βιβλιοθήκες και διάφορους ιστότοπους, όπως αντίστοιχα βέβαια υπάρχουν και οι παραδοσιακές δανειστικές βιβλιοθήκες του έντυπου.

Τα e-books είναι ένα άυλο αγαθό το οποίο μέσω του διαδικτύου μπορεί να ταξιδέψει παντού στον κόσμο με τέτοια ταχύτητα που νικά την απόσταση, οπότε αν ενταχθεί στην εκπαίδευση και γίνουν χορηγίες για συσκευές ανάγνωσης στα σχολεία, θα έχουν όλα τα παιδιά πρόσβαση στην παγκόσμια βιβλιοθήκη και το χάσμα της γνώσης ανάμεσα σε πλούσιους και φτωχούς θα μικρύνει. Επίσης, θα πρέπει να δοθεί περισσότερη σημασία στα πλεονεκτήματα του e-book και του διαδικτύου ώστε να βοηθηθούν χώρες του λεγόμενου «τρίτου κόσμου» να εκπαιδευτούν τα παιδιά , να βοηθηθούν μειονότητες, άτομα με αναπηρία και γενικότερα να υπάρξει μετάδοση γνώσης σε όσον το δυνατόν περισσότερους ανθρώπους.

Από την άλλη πλευρά όπως κάθε τι καινούργιο προκαλεί και αρνητικές απόψεις. «Στην ιστορία πολλές φορές το νέο αντιμετωπίζεται ως επικίνδυνο για το παλιό και

συχνά προκαλεί φόβο, ανησυχία και αντίδραση. Στη σημερινή εποχή, κατά την οποία από το Αλφαριθμητικό περάσαμε στο διαδίκτυο και από τη μυρωδιά του χαρτιού και της μελάνης στην οθόνη του υπολογιστή, ο φόβος, η ανησυχία και οι αντιδράσεις πληθαίνουν.» (Μαλαφάντης, 2010)

«Οι εραστές του έντυπου βιβλίου βρίσκονται στο ένα «στρατόπεδο» της αντιπαράθεσης. Είναι εκείνοι που τους αρέσει να ψηλαφίζουν το «ανάγλυφο» τυπωμένο χαρτί, που θέλουν να υπογραμμίζουν και να κρατούν σημειώσεις, χωρίς να χάνουν την προσωπική σχέση με το τυπωμένο βιβλίο.» (Μαλαφάντης, 2010)

Το έντυπο βιβλίο είναι ένα αγαθό το οποίο δεν πρόκειται να χάσει το κύρος και την αξία του μέσα στο χρόνο διότι είναι το αγαθό στο οποίο χρωστάει η ανθρωπότητα την εξέλιξη της. Η γνώση, οι επιστήμες και ο πολιτισμός μεταδόθηκαν και ταξίδεψαν στο κόσμο μέσα από χειρόγραφα και έντυπα βιβλία και τώρα μέσα από το ηλεκτρονικό βιβλίο διασφαλίζεται η ύπαρξη της γνώσης και η συνέχιση της παροχής της και του πολιτισμού. Στα επόμενα χρόνια θα υπάρξει αύξηση της χρήσης των e-books, όμως σε καμία περίπτωση δε φαίνεται πως θα εκλείψει το έντυπο βιβλίο καθώς πάντα θα υπάρχει αυτή η αγάπη στο «φυσικό» βιβλίο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ξενόγλωσση

- Amazon. (1996-2021). *AmazonGlobal Export Countries and Regions*. Retrieved March 2021, from Amazon: <https://www.amazon.com/gp/help/customer/display.html?nodeId=GCBBSZMUXA6U2P8R>
- Amazon. (2019). *Amazon Devices*. Retrieved January 2021, from Amazon: <https://www.amazon.com/All-new-Kindle-Oasis-now-with-adjustable-warm-light/dp/B07FJ91TLB>
- Amazon. (2021, April 15). *2020 Letter to Shareholders*. Retrieved April 17, 2021, from Amazon: <https://www.aboutamazon.com/news/company-news/2020-letter-to-shareholders>
- Amazon. (2021, March 22). *Amazon at No. 2 on Fortune's 2021 World's Most Admired Companies list*. Retrieved April 2021, from Amazon: <https://www.aboutamazon.com/news/workplace/amazon-at-no-2-on-fortunes-worlds-most-admired-companies-list>
- Atlantis School of Communication. (2020, June 23). *Johann Gutenberg*. Retrieved November 2020, from Atlantis School of Communication: <https://atlantisschoolofcommunication.org/information-management/history-of-information-technologies/gutenberg/johann-gutenberg/>
- Baker & Taylor. (2021). *About Baker & Taylor*. Retrieved February 2021, from Baker & Taylor: https://www.baker-taylor.com/home_aboutus_details.cfm?sideMenu=About&home=home_aboutus_details.cfm
- Barnes & Noble. (2021). *About Barnes & Noble*. Retrieved March 2021, from Barnes & Noble: <https://www.barnesandnoble.com/h/help/about/barnesandnoble>
- Bellis, M. (2020, April 27). *Biography of Johannes Gutenberg, German Inventor of the Printing Press*. Retrieved November 2020, from Thoughtco: <https://www.thoughtco.com/johannes-gutenberg-and-the-printing-press-1991865>
- Books.google. (2001). *Handbook of Print Media: Technologies and Production Methods*. Retrieved December 2020, from Books.google: <https://books.google.gr/books?id=VrdqBRgSKasC&pg=PA1031&lpg=PA1031&dq=ira+w.+rubel+found+offset+by+accident&source=bl&ots=c9tQLT7KUo&sig=ACfU3U2Eh23qPHbPit0MyfveDyPUycisyw&hl=el&sa=X&ved=2ahUKEwiW5N623-DwAhVUUhv0HHaHoDrAQ6AEwHHoECCcQAw#v=onepage&q=ira%20w.>
- British Library. (2020). *About the British Library*. Retrieved January 2021, from bl: <https://www.bl.uk/about-us>
- Brunner, H. and Dorman, . Peter F. (2020, November 18). Hieroglyphic writing. Retrieved December 2020, from *Encyclopedia Britannica*: <https://www.britannica.com/topic/hieroglyphic-writing>
- Byford, S. (2021, February 15). *PocketBook launches 7.8-inch e-reader with new color E Ink screen*. Retrieved February 20, 2021, from TheVerge:

- <https://www.theverge.com/2021/2/15/22284923/pocketbook-inkpad-color-kaleido-e-reader-available-now-price>
- Capital Library of China. (2021). *An Introduction to CLC*. Retrieved January 2021, from clcn: <https://www.clcn.net.cn/en/about/5.html>
- Daley, J. (2016, May 11). *Five Things to Know About the Diamond Sutra, the World's Oldest Dated Printed Book*. Retrieved December 2020, from SMITHSONIANMAG: <https://www.smithsonianmag.com/smart-news/Five-things-to-know-about-diamond-sutra-worlds-oldest-dated-printed-book-180959052/>
- Davies, C. (2020, October 23). *Library ebook lending surges as UK turns to fiction during lockdown*. Retrieved November 18, 2020, from The Guardian: <https://www.theguardian.com/books/2020/oct/23/library-ebook-lending-surges-as-uk-turns-to-fiction-during-lockdown>
- Debora M Kagohara 1, L. v. (2012, August 30). *Using iPods and iPads in teaching programs for individuals with developmental disabilities: a systematic review*. Retrieved April 2021, from Pubmed: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/22940168/>
- Diesel, A Bookstore. (n.d.). *About Us*. Retrieved February 2021, from Diesel, A Bookstore: <https://www.dieselbookstore.com/about-diesel>
- Diesel, A Bookstore. (n.d.). *Diesel Kobo eReader*. Retrieved February 2021, from Diesel, A Bookstore: <https://www.dieselbookstore.com/kobo-ereader>
- DMC Copia. (2020). *ABOUT US*. Retrieved February 2021, from Copia: <https://copiaclass.com/about-us/#Story>
- DMC Worldwide. (2021). *DMC Worldwide Unveils COPIA*. Retrieved February 2021, from DMC Worldwide.
- E Ink. (n.d.). *Benefits*. Retrieved January 2021, from E Ink: <https://www.eink.com/benefits.html>
- eBookIt. (2019). *About eBookIt*. Retrieved February 2021, from eBookIt: https://www.ebookit.com/tools/lp/Bo/eBookIt/1/About_eBookIt
- Encyclopaedia Britannica. (1998). *Laurens Janszoon Coster*. Retrieved December 2020, from Britannica: <https://www.britannica.com/biography/Laurens-Janszoon-Coster>
- Fundinguniverse. (2001). *Heidelberger Druckmaschinen AG History*. Retrieved December 2020, from Fundinguniverse: <http://www.fundinguniverse.com/company-histories/heidelberger-druckmaschinen-ag-history/>
- Gardners Books. (2020). *About Us*. Retrieved February 2021, from Gardners Books: <https://www.gardners.com/About-US>
- Giammatteo, G. (2016, June 23). *Publishing: Everything the Indie Author Needs to Know about ISBNs for Self-published Books*. Retrieved March 2021, from SELF-PUBLISHING ADVICE: <https://selfpublishingadvice.org/isbns-for-self-published-books/>
- GlobeNewswire. (2020, May 20). *Global E-Book Industry (2020 to 2026) - Analysis of the Fastest Growing Markets*. Retrieved February 2021, from GlobeNewswire: <https://www.globenewswire.com/news-release/2020/05/20/2036309/0/en/Global-E-Book-Industry-2020-to-2026-Analysis-of-the-Fastest-Growing-Markets.html>

- Google Arts & Culture. (2020). *Judah Gedalia*. Retrieved December 2020, from Artsandculture: https://artsandculture.google.com/entity/judah-gedalia/g11d_78vqzn?hl=en
- Google Books. (2021). *About Google Books*. Retrieved February 2021, from Google Books: <https://books.google.com/googlebooks/about/index.html>
- Haley, A. (n.d.). *Gutenberg's Invention*. Retrieved November 2020, from Fonts: <https://www.fonts.com/content/learning/fontology/level-4/influential-personalities/gutenbergs-invention>
- Hall, M. (2020, April 9). *Amazon.com*. Retrieved December 2020, from *Encyclopedia Britannica*: <https://www.britannica.com/topic/Amazoncom>
- Harman, M. (2018, October 3). *Top 10 Advantages of eBooks over Printed Books*. Retrieved April 2021, from kitaboo: <https://kitaboo.com/top-10-advantages-of-ebooks-over-printed-books/>
- Heidelberg. (2021). *Company profile*. Retrieved March 2021, from Heidelberg: https://www.heidelberg.com/global/en/about_heidelberg/company/company_profile/company_profile_1/company_profile_1.jsp
- Hellinga, L. (2020). *William Caxton, Colard Mansion and the Printer*. Retrieved December 2020, from Brill: https://brill.com/view/book/9789004340367/B9789004340367_009.xml
- Ictineducation. (2011, February 18). *4 Reasons To Get Published, And 7 Reasons To Self-Publish*. Retrieved March 2021, from Ictineducation: <https://www.ictineducation.org/home-page/2011/2/18/4-reasons-to-get-published-and-7-reasons-to-self-publish.html>
- Ingram. (2021). *Corporate Social Responsibility*. Retrieved February 2021, from Ingram: https://corp.ingrammicro.com/en-us/company/social_responsibility
- Ingram Content Group. (2021). *About*. Retrieved February 2021, from Ingram Content Group: <https://www.ingramcontent.com/about>
- IngramSpark. (2019, April 11). *Book Distribution with IngramSpark*. Retrieved February 2021, from IngramSpark: <https://www.ingramspark.com/blog/book-distribution-with-ingramspark>
- IngramSpark. (2021). *Learn about Self-Publishing*. Retrieved February 2021, from IngramSpark: <https://www.ingramspark.com/>
- Jan van der Crabben. (2012, April 26). *Cuneiform Writing*. Retrieved March 2021, from World History Encyclopedia: <https://www.worldhistory.org/image/93/cuneiform-writing/>
- Jeffrey Alvin Anderson, E. A. (2017, June). *Effectiveness of the Use of iPads to Enhance Communication and Learning for Students with Autism: A Systematic Review*. Retrieved April 2021, from Researchgate: https://www.researchgate.net/publication/325394385_Effectiveness_of_the_Use_of_iPads_to_Enhance_Communication_and_Learning_for_Students_with_Autism_A_Systematic_Review
- Jisc. (2019, November 13). *Accessible e-books – addressing inequality in information*. Retrieved April 2021, from Jisc: <https://www.jisc.ac.uk/news/accessible-e-books-addressing-inequality-in-information-13-nov-2019>
- Jisc. (2020). *About us*. Retrieved April 2021, from Jisc: <https://www.jisc.ac.uk/about>

- Knight, A. (2011, November 28). *Before Borders*. Retrieved November 2020, from History of Journalism: <http://historyofjournalism.onmason.com/2011/11/28/before-borders/>
- Kolmar, C. (2021, February 22). *10 LARGEST BOOKSTORES IN THE UNITED STATES*. Retrieved April 2021, from Zippia: <https://www.zippia.com/advice/largest-bookstores/>
- Kozlowski, M. (2012, May 7). *Diesel eBooks Signs eBook Agreements*. Retrieved February 2021, from Goodereader: <https://goodereader.com/blog/e-book-news/diesel-ebooks-signs-ebook-agreements-with-airlines-and-hotels>
- Kozlowski, M. (2021, April 27). *Ebook sales continue to climb in February 2021*. Retrieved April 30, 2021, from Goodereader: <https://goodereader.com/blog/e-book-news/ebook-sales-continue-to-climb-in-february-2021>
- Kozlowski, M. (2021, May 7). *Major Publishers are selling a ton of ebooks in 2021*. Retrieved May 7, 2021, from Goodereader: <https://goodereader.com/blog/e-book-news/major-publishers-are-selling-a-ton-of-ebooks-in-2021>
- Kozlowski, M. (2020, November 17). *Penguin Random House, Hachette and Harpercollins most likely to buy S&S*. Retrieved November 20, 2020, from Goodereader: <https://goodereader.com/blog/digital-publishing/penguin-random-house-hachette-and-harpercollins-most-likely-to-buy-ss>
- Lehmann-Haupt, H. E. (2020, December 17). *Johannes Gutenberg*. Retrieved December 2020, from *Encyclopedia Britannica*: <https://www.britannica.com/biography/Johannes-Gutenberg>
- libergraphic. (2021, January). *Four Colours Offset Press Machine*. Retrieved January 2021 from libergraphic: <https://www.libergraphic.com/heidelberg-sm-74-4-l-2/>
- Library and Archives Canada. (2017). *About the Collection*. Retrieved January 2021, from bac-lac: <https://www.bac-lac.gc.ca/eng/about-us/about-collection/Pages/about.aspx>
- Library of Congress. (2019). *About the Library*. Retrieved January 2021, from loc: <https://www.loc.gov/about/>
- Lulu. (2021). Retrieved March 2021, from Lulu: <https://www.lulu.com/about>
- Luwian Studies. (2019). *The Phaistos Disc*. Retrieved December 2020, from Luwian Studies: <https://luwianstudies.org/the-phaistos-disc/>
- Margaret Flores, K. M. (2012, January 21). *A comparison of communication using the Apple iPad and a picture-based system*. Retrieved April 2021, from Pubmed: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/22263895/>
- Michigan Papyrus Collection. (2004). *An Introduction to Papyrus*. Retrieved November 2020, from Michigan Papyrus Collection: https://apps.lib.umich.edu/papyrus_making/pm_intro.html
- Ψηφιακά Βιβλία. (2012, Μάιος 2). *Γιατί Myebooks*. Retrieved Μάρτιος 2021, from Myebooks: <https://www.myebooks.gr/el/%CE%B3%CE%B9%CE%B1%CF%84%CE%AF-myebooks>
- Myrberg, C. (2017, November). *Why doesn't everyone love reading e-books?* Retrieved April 2020, from Insights: <https://insights.uksg.org/articles/10.1629/uksg.386/>

- N.Anwar, M. (2020, September). *An application of activity theory to the “problem of e-books”*. Retrieved November 2020, from Sciencedirect: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2405844020318259>
- Naso, S. C. (2016-2021). *The Phaistos Disc*. Retrieved March 2021, from Indaginiemisteri: <https://www.indaginiemisteri.it/en/2019/08/08/unknown-languages-the-phaistos-disc/>
- National Diet Library. (2012). *About Us*. Retrieved January 2021, from ndl: <https://www.ndl.go.jp/en/aboutus/outline/history/index.html>
- National Library of Russia. (2021). *Collections*. Retrieved January 2021, from nlr: <http://nlr.ru/eng/RA2140/collections>
- National Royal Library of Denmark. (2021). *The National Library*. Retrieved January 2021, from Det Kgl. Bibliotek: http://www5.kb.dk/en/nb/om_nb.html
- New York Public Library. (2021). *About The New York Public Library*. Retrieved January 2021, from nypl: <https://www.nypl.org/help/about-nypl>
- Owler. (2021). *eBookIt*. Retrieved February 2021, from Owler: <https://www.owler.com/company/ebookit>
- Parker, O. (2018, March 16). *PRINT BOOKS VS. E-BOOKS – AN UPDATE*. Retrieved December 2020, from Graphicartsmedia: <https://www.graphicartsmedia.com/uncategorized/print-books-vs-e-books-update/>
- Powells. (2021). *WHO WE ARE*. Retrieved February 2021, from Powells: <https://www.powells.com/info/about-us>
- Preece, W. E. and Wells, . James M. (2020, March 19). *Typography*. Retrieved December 2020, from *Encyclopedia Britannica*: <https://www.britannica.com/technology/typography>
- Rakuten Kobo. (2021). Retrieved February 2021, from Rakuten Kobo: <https://www.kobo.com/gr/en/p/aboutkobo>
- Rakuten Kobo. (2021). *Publish with Kobo Writing Life*. Retrieved February 2021, from Rakuten Kobo: <https://www.kobo.com/us/en/p/writinglife>
- Rakuten Kobo eReader Store. (2021). *Kobo Forma*. Retrieved 2021 , from Rakuten Kobo eReader Store: <https://gl.kobobooks.com/collections/all/products/kobo-forma>
- Rizer, A. (2021, March 2). *HOW READING EBOOKS CHANGES OUR PERCEPTION (AND REVIEWS)*. Retrieved March 16, 2021, from Bookriot: <https://bookriot.com/reading-ebooks/>
- Sack, H. (2016, August 14). *The Mainz Psalter and Major Innovations in Printing*. Retrieved November 2020, from SciHi Blog: <http://scihi.org/mainz-psalter-colophon/>
- Segan, S. (2021, April 14). *The Best Ebook Readers for 2021*. Retrieved April 14, 2021, from PCMag: <https://www.pcmag.com/picks/the-best-ereaders>
- Shanghai Library. (2017). *Shanghai Library*. Retrieved January 2021, from librarytechnology: <https://librarytechnology.org/library/30222>
- Shutterstock. (2003-2021). *Hand holding laptop images*. Retrieved March 2021, from Shutterstock: <https://www.shutterstock.com/search/hand+holding+laptop>

- Southern Methodist University-Bridwell Library History. (2021, March 28). *Heinrich Quentell*. Retrieved March 2021 from Southern Methodist University-Bridwell Library History: <https://www.smu.edu/Bridwell/SpecialCollectionsandArchives/Exhibitions/First4CenturiesIllustratedBible/15thCentury/QuentellBible>
- Spinak, E. (2016, June 22). *eBooks – global market and trends – Part I: Print and digital publication in the global context*. Retrieved December 2020, from Blog.scielo: <https://blog.scielo.org/en/2016/06/22/ebooks-global-market-and-trends-part-i-print-and-digital-publication-in-the-global-context/#.YKplYKj7SM8>
- Sweney, M. (2020, November 14). *Pandemic drives ebook and audiobook sales by UK publishers to all-time high*. Retrieved April 2021, from The Guardian: <https://www.theguardian.com/books/2020/nov/14/pandemic-drives-ebook-and-audiobook-sales-by-uk-publishers-to-all-time-high-covid>
- Sweney, M. (2020, November 14). *Pandemic drives ebook and audiobook sales by UK publishers to all-time high*. Retrieved November 18, 2020, from The Guardian: <https://www.theguardian.com/books/2020/nov/14/pandemic-drives-ebook-and-audiobook-sales-by-uk-publishers-to-all-time-high-covid>
- Tanjeem, N. (2020, July 27). *HOW MANY BOOKS IS TOO MANY? ASK THE WORLD'S 10 BIGGEST LIBRARIES*. Retrieved January 2021, from bookriot: <https://bookriot.com/biggest-libraries/>
- Taylor, K. (2020, December 14). *This chart shows how 4 of the wealthiest men in the US got \$229 billion richer in 2020*. Retrieved March 2021, from Businessinsider: <https://www.businessinsider.com/elon-musk-jeff-bezos-bill-gates-zuckerberg-net-worth-explodes-2020-12>
- The Conference of European National Librarians. (2018). *National Library of France*. Retrieved January 2021, from cenl: <https://www.cenl.org/library/bibliotheque-nationale-de-france/>
- The Sentinel Newspaper. (2021, May 12). *Online Book Services Market 2021 – 2027 | Amazon, Apple, Barnes & Noble, Kobo, Google*. Retrieved May 12, 2021, from ksusentinel: <https://ksusentinel.com/2021/05/12/online-book-services-market-2021-2027-amazon-apple-barnes-noble-kobo-google/>
- Trapp, J. B. (1998). *The Cambridge History of the Book in Britain*. Retrieved December 2020, from Books.google: https://books.google.gr/books?id=rOzUI7TCL9QC&pg=PA73&lpg=PA73&dq=Johann+Veldener&source=bl&ots=3ZpaCgDtqD&sig=ACfU3U1hLZ6oBc-VieouPDOi43XrPg4L1A&hl=el&sa=X&ved=2ahUKEwj5MWq3ODwAhUIh_OHHYKhAkYQ6AEwA3oECAgQAw#v=onepage&q=Johann%20Veldener&f=false
- Wahl, J. (2018, July 19). *What is an eBook? Understanding Why They Work and How to Make Your Own*. Retrieved November 2020, from Learn: <https://learn.g2.com/what-is-an-ebook>
- Waterson, J. (2020, April 30). *Amazon to cut price of its ebooks to reflect removal of VAT*. Retrieved March 2021, from The Guardian: <https://www.theguardian.com/books/2020/apr/30/amazon-to-cut-price-of-its-ebooks-to-reflect-removal-of-vat>

- Webber, F. (2021, February 1). *Top 9 Best E-Readers of 2021 – Buyer’s Guide and Reviews*. Retrieved February 5, 2021, from Hooked to Books: <https://www.hookedtobooks.com/best-ebook-readers/>
- Wikipedia. (2021, April 21). *Aurel Stein*. Retrieved April 23, 2021, from Wikipedia: https://en.wikipedia.org/wiki/Aurel_Stein
- Wikipedia. (2021, March 20). *Heinrich Quentell*. Retrieved March 28, 2021, from Wikipedia: https://de.wikipedia.org/wiki/Heinrich_Quentell
- Wikipedia. (2021, April). *Kobo*. Retrieved April 2021, from Wikipedia: https://en.wikipedia.org/wiki/Kobo_Inc.#cite_note-19
- Woodford, C. (2020, July 21). *Electronic books*. Retrieved February 2021, from Explainthatstuff: <https://www.explainthatstuff.com/ebooks.html>
- Ziereis Faksimiles. (n.d.). *Gutenberg's Bible - The 42 Lined Bible*. Retrieved November 2020, from Ziereis Faksimiles: <https://www.facsimiles.com/facsimiles/gutenbergs-bible-the-42-lined-bible>
- Zimmer, C. (2011, December 21). *Technology: Rise of the e-book*. Retrieved March 2021, from Springer Nature: <https://www.nature.com/articles/480451a>
- Zimmer, C. (2011, December 21). *Technology: Rise of the e-book*. Retrieved December 2020, from Nature: <https://www.nature.com/articles/480451a>

Ελληνική

- Ακαδημαϊκά Λεξικά και Εγκυκλοπέδειες . (2013). *Βιβλίο*. Retrieved Μάρτιος 2021, from Academic Dictionaries and Encyclopedias: https://greek_greek.en-academic.com/28690/%CE%B2%CE%B9%CE%B2%CE%BB%CE%AF%CE%BF
- Ανοικτή Βιβλιοθήκη. (2021). *ΟΔΗΓΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ: Δημιουργήστε βήμα – βήμα το δικό σας e-book*. Retrieved Μάρτιος 2021, from Openbook: <https://www.openbook.gr/openlab/>
- Αντωνίου, Μ. (2021, Απριλίου 19). *Δημήτρης Βορίλας: Οι 10 εκδοτικοί οίκοι που αγαπώ*. Retrieved Απριλίου 21, 2021, from MAXMAG : <https://www.maxmag.gr/book/protaseis-syggrafeon/dimitris-vorilas-oi-10-ekdotikoi-oikoi-poy-agapo/>
- Αρχαιολογία. (2019, Οκτώβριος 1). *Σεμινάριο ιερογλυφικών*. Retrieved Μάρτιος 2021, from Archaialogia: <https://www.archaiologia.gr/blog/2019/10/01/%cf%83%ce%b5%ce%bc%ce%b9%ce%bd%ce%ac%cf%81%ce%b9%ce%bf-%ce%b9%ce%b5%cf%81%ce%bf%ce%b3%ce%bb%cf%85%cf%86%ce%b9%ce%ba%cf%8e%ce%bd/>
- Βιβλιοπωλείο Πολιτεία. (2012). *ΤΟ ΕΠΟΣ ΤΟΥ ΓΚΙΛΓΚΑΜΕΣ*. Retrieved Νοέμβριος 2020, from Politeianet: <https://www.politeianet.gr/books/9789607392022--istos-to-epos-tou-gkilgames-196686>
- Βικιπαίδεια. (2021, Απρίλιος). *Ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες στην Ελλάδα*. Retrieved Απρίλιος 2021, from wikipedia: https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%91%CE%BA%CE%B1%CE%B4%CE%B7%CE%BC%CE%B1%CF%8A%CE%BA%CE%AD%CF%82_%CE%B2%CE%B9%CE%B2%CE%BB%CE%B9

%CE%BF%CE%B8%CE%AE%CE%BA%CE%B5%CF%82_%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD_%CE%95%CE%BB%CE%BB%CE%AC%CE%B4%CE%B1

- Βίτκος, Κ. (2018, Δεκέμβριος 19). *Οι Φοίνικες και το αλφάβητο*. Retrieved Νοέμβριος 2020, from Neoskosmos: <https://neoskosmos.com/el/204963/oi-foinikes-kai-to-alfavito/>
- Γεωργακόπουλος. (2012, Ιούλιος). *Σχετικά Με Το Χαρτί, Τα E-books Και Το Μέλλον Του Βιβλίου*. Retrieved Ιανουάριος 2021, from Georgakopoulos: <https://www.georgakopoulos.org/work/ideas/ebooks/>
- Γκρέις, Χ. (2020, Μαρτίου 21). *5 διαφορετικές μορφές Ebook, ποια είναι η καλύτερη;*. Retrieved Φεβρουάριος 2021, from Easepdf: <https://www.easepdf.com/el/topics/ebook-formats.html>
- Δημητριάδη, Φ. (2019, Οκτώβριος 11). *15 πράγματα που αξίζει να ξέρεις για την Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος*. Retrieved Φεβρουάριος 2021, from athensvoice: https://www.athensvoice.gr/culture/book/577674_15-pragmata-poy-axizei-na-xereis-gia-tin-ethniki-vivliothiki-tis-ellados-eve
- Εθνική Βιβλιοθήκη Ελλάδος. (2021). *Ηλεκτρονικό Αναγνωστήριο*. Retrieved Φεβρουάριος 2021, from ereading.nlg: <https://ereading.nlg.gr/el/>
- Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος. (2020). *Βιβλιοθήκες*. Retrieved Φεβρουάριος 2021, from network.nlg: <https://network.nlg.gr/library/>
- Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος. (2020). *Δίκτυο Ελληνικών Βιβλιοθηκών της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος*. Retrieved Φεβρουάριος 2021, from network.nlg: <https://network.nlg.gr/liga-logia/>
- Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος. (2021). *Επισκεφθείτε την ΕΒΕ*. Retrieved Φεβρουάριος 2021, from nlg: <https://www.nlg.gr/static-page/episkefteite-tin-eve/>
- Εθνικό Τυπογραφείο. (2019). *Εθνικό Τυπογραφείο-Ιστορική Αναδρομή*. Retrieved Μάρτιος 2021, from Εθνικό Τυπογραφείο: <http://www.et.gr/index.php/ethniko-typografeio/istoriki-anadromi>
- Εκδόσεις Άγρα. (2012). *ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ*. Retrieved Φεβρουάριος 2021, from agra: <http://www.agra.gr/id.html>
- Εκδόσεις Διόπτρα. (2021). *Τα ebooks των εκδόσεων Διόπτρα*. Retrieved Ιανουάριος 2021, from dioptra: <https://www.dioptra.gr/category/voitheia-gia-ta-ebooks/>
- Εκδόσεις Εστίας. (2021). *Ιστορία της ΕΣΤΙΑΣ*. Retrieved Φεβρουάριος 2021, from hestia: <http://www.hestia.gr/%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%AF%CE%B1-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%B5%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%B1%CF%83.html>
- Εκδόσεις Ίκαρος. (2021). *Με τα φτερά του Ίκαρου*. Retrieved Φεβρουάριος 2021, from ikarosbooks: <https://ikarosbooks.gr/about/>
- Εκδόσεις Ιωλκός. (2019). *Εκδοτικός Οίκος*. Retrieved Φεβρουάριος 2021, from iolcos: <https://iolcos.gr/eshop/ekdotikos-oikos/>
- Εκδόσεις Ίων. (2013). *Η ιστορία του εκδοτικού Ομίλου ΙΩΝ*. Retrieved Φεβρουάριος 2021, from iwn: <https://www.iwn.gr/content.asp?id=26>
- Εκδόσεις Καστανιώτη. (2021). *Ψηφιακά βιβλία (e-books)*. Retrieved Ιανουάριος 2021, from Εκδόσεις Καστανιώτη: <https://www.kastaniotis.com/ebooks/>

- Εκδόσεις Κέδρος. (2021). *Εταιρικό προφίλ*. Retrieved Φεβρουάριος 2021, from kedros: <https://www.kedros.gr/menu/28/etairiko-profil.html>
- Εκδόσεις Κλειδάριθμος. (2018). *Η Εταιρεία*. Retrieved Ιανουάριος 2021, from klidarithmos: https://www.klidarithmos.gr/about_us
- Εκδόσεις Λιβάνη. (2019). *ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΟΥ ΕΚΔΟΤΙΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΛΙΒΑΝΗ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΕΚΤΥΠΩΣΗΣ*. Retrieved Φεβρουάριος 2021, from livanis: <http://www.livanis.gr/ViewShopStaticPage3.aspx?ValueId=2047>
- Εκδόσεις Μεταίχμιο. (2021). *Σχετικά με εμάς*. Retrieved Ιανουάριος 2021, from Εκδόσεις Μεταίχμιο: <https://www.metaixmio.gr/el/96-%CF%83%CF%87%CE%B5%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AC-%CE%BC%CE%B5-%CE%B5%CE%BC%CE%AC%CF%82>
- Εκδόσεις Όασις. (n.d.). *Ο "Πατέρας" της Τυπογραφίας Johannes Gutenberg: επιδραστικός και ανεξίτηλος*. Retrieved Δεκέμβριος 2020, from Oasispublications: <http://www.oasispublications.gr/content/Gutenberg-o-pateras%3Dths%3Dtypografeias-epidrastikos-kai-anexitilos>
- Εκδόσεις Πατάκη. (2021). *Online Βιβλιοπωλείο Πατάκη*. Retrieved Ιανουάριος 2021, from PATAKIS: <https://www.vivliopoleiopataki.gr/default.aspx>
- Εκδόσεις Σαββάλας. (2021). *ΠΟΙΟΙ ΕΙΜΑΣΤΕ*. Retrieved Φεβρουάριος 2021, from savalas: <https://www.savalas.gr/el/%CF%80%CE%BF%CE%B9%CE%BF%CE%B9-%CE%B5%CE%B9%CE%BC%CE%B1%CF%83%CF%84%CE%B5>
- Εκδόσεις Υδροπλάνο. (2020). *Σχετικά με μας*. Retrieved Φεβρουάριος 2021, from ydroplanobooks: <https://ydroplanobooks.gr/profil/>
- Εκδόσεις Ψυχογιός. (2021). *Προφίλ*. Retrieved Ιανουάριος 2021, from Psychogios Publications: <https://www.psichogios.gr/el/profil>
- Εκδόσεις ΙΑΝΟΣ. (2019). *Η εταιρεία μας*. Retrieved Φεβρουάριος 2021, from ianos: <https://www.ianos.gr/p/post/h-etaireia-mas>
- Ελένη, Κ. (2017, Ιούλιος). *Οι Ηπειρώτες τυπογράφοι της Βενετίας*. Retrieved Δεκέμβριος 2020, from Fespahellas: <https://fespahellas.gr/oi-hpeirotes-typografoi-ths-benetias/>
- Ελεύθερη Ψηφιακή Βιβλιοθήκη. (2010). *Ελεύθερη Ψηφιακή Βιβλιοθήκη – eBooks4Greeks*. Retrieved Μάρτιος 2021, from eBooks4Greeks: <https://www.ebooks4greeks.gr/bibliothiki-ebooks4greeks>
- Ελληνικός Πολιτισμός. (2017, Ιανουάριος 3). *Μπείτε ελεύθερα και δωρεάν στις μεγαλύτερες βιβλιοθήκες του κόσμου*. Retrieved Ιανουάριος 2021, from elculture: <https://www.elculture.gr/blog/article/%ce%bc%cf%80%ce%b5%ce%af%cf%84%ce%b5-%ce%b5%ce%bb%ce%b5%cf%8d%ce%b8%ce%b5%cf%81%ce%b1-%ce%ba%ce%b1%ce%b9-%ce%b4%cf%89%cf%81%ce%b5%ce%ac%ce%bd-%cf%83%cf%84%ce%b9%cf%82-%ce%bc%ce%b5%ce%b3%ce%b1%ce%bb/>
- Ευρωπαϊκά Νέα. (2020, Νοεμβρίου 5). *Οικονομία - COVID-19: Ποιοι κλάδοι θα επιβιώσουν από την πανδημία*. Retrieved Νοεμβρίου 7, 2020, from Euronews: <https://gr.euronews.com/2020/11/05/oikonomia-covid-19-poioidi-kladoi-tha-epiviosoun-apo-tin-pandimia-koronoios>

- Ευρωπαϊκή Ένωση. (2021). *Ρόλος του ΟΟΣΑ*. Retrieved Νοέμβριος 7, 2021, from Ec.europa: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/farming/international-cooperation/international-organisations/oecd_el
- Εφημερίδα Καθημερινή. (2019, Μάρτιος 20). *Πρ. Παυλόπουλος: Η ΕΕ κινδυνεύει από τα λαϊκιστικά και φασιστικά μορφώματα*. Retrieved Απρίλιος 2021, from Kathimerini-Newsroom: <https://www.kathimerini.gr/politics/1015430/pr-paylopylos-i-ee-kindynevei-apo-ta-laikistika-kai-fasistika-morfomata/>
- Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος. (2020, July). *Νέο Κεντρικό Παράρτημα της Δημόσιας Βιβλιοθήκης της Νέας Υόρκης*. Retrieved January 2021, from snf: [https://www.snf.org/el/protoboulies/alles/stavros-niarchos-foundation-liabrary-\(snfl\)-sti-dimosia-bibliothiki-tis-neas-yorkis/](https://www.snf.org/el/protoboulies/alles/stavros-niarchos-foundation-liabrary-(snfl)-sti-dimosia-bibliothiki-tis-neas-yorkis/)
- Καλαμαράς, Μ. (2010, Νοέμβριος 25). *Sony LIBRIέ EBR-1000EP, ο πρώτος ηλεκτρονικός αναγνώστης με οθόνη ηλεκτρονικού χαρτιού*. Retrieved Φεβρουάριος 2021, from Eanagnostis: <http://www.eanagnostis.gr/sony-librie-ebr-1000ep-%ce%bf%cf%80%cf%81%cf%8e%cf%84%ce%bf%cf%82-%ce%b7%ce%bb%ce%b5%ce%ba%cf%84%cf%81%ce%bf%ce%bd%ce%b9%ce%ba%cf%8c%cf%82-%ce%b1%ce%bd%ce%b1%ce%b3%ce%bd%cf%8e%cf%83%cf%84%ce%b7/>
- Λαδιά, Ε. (2020, Άγουστος 29). *Από Ρεθεμνιώτικες ρίζες άνθισε η τυπογραφία στη Βενετία*. Retrieved Δεκέμβριος 2020, from Ρεθεμνιώτικα Νέα: <http://rethnea.gr/%CE%B1%CF%80%CF%8C-%CF%81%CE%B5%CE%B8%CE%B5%CE%BC%CE%BD%CE%B9%CF%8E%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%B5%CF%82-%CF%81%CE%AF%CE%B6%CE%B5%CF%82-%CE%AC%CE%BD%CE%B8%CE%B9%CF%83%CE%B5-%CE%B7-%CF%84%CF%85%CF%80%CE%BF/>
- Μαλαφάντης, Κ. Δ. (2010, Ιανουάριος). *Έντυπο ή ηλεκτρονικό βιβλίο; Η παιδαγωγική σημασία του διλήμματος / Printed form or e-book? The educational significance of the dilemma*. Retrieved April 2021, from Researchgate: https://www.researchgate.net/publication/258450765_Entypo_e_elektroniko_bibli_o_E_paidagogike_semasia_tou_dilemmatos_Printed_form_or_e-book_The_educational_significance_of_the_dilemma
- Μελέτης Τσαχουρίδης Lavart. (2015, Απρίλιος 30). *Χαμένοι ανάμεσα στα «ιδεογράμματα»*. Retrieved Μάρτιος 2021, from lavart: <https://www.lavart.gr/chamenoianamesastaideogrammata/>
- Μουσείο Τυπογραφίας. (2020). *Το πρώτο στην Ελλάδα Μουσείο, αφιερωμένο εξολοκλήρου στην Τυπογραφία*. Retrieved Δεκέμβριος 2020, from Typography-museum: <http://www.typography-museum.gr/>
- Νικολακόπουλος, Δ. (2015, Μάιος 12). *Τι είναι η Περγαμηνή;*. Retrieved Δεκέμβριος 2020, from Greekartnews: <https://greekartnews.wordpress.com/2015/05/12/%CF%84%CE%B9-%CE%B5%CE%AF%CE%BD%CE%B1%CE%B9-%CE%B7-%CF%80%CE%B5%CF%81%CE%B3%CE%B1%CE%BC%CE%B7%CE%BD%CE%AE/>
- ΝΟΗΣΙΣ. (2021). *Μέθοδος Όφσετ*. Retrieved Ιανουάριος 2021, from ΝΟΗΣΙΣ: <https://www.noesis.edu.gr/noesis-online/wiki-technologias/typography/%CF%84%CE%B5%CF%87%CE%BD%CE%BF%CE%BB%CE%B>

F%CE%B3%CE%AF%CE%B1/%CE%BC%CE%AD%CE%B8%CE%BF%CE%B4%CE%BF%CF%82-%CF%8C%CF%86%CF%83%CE%B5%CF%84/

Όλα για τους Υπολογιστές. (2015, Απρίλιος). *ΟΛΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΕΣ*. Retrieved Μάρτιος 2021, from Allaboutourcomputer.wordpress: <https://allaboutourcomputer.wordpress.com/2015/04/>

Οργανισμός Πνευματικής Ιδιοκτησίας. (2019). Retrieved Μάρτιος 2021, from Οργανισμός Πνευματικής Ιδιοκτησίας: <https://www.opi.gr/opi/genika>

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. (2009). *ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΟΥ «ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ» ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ*. Retrieved Απρίλιος 2021, from Pi-schools: http://www.pi-schools.gr/paideia_dialogos/eBook.pdf

Παίζω-γράφω. (2018). *Από τον πάπυρο στο τετράδιο*. Retrieved Δεκέμβριος 2020, from Paizografima: <https://www.paizografima.gr/%CE%B1%CF%80%CF%8C-%CF%84%CE%BF%CE%BD-%CF%80%CE%AC%CF%80%CF%85%CF%81%CE%BF-%CF%83%CF%84%CE%BF-%CF%84%CE%B5%CF%84%CF%81%CE%AC%CE%B4%CE%B9%CE%BF/>

Παπαθανασίου, Μ. (2008 – 2021). *Πωλ Βαλερύ*. Retrieved Απρίλιος 2021, from gnomikologikon: <https://www.gnomikologikon.gr/authquotes.php?auth=1887>

Παρασίδη, Ζ. (2019, Ιανουαρίου 30). *Το ηλεκτρονικό βιβλίο στην Ελλάδα: 10 χρόνια μετά*. Retrieved Δεκέμβριος 2020, from Popaganda: <https://popaganda.gr/art/ebooks-ellada/>

Πολίτης. (2009). Ηλεκτρονικές Εκδόσεις. Αθήνα.

Ρόκου, Λ. (2017, Ιούνιος 12). *10+1 ιστορικοί εκδοτικοί οίκοι της Αθήνας μας παρουσιάζουν το πρώτο τους βιβλίο*. Retrieved Ιανουάριος 2021, from Popaganda: <https://popaganda.gr/art/101-istoriki-ekdotiki-iki-tis-athinas-mas-parousiazoun-prototousvivlio/>

Σεμεντεριάδης Θεμιστοκλής, Π. Γ. (2016, Οκτώβριος 1). *ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ*. Retrieved Ιανουάριος 2021, from Scientific-journal-articles: <http://www.scientific-journal-articles.org/greek/free-online-journals/education/education-articles/sementeriadis-papathanasiou-mouchtari-apostolou-01-10-2016/semeteriadis-papathanasiou-mouchtari-apostolou-e-book-education.htm>

Στεργιόπουλος, Β. (2020, Σεπτέμβριος 27). *27/9/1822 Ο Σαμπολιόν ανακοινώνει την αποκρυπτογράφηση της περίφημης Στήλης της Ροζέτας*. Retrieved Νοέμβριος 2020, from In: <https://www.in.gr/2020/09/27/plus/features/27-9-1822-o-sampolion-anakoiononei-tin-apokryptografisi-tis-perifimis-stilis-tis-rozetas/>

Σημειώσεις Γραφιστικής. (2012, Απρίλιος 20). *Το Ελληνικό Αλφάβητο και όσα δεν ξέρατε για αυτό*. Retrieved Νοέμβριος 2020, from Graficnotes: http://graficnotes.blogspot.com/2012/04/blog-post_19.html

Σημειώσεις Γραφιστικής. (2013, Απρίλιος 6). *Τα μεταλλικά τυπογραφικά στοιχεία*. Retrieved Νοέμβριος 2020, from Graficnotes.

Σχοινιά, Δ. (2020, Νοέμβριος). *ΟΔΗΓΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ ΣΤΟΝ ΚΑΝΑΔΑ 2020-2021*. Retrieved Μάρτιος 2021, from Agora.mfa: <https://agora.mfa.gr/infofiles/Doing%20Business%20in%20Canada%202020-2021%205%20ca.pdf>

- Τζιόλας, Ε. (2020, Φεβρουάριος 12). *Ελληνική Γλώσσα*. Retrieved Μάρτιος 2021, from GRTIMES: <https://www.grtimes.gr/apopsi/arthra/elliniki-glossa-ena-monadiko-istoriko-amp-sygchronon>
- Το Βήμα. (2019, Ιανουαρίου 30). *Η νεολιθική επανάσταση άλλαξε ριζικά τον τρόπο ζωής των ανθρώπων πάνω στη γη*. Retrieved Νοέμβριος 2020, from Tovima: <https://www.tovima.gr/2019/01/30/science/h-neolithiki-epanastasi-allakse-rizika-ton-tropo-zois-ton-anthropon-pano-sti-gi/>
- Τρουμπούκη, Α. (2019, Νοεμβρίου 1). *Κινεζική Γραφή*. Retrieved Μάρτιος 2021, from arxeion-politismou: <http://www.arxeion-politismou.gr/2019/12/kineziki-grafi-8000-xronon.html>
- Υπηρεσία Νομικής Συμβουλευτικής για Θέματα Πνευματικής Ιδιοκτησίας. (2020). *Τι είναι Πνευματική Ιδιοκτησία*. Retrieved Απρίλιος 2021, from Legal.heal-link: <https://legal.heal-link.gr/index.php/intellectual-property>
- Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού. (2012). *Η πρώτη δημόσια Βιβλιοθήκη στην Ελλάδα*. Retrieved Φεβρουάριος 2021, from odysseus.culture: http://odysseus.culture.gr/h/2/gh251.jsp?obj_id=805
- Φώλια Χριστίνα. (2015-2016). *Η γραφή στον αρχαίο κόσμο*. Retrieved Μάρτιος 2021, from Kristi Folia: <https://kristifolia.wixsite.com/paixnidia/ylikagrafis>
- Χρυσός Οδηγός. (2021). *Βιβλιοθήκες - Δημοτικές Βιβλιοθήκες Ελλάδα*. Retrieved Απρίλιος 2021, from xo: <https://www.xo.gr/dir-az/V/Vivliothikes-Dimotikes-Vivliothikes/>
- Fallon, C. (2015, Οκτώβριος 10). *11 λόγοι που τα πραγματικά βιβλία δεν συγκρίνονται με τα ebook*. Retrieved Δεκέμβριος 2021, from huffingtonpost: https://www.huffingtonpost.gr/2015/10/10/life-pragmatika-vivlia-ebook_n_8205902.html
- FortuneGreece. (2019, Ιούλιος 10). *Πώς η Amazon άλλαξε τον κόσμο μέσα σε 25 χρόνια*. Retrieved April 2021, from FortuneGreece: <https://www.fortunegreece.com/article/pos-i-amazon-allaxe-ton-kosmo-mesa-se-25-chronia/>
- Intzeidis, E. (2012, Ιανουάριος 13). *E-Book: Η ηλεκτρονική αναγέννηση του βιβλίου*. Retrieved Δεκέμβριος 2020, from Neoecommerce: <https://neoecommerce.gr/2012/01/13/e-book-%CE%B7-%CE%B7%CE%BB%CE%B5%CE%BA%CF%84%CF%81%CE%BF%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CE%B3%CE%AD%CE%BD%CE%BD%CE%B7%CF%83%CE%B7-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%B2%CE%B9%CE%B2%CE%BB%CE%AF%CE%BF/>
- Parallaxi. (2019, Μάρτιος 30). *Είναι τα e-books το μέλλον*. Retrieved Απρίλιος 2021, from Parallaxi: <https://parallaximag.gr/life/biblio/einai-ta-e-books-to-mellon>
- Parallaxi. (2020, Μάρτιος 23). *Σε αυτές τις 5 σελίδες θα βρεις άπειρα δωρεάν ηλεκτρονικά βιβλία στα ελληνικά*. Retrieved Μάρτιος 2021, from parallaximag: <https://parallaximag.gr/life/se-aftes-tis-5-selides-tha-vreis-apeira-dorean-ilektronika-vivlia-sta-ellinika>
- Pilgrimtours. (2013, Απριλίου 4). *Χειρόγραφα του Άγιου Όρους*. Retrieved Νοέμβριος 2020, from Pilgrimtours: https://www.pilgrimtours.gr/contents_gr.asp?id=133

- Public. (2021). *Η ιστορία μας*. Retrieved Φεβρουάριος 2021, from corporate.public:
<https://corporate.public.gr/i-etairia-mas/public-milestones/>
- Skrouz. (2021). *Ποιοι είμαστε*. Retrieved Φεβρουάριος 2021, from skrouz:
<https://www.skrouz.gr/blog/news>
- Thpanorama. (2021). *Ιστορικό σφηνοειδούς γραφής, αποκρυπτογράφηση, μεταγραφή, χρήσεις*. Retrieved Νοέμβριος 2020, from Thpanorama:
<https://el.thpanorama.com/articles/historia/escritura-cuneiforme-historia-desciframiento-transcripcin-usos.html>
- Vrisko. (2021). *Δανειστικές Βιβλιοθήκες*. Retrieved Απρίλιος 2021, from Vrisko:
<https://www.vrisko.gr/search/%CE%94%CE%B1%CE%BD%CE%B5%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AD%CF%82-%CE%92%CE%B9%CE%B2%CE%BB%CE%B9%CE%BF%CE%B8%CE%AE%CE%BA%CE%B5%CF%82/>